

R. SALMAN

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI 10

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI

10

Politik ve Askeri Savaş Sanatı 10
ISBN 978-605-4087-20-4
İlkeriş Yayınları /Belgesel Kitaplar
Birinci Baskı, 30 Mart 2019, Ankara
325 Sayfa

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI

10

ISBN 978-605-4087-20-4

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI
10

Ahmet Rıza Salman

Belgesel Kitaplar-10
Birinci Baskı: 30 Mart 2019, Ankara

Baskı
Sözkesen Mat.Tic.Ltd. /Ankara
Tel: +90 312 3952110
Sertifika No:13268

İlkeriş Yayınları

www.ilkeris.com
iletisim@ilkeris.com

İÇİNDEKİLER

- 09- Seçimler Bir Aldatmaca mı?
- 19- Seçimler ve Devrimciler
- 26- Seçim Ekonomisi, Popülizm ve Devrim
- 33- Fotokopi Seçimler
- 43- Seçim ve İçsavaş
- 53- 16-17 Nisan,
Ne Olacak Bu Memleketin Hali?
- 59- İç Savaş Ortamında Mevcut Durum
- 70- Devrim Nasıl Yapılır?
- 119- Devrimci Mücadele ve Mücadele Biçimleri
- 133- Durum Tahlilleri, Komplolar ve
Senaryo Yazmak
- 147- Teknolojik Gelişme, Emperyalizm ve
Emperyalist Sömürü
- 171- Kürtaj, Sezaryen, 4+4+4...
- 178- 1980'den Günümüze Kitle Pasifikasyonu ve
Sonuçları
- 212- Project Democracy ve
Legal Partileşme Hastalığı
- 224- Ulusal Bağımsızlık, Ulusal Kalkınma
[Anti-Emperyalizmin Ekonomi Politikğine Giriş]
- 244- Ulusların Kendi Kaderlerini Belirleme Hakkı
- 260- Yeni-Sömürgecilik
- 279- Açılım... Açılım... Açılım
- 302- “Darbe” Rivayetleri ve Demagojiler
[Kitlenin Güdülenmesi ve Yönlendirilmesi]
- 314- Demokrasi ve Hukuk Devleti

AHMET RIZA SALMAN

18 Mart 1954 - 5 Ekim 2017
Kastamonu - Fransa

SEÇİMLER BİR ALDATMACA MI?

Seçim sath-ı mailine girilir girilmez düzen partilerinde başlayan hummalı faaliyet, her seferinde solda “seçimlerde ne yapmalı” sorusu çerçevesinde yeniden ve yenilenen “kısır tartışmalar”ı da beraberinde getirir.

Böylesine tartışmaların yapıldığı ve bu kadar geniş bir “yelpazeye” sahip olan “sol”da seçim tartışmaları da “birlik ve ittifak” tartışmaları ekseninde sürüp gitmektedir.

Tüm tartışmaların odak noktasında ise, seçimlerde izlenecek politikalar ya da taktikler, hangi partiyle ittifak yapılacağı ve sonuçta hangi partiye oy verileceği soruları yer almaktadır.

Devrimci-sol hareketin bu soruları tanımlayış tarzı ise, “seçimlerde devrimci tutum ne olmalıdır” sorusu çerçevesi içindedir.

Özetlersek, “sol”, düzen içi ve düzen karşıtı, reformist ve devrimci, yasal ve yasadışı olmak üzere birbirinden tümüyle farklı amaçları olan farklı kesimlerden oluşur.

Şüphesiz burada bizi ilgilendiren ve yazımızın konusu olan bu karşıtlıkların ikinci taraflarıdır, yani düzen karşıtı, devrimci ve yasadışı soldur. Ancak bu “sadeleştirme” de gerçekliğe tam olarak uymamaktadır.

Yasal oldukları halde düzen karşıtı söyleme sahip olan, yasadışı oldukları halde reformist bir çizgi izleyen, devrimci oldukları halde yasalıcılıktan medet uman kesimler de bu “sadeleştirilmiş” tablo içinde yer alırlar.

12 Eylül'den günümüze kadar geçen süreçteki apolitikleşme ve ideolojiszleşme olgularıyla bu “sadeleştirilmiş tablo”nun ayırıcı özelliği,

karmaşadır. Dolayısıyla yapılacak her “sadeleştirme” ister istemez yeni bir karmaşanın ortaya konulmasından başka bir anlama gelmemektedir.

Bu yazımızda, “sol”un genel niteliğini, ortaya koyduğu “tablo”yu irdelemekten çok, yukarıda ortaya koyduğumuz karşıtlık çerçevesinde “ikinci taraf”ın, yani düzen karşıtı, devrimci ve yasadışı sol hareketin “seçimler” karşısındaki tutumunu ele almakla yetineceğiz.

Genel ifadeyle, “seçimlerde solun tavrı ne olmalıdır” şeklindeki düzen içi sorununun devrimci konusu “seçimlerde devrimci tutum ne olmalıdır” şeklindedir.

“Öteki sol”, “bizim sol”, “sosyalist sol”, devrimci sol, nasıl ve hangi sözcüklerle tanımlanırsa tanımlansın, solun seçimler karşısındaki tutumu, politikası üç temel “taktik”e dayanır.

Birinci yaklaşım, seçimlere her koşul altında katılınması gerektiğini ve bu seçim ortamında ve parlamento “kürsüsünden” düzenin daha iyi teşhir edilebildiğini savunur.

İkinci yaklaşım ise, seçimlere hangi koşullarda katılınacağına ilişkin ölçütler ileri sürerek, seçimlere katılınması sözkonusu olduğunda bağımsız “sosyalist” adaylar çıkartılmasını ve bağımsız adayların olmadığı yerlerde “ilerici, demokrat, yurtsever adayların desteklenmesini” taktik tavır olarak belirler.

Üçüncü yaklaşım, seçimlerin kesinkes boykot edilmesiyle nitelenir.

Birinci “taktik” ile ikinci “taktik” arasında temel ve ilkesel bir farklılık yoktur. Her ikisi de seçimler karşısındaki “taktiği”nin temeline “düzenin teşhiri”ni yerleştirir. Üçüncüler, yani seçimlerin kesinkes boykot edilmesini savunan-

lar ise, aynı şekilde boykot çerçevesinde “düzenin teşhiri”ni esas alır.

Böylece değişik “seçim taktikleri” çerçevesinde solun seçim politikaları, düzenin içten ve dıştan teşhiri olarak ortak bir paydaya sahiptir. (Yaşanılan süreç, kimilerinin “liberal sol” adını verdikleri bir legalist sol oluşum da ortaya çıkarmıştır. Bu “liberal sol”, düzenin yasallığı içinde seçimlere katılma “hak”kını elde etmiş diğerleriyle (EMEP, SİP-TKP) her koşul altında seçimlere katılınmasını savunmakla birlikte, aynı zamanda ne yapıp edip meclise girmeyi varlık koşulları haline getirmişlerdir.

Konuyu tam olarak ifade edersek, solun seçimler karşısındaki “taktiği”nin odak noktasına “düzenin teşhiri” konulmuştur. Sorun, düzenin seçim ortamında ve seçimler aracılığıyla nasıl teşhir edileceğidir.

Geleneksel ve klasik anlamıyla, seçimlere şu ya da bu şekilde (parti ya da bağımsız aday şeklinde) katılma yanlılarının “düzenin teşhiri”nden anladıkları, ekonomiden politikaya, kentlerden kırlara, sanayiden tarıma, sanattan kültüre, demokrasiden bağımsızlığa vb. her alanda ve konuda mevcut düzenin “teşhiri”dir.

Sadece seçim dönemlerinde değil, her zaman ve her yerde solun, devrimci mücadelenin temel faaliyet konusu olan bu “teşhir”lerin seçim döneminde anımsanması ve öne çıkartılmasının gerekçesi ise, seçim ortamında yapılan ajitasyon ve propaganda çalışmalarına “demokrasi” görüntüsü çerçevesinde fazlaca müdahale edilmemesidir.

Açıkçası, solun büyük bir bölümü için seçimler, ajitasyon ve propaganda çalışmalarının ra-

hatça yapılabildiği bir ortam yaratmaktadır.

Bu yüzden bu “ortam”dan “yararlanmak”, “daha geniş kesimlerle ilişki kurmak” legalistler için önem kazanır. Tüm “tarafhtarlar” ya da “kadrolar” bu amaç çerçevesinde seferber edilir.

Bildiriler “onbinlerce” basılıp dağıtılır; “yüz-yüze görüşmeler”le evlerin kapıları çalınır; bulunabilen ve izin verilen köşe başlarında, otobüs duraklarında, pazar yerlerinde “masalar açılır”; küçüklü büyüklü megafonlarla, “ses araçlarıyla”, konserlerle “halkın ilgisi” çekilmeye çalışılır. Nihayetinde “halka”, düzenin ne kadar bozuk olduğu, değişmesi gerektiği çerçevesinde ajitasyon yapılmış olur.

Yine de bu seçim sath-ı mailinde yapılan “rahat” ajitasyon çalışmalarının geldiği ve dayandığı bir yer vardır: Seçim günü kime oy verilecektir?

Bu çalışmalar içinde yeralan herkesin çok iyi bildiği gibi, düzenin “teşhiri”ne ilişkin ne kadar konuşma yapılmış olursa olsun, halkın ilk ve son sorduğu soru bir ve aynıdır: Seçimde kime oy vermeliyim?

İşte bu ilk ve son sorunun aynılığı karşısında, yasal/yasadışı, devrimci/oportünist solun bulduğu “çözüm”, kendilerinin gösterdiği bağımsız “sosyalist” adaylara oy verilmesi, kendi adaylarının olmadığı yerlerde “ilerici, demokrat, yurtsever adayların desteklenmesi” şeklinde olmuştur. Ve herkes bilmektedir ki, bu sol “politika” sahiplerinin göstermelik birkaç adayının dışında kalan yerlerdeki “ilerici, demokrat, yurtsever” adaylar, her durumda DEP, HADEP ya da DTP'den [HDP] başkası değildir.

Sonuçta, solun seçimlere katılma yönündeki “taktik çizgisi”, başka zamanlarda yapamadıkları

ajitasyon ve propaganda çalışmaları için uygun bir ortam bulmak, bu ortam içinde “yoldan geçenlerle” temas kurarak “ilişkilerini” genişletmek ve nihayetinde (bugünkü adıyla) DTP’li adaylara oy verilmesini sağlamaktan ibarettir.

Buna rağmen, soldaki “inanç ve iman”, “seçimlerin bir aldatmaca olduğu” konusunda halkta bir bilinç oluşturmaadır. Tüm alışmalar, nasıl tanımlanmış olursa olsun, her durumda “seçimler bir aldatmacadır”la başlayan ve sonuçta “seçimlerden bir şey çıkamaz”a uzanan bir söylem üzerinde yükselir. (Elbette geçmiş dönemlerin solu ile bugünün “sol”u arasında önemli farklılıklar vardır. Bilindiği ve görüldüğü gibi günümüzde bu kadarı bile yapılmamaktadır. Mümkünse haftalık-aylık-iki aylık dergilerdeki yazılarla yetinilmektedir. Örgüt adları aynı kalmakla birlikte, bu farklılık her kesimde belirgindir. Geçmişte her tutumlarını, söylemlerini kendi yazınlarında “gerekçelendiren” sol, bugün tümüyle pragmatist bir yöne savrulmuştur. Geçmişte revizyonistler ve pasifistler, seçimlere katılma tutumlarını Lenin’in “Sol Komünizm” kitabından gerekçelendirmeye çalışırken, bugün bunlar anımsanmamaktadır. Bu da solda legalizmin “olağanlaşması”ndan başka bir şey değildir.)

Evet, kendilerini “sosyalist”, “komünist”, “marksist-leninist” ve hatta “maoist” kabul eden sol, ne kadar legalist, ne kadar reformist, ne kadar pasifist olurlarsa olsunlar, her durumda “seçimler bir aldatmacadır” teması çerçevesinde bir seçim çalışması yürütürler. (Her ne kadar bu çalışmalar da, Latin-Amerika lkelerindeki solun “seçim zaferleri”ne dayanan bir “umut” ne ıkartsalar da.)

Yıllarca (“kırk yıldır”) aynı sözcüklerle aynı

sözler, edilegelmiştir: Seçimler bir aldatmacadır.

Devrimci mücadelenin yükseldiği dönemlerin dışındaki dönemlerde, bu söylemle hiçbir ilerleme sağlanamadığı da bir gerçektir. Açıkça ifade edilmemekle birlikte, bu söylem ne kadar “teorik olarak” doğru görünse de pratik olarak halkın “aptal” olduğunu ilan eden bir biçime büründürülmüştür. Daha tam ifadeyle, “seçimler bir aldatmacadır” söyleminin pratik karşılığı “halkın aldatıldığı” düşüncesine dayanan “elitist” bir söylemdir.

Halkın bu “elitist” söylem karşısındaki içsel tepkisi ise, “biz aptal mıyız” şeklinde olmaktadır.

Şüphesiz solun “teorik olarak” doğru bulduğu sloganının içeriği, halkın seçim propagandaları çerçevesinde aldatıldığı, yanıltıldığı, düzen içi çözümlere kanalize edildiğidir. Ancak bu “seçim” propagandasının içeriği, tümüyle “düzen teşhiri” temeliyle doldurulduğundan, sonuçta şu ya da bu düzen partisinin eleştirisine dayanır: CHP'den “bir şey çıkmaz”, MHP'nin yükselişi “faşizmdir”, DYP-ANAP birliği “Amerikan planı”dır, “tümü düzen partileri olduğu için, seçimleri kazansalar bile, hiçbir şey değişmeyecektir” vs..

Düzenin teşhiri ile düzen partilerinin teşhiri iç içe geçmiştir. Ekonomiden kültüre, sanayiden tarıma, AB'den ABD'ye kadar pekçok konu, bu çerçevede “seçim çalışmaları”nın bir parçası yapılır. Sonuç, hiçtir. Ne düzenin teşhirinde ilerleme sağlanır ne de “seçimler bir aldatmacadır” konusunda bir bilinç oluşturulur.

“Seçimler bir aldatmacadır”la ifadesini bulan Marksist-Leninistlerin seçimlere bakış açısı, en hafif deyimle sulandırılmıştır.

Seçimler, hemen her durumda düzenin bu-

nalımlarının derinleşmeye başladığı, siyasal yönetimin “yönetemez” hale geldiği koşullarda yükselen halk tepkisini pasifize etme amacıyla kullanılan en temel araçtır. (Demirel'in 1977 ve 1980 sürecinden çıkardığı “ders” de budur. Demirel yaklaşık bir yıldır seçimlerin öne alınması yönünde konuşmalar yapmıştır. Buna ilişkin temel gerekçesi, Türkiye'de siyasal iktidarların dördüncü yılında yıprandığı, toplumsal tepkilerin yoğunlaştığı, “tansiyonun” yükseldiğidir. Açıkça Demirel, halkın yükselen tepkilerinin pasifize edilmesi, “tansiyonun” düşürülmesi için seçimlerin öne alınmasını tavsiye etmiştir. Ki bu tavsiye asıl olarak ABD'nin tavsiyesidir.)

Evet, “seçimler bir aldatmacadır”. Tüm zamanlarda seçimler, halkın tepkilerinin düzen karşıtı bir yöne kanalize olmaması için kullanılan bir araçtır. Her seçim, düzene tepki duyan insanlarda “yeni umutlar” yaratır, böylece tepkilerinin düzen içinde tutulmasını sağlar. Bu “umutlar”, seçim sonrasında kurulan hükümetin “ilk beşyüz günü” beklentileriyle, “yeni hükümete şans tanımak gerekir” propagandasıyla ayakta tutulur.

Seçimlerden sonra solun elinde kalan ise, “seçimler bir aldatmacadır”la genelleştirilebilen “bir kez daha halk aldatıldı, kandırıldı” karamsarlığı ile halkın “aptal” olduğu önyargısıdır.

Son dönemdeki “Cumhuriyet” mitingleri sonrasında küçük-burjuvazinin orta ve sol kanadının politizasyonu ve anti-emperyalist tutumuyla birlikte yaygınlaşan “Amerikan emperyalizminin Türkiye üzerindeki planları”na (“Büyük Orta-doğu Projesi”) ilişkin propaganda karşısında geliştirilen karşı-propagandanın dayanağı da “insanları aptal yerine koyuyorlar” şeklindedir.

“Herşeye kadir, dünyanın mutlak ve karşı konulmaz gücü” Amerikan emperyalizminin “proje ve planları”nın teşhirine yönelik her söze karşı geliştirilen “aptal yerine konma” karşı-propagandası, solun seçimlerin “bir aldatmaca” olduğuna ilişkin propagandasının yarattığı önyargıların bir benzerini oluşturmayı amaçlamaktadır.

Seçimleri “düzenin teşhiri” için uygun bir “platform” olarak kabul eden legalist sol ile legalize olan solun “seçimler bir aldatmacadır” sözünün içeriğini dolduramaması da bu türden karşı-propagandalar için uygun bir ortam yaratmıştır.

Evet, seçimler bir aldatmacadır. Seçimler, yükselen tepkilerin pasifize edilmesi için kullanılan bir araçtır. Oligarşik yönetim açısından, seçimler, askeri darbeler öncesinin son kullanılan bir araçtır. Ancak hiçbir zaman oligarşik yönetim (ve emperyalizm) kendi düzeninin geleceğini, seçimler gibi sonuçlarının önceden tam olarak kestirilemeyeceği bir halk “oy”lamasına bağlı kılmaz. Bu, 1848'den beri burjuvazinin çok iyi bildiği bir gerçektir.

Oligarşik yönetimin seçimleri halk kitlelerinin tepkilerinin pasifize edilmesi için bir araç olarak kullanma amacının gerçekleşmediği her durumda, yönetimin askerileştirilmesi, yani askeri darbe “bir alternatif” olarak el altında bulundurulur. Ama bu, “alternatif”in mevcudiyetine dayanan bir keyfiyet ve boşvermişlik değildir. Oligarşik yönetim, her durumda bunalımlardan “en ucuz” ve “en kârlı” bir biçimde çıkmaya çalışır. Dolayısıyla, seçimlerin kendi istekleri doğrultusunda sonuçlanması için gerekli önlemleri alırlar.

İşte, seçimleri bir “aldatmaca” haline dönüştüren, sonuçları az ya da çok önceden şekillendi-

rilmiş hale sokan da oligarşik yönetimin seçim öncesinden başlayarak seçim döneminde de sürdürdüğü “gerekli önlemler” dizisidir. Açık ifa-deyle, oligarşik yönetim halkın “oy”u ile kendi kaderinin belirlenmesine asla izin vermez. Bu yüzden halkın yönlendirilmesini sağlayacak her “nlemi” alır. Bu da başta “medya” olmak üzere elindeki tüm propaganda araçlarını kullanarak, geniş ve yaygın bir manipülasyon ve dezenfor-masyon faaliyetini ortaya çıkarır.

Yine de oligarşik yönetim, “kamuoyunu yn-lendirme” araçlarının önsel olarak bilinemeyen etkisine de güvenmez. Kendi çıkarlarına ve is-teklerine uygun seçim sonuçlarını önceden ga-ranti altına almak için, manipülasyon ve dezen-formasyon dışında doğrudan “adam satın alma” politikasını da devreye sokar. Bugün “partilerin vitrini” olarak sunulan “adaylar” bu adam satın alma politikasının en tipik örnekleridir. Oligarşik yönetimin, kendi yönetimini kayıtsız-şartsız ka-bul eden düzen partileri karşısındaki “seçim ta-rafsızlığı” da kendiliğindenci değildir. Kendi va-roluşunu, bu partilerin kendilerini “düzen yan-lısı” olduklarını ilan edişine dayandırmaz. Açık ifadeyle, düzen partilerini şu ya da bu biçimde kontrol altında tutabileceği araçlar ve ilişkiler oluşturur. Kimi durumda bu “adam satın alma” ve “adam yerleşirme”ler açıktan yapılır, kimi durumda “kapalı kapılar” ardında yapılan pazar-lıklarla gerçekleştirilir. Her durumda oligarşik y-netim, seçimlerin sonuçlarının kendi çıkarlarına uygun olması için gerekli önlemi alır.

Ancak bununla da yetinilmez.

Oligarşik yönetim, devlet aygıtı üzerindeki denetimi aracılığıyla değişik “seçim hileleri”nin

uygulanması için gerekenleri yaptırır. Bunun en tipik örneği 1977 seçimlerinden günümüze kadar “bağımsız yargının denetiminde” gerçekleştirilen seçmen kütüklerinde yapılan düzenlemelerdir.

Şüphesiz seçimlerdeki “mükerrer oy” sayısını tam olarak saptamak olanaklı değildir. Ancak ortaya çıkan gerçek, seçim sonuçlarını oligarşik yönetimin “halkın takdiri” olarak kabul etmediği, gerektiğinde kullanılmak üzere dört milyona yakın “seçmen”in “el altında” tutulduğudur.

Bu olgu, “seçimlerin aldatmaca” olduğunun, halkın “demokratik hakkı”nın denetim altında bulundurulduğunun, istenmeyen seçim sonuçlarının il ve ilçe seçim kurullarında kolayca değiştirilebileceğinin açık kanıtıdır.

Seçimlerin çok açık gerçeklerinden bir diğeri ise, seçim çalışmalarının önemli bir paraya ihtiyaç duyduğudur. Parasal kaynakları daha çok olan partilerin çok daha yaygın bir propaganda yapabildiği her türlü tartışmanın dışındadır. Bu da seçim çalışmalarında harcanan paraların “kaynağı”nı, bu “kaynağa” olan “diyet borcu”nun nasıl oluştuğunu açıklar. [“Billboard”lar, Tv programları, gazete ve Tv reklamları...]

Evet, halk, “seçimler bir aldatmacadır” denildiği için değil, ama doğrudan seçimlerin denetimini değişik yollarla sağlayan oligarşik yönetim tarafından “aptal” yerine konulmaktadır.

Bu gerçekler karşısında devrimcilerin yapması gereken, “seçimler bir aldatmacadır” sloganının içeriğini doldurmaktır.

Haziran 2007

SEÇİMLER VE DEVRİMCİLER

Bilindiği ve görüldüğü gibi, diğer partilere her türlü “çamur” atmanın ve hatta yer yer saldırmanın yanı sıra “motto” olan, günlük sıradan konuşmalarda ve “medya” aracılığıyla her seçimde, her seferinde apolitik ve sıradan seçmenlere söylenen, “bu seçim”in çok önemli' olduğudur!

Çoğunlukla yılların getirdiği bir alışkanlık ve bağlılıkla ve seçim ortamında siyaset konuşmanın heyecanı ile partisine oy verecek olmanın katı 'kutsallığı'ndadır seçmen. Aynı zamanda 'Demokratik hakkın' kullanılması'dır da! Seçimlere katılıp oy vermeyenler, karşı partilerin, -somutta AKP'nin- kazanmasında rol almış gibi görülürler. “Bir oy, bir oydur!” mantığıyla seçimlere katılıp oy kullanılınca tüm derter sona erecek diye umulur.

Bilindiği ve görüldüğü gibi, seçim ortamına girildiğinde, legalistler, oportünistler, revizyonistler, pragmatistler, liberal solcular, eklektik teori sahipleri, hangi sıfatları hak ediyorlarsa o sıfatlara sahip sol örgütlenmelerde hummalı bir faaliyet başlar. Hemen hepsi, seçim ortamından ve seçimlerden nasıl yararlanabilecekleri üzerine teoriler yaparlar, ittifak projeleri oluştururlar, ittifak görüşmeleri başlatırlar ve yer yer ittifak pazarlıklarına girerler.

Kimileri “burjuva partilere oy yok” sloganıyla, kimileri “oylarımız bağımsız sosyalist adaylara” sloganıyla ortaya çıkarken, kimileri de “sürüden ayrılma zamanı” diyerek “koyunlara” çağrılar yayınlırlar.

Daha teorik, daha “marksistçe” konuşanlar

ise, parlamenterizmin niteliği, burjuva seçimlerinin aldatmacası üzerine genel doğruları ortaya koyarken, soldaki “seçim taktikleri”nin ince ve ayrıntılı bir tahliline girişirler.

Artık eski tür revizyonistler kalmadığından Lenin'in “Sol Komünizm” kitabına gönderme yaparak seçimlere katılmanın neden gerekli olduğunu kanıtlamaya çalışanlar da mevcut değildir. Düne kadar seçimlerin bir aldatmaca olduğunu, seçim aracılığıyla halkta yanlış ve sahte umutlar yaratıldığını, seçime katılan partilerin bir ve aynı olduğunu, dolayısıyla da bunlardan hangisine oy verilirse verilsin sonucun değişmeyeceğini söyleyen sol, bugün ortalıkta bulunmamaktadır. Seçimlerin boykot edilmesine yönelik çağrılar artık yok gibidir.

Böylece solun işi kolaylaşmıştır. Eskisi gibi seçimlerin aldatmaca olduğuna ilişkin bitip-tükenmez tartışmalar sona ermiştir. Çarşaf gibi oy pusulasında her kesimden, her renkten, partili ve partisiz, bağımlı ve bağımsız her türlü aday yer aldığından, isteyenin istediğini seçebileceği bir özgürlük ortaya çıkmıştır. Bu özgürlük ortamında sol propagandistler, kendi siyasetlerinin belirlediği “seçim taktiği” çerçevesinde şuna ya da buna oy verilmesini söyleyebileceklerdir artık.

İşler bu kadar kolaylaşmışken, yine de bazı zorluklar ortaya çıkmayacak değildir. Örneğin şeriatçılık tehlikesi, faşist-milliyetçilerin güçlenmesi vb. olgularının halk kitlelerinde yaratmış olduğu korkular ve bu korkularla belirlenmiş olan siyasal tutumlar gibi.

Tam işlerin kolaylaştığının düşünüldüğü bir seçimde, oylar “üçüncü cepheye” ya da “bağım-

sız sosyalist adaylara” diye seçmenle birebir ilişkiye girmeye hazırlanan sol seçim propagandistleri, birdenbire kendilerini şeriatçılık ve faşist-milliyetçilik korkularıyla, ulusalcı söylemlerle yüz yüze bulacaktır. “Üçüncü cephe” yandaşları açısından işler yine de biraz daha kolaydır. Onlar, “ezilen yoksul kürt emekçileri” için, “ezilen yoksul kürt emekçileri”nden oy isteyeceklerinden, ulusalcı söylemler karşısında söyleyecek çok sözleri olacaktır. Şeriatçılık tehlikesinin abartıldığından, faşist-milliyetçiliğin yükselişine karşı ulusalcıların milliyetçiliğinden sözedeceklerdir. “Ulusalcı/Kemalist”lere veryansın edip, laik-şeriatçı “kutuplaşması”nın Genelkurmayın “psikolojik harekât”ının bir sonucu olduğunu söyleyeceklerdir.

“Bağımsız sosyalist aday”lar lehinde seçim propagandası yapacak propagandistlerin işi, “üçüncü cephe”cilerden daha zordur.

Herşeyden önce, şeriat tehlikesi karşısında laikliğin öncelikle korunmasının cumhuriyetin ve ulusal devletin varlık koşulu olduğunu düşünen ve içtenlikle buna inanan sol bir kitle ile yüz yüze gelecektir. Bu insanlar, her ne kadar Baykal’ı [ya da günümüzde CHP’nin seçim ittifakı politikası çerçevesinde İYİ Partiyle ve MHP kökenlilerle oluşturduğu güçbirliğini -İlkeriş Yay.] “içlerine sindirememiş” olsalar da CHP’nin Amerikan emperyalizmi ve İMF karşısında fazla bir şey yapamayacağını bilseler de, şeriatçılık tehlikesi karşısında “bir yerde” birleşmenin zorunlu olduğunu, dolayısıyla “bağımsız sosyalist adaylar”a verilecek her oyun şeriatçıların işine yarayacağını söyleyeceklerdir. Dahası, şeriatçılık tehlikesi karşısında, faşistlerin artan saldırganlığı karşısında da sol oyların “bir yerde”, en büyük

parti olarak CHP'de toplanmasının zorunlu olduğunu da söyleyeceklerdir.

Tam işler kolaylaşmış, seçimlere katılmanın teorik ve ideolojik bir gerekçesinin bulunması zorunluluğundan kurtulunmuşken, yeniden zorlu ve derinlikli bir teorik ve ideolojik tartışma ortamına girilmiş olunacaktır. Bu şekilde sıkıştırılan “bağımsız sosyalist adaylar” lehinde propaganda çalışması yapan propagandistin sığınabileceği tek yer, “üçüncü cephe” yandaşlarının propagandalarının odaklandığı yer olacaktır. Ama burada da sol seçmen “hınzırlık” edecek, Kürtlerin Irak işgalinde Amerikan emperyalizminin açık işbirlikçisi oluşlarından sözetmeye başlayacaktır.

İşler hiç de kolay değildir. Devrim yapmak ne denli zorsa, seçimlerde devrimci-solcu olarak seçim propagandistliği yapmak da zordur.

Bir dönemin sonuna gelinmiştir. Artık 12 Eylül'ün depolitizasyonu etkisizleşmeye yönelmiştir. Sol kitle, küçük-burjuva kesimlerin sınıfsal özelliklerine uygun olarak hızla politize olmuştur. “Üçüncü cephe”nin sahipleri bile bu politizasyona göre tutum belirlemeye çalışmaktadır.

Sol örgütlerin saflarında yer alan pekçok içten ve samimi insan, seçimlere katılmanın doğal olduğunu düşünmektedir. Aynı doğallık içinde de seçim yasalarının getirmiş olduğu zorunlulukların “bağımsız sosyalist adaylar”la aşıldığına inanmıştır. DTP'nin bağımsız adaylarla seçime katılma kararıyla birlikte, bir-iki “bağımsız sosyalist aday”ın meclise girebileceği “umut”una da kapılmıştır. Bu “umut” ve inançla, yapması gereken tek şeyin, düzen partilerini teşhir etmek, onlara oy verilmemesini söylemek ve nihayetinde “ki-me oy vereyim” sorusuna “bağımsız sosyalist

adaylara oy ver” demek olduğunu kabul etmiştir.

Ama şimdi de karşısına şeriatçılık, faşist-milliyetçilik, ulusalcılık ve nihayetinde ulusalcılara göz kırpan “üçüncü cephe”cilik çıkmıştır.

Evet, sol, Marksist-Leninist ideolojik-politik bir perspektif ortaya koymaksızın seçimlere katılma yolunda buluşacaklardır. Bu amaçla piknikler düzenleyecekler, konserler tertipleyecekler, kahvehane toplantıları yapacaklar, masalar açacaklar, afişler yapıştıracaklar, “yüzbinlerce” bildiri dağıtacaklardır.

Kimisi “sürüden ayrıl” diyerek “koyunlar”a, müzmin revizyonist kurtların himayesindeki kendi sürülerine katılma çağrısı yapacaklardır. Kimileri “aşkın ve biranın partisi”nin ülkenin ilk ve son “patronsuz gazetesi”ne (Tam olarak yayınlanmayan “sol medya” haberlerine göre, Birgün gazetesi “ortaklık yapısını güçlendirerek”, Gürbüz Çapan ve Osman Kavala'yı %60 hisse ile ortak yapmıştır.) sahip olma “onur ve kıvancı”yla, aday listelerinin YSK'na verilmesinin son gününü, DTP ile yapılan görüşme-pazarlıkların sonucunu bekleyecek, olmazsa “aşkın ve biranın partisi”ne oy verilmesini isteyecektir.

Bu arada 27 Nisan “sanal muhtırası”, TMSF aracılığıyla oluşturulmuş olan “AKP medyası”nın katkılarıyla, solun “unutulanlar listesine” aktarılmış olacaktır.

Ve seçim akşamı yine tüm propagandistler, televizyonların karşısına geçerek, “sol partilerin toplam oyu”na pür dikkat kesilecek, seçim sonuçlarını izlemeye koyulacaklardır.

Ve seçim propagandistlerinin küçük bir azınlığı, (EMEP, ÖDP, TKP, Yeşiller ve Sol Parti gibi) kendi “etkinliklerinin” binde kaç oya tekabül

ettiğini merak edecektir. Bunu öğrenmek için de YSK'nın geçici seçim sonuçlarını açıklamasını bekleyeceklerdir.

Onlar, geçici seçim sonuçlarını bekleyedursun, biz burada, Che Guevara'nın sözlerini bir kez daha anımsayalım:

“Bu tutum neden ileri geliyor?

Halk enerjisini neden hep böyle boşuna harcıyor?

Bunun tek nedeni var: Bazı Amerika ülkelerinde ilerici güçler, taktik hedefler ile stratejik hedefleri korkunç bir şekilde birbirine karıştırıyorlar, küçük taktik sorunlarda büyük stratejik hedefler görmek istemişlerdir. Bu önemsiz saldırı mevzilerini ve elde edilen küçük kazançları, sınıf düşmanının temel hedefleri olarak göstermeyi bilen gericiğin akıllıca davrandığını kabul etmeliyiz.” (Latin-Amerika Devriminin Taktik ve Stratejisi)

Evet, Che'nin söylediği gibi, seçimleri “stratejik hedefin” tek aracı haline getiren sol, açık biçimde legalizmin pasifizmini ve oportünizmini egemen kılmıştır. 4-5 yılda bir yapılan seçimler aracılığıyla “stratejik hedef”e, yani devrim hedefine, iktidarın ele geçirilmesi hedefine ulaşılabileceği umutları yaratılmakla yetinilmemiş, aynı zamanda somut-pratik devrimci mücadele gibi sunulmuşur. Seçim dışı zamanlar ise, yeni seçimlere kadar eldeki insanları şu ya da bu işlerle oyalamak, elde tutmayı sağlamakla geçirilir.

Seçimler bir aldatmacadır. Bunda devrimci olan hiçkimsenin şüphesi yoktur. Ama bu seçim aldatmacası, sadece halk kitlelerinin “aptal” yerine konulması demek değildir. Halk, yoğun ve yaygın propagandalarla aptallaştırılmaya çalışılır.

şılır. Oligarşi ve oligarşi dışındaki tüm sömürücü sınıflar kendi çıkarlarının azami ölçüde gerçekleşmesini sağlayacak olan siyasal partileri maddi olarak desteklerler. Çıkarları “patronlarının çıkarları”yla özdeş olduğuna inandırılmış işçiler, işverenin çıkarlarını temsil eden partiye oy vermenin bir çeşit “iş garantisi” olduğuna inanmış emekçiler, devlet memurları ve nihayetinde zengin ve orta köylünün ekonomik çıkarlarına tabi kılınmış küçük ve yoksul köylüler, böylesi bir aptallaştırma propagandaları içinde doğrudan sömürücü sınıflar tarafından yönlendirilirler.

Bütün bunlar, her seçim döneminde ortaya çıkan ve sonuçları büyük ölçüde belirleyen olgulardır.

Devrimciler için sorun, seçimlere katılarak “legal olanaklardan yararlanmak” değildir. Devrimcilerin sorunu, oligarşik yönetimin seçim politikalarını işlemez hale getirmek ve seçimler aracılığıyla kitlelerin oligarşiye karşı tepkilerinin pasifize edilmesini önlemektir. Ancak bunu yapabilmek için, devrimci mücadelenin somut ve fiili bir iktidar alternatifi haline gelmesi şarttır. Bu olmaksızın, oligarşinin ne seçim politikaları işlemez hale getirilebilir, ne de kitlelerin tepkilerinin seçimler aracılığıyla pasifize edilmesi önlenemez. Bu açıdan, içinde bulunduğumuz evrede devrimcilerin görevi, hiçbir geçerliliğe ve etkinliğe sahip olmayan sıradan bir seçimlere katılma ya da seçimleri boykot etme çağrılarını yapmak değildir. Görev, mevcut düzenin, oligarşik yönetimin ekonomik, toplumsal, siyasal ve askeri gerçeklerini, seçim demagogileri çerçevesinde ortaya koymaktır.

Mart seçimi somutluğunda bu görev, aynı zamanda seçim sonuçlarının AKP'nin şeriatçı-faşist darbe olasılığının daha artacağı ve madde-

leŖeceęinin ortaya konulmasıdır.

Öte yandan, emperyalist dünya ekonomisinde “kriz” beklentileriyle belirlenen “otoriter yönetim” arayışları da siyasal yönetimin askerileŖtirilmesi ya da askeri “velayet” altına alınmasını daha da zorunlu hale getirmektedir.

Devrimcilerin seçim dönemindeki görevi, siyasi-ekonomik gerçekleri açık biçimde ortaya koymaktır.

Devrimciler, bu seçim ortamında, unutulmuş ve unutturulan sorunları gündeme getirmeli ve bu sorunların olası sonuçlarını açık-seçik ortaya koymalıdır.

Bu ise, Türkiye’de demokratik halk devriminin neden zorunlu olduğunun somut gerçeklere ve olgulara dayanılarak açıklanmasından başka bir Ŗey değildir.

Haziran 2007

SEÇİM EKONOMİSİ, POPÜLİZM VE DEVRİM

Seçim döneminde “medya”nın hiç ilgi göstermediği konuların başında ekonomi gelmiştir. Muhalif düzen partilerinin “uçuk vaatleri” olarak sunulan “mazot fiyatları” bir yana bırakıldığında, seçim döneminde ekonomi tümüyle unutulmuş gitmiştir. Ekonominin “güllük-gülistanlık” görüntüsünü bozmamak için “medya”nın işbirliği, aynı zamanda “seçim ekonomisi yapılmayacak” hurafesiyle birlikte sürdürölmüştür.

Seçimlerin en “uçuk” konusu ilan edilen ma-

zot fiyatları, “medya”nın ekonomiye olan ilgisizliğini ortadan kaldıramamışsa da, ekonomi, kendi kuralları ve yasalarıyla, kendi yolunda sessiz sedasız yürümeye devam etmiştir.

Örneğin petrol fiyatları Ocak ayına göre %26,4, Haziran ayına göre %18 artmıştır.

İlk bakışta petrol fiyatlarının yükselmesi, “mu halefet”in “uçuk vaadleri” olarak ilan edilen mazot fiyatlarını “1 TL yapacağız” propagandası karşısında AKP'nin lehine bir “gelişme” gibi görünse de, aynı zamanda AKP'nin yeni döneminde karşı karşıya olduğu riskleri gösterdiği için halktan özenle gizlenmiştir.

Petrol fiyatlarındaki artışların devlet bütçesine getireceği ek yükler, açıktır ki bütçe açığının büyümesine, daha fazla iç ve dış borçlanmaya gidilmesine, nihayetinde daha yüksek faiz ödemelerine neden olacaktır. Kaçınılmaz olarak bu açıkları kapatmak için, bir yandan petrol ürünlerine (benzin, mazot vb.) zam yapılırken, diğer yandan ÖTV gibi vergilere zam yapılacaktır. Dün düşük petrol fiyatları ve dolar kuruyla gerçekleştirilen “tüketim artışı” tersine dönecektir. [Her seçim zamanında bu veya buna benzer konular rahatlıkla türetililebilecektir]

Bu, bir bakıma kredi kartıyla yaşamaya benzer.

Kredi kartıyla elde edilen ek “tüketim” olanaklarının, bireysel ya da ailesel olarak tüketimi artırarak belli bir “refah” ortamı yarattığı açıktır. Ancak her kredi kartı kullanımı, gelecekteki tüketimden yapılan bir indirimdir. Bir başka ifadeyle, kredi kartıyla sağlanan tüketim artışı, gelecekteki gelirler üzerinden yapılan bir indirim, gelecek gelirlerin bugünden tüketilmesi demektir.

Bireysel ya da ailesel kredi kartı kullanımı gi-

bi, devletlerin kredili tüketimleri de benzer özelliklere sahiptir.

Devlet ya da kamu, “almadan vermek allaha mahsustur” tekerlemesinde olduğu gibi, vergiler ve diğer gelirler aracılığıyla elde ettiği kaynakları “kamu harcamaları” olarak tüketir. Kredi kartı sahibi herhangi bir kişi gibi, devlet de gelecekteki gelirlerini garanti göstererek bugün harcayabilmek için kredi temin eder. Devlet iç ve dış borçlanması olarak tanımlanan bu “kredi”, örneğin gelecek beş yılın gelirlerinin bir zaman diliminde kullanılmasıdır. Bunun ne düzeyde gerçekleştiği ise hazine bonolarının faiz oranlarında kendisini gösterir. [2019 yılı itibarıyla 100 TL’lik gelire karşılık 120 TL dış borç ortaya çıkmıştır. - İlkeriş Yayınları]

Eğer hazine yıllık %20 faiz oranıyla borçlanmaya gidiyorsa, yani “kredi” temin ediyorsa, her durumda yıllık bütçe gelirlerini asgari %20 artırması gerekir. Kemal Derviş’le birlikte ekonomi literatürüne kazandırılan “borçların çevrilebilirliği” de ancak bu asgari gelir artışıyla mümkündür.

Devletin artan borçlarını ödeyebilmesi ve yeni kamu yatırımları gerçekleştirebilmesi için ise, her durumda yıllık bütçe gelirlerinin %20’nin üzerinde gerçekleşmesi şarttır. %20 faiz ödemelerinin üstünde ortaya çıkan bütçe geliri, ülkenin gerçek kalkınma ve büyümesine denk düşer.

Yine seçim sath-ı mailinde hiç sözü edilmeyen bütçe verileri, seçimden sonra “medya”ya yansımıştır. Bu verilere göre, 2007 yılının ilk altı ayında devlet bütçesi 5,9 milyar TL açık vermiştir.

Altı aylık bütçe verileri, 22 Temmuz seçimlerinde ne kadar “popülizm”, diğer ifadeyle “seçim ekonomisi” yapıldığını açıkça göstermektedir.

Unakıtan'ın Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, geçen yılın ilk altı ayında 1,1 milyar TL fazla veren bütçe, bu yılın ilk altı ayında 7 milyar TL açık vermiştir. Böylece AKP'nin “seçim ekonomisi” 7 milyar TL'lik bir bütçeye sahip olmuştur.

Ancak AKP'nin ana icraatı 7 milyar TL'lik “seçim ekonomisi”nde değildir. Ana icraatı, dört buçuk yıllık hükümetleri döneminde iç borçları 103 milyar dolar artırmalarıdır.

Aynı dönemde dış borçlar 83 milyar dolar artmışsa da, bu artışta “özel sektör”ün dış borçlanması (sendikasyon vb. kredileriyle) ağırlıklı bir yere sahiptir. “Özel sektör”ün dış borçlanması TL'ye çevrilerek hazine bonolarına yatırılmıştır. Böylece AKP hükümetinin iç borçlanma “becerisi”, aynı zamanda “özel sektör”ün dış borçlanma “becerisi” sayesinde olmuştur.

Dış borç verilerinin en ilginç “kalemi” ise, Merkez Bankası'nın son üç yılda hiçbir borç ödemesi yapmamış olmasıdır. Böylece neredeyse tümü IMF'ye olan Merkez Bankası borçları üç yıldır ödenmemiştir. Bu yolla IMF, AKP hükümetine yaklaşık 15 milyar dolarlık bir “sübvansiyon” sağlamıştır.

Bu veriler, “milletin adamları” Tayyip Erdoğan ve mehteran takımının kimler tarafından ve nasıl desteklendiğini göstermektedir.

Bu veriler ile 22 Temmuz seçim sonuçları bir araya getirildiğinde, “veren memnun/alan memnun” ve üstelik “alandan alan da memnun” bir tablo ortaya çıkmaktadır. Daha açık ifadeyle, “veren” IMF, Dünya Bankası, özetle emperyalizm, “alan” AKP ve “alandan alan” sağ parti seçmenleridir. Dört buçuk yılda ülkenin dış borçlarının 83 milyar, iç borçlarının 103 milyar dolar artarak,

toplam borçların 186 milyar artışı AKP'ye oy veren “her iki kişiden biri”ni hiç ilgilendirmemiştir.

AKP hükümeti döneminde iç ve dış borçların toplamı 408 milyar dolar olmuştur. “Yüksek faiz/düşük kur” politikasıyla ortaya çıkan aşırı değerlendirilmiş TL sayesinde GSMH 399 milyar dolardır. Böylece toplam iç ve dış borçlar ülkenin bir yıllık tüm üretim ve hizmetlerinin toplamından daha fazla olmuştur. Aynı şekilde 1970 başlarında kişi başına düşen dış borç (ki bu dönemde devletin iç borçlanması önemsenmeyecek kadar küçüktür) 9 dolar iken, bugün 5.666 dolardır. Ama bu ülkede yaşayan ve oyunu AKP'ye veren “her iki kişiden biri”sini bunlar hiç ilgilendirmemektedir.

Elbette sorun, ekonomik verileri alt alta dizeyerek, bunların ortaya çıkardığı “olumsuz” görüntüyü sayısal olarak ifade etmekte değildir. Asıl sorun, bu sayısal verilerin ortaya çıkardığı tablonun ülkenin bugünü ve yarını açısından ne anlama geldiğini ortaya koyabilmek ve halka bunları anlatabilmektir.

Halk denilen “garip kuş”, ister AKP'ye, ister diğer düzen partilerine oyunu vermiş olsun, her durumda ülkedeki genel durumun “iyi” olduğu kanısına sahiptir. “Sol” kitle ve “solcu”lar açısından da aynı kanı mevcuttur.

İlgisizlik, aynı ve benzer biçimde “sol seçmen” için de geçerlidir. Aralarındaki tek fark, “sol seçmen”, 22 Temmuz seçimlerine bir “rejim sorunu” olarak bakarken, “sağcı seçmen” her zamanki gibi kendi ekonomik çıkarları açısından bakmıştır.

Bugün “sağcı”sı, “solcu”su, herkes bilmektedir ki, 2001 krizinden günümüze kadar artan “nis-

pi refah”, tümüyle “yüksek faiz/düşük kur” politikasının sonucudur. Bu politika her ne kadar Kemal Derviş döneminde IMF tarafından uygulamaya sokulmuş ve AKP tarafından “kılına dokunmadan” olduğu gibi sürdürülmüşse de, sonuçta ithalat artmış, TL değerlenmiş, ithal ürünler ucuzlamıştır. Ucuz (ama kalitesiz) ithal ürünlerin ortaya çıkardığı tüketim artışı, toplumun her kesimince “hissedilir” olmuştur.

Yine herkesin bildiği, en azından farkında olduğu gerçek ise, bu durumun sürekli olmayacağıdır.

“Merkezi devlet otoritesinin baskısı altında ezilmiş, bunalmış Anadolu insanı, kadercı bir düşüncenin rijid kalıpları içinde, 'böyle gelmiş, böyle gider' düşüncesi ile politik pasiflik içinde” [*Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III*] oluşu süregittiğinden ülkenin ve kendilerinin geleceği “allaha” havale edilmiştir.*

Bunda şaşılacak bir durum yoktur.

Bu ülke, yakın tarihinde 19 kez IMF kapısına dayanmış, yani 19 kez iflas noktasına gelmiş, çoğunda “yetmiş sente muhtaç” duruma düşmüş, ama hiçbir zaman Latin-Amerika'da olduğu gibi halk kitleleri sokağa çıkmamıştır.

İlerici, demokrat, yurtsever ve devrimci insanlar ise, bu durum karşısında “umutsuzluğa” düşmekte, “bu halk adam olmaz” tekerlemesini yineleyip durmaktadırlar.

Kimileri için bu durum, Özal döneminin “köşe dönme cililiği”nin, “markacı gençliğinin”, kısacası apolitikleşmenin bir sonucudur. Kimileri için ise, halka verilen “rüşvetler” bu sonucu doğurmaktadır.

**(ve de “solcu”ların düzenin topyekün değişimini ifade eden devrimi “fani ömrümüzde göremeyeceğimiz” iddialarıyla)*

Nasıl gerekçelendirilirse gerekçelendirilsin, sonuçta “umutsuzluk” ve halka güvensizlik her “solcu”da mevcuttur. Doğal olarak, böylesi bir ortamda devrimin yapılabileceğine de hiç inanmamaktadırlar. Dolayısıyla, yıllardır AKP'ye oy vermiş “sağcı seçmen”in ekonomik verilere karşı gösterdiği “ilgi”nin ve “umudu büyütme” masalının da sonuna gelmişlerdir.

Şimdi devrim zamanıdır.

Devrim ise, devrimci eylemle gerçekleşir.

Devrimci eylem ise, devrimcilerin mücadelesidir. Şehirlerde ve kırlarda yürütülen politikleşmiş askeri savaştır. Öncü ve Halk Savaşıdır.

Eğer bir ülkede halkın gözünün içine baka baka yalan söyleniyorsa; “medya” bu yalanları her gün, her saat, haberlerle, dizilerle, şov programlarıyla sürekli yeniden ve yeniden üretiyorsa; ortaokul bilgileriyle insanlar üniversiteli yapıyorsa; kredi kartlarıyla, “yardım paketleriyle” insanlar “refah” içinde olduklarını düşünüyorlarsa; ülkenin siyasal rejimi insanları fazlaca ilgilen-dirmiyorsa, o ülkede devrimden başka yol kalmamış demektir.

KHK'lar aracılığıyla bir ülke yönetilebiliyorsa, mahkeme kararları yandaş hakimler ve savcılar tarafından kolayca ve tüm keyfiyetiyle çıkartılabiliyorsa, devletin zor gücü ve silahlandırılmış sivil şeriatçı-faşist yedek güçler her an için hazır kıta tutuluyorsa, bilindiği ve görüldüğü gibi yapılacak tek şey kalmıştır; **devrim**.

Dün, AB yandaşlarının her yerde el üstünde tutulduğu günlerde; “yes, annem” ciliğin her yere yayıldığı günlerde, nasıl ki insanlar “cebine AB pasaportunu koyup” ülkeyi terk etmeye hazır görünüyorlardıysa, bugün de “nispi refah” içinde

ülkenin geleceği karşısında kayıtsız görünmektedirler.

İşte, halkın bu “kayıtsızlığı” devrimin geleceğidir. Şimdi devrim zamanıdır.

Beyoğlu sokaklarında “hazır kıta” bekleyerek, Taksim otobüs durağında “eylem” yaparak devrimci mücadele yürütülemez.

Devrimci mücadele, ülkenin gerçeklerini, ülkenin insanlarına anlatmaya başlamakla başlar.

Bunu yapabilmek için de, ülkenin gerçeklerini ve halkı bilmek ve anlamak şarttır.

Bugün belki devrimcilere inanmayacaklardır. Ama yarın, somut yarın, söylenenlerin ne denli gerçek olduğunun bilincine varacaklar, devrimcileri dinlemeye hazır olacaklardır.

Devrimciler, her somut olaydan yola çıkarak, sadece bildik sloganları atarak değil, somut olayların olası tüm gelişim sürecini ortaya koyarak insanlara gerçekleri anlatmalıdırlar.

Ağustos 2007

FOTOKOPİ SEÇİMLER

Her seçim sonrasında olduğu gibi, bu seçimlerde de, kimin ne kadar oy aldığı, ne kadar oy kaybettiği ya da oylarını ne kadar artırdığı bolca konuşulup tartışılıyor. Seçimlerin sayısal verileri alt alta konuyor, bir öncekilerle karşılaştırılıyor, çıkartılıyor, bölünüyor ve sonuçta seçimin “galibi”nin kim olduğu ilan ediliyor.

30 Mart yerel seçimleri sonrasında ortaya çıkan manzara daha önceki seçimlerden çok farklı değildir. Yakından bakıldığında, bu seçimlerin

2011 genel seçimleri ile 2009 yerel seçimlerinin tıpkısı, daha açık ifadeyle, fotokopisi olduğu söylenebilir.

30 Mart yerel seçimlerinin diğer seçimlerden tek farkı, seçim sonrasında ortaya çıkan oy karmaşası, seçim hileleri ve birbiri ardına gelen itirazlar olmuştur. Daha önceki seçimlerin sonrasında sürekli dile getirilen, ama her durumda sonuçlara “saygı duyulması gerektiği” söylemiyle bir yana itilen seçim hileleri, bu seçimlerde çok daha belirgin ve somut olarak ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle bir ilktir.

Sayısal verilere bakıldığında, 2011 ve 2009 seçimlerinin fotokopisi olan 30 Mart seçimleri, Gezi Direnişi ve 17 Aralık yolsuzluk operasyonlarının yarattığı gök gürültüsü ve fırtına altında yapılmış olmasına rağmen, sonuçlar, seçmen kitlesinde belirgin bir değişimin ve farklılaşmanın ortaya çıkmadığını göstermiştir. Daha önceki seçimlerde olduğu gibi, mevcut düzenin partileri açısından saflar ve oylar bloklanmış, sosyolojik olarak ve nasıl ifade edilirse edilsin, 30 Mart seçimlerinin kesin ve belirgin bir “galibi” ortaya çıkmamıştır. “Endişeli laikler”in beklentileri gerçekleşmemiş, eski durum bu yerel seçimlerle birlikte bir kez daha onaylanmıştır. “Gezi'den sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” söylemlerine, 17 Aralık yolsuzluk operasyonlarına, birbiri ardına yayınlanan “tapeler”e rağmen her şeyin yerli yerinde kalışı, AKP'nin bu olaylardan ve gelişmelerden fazlaca etkilenmemiş olması bir kez daha “sol seçmen” kitlesinde düş kırıklığı yaratmıştır. Daha önceki seçimlerde olduğu gibi, “kişisel bozgun havası” bu seçimlerde fazlaca ön plana çıkmamışsa da düş kırıklığı çok daha fazla derin-

leşmiştir.

AKP'nin “beklenen” düzeyde oy kaybına uğramaması ve buna dayanarak Recep Tayyip Erdoğan'ın seçim akşamı tüm ailesiyle birlikte yaptığı “balkon konuşması”, seçimlerin sayısal sonuçlarından daha çok, geleceğe dönük spekülâtif söylemlerin yoğunlaşmasına yol açmıştır.

En tipik söylem, böylesi bir sonuçla kendi konumunu güçlendirdiğini düşünen Recep Tayyip Erdoğan'ın “cemaat”e karşı yoğun bir saldırıya geçeceği ve bu saldırı havası içinde kendi gücünü ve mutlak iktidarını daha da pekiştireceğidir. Oysa bu yeni bir durum değildir. 2007 seçimlerinden günümüze kadar gelişen siyasal olayların ana eksenini ve yönelimi hep bu yönde olmuştur.

2011 genel seçimleri öncesinde Kurtuluş Cephesi'nde yapılan bir değerlendirmede şunlar yazılıdır:

“Bugün AKP, yasallık görünümünü altında, kendinden önceki tüm yasal sınırlamaları ortadan kaldırarak kendi mutlak iktidarını kurmaya yönelmiştir. Artık varolan hiçbir yasa AKP'nin mutlak iktidarı için bir engel niteliğine sahip değildir. Bu öylesine bir durum yaratmıştır ki, yasallık ve meşruiyet anlamını yitirmiştir. AKP, mevcut yasaları büyük ölçüde değiştirmemiştir. Bu yönüyle AKP'nin 'yasa tanımaz' olduğundan, 'yasaları çiğnediğinden' kimse söz edememektedir. Gerçekte ise, tüm yasalar, 'yargı' yoluyla, AKP'nin istediği yönde eğilip bükülmektedir. Ama mevcut yasalara biçimsel olarak (hukuksal ifadesiyle 'lafızlarına') 'uygun' hareket edilmesi karşısında demokrat hukukçuların bile elleri kolları bağlı kalmaktadır. Bununla da yetinmeyen AKP, şimdi ülkeyi altı ay süreyle 'kanun hükmünde kararna-

me'yle yönetmek istemektedir.

Eğer bir ülkede bir iktidar 'yasa tanımaz' hale gelmişse, kendi yasallığını kendisi çiğner hale gelmişse, açıktır ki, bu 'yasa tanımaz', baskıcı iktidara karşı 'direnme hakkı', tarihsel ve toplumsal olarak meşrudur. Ancak AKP'nin yasallığını, yasama organının yeni yasalar çıkarmasıyla değil de mevcut yasaları yargının 'lafzi' yorumuyla 'uygulaması' bu klasik anlayışın 'ezber'ini bozmuştur. Artık 'yasallık', meşruiyeti içeren bir tanım olmaktan çıkmıştır.

Bugün yasaların 'lafızları'na 'uygun' olarak yargının getirdiği yorumla yürütülen AKP icraatlarının biçimsel 'yasallığı', evrensel (burjuva) hukukun 'yasallık' anlayışıyla açıklanamaz hale gelmiştir. Bu da, siyasal bir iktidarın tüm icraatının 'yasalara uygun' olduğu sürece 'meşru' olduğunu vaaz eden burjuva hukuk anlayışının küçük-burjuva yorumunun iflası demektir.

Oysa durum çok açıktır. AKP'nin 'yasallığı', ülkemizde egemen olan oligarşik diktanın yasalarına dayanan bir 'yasallık'tır. 'Eski' tanımla, sömürge tipi faşizmin yasallığıdır. Yine 'eski' tanımla, 'Bu yönetim, ya klâsik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan 'temsili demokrasi' ile icra edilir (gizli faşizm) ya da sandıksal demokrasiye itibar edilmeden açıkça icra edilir'. AKP'nin tüm yaptığı, yasallığını, meşruiyetini sömürge tipi faşizmde bulan bir düzenin yasalarını kendi çıkarları için 'yorum'lamaktan ibarettir.

Bu durum karşısında küçük-burjuva aydın kesimin içine düştüğü çaresizlik ise, tümüyle sömürge tipi faşizmi, oligarşik dikta yönetimini uzun yıllardır yasal ve meşru görmesinden kay-

naklanmaktadır.” [Kurtuluş Cephesi, “Seçim Ortamına Girilirken Türkiye’nin Genel Görünümü”, Sayı: 120, Mart-Nisan 2011]

Gezi Direnişi, AKP iktidarının ve Recep Tayyip Erdoğan’ın hukuksuzluğunu bir süreliğine durdurmuşsa da, 30 Mart seçimleriyle birlikte Gezi Direnişi öncesindeki günlere geri dönmüştür.

Bugünün beklentisi, 30 Mart seçim sonuçlarıyla birlikte Recep Tayyip Erdoğan’ın yasa tanımazlığının “cemaat operasyonu” adı altında görülmedik boyutlara ulaşacağıdır. Yasa tanımazlık, hukuksuzluk, keyfi yönetim uygulaması “cemaat operasyonları” adı altında yaygınlaşıp pekişirken, “cemaat karşıtları”nın, “cemaat mağdurları”nın bu gelişme karşısında “kontrol kulesine” çıkarak, sureti haktan görünme gayretleri içine girecekleri de kesindir.

Şurası açıktır: Türkiye’nin kentsel nüfusunun “kentlileşmiş” kesimleri (çarpık kapitalizmin çarpık burjuvazisi) AKP’ye ve Recep Tayyip Erdoğan’a mutlak biçimde karşıdırlar. Siyasal olarak aktif olan bu kesimler, bu tutumlarını 30 Mart seçimlerinde de kesin ve mutlak biçimde ortaya koymuşlardır. Bunun karşısında Anadolu kasabaları ve kırsal bölgeler kesin ve mutlak biçimde AKP’nin her türlü icraatının arkasında durmaktadır. MHP kitlesi bu iki kesim arasına sıkışmış gibi görünse de, her durumda dinsel ve milliyetçi özellikleriyle kesin karar ve tutum alma noktasına geldiğinde, AKP’nin arkasında duran seçmen kitlesinden çok daha farklı bir tutum takınmayacağı da görülmektedir. Diğer bir kesim ise, ulusal sorununu her şeyin önüne ve üzerine koyan Kürt kitlesidir.

Böylece Türkiye halkı üç ana bölüm içinde saflaşmıştır.

Birinci bölüm, her koşulda AKP'ye ve Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel gücüne karşı olan “sol seçmen kitlesi”nden oluşmaktadır. Bu kitlenin en tipik özelliği, siyasal olarak aktif olması, ancak gelişen olaylar karşısında çok kolaylıkla umutsuzluğa kapılması, moralmen çökmesi ve uzun süreli bir mücadeleyi sürdürecektir bakış açısına ve örgütlülüğe sahip olmamasıdır.

Bunun temel nedeni, ne denli AKP iktidarına karşı olurlarsa olsunlar, her durumda mevcut düzenin/sistemin varlığını sürdürmesinden yana olmalarıdır. İçinde yaşadıkları sistemin köklü biçimde (radikal) değişmesinden yana değillerdir. Tüketim ekonomisinin öznesi olan bu kesimler, sözde ne denli ekonomik gidişattan kaygılı gibi görünseler de, kredi kartlı yaşam alışkanlıkları, TOKİ düzeni vb. gelişmelerden fazlaca rahatsız değillerdir. Bu yönüyle düzenle barışıktırlar. Onları kaygılandıran, saflaştıran ve zaman zaman tepkilerini dışa vurmaya yönelten şey, barışık oldukları sistem içinde yaşamlarına müdahale edileceği korkusudur. Özcesi, “sol seçmen kitlesi”nin düzenle, sistemle çelişkisi, siyasal iktidarın (AKP) keyfiyeti ve iktidar gücünü pervasızca kullanma eğilimiyle belirlenmektedir. Giderek seçimlerle bir şeylerin değiştirilebileceği ya da AKP'nin “sivil vesayeti”nin seçimlerle sınırlandırılabileceği beklentisi zayıflamaktadır. Bu da, eski tarzda bir parlamento dışı muhalefet eğilimlerinin güçlenmesine yol açmaktadır. Her şeye rağmen, düzenin/sistemin değişmesinden daha çok, yönetimin/ hükümetin değişmesinden yadırlar. Düzendenden/sistemden beklentileri hala çok yüksektir. Bu nedenle düzenin değişmesini değil, yönetime çekidüzen verilmesini, yani re-

forme edilmesini istemekte ve beklemektedirler.

BDP'nin, özellikle de HDP'nin temsil ettiği kitle, Kürt ulusal sorunu bağlamında bu kitleden farklılaşmıştır. Günlük yaşamda “sol seçmen kitlesi”nin eğilimlerini taşıyor olsalar da, herşey ulusal soruna endekslendiğinden bu kitleye uzak durmaktadırlar. CHP'nin “ulusalcılığı” ile MHP'nin “milliyetçiliği” arasındaki sınır çizgilerinin silikleşmesi, birbirine yakınlaşması bu kitlenin “sol seçmen kitlesi”nden uzak durmasını daha belirgin hale getirmektedir. Bu yönüyle BDP/-HDP kitlesi, siyasal iktidara ilişkin hayırhah bir tutum içindedir. “Sol kitle”nin tepkisinin büyümesi ve dışavurumu karşısında AKP yanında tutum takınmaları ve bu tepkiler sayesinde AKP ile “müzakere”lerin daha etkin olacağını varsaymaları iki kitle arasındaki ayrışmayı daha da keskinleştirmektedir. HDP saflarında yer alan “sol bileşenler”in istemi her iki kitlenin birleşmesi ve birlikte hareket etmesi olsa da, genel eğilim, “sol kitle”nin AKP'ye karşı muhalefetin keskinleşmesinin “müzakere sürecinde” AKP'yi daha fazla taviz vermeye zorlayacağı yönündedir. Bu yönüyle toplumsal muhalefetin AKP iktidarını devirmesinden çok, köşeye sıkıştırmasını beklemektedirler. Bu sıkıştırma sayesinde AKP'nin kendilerine daha fazla ihtiyaç duyacağını, daha fazla taviz vereceğini ummaktadırlar.

Üçüncü ana kitle, blok halinde ve her koşulda AKP'ye oy veren kesimdir.

İstanbul seçim sonuçlarında çok açık biçimde görüldüğü gibi, bu kitle, ticarete ve inşaata dayalı ekonomik gelişmeden yararlanan ve bu yolla daha iyi bir yaşam tarzına sahip olduğunu ve olacağını düşünen bir kitledir. Sol söylemle “sa-

daka kültürü” ya da “sosyal yardımlar”, bu kesimlerin yaşam koşullarını belirlemektedir. Giderek kurumlaşan ve AKP ile özdeşleşen bu durum, AKP iktidarı kaybettiğinde, kendilerinin de kaybedeceği bir durum olarak görülmektedir. İşsizliğin yoğun olduğu bir kesim olduğu halde, “sosyal yardımlar”la, bir bakıma çalışmadan kazanarak yaşamlarını sürdürmektedirler.

Bütün bu ilişki ve çelişkiler içinde toplumsal, siyasal ve kültürel olarak aktif olan legal sol örgütlenmeler (ki bunlar ülkemizdeki legalizmin ve oportünizmin ana unsurlarıdır) ve onların eylemli unsurları da tam anlamıyla “hayatın normal akışına” uygun hareket etmektedirler. Bu örgütlenmelerin unsurları (ki bunlara kısmen “kadroları” denilebilir) hemen her durumda sokağa çıkabildiklerinden, yani eylem içinde olduklarından, bir parçasını oluşturdukları örgütlenmelerin oportünist niteliklerini ve legalist/pasifist konumlarını görememektedirler.

Ama bundan daha önemlisi, eylemli sol kesimler de, “hayatın normal akışı” içinde sistemle, düzenle kesinkes uzlaşmaz bir çelişki ya da çatışkı içinde değillerdir. Bu yönüyle sol kitleyle ortak özelliklere sahiptir. Onlar da kredi kartlı yaşam olanaklarıyla, “akıllı telefon” ayrıcalıklarıyla, “café kültürü”yle vb. yollarla mevcut düzene dört bir yandan bağlanmış durumdadırlar. Gelecek beklentileri, toplumsal olmaktan çok bireysel ve kişiseldir. Bu nedenle legalist yapılar açısından bile kadro denilebilecek özellikler göstermektedirler. Herşey tüketim ekonomisinin “akışına” uygun gitmektedir. Mevcut düzenle olan çelişkileri keskin olmadığı için de, uzun erimli ve sistemli bir mücadelenin parçası olamamakta-

dırlar. Onlar için, “özlemi duyulacak olan mücadele, mümkün olan mücadeledir ve mümkün olan mücadele de belli bir anda verilmekte olan mücadeledir”.

Bu durum ve zihniyet, Lenin'in sözleriyle, “kendini edilgen olarak kendiliğindenliğe uy-
duran sınırsız oportünizm eğilimin ta kendisi-
dir”. Bunun sonuçları ise, sürekli ve kalıcı bir mü-
cadelenin örgütlenememesidir.

İşte bu koşullarda seçimler, “an” olarak yapı-
lan eylemliliklerin durağanlaştığı, seçim çalış-
malarının pasifizmine kapıldığı, birbirinin aynı-
sı olan sloganlarla, faaliyetlerle yetinildiği bir or-
tam oluşturmaktadır.

Hiç şüphesiz legalizm ve onun oportünizmi
eylemsel olarak etkin kesimler üzerinde mutlak
bir egemenliğe sahiptir. İster parti olarak örgüt-
lenmiş olsun, ister değişik adlarla (platform, ko-
lektif, federasyon, dernek vb.) faaliyet yürütül-
sün, her durumda “an” her şeyin önüne geçiril-
mektedir. Son yıllardaki seçim sonuçlarının ne-
redeyse birbirinin aynı olması gibi, bu yapılar ve
onların içinde faaliyet yürütenler aynı şeyleri bi-
teviye yinelemekten başka bir şey yapmamakta-
dırlar. Buna karşılık “legalist sol”un partilerinin,
tüm görkemli söylemlerine, her yerde hazır ve
nazır olarak sokağa çıkışına rağmen, kitleler üze-
rindeki etkileri bindelik oranlarla ifade edilebile-
cek düzeyde olduğu seçim sonuçlarında çok
açık biçimde görülmektedir.

Devrimci mücadele ise (ki silahlı devrimci
mücadele demek daha doğrudur), sözcüğün tam
anlamıyla “hayatın normal akışına” uygun görül-
mediğinden, ne ülkenin gündeminde, ne de bu
sol kesimlerin içinde sözü bile edilmeyen bir

olgu durumundadır. Bunda belirleyici olan, legalizmin ve oportünizmin “an”lık eylemlilikleri devrimci bir mücadele gibi gösterebilmiş olması ve böyle “algı”lanmasını sağlayabilmiş olmasıdır.

Burada en önemli unsur siyasal olarak aktif olan insanların içinde bulunulan durumu açık ve net olarak görmeleridir. İkinci unsur ise, sol kitlenin düzenin yasallığına bağlı ve onun kurallarıyla toplumsal sistemin değiştirilemeyeceğini görmeleridir. 30 Mart seçim sonuçları, daha önceki seçimlerin fotokopisi olsa bile, bu yönde gelişmelerin önünü açacak dinamiklere sahiptir. Özellikle Recep Tayyip Erdoğan ve mehteran takımının her türlü hukuksuzluğa başvurabilecek durumda olduklarının görülmesi bu gelişmenin yolunu açmaktadır.

Türkiye, Recep Tayyip Erdoğan'ın hukuksuz ve kuralsız keyfi yönetimi altında çok daha yoğun baskı ve şiddete sahne olacaktır. Gerek sol kitlenin, gerekse solda yer alan eylemli unsurların uzun erimli, sistemli ve gizli bir mücadele yürütmekten başka seçenekleri olmayacaktır. Çok daha önemlisi, Recep Tayyip Erdoğan'ın Gezi Direnişi sırasında “evde zor tutuyoruz” dediği sağcı kitleyi, özellikle BBP içinde örgütlenmiş islamcı-faşist milisleri sokağa çıkartmasıdır. Berkin Elvan'ın cenazesinden sonra Okmeydanı'nda meydana gelen olay bu gelişmenin belirtileridir. Bu da, sol kitlenin islamcı-faşist teröre karşı savunulmasını acil bir sorun olarak ortaya çıkarmaktadır. Bunu yapabilmenin yolu ise, uzun erimli, sistemli ve gizli bir mücadele yürütebilecek kadroların yaratılmasından geçmektedir.

Nisan 2014

SEÇİM ve İÇ SAVAŞ

“Bir kez daha yineleyelim: Recep Tayyip Erdoğan ve şürekasının yaptığı düzenlemeler ve bunlara bağlı (kanuni ya da kanun dışı) silahlı örgütlenmeler, doğrudan doğruya kendisine yönelik 'darbe' ya da 'darbemsî' şeylere karşı 'silahla yanıt verme' temelinde yapılan örgütlenmelerdir. Ancak bir çeşit 'darbeye karşı önlem' görüntüsünde alınan bu düzenlemeler, aynı zamanda doğrudan devlet iktidarına bir bütün olarak el koymak için, yani 'darbe' yapmak için gerekli yasal ve silahlı örgütlenmelerin sağlanmasını amaçlamaktadır. Bir yönüyle 'savunucu' görünen düzenlemeler, diğer yönüyle saldırganlığın önünü açmakta ve bunu 'yasal' hale getirmektedir.

Bu iç savaş hazırlığı ve tahkimatı karşısında düzen içi muhalefet partilerinin ya da 'sol' legalist örgütlenmelerin yapabilecekleri fazlaca bir şey yoktur. Yapabilecekleri (ki buna cüret edebilirlerse), parlamentoyu boykot etmekten bir adım öteye geçmez.

Asıl olan, Recep Tayyip Erdoğan ve şürekasının tüm devlet olanaklarını kullanarak ve bu kullanımını 'yasal' hale getirerek yürüttüğü iç savaşa yönelik silahlı örgütlenmesine karşı örgütlenmektir.

Böyle bir örgütlenme, hiç tartışmasız silahlı bir örgütlenme olmak durumundadır. Bu silahlı örgütlenme, bir yanıla iç savaşa karşı hazırlık ve mevzilenmeyi sağlarken, diğer yanıla bir bütün olarak siyasal

iktidarın devrilmesini hedeflemek durumundadır. Daha açık ifadesiyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş örgütlenmesine karşı savaş, kesinkes silahlı bir örgütlenmeyi gerektirir ve bu silahlı örgütlenmenin hedefi siyasal iktidarın ele geçirilmesi olmak durumundadır.” [*Kurtuluş Cephesi, “İç Savaş Tahkimatı”, Sayı: 142, Ocak-Şubat 2015*]

Seçimler, geniş halk kitlelerinde bir şeylerin değişebileceği beklenti ve umutlarının arttığı, bu yolla mevcut toplumsal-siyasal sisteme (bir süreliğine de olsa) bağlandığı ve sistemin kendi işleyiş kurallarına daha fazla uyduğu bir ortam yaratır.

Öte yandan seçim ortamlarında ortaya çıkan olumlu ya da olumsuz beklentiler, kitlelerin politikayla daha fazla ilgilenmesine yol açtığı gibi, kendi içlerinde bölünmesine, ayrışmasına ve hatta uzun süreli kutuplaşmasına da yol açar. [Şeriatçı ve faşist yönetici ve adaylar bunu özellikle abartarak gündemde tutmaya, kendi kitlelerini sol ve demokrat parti ve kişilere karşı kışkırtarak onların desteğini almaya çalışırken sol seçmen sınıf mücadelesini de unutturacak “kardeşlik” türküleriyle bu durumun üstesinden gelebileceklerini düşünürler. “Kaleyi içten fethetmek” bağlamında kritik yerlerde sağcılığı bilinen adaylar göstererek oy devşirmeye çalışırlar. Adam satın almanın sol versiyonudur bu. *İlkeriş Yayınları*]

Olağan zamanlarda siyasetle fazlaca ya da hiç ilgilenmeyen insanlar, seçimlere katılarak (oy vererek) ülkenin siyasal yapısının biçimlendirilmesine katkıda bulunurlar. Oy tercihleri de, siyasete ne kadar uzak olduklarına göre belirler. Etkili bir siyasal reklam, hoş bir müzik klipi,

siyasetçiye ilişkin yaratılmış olan “algı”, oy tercihlerini belirleyebildiği gibi, “hasımlar”, “ötekiler” vb. söylemler de oy tercihi belirleyebilmektedir. Siyasetten uzak insanların oy tercihlerini değiştirmeye yol açan en temel etmen ise, ortaya çıkacak seçim sonuçlarının o güne kadar sürdürdükleri ve fazlaca da hoşnutsuz olmadıkları yaşamlarını alt-üst edebileceğine ilişkin bir beklentinin yaratılmasıdır.

Seçimler, diğer yandan iktidar olmanın “nimet”lerinden yararlanan kesimlerin varolan çıkarlarını korumaları yönünde bir harekete yol açar. “Muhالیf” kesimler açısından ise, seçimler, varolan iktidardan kurtulmanın somut ve gerçek bir aracı olarak görünür. Bu da, sisteme bütünsel olarak “muhalif” olanların bir süreliğine sisteme tabi olmalarını getirir.

Bir başka açıdan, seçimler, mevcut toplumsal yapıdaki değişik sınıf ve tabakaların siyasal düzeylerini ölçmenin bir aracıdır. Engels'in deyişle, bu da seçimlerden beklenebilecek tek şeydir.

Ülkemizde seçimler, ister genel seçimler olsun, ister yerel seçimler olsun, her zaman siyasal iktidar ile toplumsal muhalefet arasında bir hesaplaşma ortamı olmuştur. Bu nedenle de, sistem, toplumsal muhalefeti değişik yol ve araçlarla bertaraf edemediği, pasifize edemediği koşullarda seçimlere giderek, toplumsal muhalefeti bir süreliğine sistem içi değişim beklentisine yöneltir.

Bu sistem içi değişim beklentisi, “sol” yapıların ve örgütlerin değişik gerekçelerle (örneğin, “taktik hevalım” mantığıyla ya da “geniş halk kitleleriyle bağ kurmak için legal olanaklardan yararlanma” adına) seçimlere katılımıyla önemli

ölçüde meşruluk kazanır.

Bu “meşruiyet” içinde yapılan seçimler, bir dönem için toplumsal muhalefeti yatıştıramasa da, asıl olarak bu muhalefeti (bir süreliğine de olsa) sistem içine çekerek belli bir işlevi yerine getirir.

Türkiye’de son on iki yılda birbiri ardına yapılan seçimler, her ne kadar sonuçlar açısından toplumsal muhalefette umutsuzluğa yol açmış olsa da, sistem içinde kalınarak, seçimler aracılığıyla bir şeylerin değişebileceği umudunu sürekli hale getirmiştir.

Ancak 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve ardından gelişen olaylar, özellikle de Recep Tayyip Erdoğan’ın kendi kişisel iktidarını koruyabilmek için iç savaş hazırlıklarına girişmesi, bir kez daha seçimlere yönelik beklentileri yükseltmiştir. Sonuçta, son on üç yılda ilk kez 7 Haziran seçimlerinde toplumsal muhalefetin yüzü “gülmüş”tür.

Şüphesiz bunu sağlayan AKP’nin oylarının %41’e inmesi ve HDP’nin %10 barajını geçmesidir. Bu sonuç, on üç yıl sonra AKP iktidarından ve Recep Tayyip Erdoğan’dan kurtulmanın olanaklı olduğu bir durum yaratmıştır. Bu da, seçimlere olan “umudun” “boş” olmadığı “algısı”nı yaratmıştır.

Bugün, yani 7 Haziran seçimlerinin hemen ertesinde, toplumsal muhalefette yer alan herkes büyük bir umut ve beklenti içine girmiştir. Bu umut ve beklenti içinde mevcut düzen içinde seçimlerin nasıl bir yanılsama yarattığı neredeyse hiçkimsenin umurunda bile değildir. On üç yıllık düşük kırkıklarından sonra AKP’nin tek başına iktidar olamaması karşısında duyulan sevinç, kaçınılmaz olarak düşünceleri de baskılamaktadır.

Bugün 7 Haziran seçim sonuçlarının ortaya çıkardığı “dört partili meclis” yapısından nasıl bir hükümet kurulabileceği bolca konuşulmakta, pek çok senaryolar ortaya atılmaktadır. Seçim sonuçlarının yarattığı sevinç içinde bu senaryoların olabilirliği bir yana, gerçekleştiğinde neler olabileceği bile düşünülemez olmuştur.

Her şeyden önce bu sonuçlardan “muhalet”in bir koalisyon hükümeti çıkarıp çıkarmayacağı belirsizdir. Daha da önemlisi, şu ya da bu biçimde yahut “ülkeyi hükümete bırakmayız” söylemiyle oluşturulacak bir koalisyon hükümetinin neler getirip, neler götüreceği de hesaplanmamaktadır.

Burada en temel sorun, AKP'nin, özellikle de Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidarı, gücü, “meşru bir seçimin doğal sonucu olarak” bırakıp bırakmayacağıdır. Daha düne kadar ülkeyi bir iç savaşa (ve hatta bir dış savaşa) sürüklemekten kaçınmayacağını ortaya koymuş olan Recep Tayyip Erdoğan'ın öylece kendi “köşesine” çekilmeyeceği ve “muhalet”in oluşturacağı bir hükümet altında ipinin çekileceği günü beklemeyeceği çok açıktır. Hâlâ emrinde “yasal” devlet olanakları vardır ve emri altındaki polisi ve yargıyı kullanmaktan kaçınmayacaktır. Bir başka ifadeyle, Recep Tayyip Erdoğan, iç savaş için hazırda tuttuğu tüm yasal ve yasa-dışı güçleri kullanmak isteyecektir.

Bu istek, çok açık biçimde ülkede bir “kargaşa” ortamının yaratılması için islamcı “militanların” harekete geçirilmesine yönelmek durumundadır. Özellikle Suriye'de savaşan IŞİD ve benzeri güçlerin içindeki Türkiye'den giden şeriatçı “militanlar”ın bu amaç için kullanılma olasılığı her

zamankinden çok daha fazladır. Seçimden iki gün önce Diyarbakır'da HDP mitinginde patlayan bombalar da bunun ön habercisi niteliğindedir.

Bugün tüm şeriatçılar, AKP'nin iktidarı kaybetmesi durumunda kendi konumlarının ve olanaklarının ortadan kalkacağını çok iyi bilmektedirler. Gerek ülke içinde AKP iktidarı ile nemalanmış, zenginleşmiş kesimler, gerek AKP sayesinde toplumsal hiyerarşide üste çıkanlar, gerekse de Suriye'de savaşan şeriatçılar, AKP iktidarının sona ermesinin kendilerinin sonu olduğunu düşünmektedirler. Böylesi bir kesimin varlığı, Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidarda kalmasını sağlamak için özel bir talimat almalarını bile gerektirmeyecek bir gerçekliktir.

Recep Tayyip Erdoğan'ın son yıllardaki otoriter ve totaliter icraatlarının hesabının sorulacağı beklentisi ve korkusu içindeyken bu güçlerin terör eylemleriyle yaratılacak bir “kaos” ortamında erken seçim yoluyla yeniden meclis çoğunluğunu ele geçirmeyi hesaplayacağı açıktır. Kendisinin “fedaisi” rolüne soyunmuş olanların (elbette bunların başında iki tabancalı ve yüzlerce mermili “jöleli” gelmektedir) söylemleri de bu gerçeği onaylamaktadır.

Bugün sorun, seçimlerde ortaya çıkan meclis tablosundan nasıl bir koalisyon çıkartılacağı sorunu değildir. Mecliste “muhalif”lerden oluşan bir koalisyon hükümetinin kurulup kurulmaması da fazlaca önemli değildir. Bir koalisyon hükümeti kurulamasa bile, var olan meclis çoğunluğu ile Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel otoritesini sağlayan yasalarda yapılacak değişiklikler ve yolsuzluk dosyalarının açılması olanaklıdır. En azından üç muhalefet partisi bir araya gelerek

bu yasal değişiklikleri yapabilir ve yolsuzluk dosyalarını açabilir.

Yasal değişiklikler Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel otoritesini önemli ölçüde engelleyebileceği gibi, kendisinin kişisel talimatlarını yerine getiren bürokrasinin devreden çıkmasına yol açacaktır. Öte yandan yolsuzluk dosyalarının açılması, ucu Recep Tayyip Erdoğan'a giden bir yargı süreci başlatacaktır. 7 Haziran seçimlerinin ortaya çıkardığı bu olasılık, çok açık biçimde meclisin (TBMM) yasal yetkisi ile Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel otoritesi arasında belirgin ve kesin bir çatışma demektir. Bu çatışmada şeriatçıların devreye sokulması yanında, Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel talimatlarını yerine getirmeyi sürdüren bir polis ve yargı gücü de kullanılacaktır. Bir yandan sokaklar islamcı terör eylemlerine sahne olurken, diğer yandan polis ve yargı gücü “yasal” zor gücü olarak sahnede yerlerini alacaklardır.

Asıl sorun, muhalefet partilerinin böyle bir çatışmayı göze alıp alamayacaklarıdır.

HDP açısından bu sorun, PKK'nin silahlı gücüyle belli ölçüde fazlaca önemsenmeyecekse de, özellikle CHP açısından belirleyici bir sorundur.

CHP'nin küçük-burjuva sınıfsal niteliği, “devletçi” konumu, devlet yücelticiliği ile “ülkenin bekası” açısından böyle bir çatışmayı göze alamayacaktır. Doğal olarak “ülkenin âli menfaatleri” söylemiyle “sıtma”ya, yani AKP ile koalisyon kurmaya zorlanacaktır.

Bu zorlamanın başarılı olmasının yolu, şeriatçı terörden geçmektedir. Bu açıdan üç muhalefet partisinin bir araya gelerek Recep Tayyip Erdoğan'dan “hesap” sormaya yönelik girişim-

lerde bulunmaları şeriatçı terörün hızla devreye sokulmasına yol açacaktır.

Böyle bir gelişme karşısında “sol”un (elbette legalist “sol”), “aman provokasyona gelmeyelim” söylemleriyle CHP'yi “sıtma”ya razı etmek için elinden geleni yapacağı da kesindir. Daha da önemlisi, aynı söylemle kendi unsurlarını ve etkileyebildikleri kitleleri “sokak”tan uzak tutmaya çalışacaklardır.

Şimdi Recep Tayyip Erdoğan'ın aylardır sürdürdüğü “üstü örtük” iç savaş hazırlığının gerçekliğine gelmiş bulunuyoruz.

Bugün iç savaş hazırlıkları “soyut” ya da “teorik” bir varsayım olmaktan çıkarak somut ve maddi bir olgu haline gelmektedir. Daha açık ifade edersek, Recep Tayyip Erdoğan böylesi bir siyasal gelişmeyi hesaplayarak aylar öncesinden (ve hatta yıllar öncesinden) “silahlı direniş” için hazırlık yapmıştır. Artık bu hazırlıklar uygulama aşamasına gelmiştir.

Bu gelişmeler karşısında MHP'nin tutumu hiç şüphesiz “devlet”ten yana olacaktır. Ve bugün “devlet” AKP'dir, Recep Tayyip Erdoğan'dır. Dolayısıyla iç savaş girişimleri karşısında hızla AKP'ye yanaşacaktır. Bugün Devlet Bahçeli'nin AKP ile koalisyon hükümetine kapıları kapatan söylemleri terk edilecektir. Doğal olarak MHP'nin iç savaş girişiminde “taraf” olması “çözüm süreci”nin de tümüyle terk edilmesi demektir.

Böylece Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel otoritesine bağlanmış “yasal” zor güçleri ve “yasadışı” şeriatçı güçleri (bunlara islamcı faşist milisler demek pek yanlış olmayacaktır) kullanarak, özellikle “Batı”da laik ve ulusalcı kesimlere yönelik terör eylemleri, MHP'nin devreye girmesi-

le birlikte, ülke çapında bir zor, şiddet ortamı yaratacaktır. Sözde bile olsa demokrasiyi ve seçimleri sadece kendi amaçlarına ulaşmanın basit araçları olarak gören şeriatçıların varolan iktidar olanaklarını kendiliğinden ve seçimler yoluyla terk edeceklerini beklemek saflıktan öte aymazlıktır.

Recep Tayyip Erdoğan'ın, Mürsi örneğinden yola çıkarak geliştirdiği söylemlere bakıldığında “sonuna kadar direnme”ye ve bunun için her türlü gücü ve aracı kullanmaya çalışacağından kimse şüphe etmemek zorundadır.

Böyle bir gelişme karşısında, CHP'nin sindirilmesi, toplumsal muhalefetin ezilmesi ve Kürt hareketinin üzerine gidilmeye çalışılması şiddetin yaygınlaştığı bir ortam yaratacaktır. Bu ortamda “dış güçler”in, ama özellikle “iç güçler”in, yani TSK'nın, “ülkenin bekası ve milletin güvenliği” için devreye sokulması da bir diğer güçlü olasılıktır. Diğer ifadeyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın kendi kişisel gücünü ve konumunu korumak amacıyla atacağı iç savaş adımları, yönetimin askerileştirilmesinin, askeri darbe yapılmasının da koşullarını yaratacaktır. Mısır örneği açıktır.

Bu olasılıklar karşısında Recep Tayyip Erdoğan'ın ya da AKP'nin “akil insanları”nın “insafa” geleceklerini beklemek de safdilliktir.

Yıllarca söylendi, söyledik: Şeriatçılar hangi yolla iktidara gelirlerse gelsinler, emperyalizmin çıkarlarına ne kadar sadık olurlarsa olsunlar, hiçbir koşulda iktidarlarını kendiliğinden ya da yasal yollarla terk etmeyeceklerdir. Geldikleri gibi gitmeyeceklerdir. Zaman zaman geri adım atıyor görünseler de, “uzlaşmacı” tutum sergileseler

de, her durumda bu tutum kendi konumlarını korumak ve gerçek yüzlerini gizlemek için yaptıkları manevralardan başka bir şey değildir. Mevcut yasallığın çevrçevesi içindeymiş gibi görüntü sergilemeye yönelmelerinin bile kendi dinci ideolojileri tarafından meşrulaştırıldığı unutulmamalıdır. Bu nedenle Recep Tayyip Erdoğan'ın bugün sergileyeceği “uzlaşmacı” tutum, her durumda bir iç savaş tehdidinin gölgesinde gerçekleşecektir.

Herşeyden önce kitlelerin ve özellikle de sol kitlelerin bunun bilincinde olmaları gerekir. Bu bilinç, aynı zamanda Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş girişimine ve askeri darbeye karşı örgütlenmeyi gerektirir. Bu bilinç ve buna uygun örgütlenme yapılamadığı sürece, TBMM yoluyla AKP'den “hesap sormak” bile olanaklı değildir.

İşte seçimlerin bir “umut”, bir “çıkış” olarak görüldüğü bir ortamda ülkedeki siyasal gelişmelerin yönü ve olası durumlar budur. Sözcüğün tam anlamıyla, gerçek bir demokrasinin olmadığı bir ülkede “demokratik seçimler”, sadece toplumsal muhalefeti oyalamaktan, pasifize etmekten ve düzen içi role soyunmaktan öte bir sonuç üretmez.

Elbette sivil insanların silahlı bir güce karşı durabilmesi, basit bir “direniş” örgütlenmesi ile gerçekleştirilemez. Bu ortamda, sivil insanların, ister faşist-milliyetçi, ister faşist-şeriatçı olsunlar silahlı bir güce karşı silahlanmaktan ve savaşmayı öğrenmekten başka seçenekleri yoktur.

Haziran 2015

16-17 NİSAN NE OLACAK BU MEMLEKETİN HALİ?

16 Nisan referandumunda son haftaya girilirken, hemen hemen tüm sol*, her türden toplumsal muhalefet “hayır” sonucuna odaklanmışken, “hayır cephesi” olarak tüm güçlerini harekete geçirmeye çabalarken, hiç kimse 17 Nisan gününü konuşmak bile istememektedir.

17 Nisan, kimileri açısından “moral bozucu” olacağı için konuşulmaması gereken bir “konu”dur. Kimileri için ise, “hayır” çabalarını engelleyici, “motivasyonu” dağıtıcı vs. olduğu için 17 Nisan'dan söz etmek “yanlış” kabul edilmektedir. Böylece olunca da, 16 Nisan referandumunun ertesi gününe ilişkin her türden ve her cinsten “yorum”, “değerlendirme”, “akıl yürütme” ya da “olasılık hesabı” dışlanmaktadır. Hatta bir adım ileri çıkanlar, popüler dille söylersek “çıtayı yükseltenler”, olası bir durumdan (ki “evet” ve “hayır”ın dışında başka bir olasılık bile yoktur) söz etmeyi neredeyse hainlikle suçlayabilmektedirler.

Örneğin, SİP-TKP'sinin HTKP bölüntüsünden Erkan Baş şöyle yazabilmiştir:

“Sabah akşam 'ya evet çıkarsa...' sorusunu soranların çok büyük bir çoğunluğu bu soruya verecek bir cevabı olmayanlardır. Belli bir ih-

*“Hemen hemen tüm sol” demek durumunda-yız, çünkü bazı sol yapılar 16 Nisan referandumunda “boykot” ilan ederken, bazısı da (Yürüyüş çevresi) böyle bir referandum yokmuşçasına “kendi gündemleri”ne sıkı sıkıya bağlı görünmektedirler.

tiyatla hepsi demeyelim, bu soruyu ortaya koyduğunu iddia edenlerin büyük çoğunluğu aslında bir soru sormuyor, bir kaygıyı bir korkuyu **yayıyorlar**.

Bilerek yapanlar suç işliyor, bilmeden yapanlar ise kabahatlidir.” (abç) (İleri Haber, 30 Mart 2007.)

16 Nisan referandumunun sonucuna ilişkin yapılacak her olası durum değerlendirmesi böylesine “suç” kapsamına alınınca, doğal ve kaçınılmaz olarak hiç kimse olasılıklardan (ki yukarda da belirttiğimiz gibi iki olasılıktan başka bir olasılık yoktur) söz etmekten bile “imtina” etmeye başlamaktadır.

Oysa, devrimciliğin, örgütlü mücadelenin en temel unsurlarından birisi mevcut durum tahlili yapabilmek ve bu tahlilden çıkan sonuçlara göre devrimci mücadelenin rotasını, yönünü (taktiklerini) belirlemektir. Mevcut durum tahlili, basit bir “olasılık hesabı” ya da “öngörü” olmanın ötesinde, nesnel ve öznel koşulları değerlendirerek, toplumsal ve siyasal olayların ne yönde evrilebileceğini hesaplamak için gereklidir.

Bu “hesap”, aynı zamanda gelişen olaylar karşısında nasıl bir tutum takınılacağının da belirlenmesini sağlar.

Ama “hayır”! İnsanların kendi aralarındaki 'sudan sebepler', çocuklara ve kadınlara yönelik şiddetin, ruhsatlı ya da ruhsatsız silahlanmanın arttığı, az çok servet sahibi olanların yurtdışına yerleşmeye başladıkları haberleri eşliğinde devrimci mücadeleden ve bu bağlamda mevcut durum tahlillerinden söz etmek “suç” işlemektir! “Kaygı ve korku yaymak”tır! İnsanların “motivasyonunu” bozmaktır!

Öyleyse, yaşasın “kendiliğindencilik”!

Bu durum, Türkiye’de neredeyse tüm geçmiş olaylarda yaşandığı gibi yakın tarihimizde buna benzer bir durum Gezi Direnişi günlerinde de yaşandı.

Gezi Direnişi günlerinde “elleri sopalı ve palalı adamlar”ın ortaya çıkması üzerine, kitlelerin buna karşı uyarılması, daha da önemlisi buna karşı örgütlenmesi gerektiğinden sözedildiğinde hemen karşı çıkmıştır. Gerekçe ise, böyle bir durumdan söz etmek, bu durumu önemsemek, kitleleri “korkutacağı”, “safları dağıtacağı” ve böylece de “direnişi zayıflatacağı” olmuştur.

Kitleleri “korkutmamak” için bulunan yol, gelişmelere gözünü kapamak, “yokmuş gibi” davranmak olmuştur.

[Yaklaşık 85 yıl önce, işgalcilere ve işbirlikçilere karşı “... vazifeye atılmak için, içinde bulunduğun vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin”, “iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr-ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Bu ülkenin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu, adalet örgütü vardır” demeyeceksin. Elle, taşla, sopa ve silahla;... kendi yapıtını koruyacaksın” sözleri yine emperyalistler ve onların işbirlikçileri, yazar-çizer, 'aydınlar', zenginler ve 'medya'sı ve hatta gençlerin ana babası eliyle unutturulmuştur.-İlkeriŞ Yayınları]

Her türlü şiddete hayır, taş atmayın... bu ülkenin savcısı var, hâkimi var, polisi var!

Bugün çok açık biçimde biliyoruz ki, Recep Tayyip Erdoğan ve AKP Hükümeti, 2013 yılındaki “Sisi darbesi”nden, diğer bir ifadeyle Mürsi’nin

“Müslüman Kardeşler” iktidarına karşı gerçekleştirilen askeri darbeden itibaren bir iç savaşa hazırlanmaya başlamıştır. Yer yer “dozajı” azalsa da hemen her durumda “Rabia” işaretiyle birlikte bu hazırlıklar sürdürülmüştür. 15 Temmuz günlerinde görüldüğü gibi, lümpenlere, taksicilere, kamyonetçilere, esnafa ve her türden tarikata dayanan bu iç savaş hazırlığında önemli mesafeler katedilmiştir. Dağıtılan otomatik silahlar, pompalı tüfek satışlarında meydana gelen “patlama”, polis özel harekâtının eşgüdümüne dayanan örgütlenme, sokaklara yansıtılan saldırganlıklar iç savaş hazırlıklarının geldiği boyutu ve düzeyi göstermektedir.

Kitleleri “korkutmamak” adına bu gerçeklere ne kadar sırt çevrilirse çevrilsin, gerçek olanca gücüyle ortada durmaktadır.

Yapılması gereken, böyle bir gerçeklik karşısında toplumsal muhalefeti örgütlemek, daha da önemlisi savaş “tehdidi”ne ve fiili iç savaşa karşı silahlanmak olmalıdır.

Ancak bu durum, toplumsal muhalefete egeyen olan legalizm tarafından dışlanmaktadır. Çünkü legalizm, mevcut yasaların sınırları içinde kalmaya “özen” gösterir. Mevcut yasalar onların yaşam alanını oluşturur. Bu yasaların dışına çıkmak kendi varoluşunu inkâr etmekle özdeştir. Dolayısıyla herkesi yasaların sınırları içinde kalmaya çağırır. “Silahlanmak” ise, mevcut yasalar tarafından “yasak”landığından, legalistler için de “yasak”tır. “Her türlü şiddete karşıyız” sloganında ifadesini bulan bu “yasalık” içinde siyasal olayların olası gelişim dinamiklerinden söz etmek “suçtur”, en azından “kabahattir”.

“Suç” işlemek istemiyorsak, sonuçta “kaba-

durumdadır.

Legalistlerin ve CHP'nin “umudu” da, bu duruma ilişkindir. “Umut” ve “beklenti”, ülkeyi yönetemez hale gelen Recep Tayyip Erdoğan'ın, isterse erken seçim kararı alsın, her durumda iktidarı bırakmak zorunda kalacağı beklentisidir.

Aslında, Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidarı bırakacağını hiçkimse beklememektedir. Ne olursa olsun, iktidarını sonuna kadar “koruma” yönünde çabalarını ve girişimlerini bırakmayacaktır. İç savaş, işte bu “koruma” çaba ve girişimlerinin en son noktasıdır.

Bugün, iç savaşı göze almış gayrı-meşru bir iktidar vardır. Başlatacağı bir iç savaşla (son kertede bile olsa) kendi iktidarını “korumayı” göze alan bu gayrı-meşru iktidar, öyle ya da böyle “düşürülmezse” “düşmeyecek” olan bir iktidardır bu. Ve biliyoruz ki, böyle bir iktidarı yıkacak güçte kitlesel devrimci eylemler olmaksızın bu iktidar “düşmeyecek”tir...

Hiç kuşkusuz, toplumsal ve siyasal olayların ne yönde gelişeceği az ya da çok önceden saptanabilse de beklenmedik ya da farklı durumlar da ortaya çıkabilir. Örneğin, böylesi bir “memleket” manzarası karşısında “Sivilvari darbe” olasılığı da mevcuttur. TSK'nın 15 Temmuz sonrasında içine düştüğü “örgütsüzlük” ve “itibar kaybı”na bakarak bu olasılığı dışlamak pek akıllı iş değildir. Bu olasılığın, TSK ile Recep Tayyip Erdoğan'ın “özel harekât” birlikleri arasındaki bir hesaplaşmayla ortaya çıkması da şaşırtıcı olmayacaktır.

Buradan (legalistlerin konuşulmasını “suç” saymadığı tek olasılık olarak) devrim çıkar mı?

Eğer, devrim denilen şey, SİP-TKP'sinin senaryosunu yazdığı “Devrimden Sonra” filmi gibi

hat”ın bize kesilmesini istemiyorsak, sadece içinde yaşanan “an”la kendimizi sınırlandırmamız gerekir!

An’ı ve kendini yaşa! Bir daha dünyaya gelmeyeceksin!

Devrimci-demokratlardan ve kitlelerden istenen sadece budur! Gerisi “Allah kerim”!

Görüldüğü gibi, Recep Tayyip Erdoğan “cephesi”, bir taraftan iç savaş tehdidi ve fiiliyatı üzerinde çalışırken, diğer yandan “olası” gelişmelere karşı hazırlık peşindeyken ve bu hazırlıklar içinde yol almışken legalistlerin cephesinde ise ‘direnış hakkı’ndan söz edilmektedir.

Gezi Direnişı ve tarihteki birçok direnişte görüldüğü gibi, örgütlü olmayan geniş halk kitlelerinin kendiliğinden eylemi bir süre sonra tavsamakta ve sönümlenmektedir. Sonuçta, elde “şanlı direniş” efsanesinden başka bir şey kalmamaktadır.

Eğer, örneğin ‘Gezi Direnişı’nin “dersleri”nden sözedilecekse, çıkartılması gereken tek sonuç, geniş halk kitlelerinin olası siyasal gelişmelere karşı “duyarlı” hale getirilmesi ve bu “duyarlılık” içinde örgütlenmesi olmalıdır.

Kitlelerin ‘bilinçsiz tepkileri’ni örgütlemek ve bunu örgütlü bir mücadeleye dönüştürmek mümkün mü peki?

Olağanüstü etkin bir örgütten ve bu örgütün her türlü gelişmeye karşı tutum alabilecek yetkinlikte kadrolarından bahsedemiyorsak, kendiliğinden başlayan kitle eylemlerinin örgütlü hale dönüştürülmesi olanaksızdır.

Ne yazık ki, legalizm bu olasılıklara karşı ne yapabileceğini konuşmak bir yana, sadece olasılıklardan söz etmeyi bile “suç” olarak ilan etmiş

bir şey olmayacaksa, devrimin 'çıkması' için her şeyden önce devrimci bir örgütlenme ve devrimci bir mücadele verilmesi gerekir.

Lenin'in öngörüsüyle söylersek;

“...kendisini sürekli olarak tehdit eden kendiliğinden patlamaların ya da önceden görülme-
meyen siyasi karışıklıkların etkisi sonucu çökmesi son derece mümkün” olan böyle bir iktidarın kendiliğinden yıkılmasını beklemek ve “maceracı kumarlardan sakınmak niyetinde olan hiçbir siyasi parti, faaliyetlerini, böyle patlamaları ve karışıklıkları beklemeye dayandırmaz. Biz kendi yolumuzdan ilerlemeli ve düzenli çalışmamızı sebatla sürdürmeliyiz.

Beklenmedik olaylara ne kadar az bel bağlarsak, herhangi bir 'tarihi dönemeç' karşısında hazırlıksız yakalanmamız da o kadar imkansızlaşır.”

Nisan 2017

İÇ SAVAŞ ORTAMINDA MEVCUT DURUM

“Bir kez daha yineleyelim: Recep Tayyip Erdoğan ve şürekasının yaptığı düzenlemeler ve bunlara bağlı (kanuni ya da kanun dışı) silahlı örgütlenmeler, doğrudan doğruya kendisine yönelik 'darbe' ya da 'darbemsisi' şeylere karşı 'silahla yanıt verme' temelinde yapılan örgütlenmelerdir. Ancak **bir çeşit 'darbe-ye karşı önlem' görüntüsünde alınan bu düzenlemeler, aynı zamanda, doğrudan devlet iktidarına bir bütün olarak el koy-**

mak için, yani 'darbe' yapmak için gerekli yasal ve silahlı örgütlenmelerin sağlanmasını amaçlamaktadır. Bir yönüyle 'savunucu' görünen düzenlemeler, diğer yönüyle saldırganlığın önünü açmakta ve bunu 'yasal' hale getirmektedir.

Bu iç savaş hazırlığı ve tahkimatı karşısında düzen içi muhalefet partilerinin ya da 'sol' legalist örgütlenmelerin yapabilecekleri fazlaca bir şey yoktur. Yapabilecekleri (ki buna cüret edebilirlerse), parlamentoyu boykot etmekten bir adım öteye geçmeyecektir.

Asıl olan, Recep Tayyip Erdoğan ve AKP'sinin tüm devlet olanaklarını kullanarak ve bu kullanımını 'yasal' hale getirerek yürüttüğü iç savaşa yönelik silahlı örgütlenmesine karşı örgütlenmektir.

Böyle bir örgütlenme, hiç tartışmasız silahlı bir örgütlenme olmak durumundadır. Bu silahlı örgütlenme, bir yanıyla iç savaşa karşı hazırlık ve mevzilenmeyi sağlarken, diğer yanıyla bir bütün olarak siyasal iktidarın devrilmesini hedeflemek durumundadır. Daha açık ifadesiyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş örgütlenmesine karşı savaş, kesinkes silahlı bir örgütlenmeyi gerektirir ve bu silahlı örgütlenmenin hedefi siyasal iktidarın ele geçirilmesi olmak durumundadır.” [*Kurtuluş Cephesi, İç Savaş Tahkimatı, Sayı: 142, Ocak-Şubat 2015*]

“Bugün iç savaş hazırlıkları 'soyut' ya da 'teorik' bir varsayım olmaktan çıkarak somut ve maddi bir olgu haline gelmektedir. Daha açık ifade edersek, Recep Tayyip Erdoğan böylesi bir siyasal gelişmeyi hesaplayarak

aylar öncesinden (ve hatta yıllar öncesinden) 'silahlı direniş' için hazırlık yapmıştır. Artık bu hazırlıklar uygulama aşamasına gelmiştir.

Bu gelişmeler karşısında MHP'nin tutumu hiç şüphesiz 'devlet'ten yana olacaktır. Ve bugün 'devlet' AKP'dir, Recep Tayyip Erdoğan'dır. Dolayısıyla iç savaş girişimleri karşısında hızla AKP'ye yanaşacaktır. Bugün Devlet Bahçeli'nin AKP ile koalisyon hükümetine kapıları kapatan söylemleri terk edilecektir. Doğal olarak MHP'nin iç savaş girişiminde 'taraf' olması 'çözüm süreci'nin de tümüyle terk edilmesi demektir.

Böylece Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel otoritesine bağlanmış 'yasal' zor güçleri ve 'yasadışı' şeriatçı güçleri (bunlara islamcı faşist milisler demek pek yanlış olmayacaktır) kullanarak, özellikle 'Batı'da laik ve ulusalcı kesimlere yönelik terör eylemleri, MHP'nin devreye girmesiyle birlikte, ülke çapında bir zor, şiddet ortamı yaratacaktır.

Sözde bile olsa demokrasiyi ve seçimleri sadece kendi amaçlarına ulaşmanın basit araçları olarak gören şeriatçıların varolan iktidar olanaklarını kendiliğinden ve seçimler yoluyla terkedeceklerini beklemek saflıktan öte aymazlıktır.

Recep Tayyip Erdoğan'ın, Mürsi örneğinden yola çıkarak geliştirdiği söylemlere bakıldığında 'sonuna kadar direnme'ye ve bunun için her türlü gücü ve aracı kullanmaya çalışacağından kimse şüphe etmemelidir.

Böyle bir gelişme karşısında, CHP'nin sindirilmesi, toplumsal muhalefetin ezilmesi ve Kürt hareketinin üzerine gidilmeye çalışıl-

ması şiddetin yaygınlaştığı bir ortam yaratacaktır. Bu ortamda 'dış güçler'in, ama özellikle 'iç güçler'in, yani TSK'nın, 'ülkenin bekası ve milletin güvenliği' için devreye sokulması da bir diğer güçlü olasılıktır. Diğer ifadeyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın kendi kişisel gücünü ve konumunu korumak amacıyla atacağı iç savaş adımları, yönetimin askerileştirilmesinin, askeri darbe yapılmasının da koşullarını yaratacaktır. Mısır örneği açıktır.

Bu olasılıklar karşısında Recep Tayyip Erdoğan'ın ya da AKP'nin 'akil insanları'nın 'in-safa' geleceklerini beklemek de safdilliktir.

Yıllarca söylendi, söyledik: Şeriatçılar hangi yolla iktidara gelirlirse gelsinler, emperyalizmin çıkarlarına ne kadar sadık olurlarsa olsunlar, hiçbir koşulda iktidarlarını kendiliğinden ya da yasal yollarla terketmeyeceklerdir. Geldikleri gibi gitmeyeceklerdir. Zaman zaman geri adım atıyor görünseler de 'uzlaşmacı' tutum sergileseler de, her durumda bu tutum kendi konumlarını korumak ve gerçek yüzlerini gizlemek için yaptıkları manevralardan başka bir şey değildir. Mevcut yasallığın çerçevesi içindeymiş gibi görüntü sergilemeye yönelmelerinin bile kendi dinci ideolojileri tarafından meşrulaştırıldığı unutulmamalıdır. Bu nedenle Recep Tayyip Erdoğan'ın bugün sergileyeceği 'uzlaşmacı' tutum, her durumda bir iç savaş tehdidinin gölgesinde gerçekleşecektir.

Herşeyden önce kitlelerin ve özellikle de sol kitlelerin bunun bilincinde olmaları gerekir. Bu bilinç, aynı zamanda Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş girişimine ve askeri darbe-

ye karşı örgütlenmeyi gerektirir. Bu bilinç ve buna uygun örgütlenme yapılamadığı sürece, TBMM yoluyla AKP'den 'hesap sormak' olanaklı değildir.

İşte seçimlerin bir 'umut', bir 'çıkış' olarak görüldüğü bir ortamda ülkedeki siyasal gelişmelerin yönü ve olası durumlar budur. Sözcüğün tam anlamıyla, gerçek bir demokrasinin olmadığı bir ülkede 'demokratik seçimler', sadece toplumsal muhalefeti oyalamaktan, pasifize etmekten ve düzen içi role soyunmaktan öte bir sonuç üretmez.

Elbette sivil insanların silahlı bir güce karşı durabilmesi, basit bir 'direniş' örgütlenmesi ile gerçekleştirilemez. Bu ortamda, sivil insanların, ister faşist-milliyetçi, ister faşist-şeriatçı olsunlar silahlı bir güce karşı silahlanmaktan ve savaşmayı öğrenmekten başka seçenekleri yoktur.” [*Kurtuluş Cephesi, Seçim ve İç Savaş, Sayı: 144, Haziran-Temmuz 2015*]

Türkiye, “her an her şeyin olabildiği” bir ülkedir. Dışsal bir gözlemle bile Türkiye'de ekonomik, toplumsal ve siyasal olayların ne yönde gelişeceğinin ne yöne akacağına ve hangi sonuçları üreteceğinin belirsiz olduğu kolayca görülebilir.

Türkiye, siyasetinden siyasetçilerine, legalist “sol”dan “medya”ya kadar, “şok” ya da “flaş” haberlerle, söylemlerle, kurgularla ve nihayetinde köşe yazarlarının, televizyon “tartışmacılarının” ve elbette günü kurtarmakla yetinen “sol”un ortaya attığı “senaryo”larla çizilen “beklenmedik” olayların geliştiği bir ülkedir. (Tam anlamıyla olgunlaşmış olmasa da *milli krizin sürekli varlığı* esprisi.)

7 Haziran seçimleri *öncesinde* en büyük “me-

rak” konusu, HDP'nin %10 seçim barajını geçip geçmeyeceği olmuştur. Birbiri ardına yayınlanan anketlerin kimisine göre HDP barajı geçerken, kimilerine göre “kıl payı” ile barajın altında kalacağı öngörülmekteydi. HDP'nin seçim barajını geçmesi durumunda AKP'nin mecliste çoğunluğu yitireceği hesaplandığından, tüm dikkatler buna yöneldi. Ve HDP'nin %13 oy alarak barajı geçmesiyle birlikte yeni bir “dönem” başlamış oldu.

7 Haziran *akşamından* itibaren yeni “dönem” ilişkin “senaryo”lar da, AKP dışındaki %60'luk “muhalafet bloku”nun nasıl bir koalisyon hükümeti kurabileceği noktasında yoğunlaştı. Devlet Bahçeli'nin olası koalisyon “senaryo”larına ilişkin gece yarısı yaptığı açıklamaya rağmen, sağdan sola, yandaş “medya”dan “merkez medyaya kadar hemen her yerde koalisyon “senaryo”ları konuşulmaya ve yazılmaya devam edildi.

Bu hava içinde girilen yeni dönemin niteliği, özellikleri ve yönelimleri kolayca bir yana itildi. Recep Tayyip Erdoğan'ın şahsında dinci/şeriatçı kesimlerin hiçbir koşulda ele geçirdikleri hükümet iktidarını kendiliğinden ya da mevcut düzenin mevcut yasallığı çerçevesinde bırakmayacakları gerçeği görmezlikten gelindi.

Birkaç insanın bilimsellik taşıyan kaygısı dışında hemen hemen tüm “sol” (hiç tartışmasız HDP “bileşenleri”ni de kapsayan “legalist sol”) meclis “aritmetiği”nden yola çıkarak mevcut düzenin “restorasyon”una “banko” oynadılar. Her ne kadar seçim arifesinde HDP binalarında ve Diyarbakır'da patlayan bombalar “başka” şeylerin de olabileceğinin göstergesi olarak kabul ediliyor görünse de mevcut düzenin “restorasyonu”

hesapları içinde kaybolup gitti.

Tüm dikkatler “yeni meclis” aritmetiği içinde oluşturulacak koalisyonlara yöneltildiğinden Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş hazırlıkları kolayca unutturuldu. HDP'nin seçim barajını geçme “başarısı”nın getirmiş olduğu “umut” ve “moral”le yeni bir bekleme dönemi (bekle-gör) başladı.

Bu bekleme tutumunun en temel özelliği, siyasetin tümüyle HDP'ye bırakılmış olmasıdır. Böylece toplumsal muhalefet, asıl olarak da “örgütlü legalist sol” HDP'nin “yüksek siyaseti”nin sıradan izleyicisi olarak günlük yaşama gömüldü.

Bu unutulmuşluk ve “restorasyon” beklentileri arasında meclis başkanlığı seçiminde AKP ile MHP'nin açık işbirliği biraz “moral bozucu” olmuşsa da, fazlaca önemsenmedi. AKP'nin CHP ile koalisyon görüşmelerine başlaması da “restorasyon” beklentilerini artırdı.

20 Temmuz günü Suruç'ta patlayan IŞİD bombası ve 31 kişinin katledilmesi, “Kobanê'deki çocuklara oyuncak götürülmesi” söylemi içinde, “dışsal” bir gelişme olarak gösterilmeye kalkışıldı. Böylesi bir saldırının yaratacağı etkiler ve sonuçlar görmezlikten gelindi. “Suruç'ta 32 devrimci yurttaşımızın bombalı suikast sonucu yaşamını yitirmesi”nin ardından “intikam yeminleri” edilirken, katledilenlerin cenaze törenleri bile geçiştirildi.

22 Temmuz günü “Apocu fedai timi”nin “Suruç katliamına misilleme olarak” Ceylanpınar'da iki polisi öldürmesinin ardından, 23 Temmuz günü “IŞİD Kilis'te karakola saldırdı/Bir astsubay şehit oldu” haberi manşetlere çıktı. Ünlü “angajman kuralları” çerçevesinde “misliyle” karşılık verilerek IŞİD “mevzileri” vuruldu.

Sözde “karakol saldırısı”nın hemen ertesi günü, 24 Temmuz akşamı Irak'taki PKK “hedefleri” bombalandı. PKK'nin “ateşkes”i sona erdirdiği haberleriyle birlikte ülke çapında yoğun bir gözetim ve tutuklama operasyonu başlatıldı. “Resmi” açıklamalara göre, 24-30 Temmuz günlerinde 39 ilde düzenlenen polis operasyonlarında 1.300 kişi gözaltına alındı.

Böylece Recep Tayyip Erdoğan'ın “Türkiyesi” üç “terör” örgütüne yönelik (İŞİD, PKK ve DHKP-C) üç “cephe”de savaşa girdi.

Kandil ve diğer PKK “savunma alanları” neredeyse her akşam uçaklarla bombalanırken, PKK'nin şehir örgütlenmesinin eylem haberleri birbiri ardına gelmeye başladı. Bu gelişmelerle birlikte “üç cephede savaş” sadece PKK'ye yönelik askeri operasyonlarla sürdürülen “tek cephe savaşı”na dönüştü.

Tüm bu olaylar olurken pek fazla dikkat çekmeyen, ama neredeyse tüm politik ve askeri gelişmeleri belirleyen bir “olay” ortaya çıktı.

“Olay”, 8 Temmuz'da, “Obama'nın İŞİD'le Mücadele Özel Temsilcisi Emekli Orgeneral John Allen başkanlığındaki ABD heyeti ile Dışişleri Bakanlığı Feridun Sinirlioğlu başkanlığındaki Türk heyetinin, İŞİD'le mücadele ve olası Musul operasyonu için İncirlik Üssü'nün kullanılmasını içeren yaklaşık sekiz saatlik bir görüşme gerçekleştirmesi”ydi. Sekiz saatlik görüşme sonrasında “ tarafların mutabakata vardıkları” açıklandı.

23 Temmuz'da Obama ile Recep Tayyip Erdoğan'ın “telefon görüşmesi”yle “resmi” hale getirilen bu “mutabakat”ın her ne kadar ABD'nin İncirlik Üssü'nü Suriye ve Irak'a yönelik harekâtlarda kullanmasına ilişkin olduğu açıklanmışsa da

“diğer taraf”ın, yani Türkiye'nin bu “mutabakat”-tan ne elde ettiği gayn-resmi olarak bile açıklanmadı.

20 Temmuz Suruç katliamı sonrasında başlatılan asker ve polis operasyonlarında PKK'nin özel hedef olarak seçilmesi, özellikle de “Kuzey Irak'taki PKK hedeflerinin” F-16'larla “vurulması”, ABD ile yapılan anlaşmanın ana unsurlarından birisinin *Kuzey Irak hava sahasının* Türk uçaklarına açılması olduğunu gösterdi.

Bilinebileceği gibi, 2003 yılında Irak'ın Amerikan emperyalizmi tarafından işgaliyle birlikte Kuzey Irak hava sahası Türk uçaklarına kapatılmış, aynı zamanda TSK'nin Kuzey Irak'a yönelik her türlü *kara harekâtı* da yasaklanmıştı.

TSK'nin Kuzey Irak'a yönelik hiçbir askerî harekât düzenlemeyeceğine ilişkin “politika” ABD yasasıyla kayıt altına alınmış ve “Dubai Mutabakatı”yla son haline getirilmişti.

Bugün F-16'ların “Kuzey Irak'taki PKK hedefleri”ne hemen hergün saldırı düzenlemesi yeni bir durumdur ve İncirlik Üssü'nün Suriye ve Irak'a yönelik ABD operasyonlarında kullanılması “Olay”ı, yani ABD-Türkiye “mutabakatı” birkaç “köşe” yazısının dışında hemen hemen hiç önemsenmezken, KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanı Besê Hozat, 15 Temmuz'da *Özgür Gündem*'de yayınlanan yazısında “yeni” bir süreçten söz ederek, bu “süreç, devrimci halk savaşı sürecidir” beyanında bulunmuştur.

Besê Hozat'ın, Cemil Bayık ve Murat Karayılan'ın açıklamaları, “Kandil” HDP'ye “ayar verdi” şeklinde yorumlara yol açmıştır.

Toplumsal muhalefet “siyaset”i HDP'ye bırakarak günlük yaşama dönmüşken ve hemen herkesin koalisyon görüşmelerini izlemekle ye-

tindiği bir “bekleme” döneminde, ABD-Türkiye “mutabakatı”nın hemen sonrasında ve de Suruç katliamının birkaç gün öncesinde “Kandil”den gelen “mesajlar” (“çok aktif bir mücadele dönemi”, “devrimci halk savaşı dönemi” vb. açıklamaları) “birşeylerin” olduğunu ve döndüğünü göstermektedir.

“Derin” ya da “yüksek” siyaset, hiç kuşkusuz “derin” bilgiye dayanır. Suruç katliamından önce ve “mutabakat”ın hemen ardından en üst düzeyden “Kandil”den yapılan açıklamalar, açık biçimde “Kandil”in ABD-Türkiye “mutabakatı” konusunda ayrıntılı ve somut bilgiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tüm bu gelişmeler ve “olay” içinde, Recep Tayyip Erdoğan’ın iktidarda kalmaya ve iktidarını pekiştirmeye yönelik iç savaş planları ve hazırlıkları uzun süredir yapılıyor olsa da 7 Haziran seçimlerinde AKP’nin meclis çoğunluğunu yitmesiyle birlikte bir kez daha ve yeniden kuvveden fiile geçmiştir. (Anımsanacağı gibi, Recep Tayyip Erdoğan’ın iç savaş girişimi ilk kez 11 Mayıs 2013 tarihinde Reyhanlı bombalamasıyla gerçekleşmiştir.)

İç savaş planı, sözcüğün günlük anlamıyla, **bir “kargaşa” (“kaos”) ortamı yaratılarak toplumsal muhalefetin sindirilmesi ve bu “kargaşa” havası içinde toplumun mutlak biçimde kutuplaştırılmasıdır.** Bu yönden bakıldığında, Recep Tayyip Erdoğan’ın iç savaş planı ve girişimi, Gezi Direnişi’yle fiili hale gelmiş olan toplumsal muhalefeti tasfiye etmeye yönelik bir zor, şiddet ve terör hareketidir. Ancak bu plan, aynı zamanda toplumu kutuplaştırmayı hedeflediğinden toplumsal çatışmaları (iç çatışmaları, iç sa-

vaşın fiili gerçekliği) kaçınılmazlaştırır.

Bunun ilk belirtileri, 31 Temmuz günü Pozantı'da PKK'nin gerçekleştirdiği eylem sonrasında ortaya çıktı. Gazete “haber”lerine göre, PKK eylemini “protesto eden vatandaşlar, D-750 karayolu ile otoyolu ulaşımına kapattı”. Yine aynı grup, eylemde yaşamını yitiren iki PKK'linin cenazelerini alıp yakmaya kalkıştı.

Pozantı olayının en belirgin tarafı, sokağa çıkanların MHP'lilerden daha çok AKP'liler olmasıdır. Bu da Gezi Direnişi sırasında Recep Tayyip Erdoğan'ın “yüzde elli evlerinde zor tutuyoruz” sözünün uygulamaya sokulacağının izlerini taşımaktadır.

Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD'yle varılan “mutabakat” çerçevesinde uygulamaya soktuğu iç savaş planının diğer bir yanı da estirilen terör ortamında insanların toplu bulunan yerlerden uzak durmaya başlamasıdır. Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, 7 Haziran seçimlerinden sonra “siyaset”i HDP'ye ihale etmiş olan toplumsal muhalefetin günlük yaşama dönüşü, iç savaş terörü karşısında yoğun bir korku ortamı yaratması şaşırtıcı değildir.

Böyle bir çatışma ve savaş ortamı, hiç şüphesiz eşit ve denk güçlerin karşılıklı (silahlı) çatışması olmayacaktır. Bir taraf, elinde tuttuğu tüm devlet olanaklarını, ülke içindeki ve dışındaki tüm dinci/şeriatçı silahlı güçleri sonuna kadar kullanabilirken, diğer taraf (toplumsal muhalefet) örgütsüz, öncüsüz ve silahsız olacaktır.

Bu çatışma ve savaşın nasıl sonuçlanacağı şimdiden açıktır. Örgütsüz, öncüsüz ve silahsız toplumsal muhalefet güçlerinin bu savaşı kaybedeceğini, hatta böyle bir savaşa girişmeksizin

“yenileceği”ni söylemek “kâhin”lik olmayacaktır. Suruç katliamından sonra ortaya çıkan olgular bunları göstermektedir.

Bugün İstanbul'un bazı mahalleleri dışında insanlar sokağa çıkmaktan, toplu olarak bir araya gelmekten kaçınmaktadırlar. IŞİD adı altında “intihar eylemcileri”nin her yerde katliam yapacağı beklentisi ve korkusu giderek yaygınlaşmaktadır.

Elbette yaşananlar ne bir tesadüf ne de ulusal ölçekte ve uluslararası boyutta sınıflar mücadelesinin dışındaki bir gelişmedir.

“Tarih, sınıf mücadeleleri tarihidir.”

Ağustos 2015

DEVİRİM NASIL YAPILIR?

“Bir devrim durumu olmadan devrimin mümkün olamayacağı Marksistler için tartışma götürmez bir gerçektir. Ayrıca, her devrim durumu da devrime götürmez.

Genel olarak, bir devrim durumunun belirtileri nelerdir?

Şu üç önemli belirtiyi ileri sürersek, herhalde yanlış olmayız:

1) Egemen sınıflar için değişikliğe gitmeden egemenliği sürdürmek mümkün olmazsa; 'üst sınıflar' arasında şu ya da bu biçimde bir buhran, egemen sınıfın politikasında baskı altındaki sınıfların hoşnutsuzluğuna ve parlamalarına yol açacak bir çatlamaya götüren bir buhran ortaya çıkarsa. Bir devrimin

olabilmesi için, genellikle 'alt sınıfların eski biçimde yaşamak istememeleri' yeterli değildir. 'Üst sınıfların eski biçimde yaşayamayacak durumda' bulunması da gereklidir,

2) Baskı altındaki sınıfların sıkıntısı ve ihtiyacı, olağandan daha öteye varmışsa,

3) Yukarıdaki nedenlerin bir sonucu olarak, 'barış' zamanında kendilerinin soyulmasına hiç ses çıkarmadan razı olan, ama sıkıntılı zamanlarda hem buhranın her türlü koşullarında hem de bizzat 'üst sınıflar' tarafından bağımsız bir tarihi eyleme itilen yığınların etkinliğinde önemli bir artış varsa.

İradenin dışındaki bu nesnel değişiklikler olmaksızın, yalnız tek tek guruplar ve partiler değil, tek tek sınıflar da genel kural olarak, devrim yapamazlar. Bu nesnel değişikliklerin *hepsine birden devrim durumu* denir. Böyle bir durum 1905'de Rusya'da ve bütün devrim dönemlerindeki Batı'da vardı. Devrim durumu, o sıralarda devrim patlak vermemesine karşın, geçen yüzyılın altmışlı yıllarında Almanya'da, 1959-61 ve 1979-80'de Rusya'da vardı. Peki niçin devrim olmadı? Çünkü her devrim durumu, bir devrime yol açmaz. Yukarıda sözü edilen nesnel koşullara özne koşullar da katılırsa, yani devrimci bir sınıf, buhran döneminde bile 'devrilmeyen' bir hükümeti devirecek katar güçlü bir devrimci kitle eylemlerini meydana getirme yeteneğine sahip olmasını da katarsak, işte o zaman devrim olur.”

Lenin'in bir devrimin olabilmesi için gerekli nesnel ve özne koşullara ilişkin belirlemesi böyledir.

Lenin, aynı durumu “Sol” Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı adlı yapıtında şöyle tanımlamaktadır:

“Devrimin temel yasası, bütün devrimler tarafından, özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan temel yasası şudur: **Devrimin olabilmesi için, sömürülen ve ezilen yığınların eskiden olduğu gibi yaşamının olanaksız olduğunun bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez.** Devrimin olabilmesi için, **sömürücülerin de eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir.** Ancak aşağıdakilerin eski tarzda yaşamak istemedikleri ve yukarıdakilerin de eski tarzda yaşayamadıkları durumdadır ki devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçeği bir başka biçimde şöyle ifade edebiliriz: **Ezeni de ezileni de etkileyen bir milli kriz olmadan devrim olanaksızdır.** Böylece bir devrimin olabilmesi için, ilkin **işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçlenmiş ve akli eren, siyasal bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun)** devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna yaşamlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir; bundan başka, egemen sınıfların, **en gerici yığınları bile siyasal yaşama sürükleyen, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini olanaklı kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması şarttır.**” (abç)

Lenin'in bu tanımlamalarıyla devrimin koşulları netleşmektedir:

- Milli krizin varlığı,

- Öncünün varlığı,
- Kitlelerin bilinçli ve örgütlü olmaları.

Bu üç temel koşul biraya geldiğinde, devrim kaçınılmaz hale gelir.

Ülkemizde yıllar boyu solda tartışılan ve her türlü revizyonist ve oportünist tahrifata konu olan devrim durumu konusu, bu kadar açık ve nettir. Ancak günümüz koşullarında, sorun, salt devrim durumuna ilişkin Marksist-Leninist belirlemelerin ortaya konulması ve bunlara ilişkin revizyonist ve oportünist tahrifatların sergilenmesi değildir. 1980 sonrasındaki pasifikasyonun ve depolitizasyonun yaratmış olduğu ideolojisizlik ve teorinin pratikle ilişkisinin koparılmış olması, kaçınılmaz olarak, **genel olarak** devrim ve devrimin nasıl gerçekleştirileceği konusunu gündeme getirmektedir. Yani, Marksist-Leninistler için onyıllar önce açık ve net olarak ortaya konulmuş olan temel, bugün hemen hemen tümüyle unutulmuş ya da unutturulmuştur. Bu nedenle, devrimin nesnel ve öznel koşullarına ilişkin ortaya konulacak her belirleme, devrimin ne olduğu ve nasıl yapılacağının bilinmediği koşullarda, soyut bir değerlendirme olarak kalmaktadır. Bunun en açık görüngüsü, uzun süredir ülkemiz solunda mevcut durum değerlendirmelerinin yapılmaması, milli krizin gelişiminden, dinamiklerinden söz edilmemesidir. Ülkemizde milli bir kriz var mıdır yok mudur tartışması bile -ki revizyonistler için bu özel bir yere sahiptir- yıllardır yapılmaktadır. Çünkü, böyle bir tartışma ya da değerlendirme, yeni yetişen devrimci kuşak tarafından ne anlama geldiği belirsiz “soyut” bir tartışma ya da değerlendirme olarak algılanmaktadır. Doğal olarak, böyle bir ortamda, plansız, prog-

ramsız, devrimin nesnel yasalarını hiçe sayan eylemler ve değerlendirmeler devrimci faaliyet olarak sunulabilmektedir.

Devrimin ne olduğunun bilinmediği koşullarda, devrim adına yapıldığı iddia edilen faaliyetleri ya da değerlendirmeleri ölçecek ölçütler de sözkonusu olmamaktadır. Devrim, somut mücadele hedefi olarak amacı tanımlar ve bu amaca ulaşmak için yürütülecek mücadeleler, onun araçları olmak durumundadır. Amaç ile araç arasındaki ilişki ve uygunluk, ancak amacın açık ve net olarak ortaya konulabildiği koşullarda belirginleşir ve belirlenebilir. İşte bu nedenlerden dolayı, Lenin'in devrim durumuna ilişkin belirlemeleri, günümüz koşullarında bir kenara bırakılabilmektedir.

Öncelikle, devrim mücadelesine katılan her bireyin ve örgütün, devrime ilişkin olarak açık ve net bir belirlemesi ve kavrayışı olması şarttır. Devrimi, bir hükümet değişikliği ya da herhangi bir konuda alınmış yeni bir karar ya da uygulama olarak kavrayan bir bireyin ya da örgütün, devrim mücadelesinden anladığı çok farklı bir şey olacaktır.

“Devrim, halkın devrimci girişimiyle -aşağıdan yukarı- mevcut devlet cihazının parçalanarak, politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla -yukarıdan aşağıya- daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir.”

İşte, Mahir Çayan'ın **Kesintisiz Devrim-I**'de ortaya koyduğu bu devrim tanımı, Lenin'in ortaya koyduğu devrimin nesnel ve öznel koşullarına ilişkin belirlemelerini açık ve net anlaşılır kılmaktadır.

Gerek Lenin'in gerekse Mahir Çayan'ın ortaya koyduğu belirlemelere göre, devrim, mevcut politik iktidarın (devlet aygıtının) halkın devrimci girişimiyle parçalanarak ele geçirilmesi yönüyle, devrimci mücadelenin iktidarın fethine yönelik sürdürölüşünün nedenleri ve hedeflerini tanımlamaktadır.

Bu belirleme bir kez kabul edilince, kaçınılmaz olarak mevcut politik iktidarın niteliğinin belirlenmesi, bu iktidarın durumu ve kitlelerle ilişkisinin boyutu tahlil edilmek zorundadır. Egemen sınıfların içinde bulundukları durum ve içine düştükleri bunalım, bunalımın niteliğı ve “yönetme” düzeyi tahlil edilmeksizin devrim mücadelesinin planlanması ve yönetilmesi olanaksızdır.

Ancak, aynı Marksist-Leninist belirlemeler, egemen sınıflara ilişkin bu tahlillerin yanında ezilen sınıfların durumunun da değerdendirilmesi gerektiğini, yani onların durumunu, hoşnutsuzluklarını, memnuniyetsizliklerini ve tepkilerini de tahlil etmek gerektiğini ortaya koyar.

Bu tahlillerin genel süreç olarak yapılması, dünyanın genel olarak değerdendirilmesini, yani emperyalizm tahlilini kaçınılmaz kılar. Bu yapıldığı koşulda, ülkenin emperyalist zincirin hangi halkasında olduğı belirleneceğı için ülkenin iç koşullarının gelişim dinamiklerini belirlemek olanaklı olur.

Böylece, dünyanın ve ülkenin ayrıntılı bir tahlili yapılarak, devrim koşulları ve hedefleri belirlenir. İşte bu, **devrim stratejisini** ortaya çıkarır.

Devrim stratejisi, devrimci mücadelenin hedeflerini, bu hedefe yönelik mücadelelerin nasıl verileceğini ve rotasını ortaya koyarak, devrimci pratiğın doğrudusunu belirler. Bu doğrudu ol-

maksızın, devrimci pratik, kendiliğindenci bir tarzda yürür ve olayların seyrine göre rota düzenlenmeye çalışılır. Egemen sınıfların propaganda ve pasifikasyon yöntemlerinin gelmiş olduğu boyutlar gözönüne alındığında, böyle bir pratiğin nasıl yolunu şaşıracakı kolayca anlaşılır.

Lenin'in devrim durumuna ilişkin belirlemesinde ortaya koyduğu gibi, devrimin olabilmesi için nesnel koşulların yanında **öznel koşulların** da olgun olması şarttır. Bu ise, Lenin'in deyişiyle, “devrimci bir sınıf, buhran döneminde bile 'devrilmeyen' bir hükümeti devirecek kadar güçlü bir devrimci kitle eylemlerini meydana getirme yeteneğine sahip olması”dır. Herkesin bilebileceği gibi, ezilen sınıfların böyle bir eylem içine girebilmesi için, nesnel koşulların yarattığı ortam yanında, bu koşulların bilincinde olmaları ve örgütlü bulunmaları gerekir. Lenin'in deyişiyle “devrimci bir sınıf, buhran döneminde bile 'devrilmeyen' bir hükümeti devirecek kadar güçlü bir devrimci kitle eylemlerini meydana getirme yeteneğine sahip olması”dır. Herkesin bilebileceği gibi, ezilen sınıfların böyle bir eylem içine girebilmesi için, nesnel koşulların yarattığı ortam yanında, bu koşulların bilincinde olmaları ve örgütlü bulunmaları gerekir. Lenin'in deyişiyle, “işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçlenmiş ve aklı eren, siyasal bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna yaşamlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir.”

İşte, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlen-dirilmesi görevi, böyle ortaya çıkmaktadır.

Eğer nesnel koşullar mevcutsa, yani devrim durumu ortaya çıkmışsa, devrimci görev, kitlele-

rin harekete geçirilmesi olmaktadır. Ancak böyle bir eylem için, kitlelerin bilinçlendirilmiş olması zorunlu önkoşuldur. Bu nedenle, ister devrim durumu ortaya çıkmış olsun, ister çıkmamış olsun, devrimci görev, kitleleri bilinçlendirmek ve örgütlemek olmaktadır. **Bu yüzden, her zaman ve her yerde, devrimci mücadele, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi mücadelesi olarak somutlaşmaktadır.** Ve bu faaliyetlerin ne olduğu, nasıl yürütüleceği ve hangi araçları gerektirdiği, bu somutlukta gündeme gelmektedir.

Kitlelerin bilinçlendirilmesi ne demektir? Kitleler nasıl bilinçlendirilir? Nasıl örgütlenir? İşte devrimci mücadelenin pratik soruları bunlardır.

Her zaman olduğu gibi, bu sorular da Marksizm-Leninizm tarafından yıllar önce ele alınmış ve yanıtlanmış sorulardır.

Lenin, kitlelerin bilinçlendirilmesi sorununu ele alırken, öncelikle “bilinç”in nasıl olması gerektiğini ortaya koymuştur: **Siyasal sınıf bilinci.**

Bu bilinç nedir?

“Eğer işçiler, **hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun**, zorbalık, baskı, zor ve suiistimalin **her türlüşüne** karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse ve işçiler bunlara karşı başka herhangi bir açıdan değil de sosyal-demokrat (sosyalist) açıdan tepki göstermede eğitilmemişlerse, işçi sınıfının bilinci gerçek bir siyasal bilinç olamaz. Eğer işçiler, öteki toplumsal sınıfların **her birini entelektüel**, manevi ve siyasal yaşamlarının bütün belirtilerinde gözlemleyebilmek için somut ve her şeyden önce güncel siyasal olgular ve olaylardan yararlanmasını öğrenmezlerse;

eğer materyalist tahlil ve ölçütleri, nüfusun **bütün** sınıflarının, tabakalarının ve guruplarının yaşam ve eylemlerinin bütün yönlerine pratik olarak uygulamayı öğrenmezlerse, çalışan yığınların bilinci, gerçek bir sınıf bilinci olamaz. Kim, işçi sınıfının dikkatini, gözlemine ve bilincini tamamıyla ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa böylesi sosyal-demokrat (sosyalist) değildir; çünkü, kendini iyi tanıyabilmesi için, işçi sınıfının, modern toplumun **bütün** sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler konusunda tam bir bilgisi, sadece teorik bilgisi değil... hatta daha doğru olarak ifade edelim: teorik olmaktan çok, siyasal yaşam deneyimine dayanan pratik bilgisi olması gerekir.”

Lenin, proletaryanın sınıf bilincinin siyasal bir bilinç olmasının altını çizirken, bu bilincin aynı zamanda sosyalist siyasal bilinç olması gerektiğini açık biçimde ortaya koyar. Böyle bir bilincin oluşumunu Lenin, şöyle ortaya koyar:

“Bir sosyal-demokrat (sosyalist) haline gelebilmesi için, işçi, toprakbeyi ile papazın, yüksek memur ile köylünün, öğrenci ile ser-serinin iktisadi niteliği ve toplumsal ve siyasal özellikleri konusunda açık-seçik bir fikre sahip olmalıdır; onların güçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir; her sınıf ve tabakanın kendi bencil özlemlerini, kendi gerçek 'iç yapısını' gizlemek için kullandığı bütün parlak sözlerin ve safsataların anlamını kavramalıdır; belirli kurumların ve yasaların yansıttığı şu ya da bu çıkarların neler olduğunu ve bu yansıtmaların nasıl olduğunu anlamalıdır.”

Lenin, devrim yapılabilmesi için gerekli öz-

mel bir koşuludur” (abç)

İşte, **siyasi gerçekleri açıklama kampanyası** olarak adlandırılan faaliyet, tümüyle kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi faaliyeti olmaktadır.

“Siyasal ajitasyonun zorunlu olarak genişlemesinin temel bir koşulu, siyasi teşhirlerin kapsamlı bir biçimde örgütlenmesidir. Ancak böyle bir teşhir aracılığıyla ki, yığınlar, siyasi bilinç ve devrimci eylemle eğitilebilirler.”

Ajitasyon ve propaganda faaliyetleri bütünselliği olarak siyasi gerçeklerin teşhir edilmesi, yukarıda ortaya koyduğumuz gibi “canlı örnekler”le gerçekleştirilir. Bu örnekler ele alınarak, bunların ortaya koyduğu gerçekler kitlelere anlatılır. Örneğin, meclisten çıkartılan bir yasanın, hangi sınıfların çıkarlarına uygun olduğu, bu yolla o sınıfların ya da kesimlerin nasıl bir çıkar elde edeceği açık bir biçimde ortaya konularak siyasi teşhir gerçekleştirilir.

Konunun daha da somutlaşması açısından bir örnek verelim:

“*Herkesin üzerinde konuştuğu ya da birisinin fısıldadığı şu ya da bu olay*” olarak bakanların ve milletvekillerinin yolsuzluklarını ortaya koyup sergilemek tek başına bir işe yaramayacaktır çünkü, bu olaylar, yazılı ya da görüntülü basın tarafından yahut kitle içinde konuşulmakta ve yorumlanmaktadır. Devrimciler, bu olayları tek tek sıralayarak onlara yeni bir söylemiş olmayacaktır. Yapılması gereken, bu yolsuzlukların düzenin kendi iç yapısından kaynaklandığını ve bu yapı mevcut olduğu sürece değişmeyeceğini kitlelere anlatmaktır. Bu, parlamentonun niteliğinin ve

nel koşulların oluşturulması açısından, kitlelerin sosyalist siyasal bilince sahip kılınmasını Marksistlerin temel görevi olarak ortaya koyar. Bu öylesine yalındır ki, devrim kitlelerin eseri olacaktır, doğal olarak, devrim yapacak kitlelerin devrimin gerekliliğini ve ne olduğunu kavramış olmaları gerekir. Devrimin gerekliliği bilinci, ister istemez içinde yaşanan toplumsal yapının tüm ilişkilerinin bir bütün olarak kavranılması demektir. Böylece proletarya, bir yandan mevcut düzenin her türlü baskı, zor, yolsuzluk vb. uygulamalarına karşı, hangi kesimleri etkiliyor olursa olsun tepki gösterirken, diğer yandan tüm toplum kesimlerinin, egemen sınıflarından ezilen sınıflarına kadar tüm sınıf ve tabakaların niteliklerini bildiği ve kavradığı oranda kendi sınıf bilincine sahip olabilecektir. Ve ancak böyle bir sınıf bilincine sahip proletarya, demokratik devrimin öncüsü olabilir ve kendi (sosyalist) devrimini gerçekleştirebilir.

Temel görev bu şekilde, yani kitlelerin bilinçlendirilmesi (sosyalist siyasal bilince ulaştırılması) olarak ortaya konulduğunda, bu bilincin onlara **nasıl** verileceği sorusu gündeme gelir.

Yine Lenin'in açık bir biçimde ifade ettiği gibi, böyle bir bilinç için gerekli bilgi, teorik olarak değil, pratik bilgi olarak verilebilir. Bu bilgiyi, işçiler, "bir kitaptan edinemezler. İşçi, bunu ancak **canlı örneklerden, belirli bir anda çevremizde olup bitenlerin, herkesin üzerinde konuştuğu ya da birisinin fısıldadığı şu ya da bu olayda, rakamlarda, mahkeme kararlarında vb.** belirenin sıcağı sıcağına teşhirinden edinebilir. Bu kapsamlı siyasal teşhirler, yığınları devrimci eylem bakımından eğitmenin zorunlu ve te-

“parlamentar demokrasi”nin nasıl bir çürüme içinde olduğunu sergilenmesi demektir. Devrimciler, bu olaylardan yola çıkarak, bu ilişkileri ortaya koymalı ve bunun değişmesi için devrimin kaçınılmaz olduğunu kitlelere anlatmalıdırlar. Bunu yaparken, aynı zamanda, mevcut düzen sınırları içerisinde, bu türden yolsuzlukların kaldırılabilceğini ileri süren, bu yolsuzlukların “dürüst kişilerin işbaşına getirilmesiyle” çözülebileceğini söyleyen düzenin “muhalafet partilerinin gerçek nitelikleri ve söylemlerinin neden bir aldatmaca olduğu da ortaya konulması gündeme gelecektir. Bu partilerin, ister kendisini “sol” bir parti olarak sunan, isterse Refah Partisi gibi “dürüst” parti olarak sunan partiler olsun, somutta kendi söylemlerini ve vaatlerini yerine getiremedikleri ortaya çıktığında kullandıkları yöntemler ve söylemler de bu teşhir faaliyetinin içinde işlenmek zorundadır. Onların, bu yolsuzluklarının önlenememesinin nedenleri konusunda ileri sürdükleri anayasal engeller, partiler yasasındaki hükümler, seçim sisteminin getirdiği düzenlemeler ya da seçim masraflarının yüksekliği... gibi nedenler tek tek ele alınarak çürütölmek zorundadır. Tüm bu kampanya çerçevesinde, bu türden yolsuzlukların, düzenin temel niteliğı ile, yani mülk sahiplerinin düzeni olması gerçeğı ile nasıl çakıştığı kitlelere anlatılmak zorundadır. Öyle ki, düzen sınırları içerisinde bunun gerçekleştirilmesini beklemek, düzenin kendi kendisini imha etmesini beklemekle özdeş olduğu kitlelere kavratiölmalıdır. Düzenin “adam satın alma politikası” olmaksızın varlığını sürdürmesinin olanaksız olduğu, çünkü tümüyle belli bir azınlığın iktidarı olarak, oligarşinin iktidarı

olarak, kendine uygun insanları satın almadan kendi işlerini başkalarına yaptıracığı açık seçik anlatılmalıdır. Böylece, mevcut düzen sınırları içerisinde yapılacak reformlarla, iyileştirmelerle bu tür yolsuzlukların önlenemeyeceği, bunun tek yolunun devrim olduğu zihinlere yerleştirilecektir.

Bunun gibi, sayısız olay ele alınarak, kitlelerin siyasal eğitimleri gerçekleştirilir. Böyle bir faaliyet, kaçınılmaz olarak, kitlelerin, ortaya çıkabilecek değişik olayları vb. değerlendirebilmeleri için belirli bir bilinç ve bilgi sahibi olmalarını getirecektir. Artık, dışarıdan herhangi bir açıklama ya da anlatıma gerek duymaksızın, yaşanan olayları **kendisi değerlendirebilecektir**. Böyle bir bilince sahip kitle, egemen sınıfların karşı propagandalarından etkilenmeyecek ve hatta bu propagandaların niteliğini bilerek etkisizleşmesini sağlayacaktır.

Siyasi gerçekleri açıklama kampanyası olarak bu faaliyet, ajitasyon ve propaganda faaliyetleri olarak somutlaşır. Propagandacılar ile ajitatorların faaliyetleri nasıl yerine getireceklerine ilişkin olarak Lenin'in şu belirlemesi, ajitasyonu ve propagandanın ne olduğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır:

“... propagandacı 'birçok düşünceyi' vermelidir; o kadar çok ki, bu düşünceler birbirleriyle bağlantılı bir bütün olarak ancak (nispeten) az sayıda kimseler tarafından anlaşılabilir olacaktır. Aynı konu üzerine konuşan ajitator ise, en çarpıcı ve en çok bilinen bir olguyu, diyelim işsiz bir işçinin ailesinin açlıktan ölmesini, artan yoksullaşmayı vb. örnek olarak ele alacak ve herkesin bildiği bu olgu-

dan yararlanarak 'yığınlar' tek bir düşünceyi, örneğin servet artışıyla yoksulluğun artışı arasındaki çelişkinin saçmalığı düşüncesini iletme yolunda çaba harcayacaktır; ve bu çelişkinin daha tam bir açıklamasını propagandacıya bırakarak, bu göze batan haksızlığa karşı yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke yaratmaya çalışacaktır.”

Ajitasyon faaliyeti, ülkemiz solundaki anlayışların tersine, kitleleri tepki göstermeye ya da eyleme “kışkırtma” olmayıp onların bilinçlendirilmesine yöneliktir.

“Pratik eylemin bunlardan ayrı olarak bir üçüncü alanı ya da bir üçüncü işlevini bulup çıkartmak ve 'yığınları, belirli, somut bir eyleme çağırma'yı bu işlevin içine dahil etmek düpedüz saçmalıktır; çünkü, tek başına bir eylem olarak çağrı, ya teorik incelemenin, propaganda ve broşürünün ajite edici söylevinin doğal ve kaçınılmaz tamamlayıcısıdır, ya da salt bir yürütme işlevini temsil eder.”

İşte ajitasyon ve propaganda faaliyetleriyle gerçekleştirilen siyasi gerçekleri açıklama kampanyası, devrimin öznel koşullarının oluşturulmasına yöneliktir. Siyasi gerçekleri açıklama kampanyası yürütmeksizin, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi olanaksızdır. İster yayın yoluyla ister ajitatörler aracılığıyla yürütülsün siyasi gerçeklerin teşhiri, devrimci faaliyetin temelini oluşturur. Böyle bir faaliyet, kaçınılmaz olarak devrimci bir örgütün varlığını ve bu faaliyeti sürekli kılacak bir mekanizmaya sahip olmasını gerektirir.

Diyebiliriz ki, mevcut düzenin her gün ve her saat ortaya koyduğu olguların gerçek niteliklerini

sergilemeksizin kitlelerin bilinçlendirilmesi olanaksızdır. Bu somut olguların her bir örneği ele alınarak, bunların sınıfsal niteliklerini, mevcut sistemle ilişkilerini, neden ve nasıl ortaya çıktıklarını vb. ortaya konularak, kitlelerin bu olayları ve olguları kavramaları sağlanmak zorundadır. Bu sağlandığı oranda ve sağlandığı sürece kitlelerin bilinçlendirilmesinden söz etmek olanaklıdır. Lenin'in açık biçimde ortaya koyduğu gibi, siyasal bir bilinç, mevcut düzene şu ya da bu görüş açısından değil, sosyalist siyasal görüş açısından karşı çıkan bir bilinç olmaksızın, kitlelerin devrim mücadelesine katılmaları ve devrimi yapmaları olanaksızdır.

Bu noktadan itibaren sorun, siyasal gerçekleri açıklama kampanyasının hangi araçlarla yürütüleceği ve bilinçlendirilen kitlelerin hangi mücadeleye yöneltileceğidir. Bir başka deyişle, devrimci örgütün çalışma tarzı nasıl olacaktır? Hangi politik mücadele biçimi temel olacaktır? **Geniş bir siyasal gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı hangi mücadele biçimi olacaktır?**

İşte, devrimci çizgi ile oportünist çizgiyi, devrimci teoriyi 'ortodoks' ideolojik-politik sözebeliğinden ayırt eden temel ölçü buradadır.

Marksizm-Leninizm'in bu soruya yanıtı, doğrudan ülkedeki devrim durumuna bağlıdır. Eğer bir ülkede devrim durumu mevcutsa, devrim aşamasında bulunuyor demektir. Şayet devrim durumu mevcut değilse, evrim aşaması gündemdedir ve proletarya partilerinin faaliyetleri buna göre biçimlendirilir.

“Marksizm-Leninizm'de politik mücadele biçimleri çeşitlidir. Literatürde bu biçimler: a) Silahlı aksiyon, b) Silahlı aksiyonun dışın-

daki mücadele biçimleri, diye iki başlıkta mütalaa edilirler. Devrimci sürecin evrim ve devrim diye kesin çizgilerle ayrıldığı ülkelerde Marksist-Leninist partiler daima bu iki mücadele biçiminin birisini bu iki evreye göre temel, ötekini ise ona tabi (tali) olarak seçerler. (İçinde bulunduğumuz evrede bu kesin çizgili ayırım emperyalist-kapitalist ülkeler için geçerlidir.)

Devrim için uzun ve dolambaçlı halk savaşının zorunlu bir durak olduğu, emperyalist hegemonya altındaki geri-bıraktınlmış ülkelerin somut pratikleri, devrimci sürecin bu evreleri arasındaki ilişkide değişiklik yapmıştır.

Şöyle ki, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde, (ister II. Bunalım döneminin emperyalist hegemonyasının dışsal bir olgu olduğu feodal, yarı-feodal ülkelerde olsun, isterse de III. Bunalım döneminde emperyalist hegemonyanın içsel bir olgu olduğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri-bıraktınlmış ülkelerde olsun) evrim ve devrim aşamaları, (Çarlık Rusya'sında olduğu gibi zayıf da olsa) içsel dinamikle kapitalizmin geliştiği ülkelerdeki gibi kesin çizgilerle ayrılamaz. Bu tip ülkelerde devrim aşaması kısa bir aşama değil, oldukça uzun bir aşamadır. Evrim aşamasının nerede bittiğini, devrim aşamasının ise nerede başladığını tespit etmek fiilen imkansızdır. Her iki aşama iç içe girmiştir.

Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan ülke kapitalist bir ülke ol-

sa bile, varolan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişemediğinden çarpıktır, emperyalizm göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğu için ülke altyapı ilişkilerinden üstyapısına kadar milli bir kriz içindedir.

Bu milli kriz, tam anlamı ile olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Varolan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.

Özetle söylersek; emperyalist hegemonya altındaki bütün geri-bıraktırılmış ülkelerdeki milli kriz, tam anlamı ile olgunlaşmış olmasa bile mevcuttur. Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir. *[Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III]*

İşte, emperyalist hegemonya altında bulunan geri-bıraktırılmış ülkelerden birisi olan Türkiye'nin nesnel koşulları, devrim için gerekli niteliğe sahiptir. Bu nedenle, devrimci mücadele, yani devrimin yapılabilmesi için gerekli öznel koşullar, silahlı mücadele temelinde yaratılabilir ve geliştirilebilir. Silahlı mücadelenin bir biçimi olan gerilla savaşının (şehir ve kır gerillası olarak) ülkemizin somutunda verilmesinin nedeni de budur.

“Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi denir.”

Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak yürütülmesi, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınması, silahlı propaganda olarak, politik-askeri bir mücadeleyi ortaya çıkarır.

“Silahlı propaganda, askeri değil, politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadeleye biçimlidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.”

Silahlı propaganda, belli bir devrimci stratejiden hareketle, emekçi kitlelere elle tutulur, gözle görülür maddi ve somut eylemlerden hareketle soyuta gider. Maddi olaylar etrafında siyasi gerçekleri açıklayarak kitleleri bilinçlendirir, onlara politik hedef gösterir. Silahlı propaganda, halkın düzene karşı olan memnuniyetsizliğini ajite eder, onları emperyalist beyin yıkamanın giderek etkisinden kurtarır. Önce kitleleri sarsar, giderek de bilinçlendirir. Merkezi otoritenin görüldüğü kadar güçlü olmadığını, onun kuvvetinin her şeyden önce yaygara, gözdağı ve demagojiye dayandığını gösterir.

Silahlı propaganda, her şeyden önce, günlük maişet derdi vs. içinde kaybolan, emperyalist yayınla şartlanmış, düzenin şu ya da bu 'partisi'ne umudunu bağlamış kitlelerin dikkatini devrim hareketine çeker, uyuşturulmuş, pasifize edilmiş kitlelerde kıpırdanma yaratır.”

Siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak gerilla savaşının yürütülmesi,

kitlelerin bilinçlendirilmesine yönelik olan faaliyetin sadece sürdürölüş biçimini değıştirir. Klasik politik kitle çalışması olarak tanımlanan çalışma tarzı, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak siyasi bir gazeteyi ele alır ve buna bağılı olarak yürütölün sözlü ajitasyon ve propagandayı içerir. Bu temel aracın niteliğine bağılı olarak, klasik politik kitle mücadelesi, kendine özğü bir örgütsel yapıya ve mekanizmaya sahiptir. Silahlı propaganda ise, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak gerilla savaşını ele aldığından, örgütsel yapısı ve mekanizması tümüyle farklıdır. Bu farklılıktan dolayı, klasik politik kitle çalışmasının örgütsel yapısı ile silahlı propagandanın yürütölmesi tümüyle farklıdır ve olanaksızdır. İşte, ölkemizde en çok karıştırlan ve çarpıtılan gerçeklerden birisi de budur.

Devrimin gerçekleştirilmesi, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi için siyasi gerçeklerin açıklanması ve buna paralel olarak kitlelerin siyasi eğitimlerinin yapılarak siyasal bir bilinçe ulaştırılmaları genel bir görev ve faaliyet olurken, bu görevin yerine getirilmesinin araçları farklı olabilmektedir. Bu farklı araçların ortaya çıkması ve kullanılması, tümüyle dünyanın ve ölkenin somut tarihsel koşullarıyla bağılantılıdır, yani nesnel koşullarca belirlenir. Emperyalist hegemonya altındaki geri-bıraktırlmış ölkelerin somut tarihsel koşulları, klasik politik kitle mücadelesinin sürdürölmesini süreç olarak olanaksız kılmaktadır. Oligarşinin siyasal zoru, bizim gibi ölkelerde sürekli gündemdedir ve yasal herhangi bir çerçeve ile sınırlandırılmamıştır.

Bu koşullar altında, legal bir yayın etrafında

yürütülecek her faaliyet, kısa bir süre içerisinde oligarşinin siyasal zoru ile karşı karşıya kalacaktır. Ve sonuç, sürekli yasaklamalarla yüzyüze kalan bir yayıncılık faaliyeti ve bu faaliyetin sürekli olarak kendisini varetme mücadelesi, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının sürdürülmesini engelleyecek, giderek bu yayın çıkartılamaz olacaktır. Yayın, bir süre, değişik adlarla yeniden ve yeniden çıkartılabilirse de oligarşinin siyasal zorunun kapsamının genişlemesine ve dozunun artmasına paralel olarak bu amaç için kullanılan kadro ve enerjinin büyük oranda tüketilmesini getirecektir.

Bu gerçeklere rağmen, revizyonistler ve oportünistler, bu yolu sürdürmeye devam etmişler ve etmektedirler. Sonuç, her seferinde, en son tahlilde, “demokrasinin kesintiye uğraması” yani bir darbe ile noktalanmasıyla bu tür mücadelelerin bitirilmesi olacaktır. Oligarşinin siyasal zoru askeri biçimde maddeleşince bu tür faaliyetler ve örgütlenmeler, tümüyle etkisizleşecektir.

Ülkemiz koşullarında, oligarşinin siyasal zorunun sürekli gündemde olması ve bu siyasal zor aracılığıyla oligarşi ile halkın tepkileri arasında suni bir dengenin kurulmuş bulunması, kaçınılmaz olarak, devrimci mücadelede silahlı aksiyon yöntemlerinin temel alınmasını gerektirmektedir. Silahlı aksiyon yöntemleri içerisinde gerilla savaşı, kır ve şehir gerilla savaşı olarak, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının yürütülmesi için en elverişli savaş biçimidir. Gerilla savaşının esnekliği, birçok fonksiyonu yerine getirebilme özelliği, en uygun araç olmasını sağlamaktadır. Bu noktadan itibaren, temel sorun, gerilla savaşı temelinde siyasi gerçekleri açıklama

kampanyasının yürütülmesi ve bu yolla kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesidir.

Giap ve Che'nin “siyasi faaliyet olarak adlandırdıkları siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ve buna bağlı olarak kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesinin gerilla savaşı temelinde yürütülmesi, yukarıda ortaya koyduğumuz gibi, somut olaylar etrafında gerçekleri açıklayarak kitlelerin siyasal bilince sahip olmalarını sağlamaya yöneliktir. Bunun gerillalar tarafından yerine getirilmesiyle, yani ajitasyon ve propagandanın gerillalar tarafından yapılmasıyla siyasi bir gazete aracılığıyla ve buna bağlı ajitatörler ve propagandistler tarafından yapılması **öz olarak** birbirinden farklı değildir. Her ikisi de “*canlı örneklerden, belirli bir anda çevremizde olup bitenlerin, herkesin üzerinde konuştuğu ya da birisinin fısıldadığı şu ya da bu olayda, rakamlarda, mahkeme kararlarında vb. belirenin sıcaklığına teşhirini*” yaparak, kitleleri devrimci eylem bakımından eğitir. Ancak, her ikisinin kullandığı araçlar birbirinden farklıdır.

Devrimciler, ülkenin somut tarihsel koşullarını tahlil ederek bu araçlardan birisini temel, diğerini tali (ikincil) olarak belirlerler.

Sürekli milli krizin mevcut olduğu, dolayısıyla devrim durumunun sürekli olduğu ülkelerde, silahlı eylem yöntemleri temel alınmak zorundadır. Bu zorunluluk, öznel bir tercih değildir. Ülkemizdeki oportünistler, bu iki mücadele biçimi arasındaki benzerlikleri öne çıkartarak klasik kitle mücadelesini temel almalarını açıklamaya çalışmaktadırlar. Onlara göre, ikisi arasında yerine getirecekleri siyasal görevler açısından özsel birlik olması, nesnel koşulları dışlayarak bir “tercih”

durumu yaratmaktadır. Onlar için, birileri birini, öbürleri öbürünü “tercih” edebilirler. Doğal olarak, kendi “tercihlerini” doğru yaptıklarını kanıtlayabilmek için, silahlı propagandayı temel alan örgütlerin oligarşinin siyasal zoruyla nasıl yüz yüze geldiklerini, nasıl kayıplar verdiklerini ve hâlâ etkili olmadıklarını söylemektedirler. (Öyle ki, mücadele biçimleriyle doğrudan ilgisi olmayan kimi belirlemeleri öne çıkartarak, kendilerini haklı ve mazur göstermeye çalışmaktadırlar. Örneğin THKP-C'nin teorik belirlemelerinde geçen “*silahlı propaganda önce solu toplayacaktır*” ifadesini ele alarak, solda bu yönde hiçbir gelişme olmamasını silahlı propagandanın yanlışlığı için kanıt olarak kullanabilmektedirler. Oysa ki, sıradan bir bakış açısı bile, solun tek bir strateji altında birleştirilmesinin devrimci sürecin bir sonucu olacağını bilecek durumdadır. Bu yöndeki bir gelişme kaçınılmaz olarak, devrimci mücadelenin büyük bir ilerleme gerçekleştirmesi anlamına gelecektir. Ama bunun politik mücadele biçimleriyle doğrudan bir ilgisi olmadığı da açıktır.)

Bugün ülkemizde, oligarşinin siyasal zorunun ulaşmış olduğu boyut gözönüne alındığında, hiçkimse silahlı mücadele yöntemleri dışındaki araçlarla kitlelere ulaşabileceğini, onları bilinçlendirebileceğini, örgütleyebileceğini açıktan savunacak durumda değildir.

Bu nedenle, silahlı mücadelenin neden zorunlu olduğunu, dolayısıyla silahlı propagandanın neden temel olması gerektiğini ayrıca ele almak gerekmektedir.

Bir kez daha yinelersek, silahlı propaganda, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak gerilla savaşıyla yürütülen bir politik

mücadele biçimidir. Politik mücadele biçimi olarak silahlı propaganda, iktidarın ele geçirilmesi için gerekli öznel koşulların yaratılması yönündeki devrimci mücadelenin temel biçimidir.

Silahlı propaganda çerçevesinde, gerilla savaşı, bir yandan oligarşinin zor güçlerine karşı yürütülen bir savaştır; diğer yandan siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracıdır. Gerillalar, bulundukları alanlarda, somut olaylar etrafında siyasi gerçekleri teşhir ederler. Kırsal alanlarda yürütülen gerilla savaşı, bu çerçevede, tüm gerilla alanı içerisinde bu teşhir faaliyetlerini yürütür ve sürdürür. Düşmanın askeri güçlerine karşı durabilecek, onların zor uygulamalarını bertaraf edebilecek durumda olan gerilla gücü, bu alandaki avantajını kullanarak kitlelerle temas kurar, onlara siyasi gerçekleri açıklar ve bu yolla onlara bilinç iletir. Herhangi bir yerde siyasi bir toplantı yapmak için oligarşik yönetimden “izin almak” gibi bir sorunla karşı karşıya değillerdir. Ya da herhangi bir siyasi toplantının oligarşik yönetim tarafından yasaklanması veya dağıtılması gibi durumlar, gerillalar için sadece askeri bir sorun durumundadır. Onların anayasada yapılacak “demokratikleşme” değişikliklerini beklemek ve bu değişikliklerinden sonra “demokratik kitle toplantıları” düzenlemek diye bir sorunları da yoktur. Yine onların, oligarşik yönetimin izin verdiği yerlerde toplanmak ve onun yasalarıyla belirlenmiş çerçevede konuşmak diye bir sorunları da yoktur. Dolayısıyla onlar, kendi silahlarıyla demokrasiyi gerçekleştirmekte ve kitlelerle temas kurabilmektedirler. İşte bu üstünlükleriyle, silahlı propaganda, klasik politik kitle mücadelesinden çok daha etkili olabilmektedir.

Şehirlerde yürütölen gerilla savaşında ise, gerilla, gizli faaliyet yürötmek zorundadır. Bu nedenle, kitlelerle sürekli temas halinde olabilmesi olanaklı değildir. “Şehir gerilla savaşıının sınırlılığı” olarak ifade edilen kimi sınırlamalar, şehirlerde yürütölen silahlı propaganda faaliyetlerinin, kırsal alanlardan daha farklı bir biçimde sürdürölmesini gerektirmektedir. Ancak, biçimdeki bu farklılıklar dışında, yürütölen faaliyet bir ve tektir: Siyasi gerçekleri açıklama. Şehirlerde yürütölen silahlı propaganda, bu faaliyetinde kimi tali araçları da kullanmak durumundadır. İllegal yayınlar bu faaliyette, kırsal alandan çok daha fazla yer tutar. Ancak bu yayınlar, gerilla eylemleri üzerine oturduğundan, klasik kitle çalışmasıının yayınlarından farklıdır, dolayısıyla dağıtımı ve sorunları ondan ayırır.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi çerçevesinde, kır ve şehir gerilla savaşı temelinde sürdürölen siyasi gerçekleri açıklama kampanyası, bir yandan kitlelerin bilinçlendirilmesini sağlarken diğeryandan tekil düzeyde de olsa, siyasi bilince sahip olanların gerilla savaşı içinde örgütlenmesini sağlamak durumundadır. Bu bağlamda gerilla savaşı, sadece siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak kalmaz, aynı zamanda politik kitle mücadelesi olarak da işlev görür.

Gerilla eylemlerinin üzerine oturtulmuş propaganda, bilinçlendirme, siyasi eğitim ve örgütlendirme faaliyetleri, Öncü Savaşıının gelişimini belirler. Ülkemizde devrim için gerekli nesnel koşullar mevcut olduğundan, Öncü Savaşı, bu koşullar üzerinde öznel koşulların yaratılması yönünde bir mücadele olarak ortaya çıkar. An-

cak bu öznel koşulların yaratılması, yani kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesi mücadelesi, aynı zamanda, ülkedeki nesnel koşulların daha da olgunlaştırılması yönünde sonuçlar ortaya çıkarır. Böylece, Öncü Savaşının Halk Savaşına dönüşümünün koşulları yaratılarak mevcut düzenin topyekün yıkılmasına yönelik sonuç alıcı mücadele ortaya çıkarır. Böylece Öncü Savaşının Halk Savaşına dönüşümünün koşulları yaratılarak mevcut düzenin topyekün yıkılmasına yönelik sonuç alıcı mücadele ortaya çıkar.

Bu mücadele sürecinde, düşmanın zor güçlerine karşı gerilla güçleri, politik görevlerin yanında askeri olarak da etkinliklerini sürdürürler. Ancak bu aşamada, kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesi, askeri görevlerden önde gelir. Öncü Savaş aşamasında kitlelerin büyük birimler halinde (Sovyetler) örgütlenmesine yönelinmez. Bu görev, doğrudan Öncü Savaşının Halk Savaşına dönüşmesiyle birlikte gündeme gelir.

Tüm bu yönleriyle Öncü Savaş, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi faaliyeti olarak politik niteliktedir. Bu nedenle, yürütülen mücadele politikleşmiş askeri savaş olarak nitelenir. Öncü Savaş sürecinde tüm sorun, kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesi için gerekli siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının doğru bir biçimde pratiğe geçirilmesi ve buna bağlı olarak suni dengenin bozulmasıdır.

Bu yapıldığı koşullarda ve yapılabildiği oranda devrim, somut bir gerçeklik olarak ortaya çıkacaktır.

Buraya kadar devrim sorunu, **devrimci öncünün varlığı** ve **kitlelerin bilinçli ve örgütlü olması** sorunu olarak somutlaşır. Devrimci öncü

mevcut ise, görev, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesidir. Bunun için mevcut düzenin niteliğini ortaya koyan geniş bir **siyasi gerçekleri açıklama kampanyası** yürütülerek, devrimin gerekliliği ve zorunluluğu kitlelere gösterilir. Devrimci öncünün yürüteceği tüm propaganda ve ajitasyon çalışmaları, mevcut düzenin değişmesi gerektiğini kitlelere göstermeyi ve buna bağlı olarak kitlelerin devrimin gerekliliği ve zorunluluğunun bilincine ulaşmalarını sağlamayı hedefler.

Devrimin gerçekleştirilmesi sorunu bu şekilde ortaya konulduğunda, devrimci mücadelenin hedefleri ve amaçları açık ve net hale gelir. Ancak, devrimin gerçekleştirilmesi bu kadar açık ve net hedeflere yönelik bir mücadele yürütülmesine bağlı olmasına karşın, nesnel koşullar da ne denli uygun olursa olsun, devrim gerçekleşmeyebilir. Yıllar, onyıllar kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesi için yürütülen çalışmalarla geçer. Ama devrim bir türlü gerçekleşmez.

Kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi yönünde sürdürülen çalışmalar belli bir ilerleme sağladığında, hiç beklenmedik gelişmelerle bu ilerleme duraksar, geriler ve ilk başlangıç noktasına geri döner. Bu geri dönüşler “devrimci mücadelenin yenilgisi” olarak tanımlandığı ölçüde, “devrim neden yenildi” üzerine tartışmalar da başlar. Bu tartışmalarda, kimi durumlarda, emperyalizm ve oligarşinin “çok güçlü” olduğu sonucuna ulaşılır, kimi durumlarda “karşı tarafın” elindeki propaganda ve pasifikasyon araçlarının (özel olarak “medya”) “çok yaygın ve gelişmiş” olduğuna karar verilir. Buna paralel olarak da devrimin gerçekleştirilmesi için, ya “çok güçlü” olunması gerektiğine, ya da emperyalizmin ve

oligarşinin propaganda ve pasifikasyon araçlarının etkisizleştirilmesi gerektiğine hükmedilir.

Birinci durumda çıkartılan sonuç, alabildiğine örgütlenmek ve örgütlenerek “güç biriktirmek” olurken ikinci durumda devrimci propaganda çalışmalarının ve araçlarının alabildiğine geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılır. Ve böylece bir kez daha devrim mücadelesi “kaldığı yerden” başlar

Yıllar ve onyıllar geçer. Bir yandan yeni insanlar örgütlenir, diğer yandan tüm maddi olanaklar seferber edilerek propaganda çalışmaları için her türlü araç devreye sokulur. Günlük, haftalık ve aylık yayınlara başlanır, daha fazla maddi olanak bulunursa “televizyon ve radyo” alanına geçilir. Amaç “karşı tarafın” da kullandığı (günlük gazete, radyo ve daha da 'ileri' giderek Tv gibi) propaganda araçlarını kullanmaya çalışarak yeni unsurlar örgütlenir, kadrolaştırılır. Bunlar kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi çalışmalarında etkin biçimde kullanılır. Devrim yapılmasa da filmi yapılır!

Ama, bir yanda devrimci propaganda araçlarının maddi olanakları artan oranda tüketilirken, öte yandan örgütlenen ve hatta kadrolaştırılan yeni unsurların giderek düzen içinde eriyip gitmeleri sonucunda maddi olanak bulma ve kadro sorunu temel sorun haline dönüşür.

Maddi olanak gereksinmesinin, kitleler örgütlendikçe, onların devrime ve örgüte bağlılığı ve fedakarlıkları ile çözüleceği düşünülür. Kadro sorunu ise, aynı biçimde onların devrime ve örgüte bağlılıkları, fedakarlıkları ölçüsünde çözülecektir ve kadrolar kalıcılaştacaktır!

Ancak, bir yandan devrimi yapacak sınıfları-

nın yoksulluğu, diğer yandan “kadro”ların yaşamak zorunda oldukları için düzenin ekonomik ilişkileri içinde “çalışmaya” başlamaları (eğer üniversite öğrencileri iseler okullarını bitirip işe girmeleri), yeniden bir adım ileri, iki adım geriye yaşatır.

Yine de ilerleme sağlanabilir, devrimci mücadelenin gelişmesi için bir çıkış yolu bulunabilir ya da nesnel koşulların ortaya çıkardığı kendiliğinden tepkilerin açığa çıkmasıyla daha geniş kitlelerin devrim mücadelesine katılmasının koşulları oluşabilir!

Bu durumda, bir kez daha politik iktidarın ele geçirilmesi için planlar yapılır. Uygun bir anda başlatılacak bir silahlı ayaklanma için hazırlıklara girilir. Lenin'in Ekim Devrimi öncesinde yaptığı gibi, mevcut durum ve güçler dengesi tahlilleri yapılır, silahlı ayaklanmanın koşullarının ne kadar olgunlaşıp olgunlaşmadığına bakılır; devrimci öncünün kurmayı, buna bağlı olarak silahlı ayaklanma kararı alır!

Silahlı ayaklanma kararı alındığı ana kadar devrimci öncü, bilinçli ve örgütlü kitlenin içinde silahlı ayaklanmanın hazırlıklarını başlatır. Bunun için “silahlı devrimci komite” oluşturulur, işçi ve köylü milisleri silahlandırılır, yurtsever askerler arasında ajitasyon ve propaganda çalışmaları yürütülür, başarılı bir silahlı ayaklanma için gerekli diğer “önlemler” alınır. Olası bir silahlı ayaklanma durumu hesaba katılarak daha önceki süreçlerde askeri eğitim verilmiş ve belli ölçüde silahlı mücadele deneyimi kazandırılmış kadrolar aracılığıyla işçi ve köylü milisleri eğitilir. Ve her şeyin olgunlaştığına karar verildiğinde, yani 24 Ekim 1917 akşamı Kışlık Sarayı saldırısı

başlatılır, Kışlık Saray ele geçirilir. Devrim gerçekleştirilmiştir!

Ancak, burada gerçekleşen devrim, teorik planda gerçekleşmiştir. Gerçek yaşamda işler Ekim 1917'de olduğu gibi böyle gitmez.

Sondan başlarsak, önce Kışlık Saray mevcut olmayabilir. Sonra, silahlı ayaklanma için koşulların olgun olup olmadığına ilişkin tartışmalarda Zinovyev ve Kamanev gibi “kurmaylar” ortaya çıkar. İşçi ve köylü milisleri silahlandırılacaktır, ama silah depoları mevcut değildir. Daha da geriye gidildiğinde Şubat 1917 Devrimi gerçekleşmemiştir!

Bu olasılıklar gözönüne alındığında yapılacak iş, “güç biriktirmek”, propaganda ve ajitasyon çalışmalarına devam etmek, kitlelerin politize olduğu, Şubat 1917'de olduğu gibi silahla ayaklandığı koşulları beklemekten ibarettir. Bir diğer ifadeyle, devrimin **nesnel koşullarının olgunlaşması**, yani milli krizin derinleşmesi beklenecaktır. Artık tüm devrimci mücadele, nesnel koşullar olgunlaşana kadar, kitlelerin mevcut düzene karşı tepkileri açığa çıkana kadar, yani kitleler tepkilerini kendiliğinden ayaklanmalarla ortaya koyana kadar “işleri idare etmek”ten ibaret olacaktır. Kadrolardan beklenen, bu koşullara kadar “diri durmak”, “umudu büyütme” ve devrimci “kararlılığı” yitirmemektir! “O gün, bir gün mutlaka gelecektir” **inancını** korumaktır.

Eğer “ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmış”, “eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim -emperyalizmin fiili durumu bütün ülke çapında değil, ticari merkezlerde ve ana haberleş-

me yerlerindeydi- yerini, çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmış”, “oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuş” ise, “artık geri-bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini -buna ülkedeki kapitalizm iç dinamiklerle gelişmediği için, emperyalist üretim ilişkileri demek yanlış olmayacaktır- uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş, bu ülkelerdeki halk kitlelerinin özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkiler ile oligarşi arasında **sunî bir denge** kurulmuş” ise, “o gün” bir türlü gelmeyecektir!

Bu koşullarda yapılması gereken, bir yandan halkın tepkileri ile oligarşi arasında kurulmuş olan sunî dengeyi bozmak, diğer yandan oligarşik devletin ordusunu, polisini, yani silahlı güçlerini **yenilgiye uğratacak** halkın silahlı güçlerini yaratmaktır.

“Oligarşi ile halkın düzene karşı memnuniyetsizlik ve genellikle bilinçsiz tepkileri arasında kurulmuş olan sunî dengeyi bozmanın, kitleleri devrim saflarına çekmenin temel mücadele metodu **silahlı propagandadır**.

Emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelelerinin, oligarşik diktatörlük -isterse temsili görünüm içinde olsun- tarafından terörle bastırıldığı, merkezi otoritenin ordusu, polisi vs. ile 'dev' gibi güçlü olarak halk kitlelerine gözük-tüğü, gizi işgalin varolduğu bu ölçülerde kitlelerle temas kurmanın, onları geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile devrim saflarına kazanmanın temel mücadele metodu silahlı propagandadır.”

Silahlı propaganda iki unsuru içerir: Birincisi, **suni dengeyi bozmaktır**, yani kitlelere oligarşinin gücünün mutlak olmadığını, ona karşı savaşılabileceğini göstermektir. (**Kitlelerin düzene karşı olan tepkisinin açığa çıkartılması.**)

İkincisi, **kitlelere politik hedef göstermek, siyasi gerçekleri açıklamak, onları bilinçlendirmek ve örgütlemektir.** (Kitlelerin tepkilerinin kanalize edilmesi.)

Henüz halk kitlelerinin mevcut düzene karşı tepkilerinin açığa çıkmadığı, bilinçsiz tepkilerinin pasifize edildiği, kısacası halk kitlelerinin bilinçlendirilip örgütlendirilmediği evrede silahlı propaganda devrimci öncü tarafından yürütülür. Devrimci öncünün, silahlı propagandayı temel, diğer klasik politik kitle mücadele biçimlerini tali (ikincil) olarak ele alıp yürüttüğü mücadelenin adı **Öncü Savaşıdır.**

“Silahlı propagandayı temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini de gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri talidir. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması demek değildir. Örgüt, gücü oranında, ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yönlendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz, gücünü aşan silahla güven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine girmez. **Gücüyle orantılı olarak silahlı propagandanın dışındaki bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlendirme işleri ile uğraşır.**

Klasik politik kitle mücadelesi ile silahlı

propaganda birbirini izler ve birbirinin içinde, birbirine bağımlıdırlar, her biri diğeri karşılıklı etkiler.

Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik, demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir ve silahlı propagandaya göre biçimlenirler.”

Öncü Savaşının amacı, suni dengeyi bozmak ve kitlelere politik hedef göstermek, siyasi gerçekleri açıklamak, onları bilinçlendirmek ve örgütlemektir.

Devrimin gerçekleştirilebilmesi için uzatılmış bir savaş, yani **Halk Savaşı** zorunludur. Emperyalizmin ve oligarşinin askeri gücünü yenmenin tek yolu Halk Savaşıdır.

Halk Savaşı ise, Giap'ın ifadesiyle, bizden **maddi ve teknik olarak güçlü** düşmana karşı **mutlak siyasi ve moral üstünlüğü** sağladığımız şartlarda verilir. Yani geniş halk kitlelerinin silahlı mücadeleye katılması için hâkim sınıfların siyasi olarak tecrit edilmesi gerekir. Bu koşullarda Halk Savaşını yürütecek silahlı güç (Halk Ordusu) ortaya çıkartılır.

Öncü savaşının amacı, geniş halk kitlelerini silahlı mücadeleye kazanmak, yani Halk Savaşını başlatmaktır.

III. bunalım dönemi ülkelerinde hâkim sınıfların siyasal tecridi (II. bunalım döneminde olduğu gibi kitlelerin yoğun eylemler halinde ortaya çıkan tepkilerinin siyasal çalışma ile kanalize edilmesiyle değil) her şeyden önce suni denge- nin bozulup bu **tepkilerin açığa çıkartılmasıyla** olur. Oligarşinin siyasal tecridi Öncü Savaşıyla gerçekleşir.

Bunlar bir kez saptanınca artık sorun, Öncü

Savaşını yürütecek bir gücün ortaya çıkartılmasıdır. Böyle bir gücün, “demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmadığı -rafa kaldırıldığı-, daha doğru bir deyişle oligarşi tarafından kullanılmasına 'izin' verilmediği, ordusu, polisi ve diğer güçleri ile emekçi kitlelere tam bir tenkil politikasının izlendiği” koşullarda **legal olarak** örgütlenemeyeceği açıktır. Kafasından tek akım geçen legalizm yandaşı bile bu gerçeği anlamakta fazla zorlanmayacaktır.

Yasadışı ve gizli faaliyet yürüten bir örgütün, gizlilik kurallarını hiçe saymaksızın geniş kitlelere ulaşması ne denli zorsa, bu mücadele içinde yer almak isteyenlerin böyle bir örgüte ulaşmaları da o denli zordur.

Bu, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması, bu mücadele alanlarının legalistlerin ve oportünistlerin denetimine terk edilmesi demek değildir. Bu mücadelenin içine girilmesi, kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında örgütlenmesi zorunludur. Bu tali mücadele biçimleri, temel mücadele biçimine göre şekillenecektir. Bunu yaparken, yasadışı çalışmalar ile yasal çalışmalar asla birbirine karıştırılamaz.

Kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında örgütlenmesi ve mücadelesi, kesinkes “kadro” kaynağı ya da örgüt propagandasının yapıldığı alanlar olarak düşünülemez. Bu mücadeleler ve örgütlenmeler, kitlelerin bilinçlendirilmesinin ve harekete geçirilmesinin ikinci araçları olarak ele alınır. Silahlı propagandayı temel alan örgütün kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında örgütlenmesi ve mücadelesine yaklaşımı, legalistlerin ve oportünistlerin yaklaşımıdır.

tünistlerin yaklaşımından temelden farklıdır.

Kitlelerin acil gereksinimleri etrafında kitleleri örgütleyip eyleme sokma ve kitlelere siyasi bilinç götürüp örgütleme, yani emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemleri etrafında onları örgütleyip, siyasi hedefe yönlendirme legalizmin ve oportünizmin tipik çizgisidir. Ekonomik ve demokratik hak ve istemler için yürütülen mücadele, her durumda bu hak ve istemlerin elde edilmesi ile sona erer ve bu mücadelede yer alan kitlelerin bilinci “sendikal” bilinçten öteye geçmez. Kitleleri politik iktidarı ele geçirmeye yöneltecek olan mücadele, onların ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafındaki mücadelesine “politik nitelik” kazandırılarak gerçekleştirilemez. Ekonomik-demokratik mücadele ile politik iktidar mücadelesini birbirine karıştırmak, birinciye ikincinin basit bir aracı ve ön aşaması olarak görmek devrimci bir bakış açısı değildir.

Devrim yapmanın tek doğru yolu Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde ifadesini bulan devrimci çizgidir. Ancak bu, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ortaya koyduğu temel ve tali mücadelelerin yürütüldüğü anlamına gelmemektedir. Bu doğru devrimci çizginin izlenmesiyle devrim kaçınılmaz olacaktır. Bulunulan her yerde, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin bakış açısına uygun olarak çalışmak, örgütlenmek ve mücadele etmek günümüzün temel görevidir. Bu mücadelede yer almak isteyen her kişinin görevi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin tek doğru devrim stratejisi olduğunu kavrayarak, bulunduğu alanda bu stratejik çizgi etrafında toplanmak, onun propagandasını yapmak

ve buna paralel olarak bulunulan alandaki mücadelelenin bu stratejik çizgiye uygun olarak yürütülmesini sağlamaktır.

Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır.

Devrim yapmanın bugünkü temel ve acil görevi bunlardır.

İster demokratik halk devrimi ister sosyalist devrim olsun, kimileri için iyi, kimileri için kötü, kimisi için gerçekleşmesi mümkün olamayacak bir şey devrim!

Kimisine göre devrim, ülkenin içinde bulunduğu bağımlılık ve sömürü ilişkileri içinde tek kurtuluş yoludur; halkın yoksulluk ve sefaletten tek kurtuluş yoludur; bir başkasına göre ezilenlerin ve sömürülenlerin "daha iyi bir dünya"da yaşamalarının yoludur. Kimileri için ise, "güzel bir ütopya"dan ibarettir, hayal edilmesi gereken, uğruna mücadele edilse de tehlikeye değmeyen! Bolivarcı ya da Chavez devrimi gibi bir şeydir devrim! Seçimlere girmek ve parlamentoda çoğunluğu kazanınca asker taraftarlarla da birleşip aklın yolu bir olanı yapmaktır devrim!

Gerçek gerçeklikte devrim, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, hangi sorunların çözümü için ortaya konulmuş olursa olsun, her koşulda, mevcut düzenin altüst edilmesi, mevcut düzenin yıkılması ve yerine yeni bir toplumsal düzenin kurulmasıdır.

İlk bakışta kolayca anlaşılabilen bu devrim tanımı Mahir Çayan tarafından şöyle ifade edilmiştir:

"Marksist devrim anlayışı, sürekli ve kesintisiz bir ihtilâl sürecini öngörmektedir. Devrim, halkın devrimci girişimiyle -aşağıdan yukarı- mevcut devlet cihazının parçalanarak,

politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla -yukarıdan aşağıya- daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir."

Görüldüğü gibi, devrimle ulaşılmak istenen amaç (daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesi), her şeyden önce *politik iktidarın* ele geçirilmesini öngörür. Yani politik iktidar ele geçirilmeksizin bir devrimden, devrimci amaçlardan söz edilemez. Bu nedenle, her devrim mücadelesinin ilk ve yakın hedefi *politik iktidarın*, devlet aygıtının -parçalanarak- ele geçirilmesidir.

Politik iktidar, bürokrasi ve militarizmi ile bir bütün oluşturan mevcut devlet iktidarındır. Mevcut düzeni ayakta tutan, koruyan temel güç olarak devlet gücü, devrim mücadelesinin karşısında egemen sınıfların çıkarlarının temsilcisi, sömürünün, baskının, bağımlılığın dayanağıdır. Dolayısıyla her devrim mücadelesi, *öncelikle* mevcut devlet gücüyle yüz yüze gelir ve onunla hesaplaşır.

Devlet, bir sınıf *egemenliği* organı, bir sınıfın bir başka sınıf üzerindeki *baskı* organıdır; sınıflar arasındaki çatışmayı hafifleterek, bu baskıyı yasallaştırıp pekiştiren bir "düzen"in ifadesidir.

Sürekli ordu ve polis, devlet iktidarının başlıca *zor* araçlarıdır.

Herhangi bir barışçıl protesto eyleminde, herhangi bir ekonomik hak ve istem için yapılan grevde ortaya çıkan "kamu gücü", devletin zor güçleridir. Görünüşte polis gücü olarak ortaya çıkan "kamu gücü", *arkasındaki* tüm silahlı kuvvetleriyle (ordu) zorun ilk basamağını teşkil eder.

Barışçıl bir eylemde polis gücünün "dağılın" uyarısıyla başlayan *güç* kullanımı, bu uyarıya uyulmamasına paralel olarak adım adım ilerler.

Önce polis güçleri, eylemcileri dağıtmak için "safları sıklaştırır", gaz bombaları hazırlanır, gaz maskeleri takılır, "yasalar gereğince" bir kez daha "dağılın" uyarısı yapıldıktan sonra barışçıl eylemin "sözcüleri" öne çıkarak polis yetkilileri ile "görüşme" yaparlar. Bu "görüşme", eylemin nerede ve nasıl sona erdirileceği üzerine bir pazarlıktan ibarettir.

Yapılan "görüşme"/pazarlıkta, devletin zor gücünün temsilcisi, "yasalardan" kaynaklanan zor kullanma yetkisiyle hareket ederken, eylem sözcüleri, eylemin amaçlarının asgari düzeyde gerçekleştirilmesini gözönünde bulundururlar.

Son dönemlerde ve yakın geçmişte sıkça görüldüğü gibi, yapılan pazarlıklar, eylemcilerin "basın açıklaması" yapmaları koşuluyla zor kullanımına gerek olmaksızın dağılmasıyla sona erer.

Ancak zaman zaman "basın açıklaması"nın yeri ve süresine ilişkin "uzlaşmazlık" ortaya çıktığında, "siyasal zor" gücü, yani polis güçleri "zor kullanarak" göstericileri dağıtır. Gaz bombaları, cop, tekme-tokat [Gezi parkı eylemlerindeki bir kadın göstericinin tekme tokat dövüldükten sonra sürüklenerek bir çöp konteynırının yanında baygın halde bırakılması örneğinde olduğu gibi-b.n] ve nihayetinde gözaltına alınmalarla sonuçlanan bir "çatışma"yla barışçıl eylem, bir sonraki eylemde aynı durumlar bir kez daha yaşanmak üzere sona erer.

Devletin zor güçleri, yaptıkları için "yasadışı bir eylemi önlemek" olduğunu söylerken, barışçıl eylemcilere sorulduğunda protesto edilen olayın "anti-demokratik"liğinden, "insan haklarına aykırılığından", "insan haklarının çiğnenme-

sinden", devrimci insanlar olarak bu türden "haksızlıklar" karşısında "duyarsız" kalınamayacağından sözederler ve hatta devrim mücadelesinin bir parçası olarak bu eylemi gerçekleştirdiklerini söylerler.

Şemdinli-Yüksekova olaylarında görüldüğü gibi, her protesto eylemi, ilk adımda karşılaştığı devletin resmi zor güçlerinin "düşük yoğunluklu müdahalesi"nin yanında *sınırsız güç kullanımıyla* da karşı karşıyadır. Polis helikopterleri ve F-16 uçaklarıyla cenaze törenine katılanların üzerinde yapılan "alçaktan uçuş", *sınırsız güç kullanımı* kararının "tebliğ" edilmesinden başka bir şey değildir. Aynı 'tebliğ' hemen her kitlesel toplanmalarda, büyük ve 'önemli' şehirlerdeki gösteri ve Cumhuriyet kutlamaları için de geçerlidir.

Devrim, mevcut düzenin, altyapısından üst yapısına kadar artık tarihsel olarak ortadan kaldırılması *gereken* eskimiş ve kokuşmuş bir düzen olması gerçeğinin üzerinde yükselir. Eğer mevcut düzen, insanlığın gelişmesi ve daha iyi koşullarda yaşamasının engeli haline gelmiş ise, *devrim kaçınılmazdır*. Bu nedenle, devrimin kaçınılmaz olduğu koşullarda, *devrimin gecikmesi*, insanların mevcut düzenin bozulmuşluğundan, yozlaşmasından daha fazla etkilenmelerine, yaşamın daha fazla çekilmez hale gelmesine, daha fazla baskı görmelerine neden olur. Devrim ne kadar gecikirse, bu bozulmalar, yozlaşmalar, baskılar o denli fazlalaşır ve büyür.

Fransız Devrimiyle birlikte yayınlanan Konvansiyonel İnsan Hakları Beyannamesi Bildirisi Mad.XVIII'de "İnsanın lağvedilemez haklarını ihlal eden her yasa, temelden haksız ve zorbadır; yok hükmündedir." der ve XXVIII. mad-

dede ise; “Toplum üyelerinin herhangi biri baskıya uğradığında, toplumun bütünü baskı altında demektir. Toplumun bütünü baskıya uğradığında, toplum üyelerinin her biri baskı altındadır.” der. Son bir örnek vermek gerekecekse; XXIX. maddesinde de “**Hükümet halkın haklarını ihlal ettiğinde, ayaklanma, halk için ve halkın her bir bölümü için, en kutsal haktır ve en vazgeçilemez görevdir.**” der. (bkz: *Ayaklar Baş Olunca*, s: 12, İlkeriş Yayınları)

Gelinen aşamada, bugün için sorun, devrimin zorunluluğu değil, insanların bu zorunluluğun farkına varmaları ve bunun bilincine sahip olmalarıdır.

Devrim, bir şiddet eylemidir. Kısa ya da uzun süreli bir şiddet eylemidir. Devrimin şiddetini belirleyen, mevcut düzenin ayakta kalabilmek amacıyla elinde tuttuğu devlet gücünü, zor gücünü *sonuna kadar* kullanma isteği ve bu gücün *sınırsız* kullanımıdır.

Mevcut düzenin bozulmuşluğundan, eşitsizliğinden, adaletsizliğinden, haksızlığından sözeden insanların, sıra devrime geldiğinde duraksamaları, hemen her zaman mevcut devlet gücünün *sınırsız güç kullanımında* kendi gerçekliğini bulur. Ancak bu sınırsız güç kullanımı karşısındaki boyun eğiş, devrimin şiddete dayanmasına karşı çıkışla gizlenmeye çalışılır.

Bir kez daha yineliyoruz: Devrim, bir şiddet eylemidir. Kısa ya da uzun süreli bir şiddet eylemiyle mevcut politik iktidarın parçalanarak yokedilmesi ve daha ileri bir üretim tarzının örgütlenmesidir.

Mevcut devlet gücünün, zor gücünün *sınırsız kullanımı*, mevcut toplumsal düzenin devrimle

topyek n yıkılması karşısında egemen ve sömürücü sınıfların kendi varlıklarını sürdürme çabasının sonucudur. Bu sınırsız güç kullanımı ortadan kaldırmak, *yenilgiye uğratmak* ise, doğrudan devrim güçlerine, devrimci halk güçlerine ait bir görevdir.

Emperyalizme bağımlı geri-bıaktırılmış bir ülkede devrim teorisi, emperyalizm ve onun yerli işbirlikçisi iktidarının *nasıl yenilece i* sorusunu yanıtlamak için, öncelikle düşmanın gücünün ve halk güçlerinin durumunun saptanmasını gerektirir.

Her türden ajitatif ve keskin söylem bir yana bırakıldığında, karşı karşıya olunan *gerçek*, devrim güçleri karşısında emperyalizm ve oligarşinin *askeri* olarak *mutlak bir üstünlüğe* sahip olduğudur.

Bu *askeri  st nl  k* sadece *maddi* bir  st nl  k değil, aynı zamanda *teknik* olarak da  st nl  kt r. Dolayısıyla emperyalizm ve oligarşi, maddi ve teknik olarak üstün bir güce, askeri güce sahiptir. Her devrim teorisinin ve stratejisinin çözmek durumunda olduğu soru, **düşmanın bu üstün askeri gücünün nasıl yenilgiye u ratılacağıdır**. Devrim mücadelesi, devrim teorisi ve stratejisinin saptadığı rotada düşman gücünün yenilgiye uğratılması mücadelesidir.

Burada halk güçlerine moral vermek adına düşmanı, yani emperyalizmi ve oligarşiyi küçümseyen söylemlerden ve sloganlardan uzak durulması gerektiği açıktır. Ortada gücü *tartışmasız* bir düşman vardır ve yenilgiye uğratılması *şarttır*. Ve yine tartışmasız diğer bir gerçek, bu gücün devrim güçleri tarafından yenilgiye u ratılacağıdır.

Emperyalizmin ve oligarşik yönetimin askeri gücü pekçok sayısal verilerle ifade edilebilir. Şu kadar yüzbin silahlı asker, şu kadar tank, top, uçak, helikopter vs. Bu sayısal veriler, bu gücün "yenilmezliği" için bir kanıt olarak kullanılsa da, her durumda devrimci güçlerin yenilgiye uğrattıkları gerçek ve maddi bir gücün varlığının ifadesidir. Bu maddi güç, yenilgiye uğratılmadığı sürece, bir ülkede devrimin yapılamayacağı da tarihsel ve bilimsel bir gerçektir.

En temel Marksist-Leninist belirlemelerden birisi olan, "*devlet, egemen sınıfların baskı aygıtıdır*" belirlemesi de emperyalizm ve oligarşinin askeri gücünün, devlet gücü, zor gücü oluşunu tanımlar. Bu nedenle, siyasal iktidarın halk güçleri tarafından ele geçirilmesi, öncelikle oligarşik devlet gücünün, bu "baskı aygıtı"nın temel dayanağı olan *askeri gücünün* alt edilmesini öngerek-tirir.

Hangi açıdan ele alınırsa alınsın, devrimin zaferi, düşmanın askeri güçlerinin yenilgiye uğratılmasıyla, düzenin sürdürücüsü bir güç olmaktan çıkartılmasıyla gerçekleşebilir.

Düşmanın askeri gücü nasıl yenilgiye uğrattılır?

Herhangi bir savaş alanında düşmanın askeri gücü ağırlıklı olarak tanklara dayanıyorsa, burada verilen savaşta "düşmanın yenilgiye uğratılması", onun tanklarının imha (tahrip) edilmesi ve etkisiz kılınmasıyla olanaklıdır. Aynı şekilde, yine savaş alanında düşmanın askeri gücü top-lar, tanklar, helikopterler ve uçaklardan oluşan savaş araçları ile iyi eğitilmiş ve donatılmış askerlerden ve güçlü bir lojistik güçten oluşuyorsa, "düşmanın yenilgiye uğratılması", onun bu aske-

ri araçlarının, insan gücünün ve lojistiğinin imha edilmesi ve etkisiz kılınmasıyla olanaklıdır.

"Düşman askeri güçleri *insan gücünü*, *savaş araçlarını* ve *geri üsleri* içerir. İnsan gücü gerekli bir unsurken, savaş araçları ve geri üsler keza emperyalist orduların önemli ana parçalarını oluştururlar. Düşmanın insan gücünü imha ederken, özellikle daha önemlileri olmak üzere, onun savaş araçlarını ve geri üslerini tahrip etmeliyiz." (*Giap, Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı, İlkeriş Yayınları*,)

Burada asla unutulmaması gereken bir olgu ise, düşmanın amacının da devrimin askeri güçlerini *imha etmek* olduğudur. Bu nedenle, düşmanın askeri güçleri (insan gücü, savaş araçları ve lojistik güçleri) imha edilirken, aynı zamanda kendi güçlerimizi korumak temel amaçtır.

"Savaşın amacı, yani kendini korumak ve düşmanı imha etmek, savaşın özü ve savaştaki her türlü etkinliğin temelidir. Bu öz, teknik ve stratejik, bütün savaş etkinliklerinde başat bir unsurdur. Savaşın bu amacı, temel ilkedir ve hiçbir teknik, taktik ya da strateji ve kavram ya da ilke, bundan ayıramaz." (*Mao Zedung, "Uzatılmış Savaş", Askeri Yazılar, s. 286*)

Verili ve somut koşullarda düşmanın ne kadar askeri güce sahip olduğu sorusu, bu gücün ne büyüklükteki bir devrimci silahlı kuvvetler tarafından yenilgiye uğratılabileceği sorusuyla birlikte ortaya çıkar. Savaşın kazanılmasını sağlayacak ölçüde düşmanın askeri güçlerini imha edebilecek bir devrimci silahlı gücün *varlığı* koşullarında tek sorun, bu askeri gücün savaşı nasıl yürüteceği ve zafere ulaştıracağıdır.

Yinelersek, devrimin zaferi, emperyalizmin

ve oligarşinin askeri güçlerinin yenilgiye uğratılmasıyla gerçekleşecektir. Bunu sağlayacak olan tek güç, *devrimci silahlı kuvvetlerdir*, yani halk kurtuluş ordusudur.

Bu nedenle devrimin *zafere* ulaşabilmesi için, halk kurtuluş ordusunun kurulması, gelişmesi ve düşmanın askeri güçlerini yenilgiye uğratabilecek güce ulaşması şarttır.

Artık devrimci mücadelenin hedefleri belirginleşir: *Halk kurtuluş ordusunun kurulması, geliştirilmesi ve zafere ulaştırılması*.

Bu ise, halk kurtuluş ordusunun, *uzatılmış* bir savaş aracılığıyla maddi ve teknik olarak üstün emperyalist ve oligarşik orduları yenilgiye uğratması, yani *halk savaşını* yürütmesidir.

"Halk savaşı, genellikle, bizden maddi olarak daha güçlü olan bir düşman üzerinde mutlak bir siyasi üstünlüğü sağladığımız şartlarda verilir."

İkinci olarak:

"Halk Savaşı vermek için, silahlı kuvvetler, *ana kuvvet birlikleri, bölgesel birlikler, milis ve kendini koruma birlikleri* şeklinde uygun örgütlenme biçimlerine sahip olmalıdır. Ana kuvvet birlikleri, ülkenin herhangi bir yerindeki çarpışmalarda kullanılabilecek olan hareketli birliklerdir. Bölgesel birlikler, bölgedeki silahlı mücadelenin dayanağını teşkil eder. Milis ve kendini koruma birlikleri, üretim faaliyetine devam eden ve üslerdeki halk iktidarının temel cihazı olan, halkın yaygın, yarı-silahlı kuvvetleridir."

Mao Zedung halk savaşı vermek için gerekli silahlı kuvvetleri, *düzenli birlikler, hareketli birlikleri gerilla ve milis* olarak tanımlar.

Düzenli birlikler, yani düzenli ordu, halk savaşının temel savaş gücünü oluşturur. Hareketli birlikler bölgesel niteliktedirler. Gerilla ise, ülkenin her yerinde faaliyet yürüten silahlı güçlerden oluşur.

Bu yapıdaki halk silahlı güçleri, yani halk kurtuluş ordusu, *mevzi savaş*, *hareketli savaş* ve *gerilla savaşı* olarak üç savaş biçimini yürütür. Mevzi savaş düzenli birliklerin savaş tarzıdır. Hareketli savaş bölgesel birlikler tarafından yerine getirilir, gerilla savaşı ise ülkenin her yerindeki gerilla güçleri tarafından yürütülür.

"Genel olarak hareketli savaş *imha* görevini, mevzi savaş *yıpratma* görevini yerine getirir ve gerilla savaşı, *her iki görevi birden yerine getirir.*"

"... bu savaş hem *yıpratma* ve hem de *imha* savaşıdır. Bu, neden böyledir? Çünkü düşman, gücünden sonuna kadar yararlanıyor ve stratejik üstünlüğü ve stratejik inisiyatifi elinde bulunduruyor. Bu yüzden, biz, imha seferleri ve muharebeleri vermedikçe, onun gücünü hızla azaltamayız; üstünlüğünü ve inisiyatifini kıramayız. Bizim, hâlâ zaaflarımız var ve stratejik aşağı durumdan ve edilgenlikten hâlâ kurtulamadık. Bu sebeple, imha seferleri ve muharebeleri vermedikçe, iç ve uluslararası durumumuzu düzeltmek ve elverişsiz durumumuzu değiştirmek için zaman kazanamayız. İmha seferleri, stratejik yıpratma hedefine ulaşmanın bir yoludur. Bu bakımdan imha savaşı yıpratma savaşıdır. Çin, *imha yoluyla yıpratma yöntemi kullanarak, uzatmalı bir savaş verebilir.*"

Bu savaş biçimleri basit bir sıralamaya sahip

değildir. Halk savaşının gelişimine bağlı olarak temel-tali ilişkisi içinde yer alırlar. Mao şöyle yazar:

“Direnme Savaşının üç stratejik aşamasındaki mücadele şekli şöyledir: birinci aşamada hareketli savaş önde gelir, gerilla savaşı ve mevzii savaş yardımcıdır. İkinci aşamada gerilla savaşı birinci plana geçecek ve hareketli savaş ve mevzii savaş ona yardımcı olacaktır. Üçüncü aşamada, hareketli savaş yine önde gelecek ve onu mevzii savaş ve gerilla savaşı destekleyecektir. Ama üçüncü aşamadaki hareketli savaş yalnız düzenli kuvvetler yürütmeyecek, bir kesimini, olabilirse önemli bir kesimini, gerilla kuvvetleri iken hareketli kuvvetler halini alan birlik-er üzerine alacaktır. Japonlara Karşı Direnme Savaşındaki **her üç aşama bakımından da gerilla savaşından vazgeçmek olanaksızdır.**” (Mao Zedung, *Askeri Yazılar*, s. 307)

Özetlersek, maddi ve teknik olarak çok üstün bir düşmanın (emperyalizm ve oligarşinin) uzatılmış bir savaşla yenilgiye uğratılması, halk silahlı kuvvetlerinin varlığını ve uygun savaş biçimlerini yürütmesini gerektirir. Bu nedenle, emperyalizme bağımlı geri-bıraktırılmış ülkelerde devrimin yolu, böyle bir savaşın yürütülebilmesi için gerekli halk silahlı güçlerinin oluşturulmasından ve savaşından geçer.

Oluşmuş, hazır halk silahlı güçleri (halk kurultuş ordusu) mevcutken, bu güçlerin halk savaşını nasıl yürüteceği ve zafere ulaştıracağına ilişkin yapılacak her türlü stratejik ve taktik planlamalar, halk savaşının yürütülmesi ve zafere ulaştırılmasına ilişkindir. Ama ortada zayıf da olsa

halk silahlı güçleri mevcut değilken, halk savaşının nasıl yürütüleceğine ilişkin her türlü stratejik ve taktik planlama hiçbir değere sahip değildir.

Halk savaşını belirlenmiş strateji çerçevesinde yürütecek halk silahlı güçleri (halk kurtuluş ordusu) *mevcut değilken*, halk savaşından söz etmek, halk savaşının yürütüldüğünü söylemek boş sözlerden öte bir anlama sahip değildir.

Emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileri, halk savaşıyla yenilgiye uğratılacaktır. Ancak halk savaşı verilebilmesi için gerekli silahlı güçler oluşturulmaksızın, halk savaşından da halk savaşının yürütülmesinden de söz edilemez. Bu nedenle, halk savaşını yürütecek *halk silahlı güçlerinin oluşturulması* görevi, devrimin bu aşamasında temel görev olarak ortaya çıkar. Artık devrimci mücadelenin görevi, bu halk silahlı güçlerinin oluşturulmasıdır.

"Öncü Savaşının amacı, geniş halk kitlelerini silahlı mücadeleye kazanmak, yani Halk Savaşını başlatmaktır. Halk Savaşı maddi olarak güçlü düşmana karşı mutlak siyasi üstünlüğün sağlandığı şartlarda verilir. O halde Öncü Savaşının amacı oligarşinin siyasal tecrididir."

Oligarşinin siyasal olarak tecrit edilmesi, siyasal olarak teşhir edilmesiyle olanaklıdır. Bu ise, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının her yerde ve her düzeyde yürütülmesi demektir.

"Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına *Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi* denir."

Bir başka ifadeyle, gerilla savaşının siyasi ger-

çekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine *silahlı propaganda* adı verilir.

"*Silahlı propaganda, kır ve şehir gerilla savaşı ile psikolojik ve yıpratma savaşını içerir.*

Temel mücadele biçiminin bu şekilde ele alınması, elbette ki öteki mücadele biçimlerinin ihmal edilmesi demek değildir. Silahlı propaganda temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini de gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri talidir. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması demek değildir. Örgüt, gücü oranında, ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yönlendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz, gücünü aşan, silahla güven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine girmez. Gücüyle orantılı olarak silahlı propaganda'nın dışındaki, bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlendirme işleri ile uğraşır."

Bu stratejik bakış açısıyla yürütülen silahlı propaganda, kır ve şehir gerilla savaşının başlatılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması demektir.

Başlatılıp geliştirilen kır ve şehir gerilla savaşı sonucunda, halk savaşının yürütülmesi için gerekli silahlı güçler adım adım inşa edilir.

Kesintisiz Devrim II-III'de bu stratejik rota şu şekilde ortaya konulmuştur:

" 1. aşama: Şehir gerillasını yaratma

2. aşama: Şehir gerillasını geliştirme, Kır gerillasını yaratma ve *kuvvet gösterisi*.

Bu iki aşamada, savaşın, *psikolojik yıpratma* yönü ağır basacaktır.

3. aşama: Şehir gerillasını yaygınlaştırma, Kır gerillasını geliştirme

4. aşama ise, Kır gerillasını yaygınlaştırma aşamalarıdır."

Kır gerillasının yaratıldığı evrede, devrimci silahlı güçler üç *ana bölüm* halinde örgütlenmiş durumda bulunur.

Birinci bölüm, Öncü Savaşının temel dinamiği olarak ve merkezi güçlere dayalı *hareketli gerilla birliğince* oluşturulur. Hareketli gerilla birliği, somut ülke koşullarına göre saptanmış belli bir *operasyon alanında* faaliyet gösteren silahlı propaganda gücüdür. Bu birlik bir yandan suni dengeyi bozma yönünde hareket ederken, öte yandan doğrudan (araçsız olarak) operasyon alanındaki kitlelerle temas kurarak, siyasi gerçekleri açıklar, onlara siyasi bilinç iletir, siyasi eğitimlerini yapar ve örgütler. Bu birlik, gelecekteki halk kurtuluş ordusunun düzenli birliklerinin çekirdeğidir.

İkinci silahlı güç, gerilla birliğinin operasyon alanı dışındaki kırsal ve kentsel alanlarda örgütlenmiş *bölgesel* gerilla gücüdür. Bu güç, *kentlerde* kır gerilla savaşı tekniği ile şehir gerillasını, *kırlarda* şehir gerilla savaşı tekniği ile kır gerillasını yürütür. Tüm faaliyetlerinde hareketli gerilla birliğine tabidir ve hareketli gerilla birliği ile maddeleşen stratejik merkezi komutaya bağlıdırlar. Yeni gerilla cephelerinin açılmasında bu silahlı güçlerin eylemleri özel bir yere sahiptir ve kır gerillası dışındaki örgütlenmeyi gerçekleştirir. Halk Savaşı evresinde halk ordusunun *bölgesel birliklerinin* nüvesi bu güçlerdir.

Üçüncü tip silahlı güç ise, ülkenin her yerinde (kır gerillasının operasyon alanı da dahil) gerilla

eylemlerini sürdüren yerel ve mahalli silahlı güçlerdir. Bu güçler, basit, ama etkin şehir gerilla savaşı taktikleriyle savaşı ve gelecekteki milis ve yerel gerilla güçlerini oluşturur.

Bu silahlı güçler küçükten büyüğe, basitten karmaşığa doğru ilerleyen bir süreçte yaratılmaksızın halk savaşını yürütecek bir silahlı gücün (halk ordusunun) oluşturulması olanaksızdır. Diğer ifadeyle, halk savaşını yürütebilmek için, öncelikle halk silahlı güçlerinin adım adım oluşturulması gereklidir.

Şüphesiz teorik planda devrimin başka bir yoldan gerçekleşmesi olasılığı da mevcuttur. Örneğin dünyada ve ülkede meydana gelen olağanüstü gelişmeler sonucunda kitlelerin kendiliğinden ayaklanma ve isyanlarının emperyalist ve oligarşik güçler tarafından engellenemediği ya da emperyalist ve oligarşik güçlerin parçalanmasına yol açan olağanüstü bir durumda bir "iktidar boşluğu"nın ortaya çıkması olasılığı mevcuttur. 12 Mart günlerinde Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın "ordu kılıcını attı" diyerek yaptığı tahliller böyle bir "iktidar boşluğu" varsayımına dayandırılmıştır. Bu "iktidar boşluğu", mevcut devlet gücünün, zor gücünün etkisizleşmesinden başka bir şey değildir. Yine mevcut oligarşik ordunun parçalanması ve bunun bir bölümünün, "sol" kesiminin iktidarı ele geçirmesi olasılığı mevcuttur. Bu türden bir "sol darbe"yle iktidarın ele geçirilmesi durumunda, düşmanın askeri güçleri parçalanmış ve bir bölümü halk güçlerinin silahlı gücü haline dönüşmüş demektir. Oligarşiye bağlı silahlı güçler direnmediği ve savaşı sürdürecektir. Güçte olmadığı durumlarda, "sol darbe", mevcut oligarşik ordunun "kan dökmeksizin" iktidarı

devretmesinden başka bir şey değildir. Ancak her durumda, halk güçlerinin belli güçte bir silahlı kuvvetlere sahip olması gerektiği açıktır. Yine açıktır ki, böylesi özgün koşullarda iktidarın ele geçirilmesi, emperyalist güçlerin kesinkes yenilgiye uğratıldığı anlamına gelmez. Sözkonusu olan "iç düşman"ın özgün koşullarda yenilgiye uğratılmış olmasıdır.

Aralık 1996

DEVİRİMCİ MÜCADELE VE MÜCADELE BİÇİMLERİ

"Proletaryanın sınıf savaşı **ideolojik, ekonomik** ve **politik** olmak üzere üç cephede birden cereyan eder. Burjuva ideolojisine ve sapıtmalarına karşı, proletaryanın devrimci savaşı **ideolojik bir savaştır**; işçi ve emekçi sınıflarının hayat ve çalışma şartlarını düzeltme şeklinde günlük mücadelesi **ekonomik mücadeledir**. Direkt gerici sınıfların yönetimini hedef alan mücadeleler ise **politik savaştır** (...) İhtilâlcı parti, bu üç cephede, her cephenin imkanlarını en iyi şekilde harekete geçirerek savaşıyor partidir." [THKP, "İhtilâlin Yolu", 1 No'lu Bildiri, bkz: *Politik ve Askeri Savaş Sanatı V, İlkeriş Yayınları*]

İdeolojik mücadele, sınıf mücadelesinin düşünsel plandaki durumudur. Egemen sınıfların sömürülerini meşrulaştırma ve sömürüyü devam ettirme yollarından birisi de kitlelerin egemen sınıfların istediği çerçeve içinde düşünmelerini sağlamaktır. Bir başka deyişle, ezilen ve

sömürülen kitlelere, mevcut düzeni kabul etmelerini sağlamak için, egemen sınıfların çıkarlarının ifadesi olan ideoloji kabul ettirilir. Ezilen ve sömürülen kitlelerin mevcut düzeni değiştirebilmeleri için, egemen sınıfların ideolojisi yerine, kendi ideolojilerini bilmeleri, kavramaları gerekir. Bu, bir yandan kendi ideolojilerini öğrenmeyi (ideolojik eğitim), diğer yandan egemen sınıfların ideolojilerinin niteliğini kavramalarını gerektirir. İdeolojik mücadele, egemen sınıfların ideolojilerinin, ezilen ve sömürülen kitlelerin ideolojilerini bozma, kendine tabi kılma gayretlerini boşa çıkarmayı da içerir (sapmalara karşı mücadele).

"Teori, kitlelerin arasına girdiği andan başlayarak, maddi bir güç haline gelir." (*Marks*)

İdeolojik mücadele, kitlelerin iktidar mücadelesinin (politik mücadele) bir parçasıdır. İdeolojik mücadele, kitlelerin mevcut düzenin değişmesinin nesnel koşullarının mevcut olduğu durumlarda, bu değişimin mümkün olduğu fikrinin kavranılmasıdır. Bu niteliği ile ideolojik mücadele, politik propaganda ile çakışır.

İdeolojik mücadele, kitleleri harekete geçirir; kitle hareketini birleştirir ve süreklilik sağlar (örgütleyicidir) ve de mevcut düzeni değiştirmeye yöneliktir (devrimcidir).

Ekonomik mücadele ise, emekçi kitlelerin "kapitalistlere ve hükümete karşı" çalışma ve yaşam koşullarını değiştirmek ve iyileştirmek için yürütülen mücadeledir. Bu mücadele, kitlelerin kendi sınıf çıkarlarının bilincinin ilk ve basit bir ifadesidir ve bu bilinci yaygınlaştırır. Bu bilinç, kitlelerin yaşam ve çalışma koşullarının bozulmasının ve bunun "iyileştirilebileceğinin" bilin-

mesi demektir. Ekonomik mücadelenin bu durumu, mücadelenin sürdürölüş biçimini ve örgütlenmesini karakterize eder. Ekonomik mücadele, doğrudan, kitlelerin yaşam ve çalışma koşullarının teşhir edilmesi, mevcut koşullar içinde bunun daha iyi olabileceğinin anlatılması ve koşulları iyileştirmek amacıyla örgütlenmesi ve eyleme geçişi ifade eder. Ekonomik mücadelenin en önemli özelliğı, düzenin yasal sınırları içinde, koşulları değıştirmek için değil, düzeltmek için yürütölen mücadele olmasıdır. Ancak, düzen içinde, düzenin varetteğı koşulları düzeltme mücadelesi olduğı için, düzene karşı bilincin (politik bilinç) oluşumuna da hizmet eder. Lenin'in deyişiiyle, ekonomik mücadele kendiliğinden-gelme bilinç unsurunu içinde taşır. Keza ekonomik mücadele, birlikte ve örgütlü mücadele olduğı için, kitlelerde birlik ve örgütlü hareket bilincini geliştirir.

Ekonomik mücadelenin en bilinen örgütlenmesi sendika ve en yaygın biçimi ise grevdir. Grev, üretimi geçici bir süre için durdurmak anlamı ile, tüm sınıflar için de geçerli ekonomik eylem biçimidir. Ekonomik grev, bir mücadele biçimi olarak öncesi ve sonrası ile bir bütün hareketi, faaliyeti, çalışmayı ifade eder. Bir başka deyişle grev, (grev anından önce) işçi ve emekçilerin grevin nedenlerini ve amaçlarını bilmeleri, grevi yapmaları ve de (grev sonrasında) amaçlara ne kadar varıldığı ve neden gerçek kurtuluşu yaratmadığının anlatılması sürecinin somut ifadesidir. Ancak bu hali ile, sürekliliğı ve politik mücadeleyle olan bağlantısı açık hale gelir.

"Politik mücadele, devrimci yayınla yapılan politik propagandadan, politik nitelikteki kitle

gösterilerinden, politik grevlere ve de gerilla savaşına kadar çeşitli biçimlerde cereyan eden" [THKP, "İhtilâlin Yolu", *I No'lu Bildiri*, bkz: *Politik ve Askeri Savaş Sanatı V, İlkeriş Yayınları*] ezilen ve sömürülen sınıfların iktidar mücadelesidir. "Gerçek sınıf savaşı" olarak ifade edilen politik mücadele, devrimci mücadelenin somut gerçekliğidir.

Politik mücadele, iktidar mücadelesidir ve politik bilinç gerektirir. Bu nedenle kitlelerin mevcut düzenin değişmesi gerektiğinin bilincinde olmaları ve değiştirmek için harekete geçmeleri şarttır. Bu anlamı ile, politik mücadele, kitlelerin devrim için bilinçlendirilmesi-örgütlenmesi-harekete geçirilmesi mücadelesinin bütünüdür.

Politik mücadele, bu amacın gerçekleştirilmesini engelleyen, geciktiren her şeye karşı yürütülen mücadeledir. Bu nedenle, egemen sınıfların zorunu bertaraf etme (askeri savaş) görevi, politik mücadelenin içindedir. Silahlı mücadelenin politik mücadelenin en üst ve en etkili biçimi olması bunu ifade eder. "Savaş, politikanın başka araçlarla (şiddet) araçları ile sürdürülmesidir." Ancak politik mücadelenin askeri nitelik alması, yani silahlı mücadele biçimine dönüşmesi, bazı nesnel ve öznel koşulların varlığını öngerektirir. Nesnel olarak, egemen sınıfların kendi iktidarlارını siyasal zorla sürdürüyor olmaları şarttır. Öznel olarak da, kitlelerin, egemen sınıfların iktidarı siyasal zor kullanarak sürdürdüğünün bilincinde olmalarını gerekir.

"Politika ekonominin yoğunlaşmış ifadesidir. Politikanın ekonomiye nazaran önceliğini kabul etmemek olmaz. Aksini düşünmek, Marksizmin ABC'sini unutmak olur." [Lenin,

Politika ile ekonomi arasındaki ilişkinin kavranılmaması ekonomizm sapmasının temelini oluşturur. (Ekonomizm, politik mücadelede ortaya çıkan bir sağ-sapmadır.) Özellikle hükümete karşı yürütülen ekonomik mücadele, politik mücadele ile karıştırılır ve politik mücadelenin yerine geçirilir. Böylece tüm çalışmalar politik mücadele adı altında, yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi (düzeltilmesi) için yürütülen ekonomik mücadeleye indirgenir. Bu da örgüt biçimlerinden, bilincin niteliğine ve eylemin biçimine kadar her şeyde kendini gösterir. Ekonomik mücadele, tek tek kapitalistlere ve hükümete karşı "elle tutulur, somut sonuçlar vaat eden" (Lenin) bir mücadeledir. Bu anlamda ekonomik mücadelenin başarı ya da başarısızlığını "elle tutulur, somut sonuçlar" belirler. Bu da devrimci saflarda, kısa dönemde hiçbir somut sonuç vaat etmeyen bir mücadelenin (politik mücadele) gereksizliği ya da yanlışlığı fikrini yaratır ki, sonuç, devrimci mücadeleyi kendiliğinden gelme harekete, bilinçsiz bir sürece indirger.

"Rusya'da, ilk bakışta, otokrasinin boyunduruğu, sosyal-demokrat örgütle işçi dernekleri arasındaki her türlü ayrımı silmektedir, çünkü bütün işçi dernekleri ve bütün inceleme çevreleri yasaklanmıştır ve işçilerin iktisadi mücadelesinin başlıca belirtisi ve silahı olan grev, adi bir suç sayılmaktadır (bazen de bir siyasal suç!). Böylece, bizdeki durum, bir yandan iktisadi mücadeleyi yürüten işçileri siyasal sorunlarla uğraşmaya 'iterken', öte yandan sosyal-demokratları da sendikacılıkla sosyal-demokrasiyi birbirine karıştırmaya

'itmektedir'." [*Lenin, Ne Yapmalı? s. 140*]

Lenin'in de belirttiği bu durum, burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı tüm ülkeler için geçerlidir. Bu, ekonomik mücadelenin, aynı zamanda, demokratik nitelikte olması, demokratik hak ve istemlerin ekonomik mücadele çerçevesinde yürütülmesi demektir. Keza aynı durum, ekonomik mücadelenin, bizzat polis tarafından, politik bir nitelik almasına neden olur. Ancak bu mücadele, politik mücadele değildir. Devrimci politik mücadele olabilmesi için, mücadelenin tek tek patronlara karşı mücadele olmaktan çıkması gerekir.

"Sosyal-demokrasinin siyasal mücadelesi, işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinden çok daha geniş ve karmaşık bir mücadeledir. Aynı biçimde (ve bundan ötürü), devrimci sosyal-demokrat partinin örgütlenmesi, kaçınılmaz olarak, işçilerin iktisadi mücadele için örgütlenmesinden, ayrı türde bir örgütlenme olmak zorundadır." [*Lenin, Ne Yapmalı? s. 139*]

Bizim gibi ülkelerde, emekçi kitlelerin (işçilerin ve köylülerin) ekonomik hak ve talepler mücadelesi, demokratik bir mücadele olduğu için, nesnel değer ve kapsamı bakımından anti-emperyalist, anti-oligarşik bir niteliktedir. Ancak mücadele, ekonomik mücadele temelinde sürdürüldüğünden, devrimci politik mücadele değildir. Ülkede sürekli ekonomik bunalımın mevcudiyeti ve ekonominin dengesini metropollerde bulması nedeniyle, ekonomik-demokratik mücadele, oligarşinin siyasal zoru (askeri biçimde maddeleşme koşullarında sürdürülen bir zordur) ile yüz yüzedir. Bu nedenle, en masum bir

ekonomik istekli hareket bile kitlelerin polisle çatışmasına (silahlı devrimci mücadelenin gelişmesine paralel olarak silahlı çatışmaya) yol açar, yani siyasi niteliğe dönüşür.

Bu gerçekler kavranılmazsa (hangi biçimde olursa olsun) politik mücadele, ekonomik-demokratik mücadele düzeyine indirgenir ve kaçınılmaz olarak devrimci mücadeleyi engeller. Lenin, bu karıştırmaların nelere sebebiyet verdiğini şöyle ifade ediyor:

"Gerçekten de gözümüzün önüne, 'işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadele'ye yüzde doksandokuz gömülmüş olan kimseleri getiriniz. Bunlardan bazıları, eylemlerinin tamamı süresince (dört ila altı ay) daha çapraşık bir devrimciler örgütünün gereğini düşünmek zorunluluğunu hiçbir zaman duymayacaktır. Başkaları, belki de oldukça geniş ölçüde dağıtılan Bernştayncı yazına rastlayacaklar ve, bunun etkisi altında 'günlük tekdüze mücadelenin' ileriye hareketinin derin anlam taşıdığı inancına varacaklardır. Başkaları da belki, 'proletaryanın mücadelesiyle sıkı ve organik bağlar kurma', sendika hareketiyle sosyal-demokrat hareket arasında bağlar kurma örneğini bütün dünyaya gösterme gibi çekici bir düşünceye kapılacaklardır." [Lenin, *Ne Yapmalı?* s. 140]

Şu, mutlak suretle kavranılmalıdır: Politik mücadele, kısa dönemde "elle tutulur, somut sonuçlar vaat" etmez ve veremez; onun somut sonucu, politik iktidarın ele geçirilmesidir.

Politik mücadelenin bu niteliği açıklık kazandığında, oportünizm bu sefer de "bugünkü hareketin zorunlu kıldığı biçim kabul edilmelidir" di-

yerek ekonomik-demokratik mücadeleyi temel almayı haklı göstermeye çalışmaktadır. Oportünistlere göre, "*Özlemi duyulacak olan mücadele, mümkün olan mücadeledir ve mümkün olan mücadele belli bir anda verilmekte olan mücadeledir*". Lenin'in açık biçimde kendiliğindencilik ve ekonomizm olarak tanımladığı bu oportünist düşünceler, politik mücadele ile ekonomik-demokratik mücadelenin birbirine karıştırılmasının en tipik örneğidir.

"Akla uygun olmak koşuluyla, bütün mücadeleye araçlarını, bütün mücadele plan ve yöntemlerini *ilke* olarak kabul etmek ile *bellirli bir siyasal anda* sıkı sıkıya uygulanan bir plan gereğince hareket yönünü belirleme istemini birbirine karıştırmak, eğer taktikten söz ediyorsak, hastalıkları tedavi etmenin çeşitli yöntemlerinin tıp tarafından tanınması ile belli bir hastalığa belli bir tedavi yönteminin uygulanması gereğini birbirine karıştırmayla aynı şeydir." [*Lenin, Ne Yapmalı?*s. 62]

Politik mücadele, politik iktidarın ele geçirilmesi mücadelesidir. Ancak her mücadele gibi, politik mücadelenin yürütülüş tarzı, mücadelenin biçimlerini belirler. Bu biçimler öznel bir tercih değil, nesnel koşulların ortaya çıkardığı biçimlerdir.

"Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde, her Marksistin temel istemleri nelerdir? İlk önce, Marksizm, öteki tüm ilkel sosyalizm biçimlerinden tek bir özel mücadele biçimine bağlı kalmamakla ayrılır. En değişik mücadele biçimlerini kabul eder ve onları 'uydurmaz', ama devrimci sınıfların, hareketin gelişimi içinde kendisini gösteren

mücadele biçimlerini sadece genelleştirir, örgütler ve bunlara bilinçli bir ifade verir...

İkinci olarak, Marksizm, mücadele biçimleri sorununun kesinkes tarihsel bir incelenmesini ister. Bu sorunla, somut tarihsel durumdan uzak olarak uğraşmak, diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir. İktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçer. Ve mücadelenin **başlıca biçimleri** halini alır ve bununla bağlantılı olarak, **ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğrar**. Belirli bir hareketin, belirli bir aşamasındaki somut durumun ayrıntılı bir incelemesini yapmaksızın, herhangi bir özel mücadele aracının kullanılıp kullanılmayacağı sorununa evet ya da hayır biçiminde verilecek bir yanıt, Marksist tutumu tümünden bırakmak anlamına gelir."

[*Lenin, Gerilla Savaşı*] (abç)

Mahir Çayan yoldaşın ifade ettiği gibi, "Oportunizmin her türü ile devrimci çizgi arasındaki temel farklılık, temel mücadele biçiminin seçilişinde ortaya çıkar."

Devrimci mücadele, politik iktidar mücadelesi olarak çok yönlüdür. Bu çok yönlülük Marksist-Leninist yazında iki ana başlık altında toplanır:

- Barışçıl mücadele metotları (uzlaşıcı demek değildir).

- Silahlı aksiyon metotları.

Lenin'in ifade ettiği gibi, iktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı

mücadele biçimleri öne geçer. Ve mücadelenin **başlıca biçimleri** halini alır. Sorun, politik iktidar mücadelesinin temel ve ikincil (tali) biçimlerini doğru biçimde saptamadadır. Bu saptamayı yapabilmek için eldeki tek ölçü, devrimci durum, yani **milli krizdir**.

Milli kriz, mevcut düzenin ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlarının derinleşmesi ve tek bir bunalım olarak ortaya çıkmasıdır. Bu koşullarda, egemen sınıflar kendi iktidarlarını sürdürebilmek için siyasal zora başvururlar. **Siyasal zor**, milli kriz koşullarında egemen sınıfların egemenliklerini ve varlıklarını sürdürebilmelerinin **temel** aracıdır. (Temel araç, tek araç değildir. Siyasal zor dışındaki her türlü pasifikasyon araçları da gündemdedir. Ancak ikincil niteliktedir.) Siyasal zorun giderek genel, maddi ve askeri nitelik alması ise, milli krizin derinleşmesine bağlıdır.

Egemen sınıfların kendi düzenlerini korumak ve sürdürmek için siyasal zora başvurdukları koşullarda, devrimci politik mücadele kaçınılmaz olarak bu siyasal zora karşı mücadele haline dönüşür. Bu ise, **silahlı** eylem yöntemlerinin temel olması demektir.

"Her mücadele biçimi, kendisine uygun bir tekniği ve uygun mekanizmayı gerektirir. Nesnel koşullara göre parlamenter mücadele başlıca mücadele şekli haline geldiği zaman partide kaçınılmaz olarak parlamenter mücadele mekanizmasının karakteristik çizgileri daha güçlü bir biçimde ortaya çıkar. Buna karşılık nesnel koşullar, yığınların mücadelesini siyasal grevler ve ayaklanmalar şeklinde ortaya çıkarttığında proletaryanın

partisi, bu mücadele biçimlerine 'hizmet edecek' bir 'mekanizma'ya sahip olmalıdır. Söylemeye gerek yok ki, bu parlamenter mekanizmalardan farklı olarak biçimlendirilmiş özel bir 'mekanizma' olacaktır.

Öte yandan, sadece proletarya değil, her sınıfın politik bakımdan yönetici öncülerinin bileşimi hem bu sınıfın durumuna hem de mücadelenin **temel biçimine** bağlıdır.” [*Lenin, The Crisis of Menshevism, Proletary, No. 9, 7 Aralık 1906, Collected Works, Cilt: 11, s. 354*] (abç)

Demek ki, bir mücadele biçimi, içinden çıktığı nesnel koşullara uygun olarak, belirli bir mekanizmayı gerektirir. Mücadele biçimi, salt bir mekanizmayla kalmayıp, parti yönetiminin bileşimini de belirlemektedir. Bu nedenle, bir mücadele biçiminin yerine yenisinin konması, en alt kadrodan en üst yöneticiye kadar, tüm partiyi ve işleyişini değiştiren bir niteliğe sahiptir. Bu nedenle, farklı mücadele biçimlerini kabul eden ve yürüten örgütlerin yapısı ve karakteri birbirinden ayrılır.

Bir mücadele biçiminin mekanizması, temel olarak mücadele biçiminin **araçlarına** göre şekillenir. Parlamenter mücadele, parlamento ve seçim çalışmaları üzerine yükselir; genel ayaklanma, silahlı kitle eylemleri üzerine yükselir. Aynı şekilde silahlı propaganda, gerilla savaşına dayanır. Bu yüzden kaçınılmaz olarak, birisine ait mekanizma diğerine uymaz. Ancak her bir mücadele biçimi kendini karakterize eden araçla nitelenmesine rağmen, kullanılan tek araç değildir. Temel araca bağlı olarak ve onunla uyum halinde başka araçlar da kullanılır. Fakat bu araçlar ikincildir, talidir ve temel mücadele biçimine

bağılıdır.

Örneğin parlamenter mücadele barışçıl mücadeledir. Ancak başlıbaşına parlamentonun araç olarak kullanılması ile sınırlanamaz. Tersine parlamento kürsüsünden, kitle toplantılarına, mitinglere kadar pek çok aracı gerektirir. Ancak bu araçların kullanımı ve hizmet ettikleri amaç, parlamento çalışması çerçevesi içinde bu çalışmayı geliştirmek içindir. Kitle toplantıları, mitingler vb. araçlar, temelde, parlamenter görevlere tabidir ve parlamenter olanaklarla kullanılabilir. Bunlar anlaşılabilir şeydir, parlamenter mücadele biçimi de, siyasi gerçekleri açıklama, kitleleri bilinçlendirme, politik hedef gösterme, eyleme sokma ve örgütleme faaliyetlerinin bütününe kapsar.

Bir mücadele biçiminin örgütleyiciliği, doğrudan kendi faaliyet çizgisinin bir sonucudur. Bir başka deyişle mücadele biçimi, kitleleri bilinçlendirmek, örgütlemek ve mücadeleye kanalize etmek amacıyla yapılması gereken görevler bütünüdür. Bu nedenle, örgütleme ve mücadeleye kanalize etme, mücadele biçiminin bir sonucu ve amacıdır. Örgütlenme amacı gütmeyen mücadele biçimi düşünülemeyeceği gibi; örgütlemeye ulaşmayan mücadele biçimi olamaz. Ancak örgütleme konusunda en önemli nokta, mücadele biçiminin, hayatın her alanını kapsayan ve her alana yönelen bir faaliyet olmasına rağmen, örgütleme, parçadan (belirli bir alandan) başlayarak, bütüne yönelir. Bu, etkinin yaratılması ile etkinin örgütlenmesi arasındaki çelişkiyi ifade eder.

Klasik politik kitle çalışması olarak ifade edilen barışçıl mücadele biçimi, "kitlelerin içine gi-

rerek, kitlelerin acil gereksinimleri etrafında, kitleleri örgütleyip eyleme sokma ve kitlelere siyasi bilinç götürüp örgütleme, yani emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemleri etrafında kitleleri örgütleyip, siyasi hedefe yönlendirme" çalışmalarının bütünüdür. Bu çizgi, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı olarak, merkezi periyodik yayın organını (siyasi gazeteyi) ele alır.

Bu mücadele biçimi ekonomik-demokratik mücadeleyi zorunlu kılar. Ancak bu mücadelenin içinde yer alınarak, bu mücadele içinde kitlelerle bağ kurulur (araç siyasi gazete), kitle ile temas sağlanır. Bu bağ ve temasın sonucunda "kitle içinde parti çalışması" ile, mahaller birim alınarak örgütün "teşkilat yapısı" oluşturulur. Merkezi yayın organı (siyasi gazete) ile mücadele siyasi mücadeleye dönüştürülür. Kısacası, bu mücadele biçiminde, kitle bağını sağlayan ve kuran kadro, kitlelerin ekonomik-demokratik mücadelesini (temel olarak) yürütmek ve yönlendirmek zorundadır.

"Demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmadığı -rafa kaldırıldığı- daha doğru deyişle oligarşi tarafından kullanılmasına 'izin' verilmediği, ordusu, polisi ve diğer güçleri ile emekçi kitlelere tam bir tenkil politikasının izlendiği bütün geri-bıraktırılmış ülkelerde, bu tip klâsik 'kitle çalışması' ile ekonomik ve demokratik mücadeleyi politik mücadeleye dönüştürmek isteyen örgütler, düşmanın askeri üstünlüğü ve baskısı karşısında güçsüzlüğe düşecekler, giderek de iyice sağa kayacaklardır." [*Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III*] Görüldüğü gibi, temel ve ikincil mücadele

biçimlerinin belirlenmesinde esas olan ülkedeki **nesnel** koşullardır. Eğer ülkede milli kriz mevcut ise, egemen sınıflar egemenliklerini siyasal zorla sürdürüyor demektir. Bu koşullarda egemen sınıfların siyasal zorunu görmezlikten gelmek, onu önemsememek ya da ikincil bir olgu olarak değerlendirmek, halk kitlelerini egemen sınıfların siyasal zoru karşısında yalnız bırakmakla özdeş-tir. Milli kriz tam anlamıyla olgun olmasa da mevcut olduğu koşullarda egemen sınıfların siyasal zoruna karşı mücadele temeldir, dolayısıyla temel mücadele biçimi de buna göre belirlenir.

Engels'in deyişiyle, zor, ordu ve donanma demektir. [*F. Engels, Anti-Dühring, s. 251*]

Egemen sınıfların siyasal zoruna karşı mücadele, bu güçlere karşı mücadeledir, dolayısıyla askeri savaştır.

Bir savaş iki silahlı gücün karşılıklı hareketidir. Ve her silahlı güç, savaşın kurallarına bağlı olarak, düşman gücünü nasıl yenebileceğini planlar ve buna uygun harekâtlar düzenler, manevralar yapar, güçlerini mevzilendirir vb. Savaşın ciddi bir iş, bir sanat olduğunu kavrayamamış bireylerin her akıl yürütmesi, kaçınılmaz olarak savaş gerçeği ile çatışacaktır. Hiçbir ciddi ve gerçek siyasal örgüt, belli bir komuta merkezi olmadan var olamaz ve bu komuta merkezinin saptadığı plan ve program olmadan var olamaz ve amacına ulaşamaz. Eğer bir yerde plan ve programdan (genel olarak devrim teorisinden) söz ediliyorsa, orada, örgütlü bir mücadele; kendiliğindencilik değil, bilinçli eylem söz konusudur. Burada da sürecin bütünü açısından, temel-tali, birincil-ikincil durumlar, görevler, güçler, mücadeleler vb. olacaktır. Bu devrimci mücadelenin

ABC'sidir.

Hiçbir örgüt, savaş planlarını yapmadan savaşa giremez ve zafere ulaşamaz. Bu da uzun vadedi olarak görevleri, hedefleri saptamak, buna yönelik güçlerin düzenlenmesini gerçekleştirmek (mevzilenme) demektir. Bunlar, "her mücadele biçimi gerektiğinde kullanılır" ya da "hiçbir mücadele biçimi ilke olarak reddedilmez" türünden soyutlamalardan ve oportünist manevralardan farklıdır. Gerçek bir savaş örgütü, hiçbir devrimci mücadele biçimini ilke olarak da somut olarak da reddetmez, ama ciddi bir savaş örgütü, hangi mücadele biçiminin ne zaman, nerede ve nasıl kullanılacağını saptayan ve buna göre savaşan örgüttür.

Şubat 2006

DURUM TAHLİLLERİ, KOMPLOLAR VE SENARYO YAZMAK

Marksizm-Leninizmde devrimci mücadelenin taktik ve stratejisinin belirlenmesinde somut durumların tahlili belirleyici bir yere sahiptir. Lenin'in deyişiyle, "somut tarihsel durumun tahlili", devrimci mücadelenin stratejisinin temelini oluştururken; mevcut durumun tahlili taktiklerin temelini oluşturur.

Durum tahlillerine ilişkin bu temel bilgiler ülkemiz solunda "bilinir" olmakla birlikte, hemen her durumda, dönemin egemen bakış açılarından yola çıkmak ve bu bakış açısına göre somut durumu "açıklamak" genel bir yaklaşım duru-

mundadır.

Dünya çapında Amerikan emperyalizminin ideolojik propagandasıyla birlikte yerleştirilen "pragmatizm" kavrayışı, uzun dönemdir "egemen bakış açısı" durumuna getirilmiş ve dolayısıyla ülkemiz solunda da mevcut gelişmelerin değerlendirilmesinde temel yöntem halini almıştır.

Pragmatizm, her durumda, "yararlılık" temelinde olayları ve olguları değerlendirdiğinden, olaylar ve olgular karşısındaki tutumu da bununla paralellik gösterir. Bu yanıla pragmatizm, olayların ve olguların tahlilinden çok, bunların ortaya çıkarabileceği olasılıkların hesaplanmasını esas alır. Böylece, ortaya çıkabilecek her türlü olasılığa karşı bir "plan" yapılmasını öngörür. Sıkça duyulan "A planı", "B planı" türünden sözler, Amerikan pragmatizminin bu niteliğinin dışavurumlarıdır. Bu bağlamda, pragmatistler için, ortaya çıkabilecek olasılıkları içiren "senaryolar" hazırlamak ve gelişmeleri bu "senaryolar" çerçevesinde değerlendirmek belirleyici bir yere sahiptir.

Pragmatizm, nesnel gerçekliği ve nesnel zorunluluğu dışladığı için, olayların ve olguların gelişiminin önceden saptanamayacağını iddia eder. Böyle olunca, "mantıki", yani insan zihninde tasarlanabilir her durum ve olasılık gözönünde tutulmalı ve bunlara uygun planlar yapılmalı, politikalar hazırlanmalıdır. Bu nedenle, "mantıki" her olasılık gözönünde tutularak, her bir olası gelişimde kullanılacak plan yapmak gerekmektedir. Amerikan propagandasında sıkça dile getirilen "senaryolar", "mantıki" her bir olasılığın kendi içinde gelişiminin ve sonuçlarının saptanmasından başka birşey değildir. "Senaryo"nun gerçekliği ise, ortaya konulanlara uygun plan ve projeler-

rin yapılabilip yapılamayacağına bağlıdır. Bu boyutuyla, olasılıklara göre çizilen her bir "senaryo", uygun plan ve projelerin üretilmesine yararlı olabildiği sürece "gerçek"tir.

Felsefi kavramlarla ele alınıp değerlendirildiğinde, günlük olarak üretilip kullanılan pragmatizmin kavranılması ise oldukça zor olmaktadır. Örneğin, pragmatizmin ekonomik, sosyal ve siyasal olaylarda somutlaştığı "senaryo" çiziminin uygun plan ve projelerin üretilmesine olanak sağladığı oranda "gerçek" olması felsefik bir tanımlamadır. Günlük dilde bunun karşılığı "senaryo"nun "geçerliliği" olarak ifade edilmektedir. Felsefi olarak tanımlandığında, "senaryo üretimi"nin temelinde olay ve olguların olası her türlü gelişiminden yola çıkıldığı için, sonuçta üretilen "senaryo"nun "gerçekliği" gündeme gelmektedir. Günlük kullanımda, "senaryo"nun "geçerliliği"nden yola çıkıldığı için, "mantıki" olarak olay ve olguların böyle bir olasılığı içerip içermediğine bakılır. Sonuçta, bir "senaryo"nun geçerliliği, şu ya da bu olay/olguda aranırken; "gerçekliği" şu ya da bu olay/olgunun gerçekliğinde tanımlanır. Böylece yalın bir totoloji (yineleme) pragmatist yöntemin demagojik yönünü oluşturur. Bu yön, ortaya konulan her bir "senaryo" karşısında yapılacak eleştirileri önsel olarak dışlamayı olanaklı kılar.

Basit bir örnek olarak, henüz doğmamış bir çocuğun geleceğine ilişkin çizilebilecek "senaryolar" alınabilir. Henüz cinsiyeti bile bilinemeyen bir çocuğun, gelecekte (örneğin 18 yaşında) nasıl biri olacağı sorusunun pragmatist yanıtı, değişik olasılıklara göre değişik "senaryolar" çizmek şeklindedir. "Şayet erkek olursa"lı başlayan, "eğer

okursa"lı devam eden, "yoksa"lıya uygun yeni "senaryo" ortaya koyan pragmatist yanıt, akla gelebilecek her soruya "mantıki" yanıtlar getirdiği gibi, ne yapılacağına ilişkin de sayısız senaryolar ortaya koyarak, bireylere "seçme" özgürlüğü tanıtır. "Uygun zamanda, uygun yerde" olmayan ya da "seçme özgürlüğünü" yanlış kullanan yahut "senaryo"nun gerçekleşebilmesi için gerekli araçlara sahip olamayan anne-babalar, "kendi gerçekliklerinde" yaşamak zorundadırlar. Bu da "onların gerçeği" olarak kalacaktır.

Maddi olarak ticaret burjuvazisinin nesnel gerçekliğine uygun olan bu pragmatist yöntem, kredi sisteminin ve para ticaretinin gelişimine paralel olarak mali sermayenin pratik faaliyetini yönlendiren bir yöntem olmuştur. Kapitalist pazarın nesnel yasalarına, arz-talep ilişkilerine bağlı olan ticaret burjuvazisi ve mali sermaye, tüm faaliyetlerini olasılıklara göre hesaplamak ve düzenlemek zorundadır. Burjuvaziyi bu olasılıkların nesnel nedenleri, yani kapitalizmin nesnel yasaları hiçbir zaman ilgilendirmez. Onlar, kendileri için yanılsama üretecek zamana sahip değildirler. Aynı şekilde, onlar, bir şeyin neden olduğuyla değil, bugün ne olduğuyla ilgilenmek durumundadırlar. Dolayısıyla, pragmatizm, bunlar için en ideal dünya görüşü olarak ortaya çıkmaktadır. Pragmatizme yönelik her türlü felsefi eleştirinin etkisiz kalışının nedeni de burada yatmaktadır. Diğer yandan pragmatizmin diyalektik yöntemi pekçok alanda kullanması da eleştirilerin boşlukta kalmasının bir diğer nedeni olmaktadır.

Diyebiliriz ki, nesnel gerçekliğin bilgisi yerine, sadece mevcut olay ve olgulara dayanarak olasılık hesaplarıyla iş gören pragmatizm, bilimsel

bilgiyi öngerektirmeyen bir kavrayıştır. Doğal olarak, pragmatist değerlendirmeler, "senaryolar", en sıradan biri tarafından bile kolayca anlaşılabilir olmaktadır. Bu anlaşılabilir niteliği ile "senaryolar", kolayca geniş kitleler arasında kabul görmekte ve yayılmaktadır.

Bu "senaryolar"ın bilimsel olarak yanlışlığının üstü ise kitlesel "onay"la örtülmektedir...

İşte 12 Eylül'den günümüze kadar kitlesel ölçekte sürdürülen depolitizasyon ve buna paralel olarak ülkemiz solunda ortaya çıkan ideolojisizlik, her türlü bilimsel tahlil ve saptamanın bir yana bırakılmasını, tarihsel süreçlerin sınıfsal ilişkilerle değil, birey ya da siyasal grupların ilişki ve çelişkileri ile açıklanması mantığını getirmiştir.

Her türlü bilimsel bilginin, teorik belirlemenin kolayca bir yana konulmasıyla etkinliğini artıran "senaryo"culuk, ortaya koyduklarını "kanıtlamak zorunda" olmadığı için ve sonal olarak bunlar "onun düşüncesi" olarak kabul edileceği için hemen her kesimde kendisine uygun insanlar bulmuştur. İdeolojisizliğin, teorik bilgiden kaçışın övüldüğü, tersini savunanların demagojik söylemlerle susturulmaya çalışıldığı bir dönemde, bu insanlar belirli bir süre işlevlerini yerine getirmekte ve bir sonraki zaman içinde yerlerini bir başka "senaryo" yazarına terketmektedirler. MİT ajanlarının, söylenenlerin kanıtı bir "kaynak" olarak gösterildiği bir dönem sonrasında solda ortaya çıkan manzara, sadece bir dergi ya da gazetenin sayfalarının doldurulması olmuştur. Birikim çevrelerinin çok sevdikleri deyimle ifade edersek, artık "söz bitmiştir"...

Durum tahlillerinin yerini "komplolar" ve "senaryolar"ın aldığı bir dönemde sol oluşumlarda

görülen popülist-arabesk kültür eğilimleri çok daha etkili olmuştur...

Bugün faşistlerin koalisyon hükümetinde önemli bir güç olarak yer almaları, ancak bilinen faşist nitelikleriyle ne yapacaklarının bilinmemesi, mevcut belirsizlik ve belirsizliğin yaratmış olduğu kaygıları artıran diğer bir olgu durumundadır.

MHP'nin Devlet Bahçeli yönetiminde bugün için sergilediği "merkezci" görünüm ile MHP'nin faşist niteliği arasındaki "fark", oligarşinin milis gücü olarak MHP'ye karşı alınacak tutum konusunda ikircikli kalınmasına neden olmaktadır. 1980 öncesindeki MHP'li komandoların kitlelere yönelik silahlı saldırıları karşısında kitleleri korumayı amaçlayan ve buna bağlı olarak yürütülen politik ajitasyon ve örgütlenme çalışmaları, günümüz koşullarında işlevsiz ve etkisiz olduğu görünür bir olgu durumundadır. Bunun sonucu ise, solda MHP'ye karşı belirgin bir tutumun ortaya konulamaması ve olayların salt izlenmesiyle yitilmesi olmaktadır. Olayların salt izleyicisi olarak içine girilen beklenti, faşistlerin, bir yerde ve bir biçimde 1980 öncesinde olduğu gibi kitlelere saldırması olmaktadır. Ve böyle bir gelişme ortaya çıktığında, 1980 öncesinde en geniş ölçekte yürütülmüş olan anti-faşist politikalar uygulamaya sokulacaktır. Böylece ülkemiz solunda, MHP'nin kitlelere saldırısını beklemenin getirdiği politik pasiflik anti-faşist mücadele açısından ege-men bir bakış açısı durumundadır.

Gerçekte herkesin çok iyi bildiği gibi, MHP, oligarşinin faşist milis örgütlenmesi olarak her zaman kullanabildiği ve kullanabileceği bir güç durumundadır. Ancak bu, oligarşinin bu gücü, her durumda ve her zaman (keyfi) kullanacağı

anlamına gelmemektedir. Oligarşinin siyasal zorunun sivil vurucu gücü olarak MHP, bu zorun uygulanış biçimine göre somutta bilinen işlevini yerine getirmek durumundadır. Sınıfsal olarak küçük ve orta sermaye kesimine dayanan ve tekeli burjuvazinin politik sözcülüğünü amaçlayan MHP, oligarşinin 12 Eylül sonrasında devlet aygıtındaki kesin egemenliğine paralel olarak siyasal zor uygulamasında ikincil durumundadır. Mevcut düzene karşı kitlelerin tepkilerinin belirgin bir biçimde gelişmediği, depolitizasyon ve pasifikasyon ortamı içinde MHP'nin etkin bir zor gücü olarak kitlelere karşı kullanılması sözkonusu değildir. Bunun yerine, ırkçılık ideolojisiyle, üretimin sosyalleştirilmesi propagandasıyla kitleleri etki altına alma yönündeki faaliyeti öne geçmiştir. Oligarşi açısından her zaman denetlenebilir ve kullanılabilir bir güç durumunda olduğu için, MHP'nin kitleler üzerindeki ideolojik ve politik etkisinin artması, aynı zamanda oligarşinin çıkarına denk düşmektedir.

Seçim sonuçlarının gösterdiği gibi, bugün MHP, oligarşi dışındaki sömürücü sınıflar arasındaki bölünme ve parçalanmaların egemen olduğu bir dönem sonrasında, bu kesimlerin geçici bir ittifakı durumundadır. Deprem sonrasında yapılacak konutlar konusunda MHP içinde ortaya çıkan çatışma, bu ittifakı açık biçimde ortaya koymuştur. Başını tekstil ve inşaat sektöründe faaliyet yürüten küçük ve orta sermaye kesimlerinin çektiği bu ittifak, "Asya krizi" ile gelişen dünya ekonomik buhranı koşullarında daralan iç pazarın genişletilmesi ve yeni pazarların bulunması temelinde oluşturulmuştur. Ancak, gelişen dünya ekonomik buhranı, kaçınılmaz olarak ne iç

pazarın genişletilmesini ne de yeni pazarların bulunmasını olanaksız hale getirmiştir. Dolayısıyla, MHP ekseninde oluşturulan ittifak, kendi istemlerine uygun bir gelişmenin olmadığı koşullarda hızla ve birden çözülme dinamiğine sahiptir. Bu ise, MHP'nin kendi içinde bölünmesini ve iç çatışmalara sahne olmasını getirebilecektir.

Ülkemiz somutunda ortaya çıkan gelişmelerin diğer bir halkasını ise, Amerikan emperyalizminin dünya ekonomik buhranı karşısında geliştirdiği yeni ekonomi-politikaların ülkemize yansması oluşturmaktadır.

Genel ve popülist söylemde "Yeni Dünya Düzeni" olarak sunulan Amerikan emperyalizminin yeni ekonomi-politikaları, dünya çapında (popülist söylemde "global" ölçekte) gelişen ekonomik buhranın şiddetini azaltmayı amaçlamaktadır. Her dünya ekonomik buhranında olduğu gibi bu kez de buhranın getirdiği sorunlar geri-bıraktırlmış ülkelere aktarılacak istenmektedir. Yeni-sömürgecilik yöntemlerinin 1980'lerden itibaren içine girdiği bunalım, günümüz koşullarında ancak ağırlığı ile dünya ekonomik buhranını etkilemeye devam etmektedir. Bu durumda, Amerikan emperyalizminin bulduğu çözüm, tüm geri-bıraktırlmış ülkeleri tek bir ekonomik yapılandırma içine sokmak ve bu yolla ekonomik buhranı merkezi olarak yönlendirmek olmaktadır. "Globalizm" adıyla sunulan bu yeni ekonomi-politika, geri-bıraktırlmış ülkeler arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması, bu ülkelerdeki ekonomik ve siyasal yönetimin tekleştirilmesi ve tek bir ekonomik politikanın egemen kılınması şeklinde belirginleşmektedir. Amerikan emperyalizmi, bu yolla, gelişen ekonomik buhran koşul-

larında tüm geri-bıraktırılmış ülkelere merkezi ve bütünsel olarak müdahale edebilmeyi hesaplamaktadır. Bu yönüyle IMF, geçmiş dönemlerden daha fazla işlevli kılınmakta ve Amerikan emperyalizminin ekonomi bakanlığı gibi çalışması planlanmaktadır.

"Yeni dünya düzeni" ve "globalizm" olarak sunulan tüm uygulamalar, emperyalizmin III. bunalım döneminin temel özelliklerinin genişletilmesi ve yeniden biçimlendirilmesinden başka bir şey değildir. Bu uygulamaların temelinde yeni-sömürgecilik yöntemlerinin uygulanmasında ortaya çıkan bunalım yatmaktadır.

Bugün için emperyalizm, yeni-sömürgecilik yöntemlerinin yerine geçecek farklı bir sömürü yöntemine sahip değildir. Bir başka ifadeyle, emperyalist sömürünün sürdürülüş biçimi değişmemiş, ancak mevcut biçim giderek ağırlaşan bunalımlar üretmeye devam etmektedir. (abç)

Yeni-sömürgecilik yönteminin temelini oluşturan nakit sermaye dışındaki sermaye unsurlarının (patent hakkı, know-how vb.) ağırlıklı olarak geri-bıraktırılmış ülkelere ihracıyla gelişen pazar genişlemesi, 1980'lere gelindiğinde geri-bıraktırılmış ülkelerin ödenmesi olanaksız büyüklükte dış borçlanmasıyla önemli bir bunalımla karşı karşıya kalmıştır. 1980 dünya ekonomik buhranı koşullarında uygulanan "monatarist" politikalarla buhranın etkisi emperyalist metropollerde önemli ölçüde atlatılmış olmasına rağmen, geri-bıraktırılmış ülkelerde yarattığı sorunlar çözümlenememiştir. Dolayısıyla buhran, değişik ülkelerde yerelleştirilerek varlığını sürdür gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin varlığı koşullarında

tekil ülkelerin emperyalist sistemden kopuşlarının önlenmesi yönündeki uygulamalar, kaçınılmaz olarak emperyalizmin geri-bıraktırlmış ülkelerle tekil düzeyde farklı ilişkiler sürdürmesini gündeme getirmiştir.

Günümüz koşullarında, geri-bıraktırlmış ülkelerin bütününde tek bir ekonomi-politikanın egemen kılınması emperyalizmin temel yönelimi durumundadır. Bu ise, yeni-sömürgecilik yöntemlerinin içine girdiği bunalımdan kurtarılması için bulunmuş bir çıkış noktası durumundadır. "Dünya pazarlarının istikrara kavuşturulması" olarak tanımlanabilecek bu durum, emperyalizmin bugün içine girdiği durgunluğun gelişmesini engelleyebilme özelliğine sahip olabilse de buhranın etkisini zamana yaymaktan başka bir sonuç vermeyecektir. (Bilindiği gibi, emperyalizm, III. bunalım döneminde ekonomik buhranın şiddetini azaltabilmek amacıyla askeri mallar üretimini esas almıştır. Ancak bu uygulamanın enflasyonist etkisi, bir sonraki ekonomik buhran üzerinde daha şiddetli olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.)

Bu bağlamda, ülkemiz somutunda gündeme gelen uluslararası tahkim, emperyalizmin geri-bıraktırlmış ülkeler bütününde egemen kılmak istediği tek bir ekonomi politikanın yasal bir parçasını oluşturmaktadır. Sosyal sigortalar yasasında yapılan değişikliklerle emeklilik yaşının yükseltilmesi de aynı çerçevede geri-bıraktırlmış ülkelerdeki emek-gücünün fiyatını düşürmeyi amaçlamaktadır. Ve bugün IMF tarafından yeniden gündeme getirilen tarım ürünleri üzerindeki devlet teşviklerinin kaldırılması, tüm geri-bıraktırlmış ülkeler için geçerli olacak tek bir fiyat uy-

gulamasının bir parçası durumundadır.

Ekonomik plandaki bu ve diğer gelişmeler, düne kadar tekil düzeyde geri-bıraktırlmış ülkeler için önerilen IMF "reçeteleri"nin, bütün geri-bıraktırlmış ülkeler için geçerli kılınmasının parçaları durumundadır. Bu nedenle, ülkemizdeki yeni yasal düzenlemeler ve uygulamalar, eski dönemden farklı olarak yerel nitelikte değildir. Emperyalizm, günümüzde, toprak olarak ülkelerin merkezi yapısından çok, tüm ülkelerin merkezi bir tek ekonomi politikaya sahip olmaları yönünde hareket etmektedir. Bu çerçevede, politik plandaki merkezden ayrılma (desentralizasyon), ekonomik plandaki merkezileşmeyle bütünleştirilmek istenmektedir.

Çokuluslu merkezi devletlerin parçalanmasına yol açan bu uygulama, aynı zamanda emperyalizmin daha küçük devletleri daha kolay denetleyebilmesi açısından da elverişli görünmektedir. Bu parçalanmaların, özellikle devrimci mücadelelerin daha küçük birimlere hapsedilmesini olanaklı kılacağı düşünüldüğünde, emperyalizm bir taşla iki kuş vurmaya hesaplamaaktadır.

Diğer yandan, dünya çapında tekleştirilmiş ve merkezileştirilmiş bir ekonomi-politikanın geri-bıraktırlmış ülkelerde egemen kılınması, tekil düzeyde ülkelerin ekonomik olarak dışa bağımlılıklarını daha da artıracak niteliktedir. Bu da ister devrimci mücadeleyle ister ilerici, reformist girişimlerle sisteme karşı ya da sistemde kopuşa yönelecek hareketlerin ülkenin ekonomik yapısında egemen olmalarını engellemeyi amaçlamaktadır. Bir başka deyişle, Nikaragua'da Sandinistlerin karşı karşıya kaldıkları gibi, tekil düzey-

de iktidarı ele geçiren devrimci güçler, ekonomiyi denetime alamamaktadırlar. Ekonomilerin dışa bağımlılığının olağanüstü artırılması ve üretim sürecinin parçalara bölünerek değişik ülkelere dağıtılması, zorunlu olarak tekil düzeyde işlevsiz bir ekonomik yapı ortaya çıkarmaktadır. Yeni-sömürgecilik yöntemlerinin bu yeni düzenlenmesi, geri-bıraktırılmış ülkelerin emperyalizme bağımlılığını artırmaktan öte, ülkesel ölçekte tek başına hiçbir işleve sahip olmayan bir ekonominin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ülke içinde meta fiyatlarının uluslararası fiyatla eşleştirilmesi, bu gelişmenin diğer bir ifadesi durumundadır.

G-7 Maliye bakanları ve Merkez Bankası başkanlarının Eylül sonunda Washington'da gerçekleştirdikleri toplantı sonucunda G-20 grubunun kurulması kararı yukarda ortaya koyduğumuz gelişmenin yeni bir evresini ifade etmektedir. G-20 grubu, G-7 ülkeleri ile aralarında Türkiye'nin de bulunduğu Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Hindistan, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Güney Afrika ve Güney Kore'den oluşan 11 "gelişmekte olan" ülke ile Avrupa Birliği ve IMF/Dünya Bankası temsilcilerinden oluşturulmaktadır. Böylece dünya çapında tekleştirilmiş ve merkezileştirilmiş bir ekonomi-politikanın geri-bıraktırılmış ülkelerde egemen kılınması sürecinde, bölgesel ölçekte önemli bir güç durumunda olan geri-bıraktırılmış ülkeler başı çekmek durumundadır. Bu olgu, bir çeşit "alt-emperyalizm" uygulamaları gibi görünse de, temelde tek bir ekonomi-politikanın tüm geri-bıraktırılmış ülkelerde egemen kılınmasına yönelik girişimlerin bir parçası durumundadır...

Bugün mevcut durumda gelişmelerin yönünü belirleyen iki temel olgu, devrimci görevlerin temeli durumundadır. Kitlelerin içine düştükleri şaşkınlık ve belirsizlik, yarınlarla ilişkin hiçbir düşünce ve beklenti içermeyen "günü yaşama" anlayışının bir sonucu olmuştur. Böylece "soyut bir gelecek için somut bugünden vazgeçmeme" anlayışıyla yaşayan kitleler, "bugün" yaşadıkları karşısında, kaçınılmaz olarak "yeni bir gelecek" beklentisine yönelmek durumunda kalmaktadırlar. Yirmi yıla yakın bir zamandır süregelen "bugünü yaşama" anlayışı, "yarınlar"a ilişkin düşünme ve planlamaya dair her türlü bilgi ve kavrayışı keşintiyeye uğrattığı için, kitleler tam bir şaşkınlık içine girmişlerdir. Bu şaşkınlık, kısa dönemde, güncel olaylara göre değişik yönelimlere yol açarak, değişken tepkiler ortaya çıkarabilmektedir.

Bu durum karşısında devrimci görev, kitlelere içinde bulundukları belirsizliğin ve şaşkınlığın nedenlerini açık ve somut olarak açıklamak ve "yarınlar"a yönelik düşünme ve faaliyet yürütme gereğini kavratmaktır. Bunun yolu ise, devrimci stratejinin bütün gerekleri ve içeriğiyle ortaya konulmasından geçmektedir. Kitlelerin uzun yıllar süren "bugünü yaşama" anlayışlarının mevcut durumda, her türden spekülasyon ve kurgusal bilginin "itibar" görmesi için uygun bir ortam da yarattığı gözönüne alındığında, devrimci stratejinin bütünsel olarak ortaya konulması çok daha zorunlu olmaktadır...

Sözün özü, bugün ülkemiz solunda egemen kılınmak istenen devrimci mücadelenin her yönden tasfiye edilmesi ve teslimiyetçiliğe karşı, ideolojik ve politik planda amansız bir mücadele yürütülmesi en temel devrimci görev durumundadır.

Bu devrimci görev, aynı zamanda, emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkeler bütününde uygulamaya soktuğu politikalara karşı verilecek mücadelenin de temel halkası durumundadır.

Amerikan emperyalizminin başını çektiği yeni emperyalist politikaların niteliğinin teşhiri ve bunun süreç içinde geri-bıraktırılmış ülkelerde ortaya çıkaracağı tahribat ve yeni yükümlülüklerin halk kitlelerine neler getireceğinin teşhiri, kaçınılmaz olarak, ülkemiz solunda egemen kılınmak istenen hayali ve gerçeklikle ilişkisi olmayan yeni "açılımlar"ın teşhiri ile örtüşmektedir. Uzun yıllar salt "günü" yaşamaya alıştırılmış, dolayısıyla yarınlarla ilişkin hiçbir düşünce ve yönelimi olmayan bir kitlenin içinde bulunduğu şaşkınlık ve belirsizlik, doğal olarak emperyalizmin her yeni politikası karşısında "gün"e ilişkin "umutlar" yaratmaktadır. Bu "umutlar", yabancı sermayenin ülkeye daha fazla geleceği ve bunun sonucu olarak yeni iş olanaklarının ortaya çıkacağı şeklinde sunulan uluslararası tahkim konusunda olduğu gibi tümüyle gerçek dışıdır.

Bu bağlamda, emperyalizmin politikalarının somut olarak teşhiri, devrimci mücadelenin politik eyleminin ana eksenini oluşturmaktadır.

Bu politik eylem, emperyalizmin kendi politikalarının nedenlerini ve sonuçlarını gizlemek ve saptırmak amacıyla yürütülen her türlü propagandaya karşı mücadeleyi içerdiği gibi, solda egemen kılınmak istenen tasfiyecilik ve teslimiyetçiliğe karşı verilecek ideolojik mücadeleyle birlikte yürütülmek durumundadır. Mevcut durumun öne çıkardığı hedefler doğrultusunda ideolojik, politik ve askeri planda yürütülecek olan devrimci mücadele, geçmiş dönemlerden çok

daha bütünsel ve karmaşık bir niteliğe sahiptir. Bu yüzden, devrimci kadrolar, bu bütünsel ve karmaşık görevlerin yerine getirilmesi için kendilerini her yönden geliştirmek ve çok yönlü faaliyet yürütmek durumundadırlar. Bu mücadele süreci, Öncü Savaşının niteliğine uygun olarak kadroların omuzlarında yükselecektir. Bu nedenle, mevcut durumda, öncünün politik hedeflere yönelik eylemi yanında, kadroların ideolojik ve politik olarak eğitilmeleri ve bilinçlerinin yükseltilmesi, oportünizme, tasfiyeciliğe ve teslimiyetçiliğe karşı mücadelede ustalaşmaları şarttır. Devrimci kadroların göstereceği kararlılık ve tutarlılık, silahlı mücadelenin değersizleştirilmeye çalışıldığı bu evrede çok daha fazla belirleyici olacaktır.

Öncü Savaşının yeni bir evresine geçişin tek güvencesi de budur.

Nisan 2000

TEKNOLOJİK GELİŞME, EMPERYALİZM VE EMPERYALİST SÖMÜRÜ

1980'den günümüze kadar süregelen pasifikasyon ve depolitizasyon olgusunun en popüler söylemi, "ideolojilerin öldüğü" ve "sınıf mücadelesinin önemini yitirdiği" olmuştur. Bu söylem, 1980'lerin ortalarına kadar 20. yüzyılda görülmuş en geniş ve yoğun kitle pasifikasyonu ile birlikte gündeme getirilmiştir. Mevcut düzenlerin şu ya

da bu biçimde değişmesi ya da değiştirilmesi gerektiğini düşünen kitleler üzerinde yoğunlaştırılan emperyalist baskı ve terör ortamında, "her türden" ideolojik belirlemenin ve sınıf perspektiflerinin "değersizleştirilmesi", aynı zamanda emperyalist baskı ve terörden çıkış noktası olarak kitlelere sunulmuştur. Bir başka deyişle, Amerikan emperyalizminin "demokrasi projesi" (project democracy), emperyalist baskı ve terörden kurtulmak isteyen halk kitlelerine "kurtarıcı" bir yol olarak sunulmuştur. Her türlü ideolojik ve politik ilişki ve düşünceden uzak durmak, bu "kuruluş" yolunun en temel unsuru olmuştur.

Emperyalizmin III. bunalım dönemiyle birlikte büyüyen ve "globalleşen" pazar sorununun 1980 dünya ekonomik buhranı ile birlikte en üst boyuta çıktığı bir evrede, kitlelere yönelik emperyalist baskı, terör ve bunun paralelinde sunulan "çıkış yolu", aynı zamanda emperyalist metaların tüketimine yönelik bir talebin yaratılmasıyla birlikte gelişmiştir. Böylece, her türlü ideolojik ve politik düşünce ve faaliyetten uzak duran, buna paralel olarak her türden emperyalist metanın tüketicisi olarak ortaya çıkan bir halk kitlesi, günümüze kadar gelen sürecin en belirgin olgusu olmuştur.

Artık, tüketmekten başka bir düşüncesi olmayan ve tükettiği oranda "itibar" gören kitle, "tüketici kredileri"yle, her yerde ve herkese dağıtılan kredi kartlarıyla emperyalist metalara yeni ek bir talep yaratarak, 1980 dünya ekonomik buhranının aşılmasında belirleyici bir yere sahip olmuştur.

Emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkelerde uyguladığı baskı ve teröre paralel olarak geliştirilen "tüketim", diğer yandan emperyalist ülke-

lerde küçük ve orta ölçekli işyerlerinde üretici güçlerin nispi bir gelişimini sağlamıştır. "Teknolojik değişim" olarak propagandası yapılan bu gelişim, emperyalizmin sosyalizme karşı başlattığı yeni ideolojik saldırıda en yaygın olarak kullanılan olgu olmuştur. Emperyalist propaganda mekanizması, her türlü aracı kullanarak, kapitalist üretim ilişkilerinin üretici güçleri geliştirdiğini en geniş ölçekte işlerken, iletişim ve bilgisayar teknolojisindeki gelişmeleri bir "kanıt" olarak sunmuştur.

Bu ideolojik propagandayla, halk kitlelerini sömüren, onları yoksulluk, açlık içinde tutan "emperyalizm" in yerini kitlelere "refah", "bolluk" sunan bir "yeni dünya düzeni" aldığı şeklinde bir kanı toplumlara yerleştirilmeye çalışılmıştır. Böylece salt tüketen ve tükettiği kadar "itibar" gören bireyler, emperyalist-kapitalizme ilişkin her türlü bilgi ve tahlile "itibar etmemiş", geleceğe yönelik her türlü belirlemeyi ve uyarıyı bir yana bırakmıştır. Bu gelişimin en belirgin sonucu ise, emperyalizm ve emperyalist sömürü kavramlarının bir yana itilmesi olmuştur.

1980 sonrasında dünya çapında gelişen bu olayların geldiği boyut, her türden sömürünün hiçbir tepkiyle karşılaşmadan sürdürülebilmesidir. Ülkelerin ve kitlelerin emperyalizm tarafından sömürüldüğünün ortaya konulması ve bunun yarattığı ve yaratacağı her türlü olumsuzluğun sergilenmesi karşısında gösterilen "tepki" ise, "alan memnun-satan memnun" şeklinde bir vurdumduymazlık olmaktadır.

Emperyalizme ilişkin her türlü uyarı, tahlil ve söz, bu vurdumduymazlık içinde bir yana itilirken, bunları kitlelere ileten devrimciler "çağdışı"

kalmakla suçlanmıştır. Özellikle küçük-burjuva aydınları tarafından yazılı ve görüntülü basın-yayın araçlarıyla yaygınlaştırılan bu suçlamalar, teknolojik gelişmeler ve buna paralel olarak ortaya çıkan "modernizasyon" görüntüleriyle birlikte halk kitlelerinin koşullandırılmasında en geniş ölçekte kullanılmıştır. Ülkemizde görüldüğü gibi, böyle bir ortamda "vizyon sahibi olmak", kişileri her türlü sömürüden "muaf" tutan bir sihirli değnek gibi görülmeye başlanmıştır.

Böylece, "kitlelerin karşısına yeni bir söylemle çıkma", kitlelere "yeni projeler sunma" türünden bir kanı, solda yaygınlaşmıştır. Bu durumda, emperyalizmden, emperyalist sömürüden, bağımsızlıktan, devrimden, sosyalizmden vb. sözeden her kişi ve örgüt, "dünya değişti, siz hala aynı şeyleri mi söylüyorsunuz" söylemiyle karşılaşır olmuştur. Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığı koşullarında emperyalizmin tek sistem olarak dünya çapında egemen hale gelmesiyle birlikte, bu durum, emperyalizmin "evrenselliği"ni düşüncelerin temeline yerleştirmiştir. Artık evrenselliği tartışılmaz bir emperyalizm olgusu ile "birlikte yaşamak" gündemdedir! Ve "dogmatik olmayan sol", bu veriyi esas alarak, yani emperyalizmin evrenselliğini kabul ederek, sistemin nasıl dönüştürülebileceğini, insanlara ve toplumlara nasıl daha iyi bir şeyler sunulabilineceğini belirleyen ve bunun "projesini" yapan sol olarak "gelişen" yan olacaktır. Bunun sloganı ise, "kahrolsun dogmatizm, yaşasın globalizm" olmaktadır. Devrim ve devrimcilik bu sloganla "tarihe gömülürken", burjuvazinin kendi tarihi yeniden yazılmaya başlanılmıştır. Böylece, emperyalizm evrensel bir dünya sistemi olarak kabul edilirken,

Amerikan emperyalizmi de, bu sistemin "tek lideri" olarak önsel olarak kabul edilir olmuştur. Ve tüm "büyük politikalar" ve "büyük politikacılar", "bu gerçeği gören" ve "kabul eden" kişiler olarak sunulmuştur. Bu durumda, emperyalist sömürü mekanizmasının ne olduğu ve nasıl işlediğine ilişkin belirlemeler, "büyük politikacıların" "büyük politikaları" için veri haline getirilmiş ve emperyalist sömürü mekanizmasına uygun ve uyumlu "projeler" gönüllü olarak yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, artık emperyalist sömürü mekanizmasının en temel kurumlarından birisi olan IMF'ye "karşı" olmak söz konusu değildir. Bunun yerine, "bilinen" IMF'nin "bilinen" "istikrar tedbirleri"ne uygun politikalar belirlenmesi gündemdedir.

"Büyük politikacı" ya da "ülkesini seven bir vatansever", IMF'ye karşı çıkmak gibi "ucuz" ve "ideolojik" bir tutum sergileyerek "çağdışı" kalmak yerine, IMF'yi "sosyalleştirme"ye çalışan ve bu yönde IMF'yle görüşmeleri "yönlendiren" kişiler olmaktadır.

Ama, dünya dönmeye devam etmektedir. Emperyalizm, kapitalizmin tekelci evresi olarak varlığını sürdürmekte; dünya çapında bir avuç tekelin çıkarları egemen kılınmakta ve toplumların ve ülkelerin gelecekleri daha büyük ölçüde ve daha kalıcı bir biçimde ipotek altına alınmaktadır. Emperyalist ülkelerle yapılan her türlü görüşme ve anlaşma, bu olguları daha da güçlendirmekte ve gelecek daha karanlık hale gelmektedir. "Kahrolsun emperyalizm" sloganı, her dönemdekinden daha çok temel slogan olarak öne çıkmaktadır. Nesnel gerçekliğin bu olmasına karşın, kitlelerin bilinci, yani öznel kavrayış, bu-

nun tam tersi durumdadır ve günümüzdeki keşmekeşin, belirsizliğin nedeni, devrimci mücadelenin çözmek zorunda olduğu temel sorun budur. Bir başka deyişle, günümüzde, dünya çapında devrimlerin nesnel koşulları, her dönemden çok daha fazla olgun olmasına karşın, öznel koşullar her dönemden çok daha fazla geri durumdadır. Bu gerilik, nesnelliğin öznellik tarafından önsel olarak reddedilişle belirlenmektedir. İnsanların tarih bilinci yokedilmiştir. Geçmiş olmayanların geleceği olamayacağı gerçeği, bu koşullarda işlemiş ve salt "an'ı" yaşayan, yarınları düşünmeyen ve de herşeyin bu "an" daki gibi süreceğini düşünen bireyler, değişik olaylarla şaşkınlığa düşmüş, yarınların kaygısını duymaya başlamışlardır. Ancak, yıllardır sürdürülen propagandayla çarpılmış olan bilinçleri, bu şaşkınlık içinde hiçbir işe yaramamaktadır. Bu olgu, ülkemiz somutunda öylesine geniş ölçekte ortaya çıkmıştır ki, mevcut düzen bile kitlelere "kendi tarihini" diziler vb. aracılığıyla anlatmak zorunda kalmıştır. Örneğin, "10. yıl marşı" bu bağlamda yeniden güncelleştirilmiştir.

Şüphesiz, devrimci mücadele açısından bu olguların belirlenmesi tek başına yeterli değildir. Yapılması gereken, bu olguların ortaya çıkardığı durumu doğru tahlil etmek ve bu tahlile paralel olarak kitlelerin öznel kavrayışlarını değiştirmek yönünde devrimci propagandayı geliştirmektir. Yani kitlelerin bilinçlendirilmesi için, mevcut durumun doğru bir tahliline dayanarak siyasi gerçekleri açıklama kampanyasını yürütmektir. Bu çerçevede sergilenmesi gereken temel siyasi gerçek, emperyalizm ve emperyalist sömürü olmaktadır.

Bilinmesi gereken temel gerçeklerden birisi, emperyalizmin, bir ya da birkaç kapitalist ülkenin dünya imparatorluğu kurması ve bu yöndeki eylemidir. Kapitalist üretim ilişkilerinin gelişiminin belirli bir evresinde (tekelci evresinde) ortaya çıkan emperyalizm, dünyanın birkaç kapitalist ülke tarafından paylaşılması ve yeniden paylaşılması demektir. 20. yüzyılın başlarında bu olgunun belirlenmesi, tahlil edilmesi ve bunun kitlelerin bilincine yerleştirilmesi, devrimci propagandanın en temel konusu olmuştur. Gelişen olaylar, I. ve II. paylaşım savaşları ve ulusal ve halk kurtuluş hareketleri, devrimci propagandanın kitleler üzerindeki etkisini açık biçimde ortaya çıkarmış ve emperyalizm olgusunu tartışmasız bir biçimde görünür kılmıştır. Bu görünür olgu, emperyalizmin, bir avuç tekel dışında, tüm dünya ülkeleri ve halkları için geri kalmışlık, yoksulluk, eğitimsizlik, kültürsüzlük, kısacası üretici güçlerin gelişiminin ulaşmış olduğu evreye uygun olmayan ve bundan çok daha geri bir düzeye denk düşen yaşam koşullarını kabul etmek anlamına geldiğinin kitlelerce kavranılmasını getirmiştir.

Emperyalizm olgusunun kitlelerce görünür ve kavranılır olduğu koşullarda, emperyalizmin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde geçmiş dönemlere kıyasla ortaya çıkardığı gelişmeler, bu ölçü temelinde ele alınmış ve olması gereken yerden ne denli uzak olunduğu saptanmıştır. Yapılan tüm bilimsel tahliller, emperyalist sömürünün ortadan kaldırıldığı koşullarda ülkelerin ne denli hızla gelişebileceği ve bunun toplumun refah düzeyini ne ölçüde artırabileceği noktasında yoğunlaşmış ve bunlar bilimsel olarak belirlenmiştir. Bu belirlemeler, devrimci örgütlerin prog-

ramlarında özlü ifadelerini bulmuş ve devrim mücadelesi bu program hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik bir kitleselliğe ulaşmıştır.

Tüm bu olumlu gelişmeler, öznel planda, 1980 sonrasında ortaya çıkan değişik olgularla birlikte değişmeye başlamış ve 1991 sonrasında SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında tümüyle tersine dönmüştür. Artık, emperyalist ülkelerle ilişkilerin "daha da" geliştirilmesi gerektiği, bu olmaksızın "ülkelerin" gelişmesinin olanaksız olduğu, üretimin artırılması için daha fazla "teknoloji"ye sahip olmak gerektiği ve bunun ise sadece emperyalist ülkelerde "olduğu", dolayısıyla buralardan alınması "gerektiği", bunun yolunun ise emperyalist ülkelerle "ilişki kurmaktan" geçtiği, "kahrolsun emperyalizm" sloganları atarak ülkenin "kalkınması"nın sözkonusu olamayacağı, bağımsızlık "gibi" söylemlerle ülkenin geri kalmasına neden olduğu söylenmeye başlanmıştır. Bu söylem, Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığını da kendisine dayanak yaparak, "koskocaman" Sovyetler Birliği bile emperyalizm karşısında dayanamadığı, emperyalizme karşı olmanın Küba gibi ülkelerde halkı nasıl yoksulluğa "ittiği" türünden eklentilerle geliştirilmiştir.

Bu söylemlerin "daha bilimsel" görünenleri ise, 1980 dünya ekonomik buhranı ile birlikte emperyalist ülkelerde yeni teknolojilerin üretim sürecine uygulanmasını kendilerine çıkış noktası yaparak, kapitalizmin üretici güçleri geliştirdiğini; Sovyetler Birliği'nin, yani sosyalizmin ise bunu başaramadığını, çünkü emperyalist ülkelerin şirketleri halka açarak "demokratikleştirdiğini", en başta Stalin gibi bir "diktator" eliyle Sovyetler Birliği'nin ise demokrasiyi engellediğini, ekono-

mik gelişme ile demokratikleşmenin birbirine paralel geliştiğini vb. ileri sürmüşlerdir. Ve tüm bunlar, küçük-burjuva aydınlarının geçmiş dönemdeki "sol" görünümlerinden yararlanılarak yapılmıştır.

Tek tek yanlışlığının gösterilmesi ve çürütülmesi kesin olan bu söylemler ve iddialar karşısında, yüzyılın en büyük baskı ve terörüyle yüz yüze bulunan dünya sol hareketinin fazlaca birşey yapamaması, kaçınılmaz olarak bu söylemin kitlelerce benimsenmesini getirmiştir. Küçük-burjuva aydınlarının "sol" görünümüleri, bu gelişimde, söylemin "yeni sol" bir söylem olarak algılanmasını da getirdiğinden, yarattığı sonuç çok daha yıkıcı olmuştur. Dünya sol hareketinin önemli bir kesiminin (ki ağırlıklı olarak revizyonistlerin), içinde bulunulan baskı ve terör ortamında, birazcık soluklanmak ve sesini legal planda duyurabilmek amacıyla, bu "yeni sol" söylemle ittifaka girmesi, sonuçların uzun dönemde kalıcı olmasını getirmiştir.

"Globalizm", "yeni dünya düzeni", "karşılıklı bağımlılık ilişkileri" gibi kavramların günümüzdeki yaygınlığı ve yaygınlaştırmacıları, böyle bir gelişimin sonucu ortaya çıkmıştır.

Böylece, örneğin, dünya çapında meta fiyatlarının dolarizasyonu, yani dolar ile belirlenmesi gibi bir olgu karşısında kolayca kayıtsız kalınabilmektedir. Wall Street'te belirlenen meta fiyatlarıyla geri-bıraktırılmış ülkelerdeki ücretler arasındaki farkın, uzun dönemde nasıl bir sonuç ortaya çıkaracağı ve toplum ve bireylerin yaşamlarında nasıl bir yıkım yaratacağı "unutturulmuş"tur.

Geçmiş dönemlerde bu ve benzeri olguları en geniş ölçekte ortaya koyan ve tahlil eden dün-

ya sol hareketi, bu yeni dönemde emperyalist propaganda mekanizmalarının olağanüstü gelişkinliği karşısında çaresiz kalmış ve geleneksel yayınlarının yetersizliğinden başka bir sonuç çıkarılamamıştır. Revizyonizmin ideolojik egemenliği, bu durumda belirleyici bir yere sahip olmuştur.

Dünya çapında meta fiyatlarının dolarizasyonu örneğinde de görüleceği gibi, bu gelişim 1980'lerde ortaya çıkmış ve asıl olarak Sovyetler Birliği ile yapılan ticarete egemen kılınmıştır. Sovyetler Birliği, bu tarihe kadar "takas" sistemini kullanırken, Amerikan emperyalizminin dolara bağlı ticaret dayatmasını kabul etmiştir. Revizyonistler, bu gelişme karşısında sessiz kalarak, gelişmenin tahlil edilmesini önemli ölçüde engellemişlerdir. Birkaç Marksist aydınının bu yöndeki çalışmaları ise, okuyucusu az dergilerin sayfaları arasında kaybolmuştur. Böylece, meta fiyatlarının dünya çapında dolara göre belirlenmesi, neredeyse "doğal" bir durum gibi algılanılmaya başlanmıştır.

Bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmeler benzer bir örnek olarak verilebilir.

1980 yılında emperyalist sistemin içine girdiği ekonomik buhran, 1980'lerin başlarında dünya sol hareketi tarafından geniş ölçekte tahlil edilmeye ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Özellikle buhranın temel dinamiklerinin geri-bıraktırmış ülkelerin büyük borç stokları ve bunların ödenemez boyutlara ulaşmasından kaynaklandığı, bu dönemde en açık biçimde tespit edilmiştir. Bu borçların nedeninin ise, emperyalist sömürü mekanizmasından kaynaklandığı, yani yeni-sömürgecilik yöntemlerinin bir sonucu olduğu tartışılmaz bir kesinlikte belirlenmiştir. Ve bu

belirlemelerden sonra, tüm dikkatler emperyalist sistemin bu ağır ekonomik buhrandan "nasıl" çıkacağı noktasında toplanmıştır. Revizyonizmin ideolojik etkisi bir kez daha kendisini göstermiş ve dünya sol hareketinde bu tartışma "monatarizm" mi, "keynescilik" mi tartışması haline dönüşerek, sistemin kendisini "nasıl restore edeceği" tahliline yönelmiştir.

Bu gelişim karşısında olayları ve tartışmaları izleyen kitleler, emperyalist sistemin işleyiş mekanizmasını anlamaya yönelmiş ve bu mekanizmanın mantığı içinde tartışmaları değerlendirmeye çalışmıştır. Dünyanın "önde gelen" sol ekonomistleri bu tartışmada "keynesçi" çözümün "en doğrusu" ya da sistem için "ehven-i şer" olduğu yönünde tavır belirlemişlerdir. Amerikan ve İngiltere'de Reagan ve Thatcher yönetiminin uyguladığı "sıkı para politikası", yani "monatarizm"e karşı "sol" bir tavır olarak sunulan bu belirleme, 1980'lerin ideolojik tartışması olmuştur. Ve herkesin açıkça gördüğü gibi, sonuçta "monatarizm" kazanmıştır. Bu da, "sol"un, emperyalizm karşısında ideolojik yenilgisi olarak görülmüştür. Günümüzde küçük-burjuva aydınlarının hiçbir bilimsel değeri olmayan görüşleri kolayca söyleyebilmesinin arkasında bu "ideolojik yenilgi" yatmaktadır.

Kendisini 1980'lerde Cumhuriyet gazetesinin "ekonomi" yazarı olarak tanıtan ve T. Özal'ın "vizyonu"nu paylaşan, "monatarizm"in savunucusu Osman Ulagay, "madem insanoğlunun gördüğü en radikal teknolojik değişimle karşı karşıyayız, öyleyse herşey değişecektir ve değişiyor, gelin bunu tartışalım" söylemiyle "globalizm"in sözcüsü olarak şöyle diyebilmiştir:

"Bence Marks günümüzde yaşasaydı benzer bir tahlil yapacaktı. Yani, üretim araçlarındaki (teknolojideki) muazzam değişikliklerin üretici güçleri ve üretim ilişkilerini de hızla değiştirmekte olduğunu söyleyecekti büyük bir heyecanla. Sadece bu değil tabii: Küreselleşmenin yol açtığı eşitsizlik ve adaletsizlikler de Marks'ın inceleme alanına girecek, ona da kafa yoracaktı.

Türkiye'deki Marksistlerin Marks'ın temel tahlil araçlarını kullanmamasının nedeni ise açık: Teknolojideki değişiklikleri vurgulamaya başlarsanız 'Peki, bu değişim üretim ilişkilerini ve toplumsal ilişkileri nasıl değiştiriyor' sorusunu sormak zorunda kalırsınız. Bu soruya 'Hiç değiştirmiyor' diye cevap vererseniz Marksist kalmaya devam edemezsiniz. 'Çok şeyi değiştiriyor olmalı' diye cevap vererseniz de küreselleşmenin olgularıyla karşı karşıya kalırsınız." *[Osman Ulagay, Aktüel, 25.11.1999]*

"Ekonomist" Osman Ulagay, bu girişten sonra, günümüzde "ulus-devlet" in "aşıldığını", dolayısıyla "bağımsızlık" gibi kavramların anlamı kalmadığını söylemektedir. Ve bunun için temel dayanak olarak "teknolojik değişim" i almakta ve şöyle söylemektedir:

"Mesela elektronik ticaretin çok yaygınlık kazanması durumunda ulusdevletlerin vergi alması bir problem halinde ortaya çıkacak." *[Osman Ulagay, Aktüel, 25.11.1999]*

İşte emperyalizmin "evrenselliği" böylesine gerekçelerle ve söylemlerle dile getirilebilmektedir. Sol için geriye tek bir şey kalmaktadır: Emperyalizmin varlığını kabul etmek ve onun içinde yaşamak.

Tüm bu söylemlerin, Marksizmin üretici güç-

ler ile üretim ilişkileri arasındaki zorunlu uygunluk yasasına dayandırılmaya çalışıldığı açıktır. Teknolojik alandaki gelişmelerin kapitalist üretim ilişkileri tarafından engellenmesinin artık söz konusu olmadığı, dolayısıyla yeni teknolojilerin kapitalist üretim ilişkilerini daha da geliştirdiği ve geliştireceği, bu temel yasaya dayandırılarak sola kabul ettirilmeye çalışılmaktadır. Ancak bugün bunu sola kabul ettirmenin amacı değişmiştir. İstenilen, solun emperyalizmi kabul etmesi ve anti-emperyalist mücadelenin öncülüğünü yapmaktan vazgeçmesidir. Kısacası, günümüzdeki gelişmelerin, anti-emperyalist mücadelenin başarılı olmasını olanaksız kıldığına kabul edilmesi istenmektedir. Öyle ya, anti-emperyalist mücadele başarıya ulaşsa ve geri-bıraktırılmış ülkeler bağımsızlıklarını elde etseler bile, elektronik alandaki teknolojik gelişme karşısında bunu koruyamayacaklardır, çünkü kendi ulusal devlet sınırları içinde ticaretten vergi bile alması olanaksızdır!

İşte günümüzdeki emperyalist ideolojik propaganda ve demagojinin en tipik örneği böylesine basit bir akıl yürütmeye dayandırılmakta ve ilan edilmektedir: Salt bir "elektronik ticaret", yani İnternet ortamından mal alım-satımı bile artık ulusal devletlerin varlığını anlamsız kılmıştır, bu amaç için mücadele etmenin, ölmenin bir anlamı yoktur!

Ve hiçkimsenin şunu sormayacağı varsayılmaktadır: Pekala, ulusal devletler "elektronik" alandaki gelişmeler nedeniyle ticaretten vergi alamayacaklardır, ama ticarete konu olan mallar nereden alınacaktır? Doğal olarak "sanal ortamdan" "sanal mal" ticareti yapılmayacağına göre,

bu malların üretildiği bir yer, üreten birileri ve bunların dağıtımının yapıldığı bir yer olmak zorundadır. Herkesin de bileceği gibi, "elektronik ticaret" hangi ülke üzerinden yapılıyorsa, o ülke üzerinden bu ticaret gerçekleştirilecektir ve dolayısıyla vergiyi de, kârı da "realize" eden o ülke olacaktır. Günümüzde İnternet alanında Amerikan şirketlerinin, özellikle Microsoft'un egemenliği, bu ülkenin hangisi olduğu Osman Ulagay'ın bile göreceği kadar kesin bir olgudur. Dolayısıyla ABD, bu alandaki tüm ticari faaliyetlerden ve gelirlerden vergi salma ve alma olanağını kendi tekelinde tutmaktadır. Burada vergi kaybına uğrayan, "elektronik ticaret" alanında Amerikan emperyalizminin hegemonyasına boyun eğen ülkeler olmaktadır. Bunun ekonomik ifadesi ise, tekil ülkelerin ticari vergi gelirlerinin bir bölümünün bu yolla ABD'ye transfer edilmesidir. Bu ise, emperyalist ülke metalarının doğrudan pazarlanmasından başka bir anlama gelmemektedir. Bundan çıkartılabilecek tek sonuç ise, geri-bıraktırlmış ülkelerde emperyalizmin işbirlikçisi kesimler içindeki ticaret burjuvazisinin giderek eski gücünü yitireceğidir. Ve işin en hoş yanı ise, bu gelişmenin en çok Osman Ulagay gibi küçük-burjuva "ekonomist"lerini etkileyecek olmasıdır. Özellikle 1980 dünya ekonomik buhranı ile birlikte geri-bıraktırlmış ülkelere yönelik emperyalist ülke metalarının ihracındaki büyük artış sonucu ortaya çıkmış olan yeni pazarlama şirketleri (ticaret burjuvazisinin yeni unsurları), aynı zamanda Osman Ulagay gibilerinin maddi varlık koşullarını oluşturmıştır. Bunların güçten düşmesi, kaçınılmaz olarak Osman Ulagay'ın işsiz kalmasına neden olacaktır. Tabii, kendisine söz-

cülüğünü yapacak yeni bir işbirlikçi kesim bulmakta fazlaca zorlanmayacağı da kesindir. (İlgilisine not: Osman Ulagay, Hasan Cemal ve Asaf Savaş Akat ile birlikte, Cumhuriyet gazetesini, Uzanlar başta olmak üzere ticaret burjuvazisinin 1980 sonrasında yeni palazlanan kesimlerinin bir organı haline getirme girişiminin asli faillerinden birisidir.)

Emperyalizm ve emperyalist sömürünün bu şekilde ambalajlanması karşısında solda görülen sessizlik, aynı zamanda bu sunuşun mantığının kabul edilmesini de beraberinde getirmektedir. "Monatarizm"- "Keynesçilik" tartışmasında taraf olarak "ideolojik yenilgiye" uğrayan solun, bu sunuş mantığını kabul etmesi, kaçınılmaz olarak sunulan herşeyi büyük bir abartıyla öne çıkarmasına ve tüm dikkatlerin bu yöne yönelmesine neden olmaktadır. Bugün için elektronik ticaret konusunun öne çıkartılması, solda İnternet konusunun temel gözlem ve tartışma konusu haline getirmektedir. (Bu konunun solda tartışıldığı kadar uygulandığını söylemek elbette olanaksızdır. Ancak bunun nedeni, sözkonusu alanın "elektronik ticaret" alanı haline dönüştürülmüş olmasıdır. Solda bu alanda "pazarlanacak" bir şey bulunmadığı için, İnternet ortamında birşeyler yapılması çok fazla "revaçta" değildir.)

Bilinmesi zorunlu olan gerçek ise, elektronik alandaki gelişmelerin dünya çapında üretim ve tüketimin merkezileştirilmesi ve merkezi bir planlamayla yürütülebilmesinin nesnel koşullarının her dönemdekinden çok daha fazla olgunlaştığıdır. Bu ise, dünya çapında sosyalizmin inşasının daha fazla olanaklı olduğu demektir.

Emperyalist sistemden kopan ülke ya da ül-

kelerin, aynı teknolojik araçlarla, ister tekil ülke çapında, isterse birkaç ülke çapında üretim, dağıtım ve tüketimi merkezileştirebilme olanağına sahiptirler. Emperyalist tekellerin "elektronik ticaret" alanında kullandıkları teknoloji, emperyalist sistemin dışına çıkan ülkeler tarafından, ülkesel ölçekte, malların üretim ve dağıtımını (stok kontrol sistemleri olarak) için kullanılabilir bir araçtır. Bu aracın, iletişim teknolojisinin olanaklarıyla başka ülkelerin üretim ve dağıtım ilişkileriyle bağlantılandırılıp bağlantılandırılmayacağı sorunu, o ülkenin kendi metalarını satış koşullarıyla ilişkilidir. Metanın değeri ile fiyatı arasında büyük farklılıkların ortaya çıktığı ve tekel fiyatının egemen kılındığı bir ticaretin, salt ülkeler için değil, bireyler için bile "elverişsiz" bir ticaret olduğu da açıktır. Bu nedenle, sözkonusu olan, bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmeler değil, bunların hangi üretim ilişkileri çerçevesinde ve hangi amaçlar için kullanılacağı sorundur. Bir tek pazara ve bu pazarda tekelin belirlediği (azami kâr oranına göre) fiyatlarla satılan metalara bağımlılık emperyalist sömürünün en tipik görünümüdür. Neo-liberalizmin tüm iddialarına karşın, bu bağımlılık ilişkisi "serbest pazar"ı değil, tekelci bir pazarı ifade eder. İşte emperyalizm de, üretim sürecinde olduğu kadar, pazarda da bir kaç emperyalist ülkenin ve tekelin bu egemenliğinden başka birşey değildir.

Bugün hiçbir ülke, salt teknolojik gelişmeler ortaya çıktı diye, kendi zararına işleyen bir ticari ilişkiyi kabul etmek durumunda değildir. Teknolojik gelişme, üretimin daha düşük maliyetle ve dağıtımın daha hızlı gerçekleştirilmesini olanaklı kılmıştır. Diğer taraftan aynı teknolojik gelişme,

bürokratik işlerin alabildiğine basitleştirilmesinin gerçekleştirilmesini sağlayacak boyutlara ulaşmıştır. Bu iki alandaki gelişme, üretim ve dağıtım sürecine ilişkin olduğu kadar, devletin aygıtına ilişkin sonuçlar yaratmaktadır. Sorun, bunların nasıl ve hangi koşullarda toplumun yaşam koşullarını sürekli iyileştiren yönde kullanılacağı sorunudur. Revizyonistlerden legalistlere kadar pek çok kesimin "sol" adına "yeni projeler üretilmelidir" söyleminin boş bir söylem olmasının somut gerçekliği de burada bulunmaktadır.

Biz diyoruz ki:

Emperyalizme ve emperyalist sömürüye karşıyız. Uluslar ve devletler arasında eşit olmayan, adil olmayan ilişkilere karşıyız. Ürünlerin üretiminden dağıtımına kadar her alanda toplumun gereksinmelerini esas almak durumundayız. Halkın gereksinmelerinin azami ölçüde karşılanabilmesinin yolu, bunların üretiminin artırılması ve maliyetinin en aza indirilmesinden geçmektedir. Yeni teknolojilerin üretime uygulanmasında kapitalist ölçülerin kabul edilmesi, toplumun gereksinmesine göre değil, kâr oranlarının yüksekliğine göre yatırım ve üretim yapılmasını getirmektedir. Bu ise, kapitalist üretim ilişkilerinin doğasındaki üretim anarşisini alabildiğine artırmakta ve aşırı-üretim buhranlarına neden olmaktadır. Böylece, toplumun büyük bir kesimi (ki bu ülkesel ölçekte ya da dünya çapında ele alınabilir) temel gereksinmelerini karşılayamazken ya da çok yüksek fiyatlarla karşılayabilme koşullarında bulunurken, başka malların üretiminde salt kâr oranı yüksek olmasından dolayı aşırı-üretim ortaya çıkmaktadır. Bu da, emekgücünden ekonomik kaynaklara kadar pekçok

unsurun tüketilmesine neden olmaktadır. Kapitalist üretimin teknoloji karşısındaki yeri, kâr oranlarını azamileştirmekle sınırlıdır. Emperyalist hegemonya, bu koşullarda, emperyalist tekellerin metalarının toplumun gereksinimleri bir yana bırakılarak, topluma pazarlanmasını getirmektedir. Ellerinde tuttıkları tüm yazılı ve görüntülü basın-yayın araçlarıyla bu metaları topluma bir "gereksinme" gibi sunabilmektedirler. Bu nedenle sorun, teknolojik gelişmelerin üretim sürecine uygulanması değil, üretimin hangi amaçlarla gerçekleştirileceğidir. Marmara depreminde de görüldüğü gibi, sözkonusu olan "ucuza", yani kâr oranı çok yüksek çok miktarda "konut üretmek" değildir. Olması gereken, insani gereksinimlerin en iyi biçimde karşılanabildiği konutların "ucuza", yani toplumsal kaynakların en verimli kullanılmasıyla üretilmesidir. Örneğin, hazır beton duvar üretim teknolojisindeki gelişme ve bunların kolayca konut alanında montajının yapılabilmesi ile aynı hazır beton duvarın en yüksek kâr getirecek şekilde üretilmesi birbirinden farklı iki üretim ilişkisini ve yönetimi gerektirir. Bir üretim sürecinde toplumsal maliyetin düşürülmesi ile kâr oranını maksimize etmek amacıyla maliyetin düşürülmesi bir ve aynı şey değildir.

Emperyalizmi "evrensel" ilan eden ve "globalizm"in kaçınılmazlığının kabul edilmesi gerektiğini söyleyen, buna paralel olarak ulus-devletin aşıldığını, ulusal bağımsızlığın anlamsızlaştığını ileri sürenlerin diğer bir dayanak noktası ise, geri-bıraktırlmış ülkelerin ekonomik kalkınma için gerekli kaynaklara sahip olmadığı ve dolayısıyla bunu "dışarıdan" bulmak zorunda olduğu savıdır.

Bu sava göre, kaçınılmaz olarak, ulus-devletler ekonomik olarak gelişmek için emperyalist ülkelerde birikmiş olan büyük sermaye stokundan yararlanmak zorundadır. Bu ise, emperyalist ilan edilen ülkelerden "kredi" alınması demektir ve emperyalist ülkelerin "kredi alım koşulları" da IMF tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla "kahrolsun emperyalizm" ya da "kahrolsun IMF" sloganları gerçekçi değildir, günümüzdeki gelişmeleri kavrayamamanın ifadeleridir!

Sava güncellik katmak için de, Marmara depreminin meydana getirmiş olduğu yıkımın boyutları ve bu bölgenin yeniden imarı için gerekli olan kaynakların büyüklüğü örnek olarak verilebilir. (Bu ve benzeri savları ileri sürenlerin en geniş ölçekte kullandıkları yöntem demagoji yapmaktır. Bu nedenle, herhangi bir sav, tarihsel ve güncel bazı olgularla çürütüldüğünde, hemen yeni bir olgu karşı kanıt olarak ileri sürülmektedir.)

Dünyanın "en büyük 24. ekonomisi"ne ve kendine yeterli hammadde kaynaklarına sahip "7 ülkeden biri" olan ülkemizin "bile", Marmara depreminin yıkımı karşısında "dışarıya" ihtiyacı vardır. Öyleyse -diyecektir "globalist"-, dünyanın diğer geri-bıraktırılmış ülkeleri için emperyalizmden bağımsız bir ekonomik gelişme "hayaldir".

İşte bu savda ve kanıtlarda gizlenen, söylenmeyen yanlar vardır. Konumuzla kendimizi sınırlandırarak bunların belli başlılarını şöyle sıralayabiliriz:

İlkin, emperyalist ülkelerdeki büyük sermaye birikiminin kaynağı ortaya konulmamaktadır. Böylece emperyalist ülkelerdeki "büyük" bir sermaye birikiminin mevcudiyeti ve sürekliliği, ön-

sel olarak tüm savın dayanağı yapılmaktadır. Ve çok iyi bilinmektedir ki, emperyalist ülkelerdeki sermaye birikiminin temel kaynağı geri-bıraktırlmış ülkelerin sömürülmesinden sağlanan kârlardır. Emperyalizme bağımlı ülkelerin hammadde kaynaklarının ucuza alınması, verilen kredi ve borçların koşulları ve faizleriyle elde edilen gelirler, emperyalist metaların tekel fiyatlarıyla bu ülkelere satılmasıyla ortaya çıkan tekel kân ve bağımlı ülkelerde oluşturulmuş olan doğrudan yatırımlardan elde edilen kârların emperyalist ülkelere transferi, emperyalist ülkelerdeki sermayenin birikimini sağlamaktadır. Bu da, emperyalist sömürünün görüngüleridir.

İkinci olarak, geri-bıraktırlmış ülke içi üretimden elde edilen "katma değerler" ve kârlar, emperyalist sömürü mekanizmasıyla, ülke içinde sermaye birikimini engellemektedir. Bu nedenle, geri-bıraktırlmış ülkeler kendi ekonomik gelişimleri için mevcut bir sermaye birikimine sahip değillerdir.

Üçüncü olarak, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki emperyalist hegemonya, ülkelerin kendi gereksinmelerine ve koşullarına uygun olarak (iç dinamiklerle) gelişimini engellediğinden, bilimsel ve teknolojik alanda yeni gelişmeler sağlamaları olanaksız kılınmıştır. Bu ülkelerde yetişmiş insan gücü, "beyin göçü" yoluyla emperyalist metropollere aktarılmıştır. Ülke içindeki eğitim, tümüyle emperyalizmin içinde bulunduğu koşullara bağılı olarak düzenlendiğinden, bilimsel ve teknolojik alanda araştırma faaliyetinde bulunabilecek insan gücü en aza indirilmektedir.

Dördüncü olarak, geri-bıraktırlmış ülkelerde, şu ya da bu nedenle bilimsel ve teknolojik

alanda bir gelişme yaratılabildiğinde ise, patent hakları şemsiyesi altında kolayca işe yaramaz hale getirilmektedir.

Beşinci olarak, ihracat ve ithalat işlemlerindeki eşitsizlik, ülke içi kaynakların dışarıya transferini sağlayarak sermaye birikimini engellemektedir.

Bu belli başlı yanlar, dış ticaretin devletleştirilmesinden emperyalist ülkelerden alınan kredi ve borçların iptaline kadar bir dizi önlem alınmadıkça, geri-bıraktırlmış ülkelerin ekonomik kalkınma için gerekli kaynaklara sahip olamayacaklarını göstermektedir.

Salt bir Marmara depreminin ortaya çıkardığı yıkım bilançosuna bakıldığında, "dışardan" sağlanan kaynakların 4-5 milyar dolar civarında olduğunun hükümet tarafından "övünerek" ilan edildiği görülmektedir. Ülke içi kaynaklardan sağlanamayacağı iddia edilen bu miktarın iki-üç katı ise, her yıl dış borçların faiz ve ana para ödemeleri olarak emperyalist ülkelere aktarılmaktadır.

Diğer yandan günümüzde, geçmiş dönemlerden farklı olarak, meta fiyatlarının dolarizasyonu yoluyla emperyalist ülkelere yönelik kaynak akışı daha da artırılmıştır. Özellikle emperyalist ülkelere hammadde ve yarı-mamul madde satmak durumunda olan geri-bıraktırlmış ülkeler, fiyatların dolarizasyonu ile büyük kayıplara uğratılmaktadır. Ulusal paraların "konvertibil" kılınmasıyla birlikte, dolar karşısında sürekli değişen ve uluslararası borsalar tarafından belirlenen düşük değerlere sahip olmaları, ülke içi kaynakların emperyalist ülkelere daha fazla oranda transferini olanaklı kılmıştır. (Tabii burada karşı-sav olarak, emperyalist ülkelerin mal satışında doları esas

aldıkları gibi, geri-bıraktırlmış ülkelerin de kendi ürünlerini dolarla sattıkları ileri sürülerek, alımda yitirilenin satımda geri alındığını ve bunların da birbirini dengeleyeceği söylenebilir. Ancak geri-bıraktırlmış ülkelerin iç üretim mallarının maliyeti ve fiyatı, ülkenin kendi ulusal parası ile hesaplandığı gibi, bu malların uluslar-arası pazar fiyatları emperyalist ülkelerin talepleriyle belirlenmektedir. Birinci durumda dolar karşısında ulusal paranın değer yitirmesiyle ortaya çıkan ürünlerin fiyatlarının düşmesi; ikinci durumda alıcının belirlediği düşük fiyat sözkonusudur. Bu iki durum, alım-satım işlemlerinin dolar üzerinden yapılmasının hiçbir kayba neden olmayacağı savını çürütmektedir.)

Tüm bunlardan sonra emperyalizmin "evrenselliği" savunucularının elinde kalan tek şey, geri-bıraktırlmış ülkelerde ortaya çıkan "modern" yaşam görüntüleridir. Çok katlı evler, gökdelenler, son model arabalar, renkli televizyonlar, buzdolapları, çamaşır ve bulaşık makineleri, cep telefonları, hiper marketler vb. emperyalizmin hiç de "kötü" olmadığını, geri-bıraktırlmış ülkelerin gelişimini "belli ölçüde" engellemiş olsa bile, uzun dönemde "çağdaş" bir seviyeye getirdiğinin kanıtları olarak gösterilecektir. Halk kitlelerinin siyasal yönelimleri, olaylar karşısında tepkisiz kalışı, devrimci mücadelenin durağanlığı ve demokratik kitle örgütlerinin etkisizliği, hep bu kanıtların ne denli doğru olduğunun olguları olarak sunulabilmesidir.

İşte emperyalist sömürünün gizlenmesine yönelik ideolojik propagandanın son sığınağı ve kitleler üzerinde en fazla etki yaptığı yer de burasıdır.

Salt ülkemiz tarihine bakıldığında görülecektir ki, emperyalist üretim ilişkileri, benzer bir gelişmeyi 1950'li yıllarda yaratmış ve kitleleri geniş ölçüde etkilemiştir. Geçmiş dönemlere kıyasla geri-bıraktırılmış ülkelerde pazarın genişletilmesi ve buna paralel olarak toplumsal üretimin artışı ve nispi bir refahın ortaya çıkışı 1950'li yılların en temel olgusu olmuştur. Ve bu gelişmenin sonucu ise, geri-bıraktırılmış ülke içindeki çelişkilerin görünüşte yumuşaması, halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında suni bir denge kurulması olmuştur.

Mahir Çayan yoldaş bu durumu Kesintisiz Devrim II-III'de şöyle özetlemiştir:

"Ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim -emperyalizmin fiili durumu bütün ülke çapında değil, ticari merkezlerde ve ana haberleşme yerlerindeydi- yerini, çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur.

Bütün bunlara, I. ve II. genel bunalım dönemlerindekiyle kıyaslanmayacak şekilde, bu ülkelerde emperyalizmin ve oligarşinin propaganda araçlarını korkunç seviyeye getirmesini, pasifiasyon yöntemlerini geliştirmesini ve geçmiş dönemlerde milli kurtuluş savaşlarından edindiği tecrübeleri ilave etmek gerekir.

Artık geri-bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini -buna ülkedeki kapitalizm iç dinamikle gelişmediği için, emperyalist üretim ilişkileri demek yanlış olmayacaktır- uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş, bu ülkelerdeki halk kitlelerinin, özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkiler ile oligarşi arasında suni denge kurulmuştur. (Bu durum, pasifizmin, revizyonizmin bu ülkelerdeki maddi dayanağını teşkil etmektedir.)" [*Kesintisiz Devrim II-III, Politik ve Askeri Savaş Sanatı V, s.44*]

Geri-bıraktırılmış ülkelerde halk kitlelerinin mevcut düzene karşı tepkileri ile oligarşi arasında kurulmuş olan suni denge, bir yandan üretim artışına paralel olarak gelişen nispi refaha dayanırken, diğer yandan ve temel olarak emperyalizmin ve oligarşinin zoruyla sürdürülmektedir. 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte kitlesel ölçekte sürdürülen baskı ve terör, oligarşinin bozulmaya yönelen suni dengeyi yeniden kurma amacına yönelmiştir. Oligarşinin askeri baskı ve terörü ile pasifize edilmiş olan kitleler, 1985 sonrasında dünya ekonomik buhranının şiddetinin azalmasına paralel olarak ortaya çıkan ekonomik gelişmelerle yüz yüze gelmişlerdir. Günümüzdeki tüm ideolojik ve politik olgular, bu ikili gelişimin ürünü olmuştur. Bu ikili yönün birisi ihmal edilerek olguların doğru bir biçimde belirlenmesi ve tahlil edilmesi olanaksızdır.

Diyebiliriz ki, geri-bıraktırılmış ülkelerin ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel vb. her alanda gerçek ve kalıcı bir gelişmeye ulaşabilmesinin önündeki en temel engel, emperyalizm ve

emperyalist sömürüdür. Emperyalizmden ve emperyalist sömürden kurtulabilmenin tek yolu ise, ülkenin bağımsızlığını elde etmesidir. Bu da, günümüzde bir halk kurtuluş savaşı verilmeksizin gerçekleştirilemez. Bu savaşın verilebilmesinin en büyük engeli ise, halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında kurulmuş olan suni dengedir. Suni dengenin bozulması, devrimci mücadelenin günümüzdeki en temel görevi durumundadır. Bu görev, kaçınılmaz olarak, suni dengenin oluşumu ve sürdürülmesini sağlayan temel etmenlere karşı mücadele edilmesini gerektirir. "Globalizm" propagandasına ve demagojisine karşı mücadele, şeriatçı faşit AKP-MHP'nin kitleler üzerinde sürdürdüğü yalanlaştırmacı demogojilerinin açığa çıkartılması suni dengeyi bozmaya yönelik savaşın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu da, emperyalizmin ve emperyalist sömürünün niteliğinin ve günümüz koşullarında biçimlenişinin kitlelere açık ve net biçimde gösterilmesi ve kavratılmasını gerektirir.

Aralık 1999

**KÜRTAJ,
SEZARYEN,
4+4+4...**

Her şey bir “plan” dahilinde gündeme getiriliyor ve uygulanıyor. Pekçok solcunun artık önemsemediği “şeriat düzenine” adım adım ilerleniyor. Herşeyin bir “vakti” ve bir “zamanı” oluyor. Vakit geldiğinde, zaman dolduğunda, tepkiler cılızlaştığında, yani koşullar olgunlaştı-

ğında amaca doğru sağlam ve kalıcı adımlar atılıyor. İster “Atlantik ötesinde” planlanmış olsun, ister AKP “kurmayları” (ya da “mehteran takımı”) tarafından planlanmış olsun, önce “nabız” yoklanıyor, ardından “düşük nabız” saptandığında icraata geçiliyor. Her yapılan bir sonra yapılacak olanın zeminini oluştururken, aynı zamanda pekiştiriliyor, kalıcılaştırılıyor.

Recep Tayyip Erdoğan, “cam”dan yaptığı konuşmalar arasında önce “üç çocuk isterim” diye “nikah” masasında başladı. Ardından bir başka “nikah” masasında “üç yetmez... beş olsun” dedi. Henüz sıra “medeni nikaha” gelmediğinden “imam nikahı”ndan demvurmadan bunları söyledi.

... Ve bir süre “sustu”.

Bu “suskunluk” döneminde, “dindar nesil-kin-dar nesil” söylemine geçti. Daha henüz “elalem” “dindar gençlik” tartışması yaparken, 4+4+4 yasalaştırıldı. Kimilerine göre, eğitim sisteminde yapılan bu değişiklik yalın biçimde “imam-hatiplerin orta kısmını açma” girişiminden başka bir şey değildi. Oysa 4+4+4 denilen yeni “eğitim” sistemi, temel olarak 12 yıllık “zorunlu eğitim” demagojisiyle 10 yaşından itibaren çocukların “çalıştırılabilir” hale getirilmesini amaçlıyordu. Yine de önemsenmedi. Hem zaten tüm düzen partileri “reel sektör”ün “ara eleman sıkıntısı” içinde olduğunu ve buna bir “çözüm” üretilmesi gerektiğini kabul ediyordu. Böyle olunca da 4+4+4 “sistemi”yle çocukların (özellikle erkek çocukların) 10 yaşından itibaren “meslek eğitimi” adı altında “sanayici ve işadamları”na ucuz işgücü olarak sunulmasının özüne itiraz eden çıkmadı. “Çocuk emeği”, “çocukların çalıştırılması” böylece yasal hale getirildi.

Zaten amaç “büyyük Türkiye” olmak, “bölgesel güç” olmak olunca, büyük bir nüfus ve ucuz işgücü olmaksızın böyle olunamayacağından nüfus artışını “teşvik” etmek de kaçınılmazdı. Hem zaten “dünya devi” haline gelen Çin'in en büyük “sermayesi” büyük nüfusu değil miydi?! Öyleyse Türkiye nüfusunu artırmak için her koldan ve her yerden çalışmak gerekirdi.

Ama yine de istedikleri gibi sonuçlar ortaya çıkmıyordu. Çıkması için “zaman” a ihtiyaçları vardı ve “sene 2023” olunca da 100 milyonluk Türkiye “hülyası”na ulaşılmış olacaksa da işi “sağlam kazığa bağlamak” gerekiyordu.

İlk fırsat değerlendirildi.

UNFPA'nın (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) 24-25 Mayıs 2012 tarihinde İstanbul'da düzenlediği “Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı” çerçevesindeki bir toplantı bu fırsatı yarattı.

... Ve “kükredi”:

“Ben sezaryenle doğuma karşı olan bir Başbakanım ve bunların planlı yapıldığını, özellikle planlı yapıldığını biliyorum. Bunun bu ülke nüfusunun artmaması için atılan adımlar olduğunu biliyorum. Bunun bir taraftan da kendilerine mali kaynak teşkil etmesi için atılan adımlar olduğunu biliyorum ve bununla bu ülkenin nüfusu bir yerde donduruluyor. Kürtajı bir cinayet olarak görüyorum, kürtajı bir cinayet olarak görüyorum ve bu ifademe karşı çıkan bazı çevrelere, medya mensuplarına da sesleniyorum; yatıyorsunuz, kalkıyorsunuz Uludere diyorsunuz. Her kürtaj bir Uludere'dir diyorum.

Anne karnında bir yavruyu öldürmenin

doğumdan sonra öldürmeyle ne farkı var? Soruyorum size. Bunun mücadelesini hep birlikte vermeye mecburuz. Bu milleti dünya sahnesinden silmek için sinsice bir plan olduğunu biliyoruz. Bu milletin çoğalması için asla bu oyunlara prim vermemeliyiz. Biz, siyasi rant peşinde değiliz. Bizim tek hesabımız var, bu millet muhasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkacak, çıkmalıdır. Bunun için de genç, dinamik nüfusa ihtiyacımız var. Bilesiniz ki insan ekonominin temelidir, insan varsa sermaye, emek var, insan varsa tüketim, üretim var. İnsan yoksa bunların hiçbirisi yok. Onun için çok gayret edeceğiz, genç nüfusu artırmanın gayreti içerisinde olacağız. Aksi takdirde 2037'de ihtiyar bir nüfusla gerileme dönemine başlarız.”

Kimisine göre “ağzından çıkanı kulağı duymuyor”du! Kimine göre, “yalan yanlış” şeyler söylüyordu. (Hiç şüphesiz Recep Tayyip Erdoğan'ın nüfus ile “sermaye, emek, tüketim ve üretim” konusunda kurduğu paralellik doğru değildir. Ancak “tacir zihniyeti” açısından herşey nüfusla başlar. Mal satılacak, yani ticaret yapılacak yerin nüfusu ne kadar çok olursa, malların satışı da o kadar çok ve “bereketli” olacaktır. Bu yaklaşım, kesinkes kapitalist zihniyet değildir. Ama günümüzde emperyalist-kapitalizmin gereksinmesi genişlemiş pazarlar ve bu pazarlarda kendi metalarını satacak tacirlerdir. Bu açıdan Recep Tayyip Erdoğan'ın zihniyeti ile emperyalist-kapitalizmin gereksinmesi arasında bir uyum bulunmaktadır. Bir ülkede ticaret yapan, emperyalist metaları pazarlayan “üstün münevverler aristokrasya” ile onların pazarladığı her malı “kapanan”

100 milyon insan emperyalizmin bile kolay kolay hayal edebileceği bir şey değildir.) Ama Türk Tabipler Birliği hiç de aynı kanıda değildir:

“Kadınların kaç çocuk doğuracaklarını, nasıl doğuracaklarını belirlemeye kadar varmış olan baskılar, kadın mücadelesinin tüm kazanımlarına uzanacak gibi görünmektedir. Bu açıklama; 'en az üç çocuk doğurun, o da yetmez beş çocuk' çağrısıyla kadınları eve kapatmaya yönelik dayatmanın, gerekirse kürtaj yasağı ile ve zor yoluyla uygulanmak istediğinin de göstergesidir.

Failleri hala bulunmamış olan Uludere ile kürtaj arasında benzerlik kurulması, hem Uludere'de yakınlarını kaybetmiş olanların üzüntüsüne aldırmamak, hem de hedef saptırmak anlamını taşımaktadır. Bu iki durum arasında fark görememek mümkün değildir.

Kadınlarla erkeklerin eşit olmadığına inanan, bunu her fırsatta dile getiren iktidarın amacı, kadınları aile içinde ikincil konuma hapsedmek, sermayeye ucuz, güvencesiz işgücü oluşturmak, boğaz tokluğuna çalışacak binlerce işsiz yaratmaktır. Gereğinde savaşa sürülecek askerler olarak hazırlanacak işsizler ordusunun iyi bir eğitim sistemine ihtiyacı olmayacağı, eğitim sistemindeki değişikliklerle ortaya konmuştur...

Kürtajın yasal bir hak, bir seçim özgürlüğü olarak savunulması kadar, sosyal bir hak olarak savunulması da yaşamsaldır. Çünkü kadınlar için özgür, ücretsiz, ulaşılabilir, yasal bir kürtaj hakkı aynı zamanda yaşam hakkıdır. Kadınlar devlete değil, kendilerine aittir!”

Gerçek bu kadar yalındır.

Ama gerçeğin bu kadar yalın olması, insanlar tarafından aynı yalınlıkta kavranıldığı, anlaşıldığı

ve benimsendiği anlamına gelmemektedir.

Recep Tayyip Erdoğan'ın hedef kitlesi her ne kadar kadınlarsa da kadınlara değil erkeklere hitap etmektedir; erkekleri “göreve” çağırma-
dır. Tabipler Odası'nın doğru biçimde saptadığı gibi, “ataerkil kapitalist sistemin ihtiyaçlarına” karşılık verilirken, doğal olarak “ataerkil” bir güç devreye sokulmak istenmektedir. Hemen her gün “medya”da yer alan “kadın cinayetleri” de bu “ataerkil” gücün ne kadar zorba ve kan dökücü olabileceğini de göstermiştir.

AKP iktidarı, herhangi bir “düzen partisi”nin yaptıklarıyla ve yapabilecekleriyle kıyaslanamaz. Onların amacı, şeriat düzenine ulaşmaktır. Ve bilinmelidir ki, şeriat düzeni, sadece üstyapısal bir dönüşümü değil, aynı zamanda ekonomik ve toplumsal dönüşümü zorunlu kılar. “Globalleşen dünya”da ya da daha bildik sözle “kapitalizm koşullarında” ortaçağa özgü bir şeriat düzeninin var olamayacağını iddia ederek, gelişen olaylar karşısında “sessiz” kalmak aymazlıktan başka bir şey değildir. Çünkü kapitalizm, tekelci kapitalizm, en bildik sözle emperyalizm, her türlü toplumsal düzenle işbirliği yapabilir.

Herkesin, özellikle solda yer alan herkesin açıkça bilmesi gereken gerçek, bu “şeriat düzeni” amacının hiç de söylemsel olmadığı, adım adım inşa edildiğidir. Nasıl ki, “globalleşen dünya”da emperyalizm, “pozitif ayrımcılık” adı ve görünümü altında “kadın emeğini” ucuz işgücü olarak piyasaya sunarken kadınları (feminizm vb. söylemlerin de katkısıyla) kendi saflarına çekerek başarıya ulaşmışsa, AKP iktidarı da aynı şeyi yapmaya çalışmaktadır. Aralarındaki tek fark, birincisi “erkek egemen/ ataerkil ilişkileri”

kadınlar yoluyla altüst ederken, ikincisi, yani AKP, aynı yolla, ama “erkek”leri de kullanarak (ve birincisinin yaptığı altüst oluşa duyulan tepkiyi kanalize ederek) “ataerkil ilişkileri” yeniden inşa etmeye çalışmasıdır. “Neo-liberalleşmiş eski solcular”ın sandığı ya da sanılmasını istedikleri gibi, bu karşı-altüste karşı ne AB'den ne de başka “uluslararası kuruluş”tan yeterli bir tepki ortaya çıkmayacaktır. Çünkü yapılanlar, bir yandan “islamın modernizasyonu”nu sağlarken, yani islamı deforme ederken, diğer yandan emperyalist sistemin aktüel çıkarlarına uygun düşmektedir. [Özellikle devlet dairelerinde, okullarda, marketlerde vb. her yerde görmeye alıştığımız ve kanık-sandığı gibi emek-güçleri sömürülen kadın çalışanların, bilindiği gibi (yine pozitif ayrımcılık ilişkisi de kurularak) erkeklerle eşitlik paravanası altında, paralı asker olarak işe alınması sözkonusu olmuştur. Bu uygulama ve görüntülerin lâikliğe tam karşıt olan yanları da gittikçe artarken “Türkiye Laiktir, Laik Kalacak!” sloganını atan örgütlü küçük-burjuva memur kesim “Mustafa Kemal'in askerleri olmak yerine bizzat Recep Tayyip Erdoğan'ın polisi ve 'laik' ordunun birer neferi olarak militarist olmayı tercih etmişlerdir. -İlkeriş Yay.]

Bunlar ve diğer tüm gelişmeler karşısında yapılması gereken, feminizm vb. söylemlerle devrimcilere, devrimci düşüncelere saldırmak yerine, bu gelişmelere karşı durmak olmalıdır.

Haziran 2012

1980'DEN GÜNÜMÜZE KİTLE PASİFİKASYONU VE SONUÇLARI

“Latin-Amerika'nın burjuva sağının bir tek güçlü yanı var: Derin bir siyasal ve ideolojik kriz içerisinde olan solun zayıflığı. Askeri diktatörlüklerden sonra demobilizasyon gelmişti, kanlı iktidarın uzun yıllarından sonra insanlar artık zorla ilgili, 'devrimci zorla' da ilgili bir şey istemiyorlar. Demokrasi içinde iyi bir yaşama olan ümitleri kısa sürede boşluğa düşmesine rağmen, memnuniyetsizlikleri henüz isyana dönüşmüyor, daha çok azim kırıklığına, yılgınlığa ve dört duvar arasına çekilmeye dönüşüyor. Bir devrimin olabirliğine artık kimse inanmıyor gibi.

Askerlerin terörü insanların beyinlerinde derin izler bıraktı. İşkence sadece bilgi almaya hizmet etmemiştir, ki sorgulamadan da işkence yapılmıştı ya da saçma sapan sorular sorulmuştu. Hedef tutukluyu kırmak, aşağılamak, onu insanlığından yoksun bırakmak, kimliğini yok etmektir. O, [Hitler faşizmi zamanlarındaki işkencehanelerde ve toplama kamplarında olduğu gibi] bir numara olmuştu, yerde yatan ve gereksinimlerini denetimsiz yapan, kokan, korkan, sakallı ve vahşi bir canavar. İşkencenin kurbanı sadece tutuklu değildi, böylece tüm ailesi ve sosyal çevresi de cezalandırılıyordu. Sürekli işkence görme tehdidi, toplum tarafından içselleştirildi ve bir Öz savunma olarak uyumlu bir sosyal davranışa yol açtı. 'Bütün halk felce uğruyor' deniliyor insan hakları örgütü Serpaj'ın bir analizinde ve devam ediliyor: 'Bu, protestonun taşıdığı riziko, toplumsal hareketlenmenin taşıdığı rizikonun

bilinmesi sonucu ortaya çıkan korkunç bir öğrenme sürecinin sonucudur.'

Bugün solun kelime hazinesinden 'sosyalizm' ve 'devrim' gibi kelimeler kaybolmuş vaziyette, herkes 'barış, 'demokrasi' ve 'çoğulculuk'tan bahsediyor.” [G. Weber: *Gerilla Bilanço Çıkartıyor, Giriş, Bkz. Politik ve Askeri Savaş sanatı IV, s. 176-177, İlkeriş Yay.*]

1989 yılında yayınlanan ve Türkçeye 1991 yılında çevrilen “Gerilla Bilanço Çıkartıyor” adlı kitapta askeri darbeler sonrasında Latin-Amerika ülkelerindeki genel durum bu şekilde tahlil edilmektedir. Askeri darbeler dönemi ve sonrasındaki gelişmeler ve değişimler üzerine Tupamaros (MLN) yöneticileri şöyle bir değerlendirme yapaktadırlar:

“Diktatörlük sırasında sadece otoritaryalizm, halk hareketinin ve devrimci örgütlerin parçalanması egemen değildi, yeni bir kapitalist model de doğdu. Bu model, insan işgücünün tam bir sömürsüne, reel ücretlerdeki korkunç bir düşüşe, egemen sınıfın daha fazla varlık biriktirmesine dayanıyor ve bu model şu ana kadar tam bir krize düşmedi. Halk hareketi bir yenilgi aldı ve hünüz daha şu aşamada uygun cevaplar verebilmek için değişen koşullara adapte olamadı. Şu anda sınıflar mücadelesi oldukça düşük bir seviyede yürütülüyor, sadece referandum mücadelesi insanları sokaklara döktü. İnsanlar sendikalar ve siyaset alanında kendilerine inandırıcı gelen ve uğruna mücadele etmeyi değerli buldukları hiçbir şey bulamıyorlar. Toplumsal, siyasal, sendikal, öğrenim alanları... evet, hepsi kriz içerisinde. Ve MLN de kulaklarına kadar bu krize gömülü vaziyette. Yeni üyelerimiz olsa da, bütün bu insanları örgütleyecek konumda değiliz. Bu-

güne kadar net yanıtlar veremedik. Ayrıca insanlara belli bir taban gurubunda çalışmalarını, en azından haftada bir bu işe üç-dört saat ayırmalarını ve bu şekilde belli görevler üstlenmelerini de anlatamıyorsun. Her gün aktif olmalarını ise hiç mi hiç öneremiyorsun. İnsanlar bunu, yük taşımayı istemiyorlar ki! Bir hafta boyunca veya bir günlüğüne birşey yapmaya hazırlar ama MLN gibi bir örgütün bir üyesinin yapmak zorunda olduğu gibi sürekli bu şekilde yaşamak istemiyorlar.”
[Akt. G. Weber, *Gerilla Bilanço Çıkartıyor*, s. 193]

“Diktatörlüğü daha yeni gerisinde bırakmış bir ülkede yeni bir eylemci kuşağın eğitimi bizim eski eğitimimize göre daha alçak gönüllü olmak zorunda. Pratik olarak sıfırdan başlamak zorundasın, yavaş yavaş, sakince, insanları baskı altına almadan. Korkunç bir miras devraldık. Ve üyelerimizden büyük şeyler bekledik, içinde bulunduğumuz duruma kıyasla büyük şeyler. Herşey kendi vaktinde! Üyelerine nihai savaşa katılmaları için çağrı yapmakla daha yeni yenilgiden çıkmış olmak, bütün bir halkın daha yeni diktatörlükten kurtulmuş olması çok farklı şeyler. Buna ek olarak zor ekonomik koşulları da saymak gerekli, insanlar tencerelerinde birşeyler olsun diye bütün gün çalışmak zorundalar. Böyle bir şeyi dikkate almak zorundasın. Örgüt hiçbir zaman Che Guevara'lardan oluşmayacak. Onlar o kadar az ki! Sonra, kişisel sorunlar da var. Bir insanın MLN'ye girmesi geçmişimizden dolayı büyük bir adım, bunu yapan yaşamıyla oynuyor, bu şaka ya da boş laf değil. Birçok insan, Tupamaro taraftarları, yapabilecekleri her yerde bizi destekliyor ama hiçbir zaman üye olarak bize gelmezler.” (abç)
[Akt. G. Weber, *Gerilla Bilanço Çıkartıyor*, s. 141]

Tupamaros yöneticilerinin askeri darbe sonrasına ilişkin olarak Uruguay'daki mevcut durum üzerine yaptıkları bu gözlem ve değerlendirmeleri ile ülkemizdeki mevcut durum büyük bir benzerlik göstermektedir. Aradaki tek fark, Tupamaros'un bunları açık bir biçimde ortaya koyması, ama ülkemizde bunları söyleyerek bu koşulları kalıcı kabul ederek politikaların ve ideolojik söylemlerin yaygınlaştırılmasıdır. Örneğin, artık günümüzde sınıf mücadelelerinin geçerliliğini yitirdiği, bunun yerini “kadın”, “çevrecilik”, “cinsellik” gibi “sınıflarüstü” konu ve kesimlerin aldığı şeklindeki değerlendirmeler, yukarıda Tupamaros yöneticileri tarafından ortaya konulan durumla doğrudan bağlantılıdır. Öyle ki, bu tür ideolojik belirlemelerde bulunan kesimler (ki genellikle eski KSD ve DY çevreleridir), askeri darbelerden sonra ortaya çıkan durumu ülkemize özgü bir durummuşcasına sunarak, bu durumu veri alarak ve bu durumun değişmezliğini kabul ederek bu koşullar içinde politik faaliyetin nasıl olabileceğinin gerekçelerini sıralamaktadırlar. Kimilerinin deyişiyle, “sosyal uyanış ekonomik gelişmenin gerisinde kalmıştır”, dolayısıyla kitlelerin hareketsizliğine dayalı ve bu hareketsizliğin içinde hareketlenmesini sağlayacak politikalar “geçerlidir”. İşte “Bir dakika karanlık eylemi”. Onlara göre bu “eylem”, “uzun yıllar örgütsüz ve dağınık olan halk güçleri, kendilerini ifade edebilecekleri bu eylemi kendi yaratıcılıklarını da katarak meşru bir direniş hareketine dönüştürdüler. Bu eylemin en önemli özelliği evde kapalı kalmış, bir türlü uygun bir kanal bulup dışarı akamamış tepkinin açığa çıkmasını sağlamasıdır.”

Marksist-Leninist literatürde “kitle kuyrukçu-

luğu” olarak tanımlanan ve genel olarak kendiliğindencilik olarak ekonomizmde kendini tanımlayan bu politik yaklaşım, mevcut durumu veri alarak, bu durumun içinde ve bu durum tarafından belirlenmiş mücadele ve mücadele biçimlerini “en uygun mücadele olarak tanımlamaktadır.

Oysa bu konu, yıllar önce Rusya'da ortaya çıkmış olan kendiliğindencilğe karşı Lenin tarafından “Ne Yapmalı?” da ayrıntılı bir biçimde eleştirilmiş ve mahkum edilmiştir.

“Nereye? Sorusuna bu yönetici organın (ekonomistlerin yayın organı) verdiği karşılık şudur: hareket, başlangıç noktası ile hareketin bir sonraki noktası arasındaki uzaklığı değiştirme sürecidir. Bu eşi görülmedik derinlik örneği, sadece merak konusu bir şey olmayıp, koca bir akımın programıdır, R. M'nin şu sözcüklerle ifade ettiği, programın ta kendisidir: Özlemi duyulacak olan mücadele, mümkün olan mücadeledir ve mümkün olan mücadele, belli bir anda verilmekte olan mücadeledir. Bu, kendini edilgin olarak kendiliğindenliğe uyduran sınırsız oportünizm eğiliminin ta kendisidir.” (abc) [Lenin, Ne Yapmalı? Sol Yay. s. 21]

Görüldüğü gibi, askeri darbe sonrasında ortaya çıkan durum, pekçok ülkede oportünizmin yeni bir biçim altında ortaya çıkmasını sağlamıştır. Oportünistlerin, oportünist sözcüğünün sözcük karşılığına denk düşecek bir biçimde fırsatlardan yararlanma özelliği, 1990'ların dünyasında da değişmeden kalmaktadır.

Emperyalizmin kendi egemenliğini sürdürebilmek amacıyla geri-bıraktırılmış ülkelerde gerçekleştirdiği askeri darbeler ve bu askeri darbe koşullarında yürütülen pasifikasyon yöntemleri,

tüm geri-bıraktırılmış ölkelerde benzer tarzda sürdürölmüştür. Dolayısıyla sonuçları da birbiriy-le büyük benzerlik gösteren toplumsal sonuçlar karşısında soldaki tavırlar da birbirine benzer olmaktadır. Bu benzerliğin en önemli halkası, yoğun bir pasifikasyon ve terör ortamından etkilenmiş ve bunun sonucu yılgınlığa kapılmış küçük-burjuvaazi ve onun siyasal kavrayışıdır.

Geri-bıraktırılmış ölkelerin tarihsel gelişiminde küçük-burjuvazinin özel bir yere sahip olması ve 1960'lardan itibaren radikalleşmesi olgusu, kaçınılmaz olarak askeri darbe dönemlerinde uygulanan pasifikasyon uygulamalarında bu sınıfın hedef seçilmesini getirmiştir. Devrimci hareketin içine küçük-burjuva kesimlerden önemli sayıda unsurun katılmış olması, böyle bir pasifikasyon sonrasında devrimci örgütlerin önemli bir kadro kaybını da beraberinde getirmiştir. Ancak en önemli gelişme, devrimci örgütlerin kadrosal kayıplarından çok, bu unsurların mevcut pasifikasyon ortamı içerisinde “sol” unsurlar olarak önemli bir rol üstlenmiş olmalarıdır. Genel olarak “örgütsüz sol unsurlar” olarak tanımlanan, gerçekte ise devrimci örgütlerden ayrılan bu unsurlar, askeri yönetimlerin baskı ve terörüne daha az maruz kalabilmek için kendi “geçmişlerini” reddetmişler ve 1980 sonrasında emperyalist propagandayla yaygınlaştırılan neo-liberal ideolojinin savunucusu haline gelmişlerdir. Ancak bu savunuculuk, kendilerinin savladığı gibi ve de kendilerinin savundukları gibi, kendiliğinden ve kendi bilinçlerinden gelen koşullarla olmamıştır. Amerikan emperyalizminin “Project Democracy” (demokrasi projesi) ile birlikte dönüşmüşler ve bugünkü konuma getirilmişlerdir.

Bu sürecin nasıl ortaya çıktığını ve geliştiğini bilmek, aynı zamanda günümüzdeki durumu kavramak açısından büyük bir öneme sahiptir.

“Yetmişli yıllarda emperyalizm, Güney'deki 'zavallı yeğenler' karşısında zafere ulaşmıştı. Sol, ya fizik olarak yokedilmişti ya da cezaevindeydi, devletin terörizmi ise toplumu etkili bir biçimde korkuya ve dehşete düşürmüştü. Sosyal adalete olan özlemlerinin sert bir şekilde cezalandırılacağı ve ütopyalara bağlanmamanın daha sağlıklı olduğu pratikte gösterilmişti.

Askeri zordan daha sonra ekonomik zor geldi. İnsanlar alım güçlerinde büyük bir düşüşü kabullenmeye zorlandılar, orta tabaka yoksulluğa itildi. Yine insanlar iyi bir geleceğe ilişkin rüya kurmak yerine günlük yaşamlarını sürdürebilmek için çalışmaya zorlandılar. Artık devrimin değil, ücretlerin ödeneceği günün özlemini çekmeliydiler. Parola şuydu: Becerebilen kendini kurtarsın!

1979'da aniden alarm sistemi çaldığında emperyalizm açısından Güney Amerika'da durum denetim altındaymış gibi görünüyordu. Nikaragua'da Sandinistler iktidarı almıştı. Böylece Washington'da, uzun süreli diktatörlüklerin bütün halkı kendilerine karşı birleştirdiği ve diktatörlüğe karşı nefretin bir devrimci duruma dönüşebileceğine dair tehlikenin bilincine varıldı. Yeni bir konseptte ihtiyaç vardı.

Yeni plan üzerine uzun zaman çalışılmıştı ancak resmi olarak 'Project Democracy' (Demokrasi Projesi), ilk defa 1983'te ABD Dışişleri Bakanı George Schultz ve ABD Enformasyon Bakanlığı USIA'nın direktörü Charles Wick tarafından kamuoyuna tanıtıldı; bununla böyle deniliyordu,

'demokrasinin alt-yapısı' demokratik çabaların dünya çapında desteklenmesi yoluyla ilerletilecekti.

Daha 1983'te Rond Reagan yönetimi toplam 20 milyon doları ABD kongresinin haberi olmadan benzer bir hedef için harcamıştı: Dışışleri Bakanlığı, USIA ve Uluslararası Kalkınma Dairesi (AID) tarafından vakfedilen paralar, hedeflenen şeye iyi bir şekilde ışık tutuyor:

- Sosyalist Enternasyonal'in uluslararası toplantılarına ABD 'sosyal demokratlarının' katılımını sağlamak için aşırı sağcı National Strategy Information Center'e (Ulusal Stratejik Enformasyon Merkezi, eski CIA başkanı Casey tarafından kurulmuştur) 50.000 dolar sağladı. 'Sosyal demokratlar' arasında emekli Amiral Elmo Zumwalt (Nixon döneminde Ortak Genel Kurmaylığın üyesi) ve aşırı sağcı yazar Midge Decter (önceleri CIA tarafından finanse ediliyordu) vardı.

- 'Serbet piyasacılığı araştırma ve serbest piyasacılık üzerine aydınlatma merkezi' için 60.000 dolar.

- Latin-Amerika diktatörlerinin basın sözcülerinin ABD'yi ziyaretlerini finanse etmek üzere İşadamları Derneği 'Mid-American Committee'ye 162.000 dolar,

- Ernest Lefever'in 'Etik ve Kamusal Politika Merkezi' için 200.000 dolar. Lefever, Reagan tarafından Dışışleri Bakanlığı'nın insan hakları bürosuna, Sovyetler Birliği'ndeki barış guruplarının teşvik edilmesi için atanmış, ancak başarısız kalmıştı.

- "Project Democracy" için 1984 yılında daha düşük bir miktar olan 65 milyon dolar ayrılması planlanmıştı, bu para ile öncelikle partiler, ensti-

tüler, üniversiteler, sendikalar ve gazeteler finanse edilecek ama ABD sendikası AFL-CIO'nun uluslararası programları, yani yurtdışında demokratik, daha doğrusu anti-komünist sendikalar birliği de desteklenecekti. Tüzüğü yabancı hükümetlerin parasal desteğini yasaklayan kuruluşlara üçüncü örgütler aracılığıyla 'kara para aklanarak' iletilecekti. Tabii ki CIA da eksik olmayacaktı. Dışişleri Bakanlığı tarafından CIA'nın katılımı kesinlikle reddedilmişse de, sol eğilimli Amerikan dergisi 'Counterspy'ın yazdığı gibi, Charles Wick bir senato komisyonu önünde gizli servisin planlamaya karıştığını kabul etmiştir. State Department'in 3 Ağustos 1982 tarihli açıklamasından anlaşıldığı gibi CIA öncelikle 'kapalı eylemlerden' sorumluydu.

'Project Democracy' için şu miktarlar öngörülüyordu:

- "Geri kalmış ülkelerdeki ordu önderlerinin demokratik prensipleri ve demokratik hareket tarzlarını öğrenmeleri" için 1,5 milyon dolar.

- ABD vatandaşları ile yabancılar arasında 'olumlu bağlar' kuracak olan ve 'ortak değerlerin savunusuna dayanan' Transoceanic Leadership Project için 1,5 milyon dolar.

- 'Latin-Amerikalı öğrencilere önderlik eğitimi' için 500.000 dolar.

- Demokrasi ile serbest piyasa ekonomisi arasında varsayılan ilişkilerin propagandasını yapacak 'Serbet Girişimcilik Merkezi'nin kurulması için 1 milyon dolar.

- 'Mülteciler için bir çekim merkezi olacak' yeni bir Sovyetler Birliği Araştırma Merkezi için 500.000 dolar.

- ABD State Department'ı, dünya çapında bir-

çok ülkede 'Marksist diyalektik düşünceleri içeren kitapların kolayca ve çoğu kez ucuza bulunabilmesine karşılık demokratik bakış açılarını içeren kitapların eksikliğinden hareket ettiğinden 'dünya çapında kitap yayınlama projesi' için 4.455 milyon dolar. [Otogarlarda, marketlerde kitap fuarlarında ve yerden mantar biter gibi biten yayınevlerinin ucuz yüzlerce çeşit 'yol kitapları', 'sahil kenarında okunacak kitaplar', ev-el işleri pratik kitapları, üniversitelere giriş, yardımcı ders kitapları...]

- 'Honduras, Guetamala ve El Salvador'da kırsal bölgelerde yaşayanlar için yerel gazetele-
rin kurulmasını da içeren 'Orta Amerika Medya Programı' için bir milyon dolar. 'Bu gazeteler baş-
ka alanların yanı sıra şu alanlarda da bilgi sunma-
lı: Aile sağlığı, tarım üretimi yöntemleri ve de-
mokrasiyi desteklemenin yarar ve kazançları'.

'Project Democracy'e ideolojik alanlarda eş-
lik edecek müzik için sunulan paralar askeri har-
camalarla kıyaslandığında oldukça az olmasına
ragmen, bu paralar, askeri diktatörlüklerin ABD
dostu demokrasilere dönüştürülmesinde azım-
sanmayacak bir rol oynamışlardır. Askeri rejim-
leri izleyen yeni sivil hükümetler, uluslararası fi-
nans-kapitalin dikte ettiği şartları itirazsız kabul
etmek zorundaydılar. Sosyal ve endüstriyel geliş-
me gibi kendi ülkelerini ilgilendiren saçmalıklar
için yer yoktu. Siviller hükümete gelirken asker-
ler iktidarda kalmışlardı. Diktatörlüklerin baskıcı
yasaları hemen hemen tamamen devralındı ve
insan hakları ihlalleri için af yasaları çıkarıldı.
Emperyalizm, bir diktatörlüğün 'kontrol altındaki
demokrasiye' dönüştürülmesini en mükemmel
şekilde Uruguay'da başardı." [G. Weber, *Gerilla Bi-*

lanço Çıkartıyor, s. 34-35]

Amerikan emperyalizminin “Demokrasi Projesi” böylesine geniş kapsamlı ve çok yönlü olarak hazırlanmış ve uygulamaya sokulmuştur. Genel olarak ideolojik ve demagojik propagandaya yönelik yanıyla bu uygulama T. Özal'ın deyişle 'tansformasyon'u, yani soldan kendine uygun insanları devşirmeye özel bir ağırlık vermiştir. Bunun nasıl gerçekleştirildiğini Amerikan belgelerine dayanarak G. Weber şöyle anlatıyor:

“1980 yılında İnter-Amerikan Güvenlik Konseyi için hazırlanan ve ABD dış politikasının seksenli yıllar için prensiplerinin tanımlandığı ünlü 'Santa Fe Komitesinin gizli belgesinde' şöyle deniliyordu: Savaş, insan doğasına aittir, politik-ideolojik unsur ön planda olmalıdır. Radio, televizyon, kitap, yazı ve broşür, fon, burs ve ödül aracılığıyla Latin-Amerika aydınlarını kazanmak için bir kampanya örgütlenmelidir. Gizli doküman şu öneriyle bitiyor: 'Dış politikanın araçlarına arkadan destek verebilmek için insanların beyni kazanılmak zorundadır. Çünkü politikanın arka desteği olarak inanç, zafer için tayin edicidir.”

Santa Fe dökümanında açıklandığı gibi, aydınları fethetmeyi hedefleyen savaş baltası raftan indirildi. Olta yemi sadece 'takdir görme ve değer kazanma' değildi, ekonomik teşviklerden de oluşuyordu. Diktatörlükler sırasında üniversiteler açlığa terkedilmişti. Budama, önceleri kıtanın gözde fakülteleri sayılan tüm fakülteleri etkilemişti. Montevideo Tıp Fakültesi dünya çapında prestije sahipti ve üniversite kliniği göstermeye değerdi, burada araştırma yapılıyor, ama komşu ülkelerden hastalar da tedavi ediliyordu. Bugün Hospital de Clinicas'da araştırma için, ameliyat

malzemeleri ve arşıflar için para bulunamıyor. Manevi ilimler fakültelerinin durumu daha da kötü, çünkü bunların 'ürünleri' hemen kullanılmıyor. Arjantin'de bir felsefe profesörü ancak dolmuş parasını ödeyecek kadar ücret alıyor.

Fakültelerin açlığa terkedilmesiyle birlikte aydınlar doğal işyerlerini kaybettiler. Aynı zamanda işsiz kalan sosyalbilimcilere yeni çalışma sahası teklif edildi: Santa Fe dökümanının önceden belirlediği gibi, yabancı fonlar tarafından finanse edilen 'araştırma enstitüleri' topraktan mantar patlar gibi ıktılar.

'Project Democracy' de 'temiz vakıflara oynamıştı. ABD Enformasyon Dairesi, 'Project Democracy' bütçesini senatonun dışışleri komisyonuna sunduğunda, Demokrat Parti'nin bazı yeleri tarafından hkmetle olan sıkı bağı yüzünden eleştirilmişti. Senator Paul Tsongas için çözüm, her büyük partinin asıl olarak vergi gelirlerinden finanse edilen bir vakfa sahip olduğu Batı-Almanya modeliydi. Vakıf paralarını alanlar, böylece hükümet parası olmayan 'temiz' para aldıklarını iddia edebilirlerdi. Örneğin Alman Friedrich-Ebert Vakfı, yetmişli yıllarda, komünistlerin iktidara gelmesini önlemek için Portekizli sosyal-demokratlara mali yönden büyük destekler vermişti...

'Otuzlu yıllarda, Latin-Amerika'da, yabancı vakıflardan mali destek almayı kabul eden bir solcu aydını bulabilmek pratik olarak mümkün değildi. Bugün, enstitü, bir Avrupa ya da Kuzey-Amerika vakfı tarafından finanse edilmeyen bir sosyal bilimciyi bulmak çok zor.' Bunu ABD sosyoloğu James Petras, Uruguaylı haftalık dergi Brecha da 'Latin-Amerika Solunun Başkalaşması'

başlıklı bir makalesinde yazıyordu. Sona eren seksenli yıllar yeni bir aydın tipi doğurdu, Gramsci'nin 'organik aydınını' değil, emperyalizm tarafından finanse edilen ve ülkesinin toplumsal mücadelesiyle bağı olmayan 'kurumsallaşmış aydını'.

Yabancı finans kaynakları, vakıflar ve aydınlar arasında olan ilişki çok yönlü ve ince bir ilişkidir. Ne doğrudan bir müdahale ne de kaba sansür uygulaması vardır. Ekonomik bağımlılığı gizlemek için aydına, geniş bir hareket özgürlüğü tanınır.

Altmışlı yılların sonuna doğru, hemen hemen hepsi solcu olan aydınlara karşı genel saldırı, gazetelerin kapatılmasıyla başladı. Sol gazeteciler işlerini kaybettiler, yüksek öğretim üyeleri üniversitelerden kovuldular. Çoğu cezaevlerine atıldı ya da öldürüldü. Diktatörlük sırasında 'ensitütüler', bir teorik boşlukta başgösterdiler, vakıflar, desteği haketmenin şartlarını geniş tuttular. Entelektüellere belli bir hareket serbestisi tanıyorlardı, parola şuydu: Kafayı kuma gömmeli, dikkat çekmemeli, ayakta kalarak yaşamalı. Bir kez vakıfların çanağına bağlanınca, generaller elveda deyip demokrasiler başlayınca da ayrılmadılar. Bunlar için çalışma piyasası değişmedi çünkü, siviller de üniversitelere para yatırmıyordu. Kim sürgünden geliyorsa, o, genellikle yabancı finansman kaynakları ile birlikte 'projesini' de beraberinde getiriyordu.

Bu 'projeler'in ilk dalgası, temasal olarak öncelikle insan haklarına ve yeni ekonomik modelin araştırılmasına yönelikti; ikinci dalga yeni toplumsal hareketleri araştırma ve üçüncüsü demokratikleşme süreci ve dış borçlar problema-

tiği üzerine yoğunlaştı.” (abc) [G. Weber, *Gerilla Bilanço Çıkartıyor*, s. 34-35]

İşte bu şekilde ideolojik propaganda için kazanılmış yeni unsurlarıyla emperyalizm ve oligarşiler, basın-yayın alanından eğitim alanına kadar pekçok alanda ideolojilerini sunan ve geçmişteki “sol” görüntüleriyle güven sağlamış kişilerle toplumsal yapıyı etki altına aldılar. Emperyalizmin ve oligarşilerin bu yeni adamları, sol söylem kullanmaya devam ederek serbest Pazar ekonomisi ile demokrasi arasında varolmayan ilişkiyi yıllarca öğrencilerine ve kitlelere propaganda ettiler. Tüm olguları birbiri ardına sorulararak, ama bu olgular arasındaki diyalektik ilişkiyi gizleyerek felsefi olarak pozitivizm ile pragmatizmin yaygınlaşmasını sağladılar. Daha düne kadar “kendilerinden” olduğunu bildikleri yazarların, gazetecilerin, öğretim üyelerinin bu yeni işlevini farketmeyen ilerici kesim bunları dinlemekte bir sakınca görmediler. Ülkemizde olduğu gibi, 1980'lerin başlarında Asaf Savaş Akat, Çağlar Keyder gibi ekonomistler, Amerikan emperyalizminin istediği doğrultuda yazdıkları ekonomik yazıları ilerici olarak bilinen gazetelerde ve yayınevlerinde yayınladılar. İhracata yönelik sanayileşme üzerine bu ekonomistlerin yaptığı yoğun yazınsal faaliyet, Gramsci'nin yazılarının çevrilererek birbiri ardına yayınlanmasıyla birlikte geliştirildi. Gramsci'nin burjuva toplum anlamındaki “sivil toplum” değerlendirmeleri, askeri yönetime karşı, yani askeri yönetimin toplumuna karşı sivil iktidarları tanımlayan bir değerlendirmemiş gibi sunuldu. 1990'larda yaygın olarak kullanılmaya başlanan “sivil toplum ölçütleri” tanımlamaları -ki demokratik kitle örgütlerinin yerine

kullanılmaktadır- yapılan çarpıtmanın boyutlarını gösterecek niteliktedir.

Ve bu dönemde en önde gelen yayın kuruluşu Kavala Holding tarafından finanse edilen İletişim yayınları olmuştur. Cezaevlerinden çıkmış işsiz ve mesleksiz pekçok eski devrimci, bu yayınevinin çatısı altında topluma yeniden entegre olabilmeye yetecek bir süre için “yazar” olarak işe alındılar. Ve Yeni Gündem dergisi İletişim Yayınları tarafından yayınlanmaya başlandı.

Eğitim sisteminin YÖK'le birlikte Amerikan emperyalizminin Demokrasi Projesi için kullanılmasıyla birlikte bozulmasıyla, yeni öğrencilerin genel kültür ve aktüel haber üzerine bilgisiz bırakılmasını getirdi. Bu alandaki boşluk da birbiri ardına yayınlanan ansiklopedilerle dolduruldu. Bütünsel bir bilgi yerine parçasal ve soyutlanmış bilgiyi içeren ansiklopediler, İletişim Yayınlarının çıkardığı “Sosyalizm Ansiklopedisi” ile ulaşabileceği en noktaya kadar ulaştı. Artık sosyalizme ilişkin bilgiler de parçasal ve tekil olarak bulunabilecekti. Böylece yeni kuşak, bütünsel bilgiden uzak tutularak bilginin tekil ve parçasal olduğu şeklinde bir kavrayışla yetiştirildi. Tupamaros'un bir yöneticisinin Uruguay gençliği arasında gördüğü durumu anlatırken söylediği şu sözler, bu kavrayışın devrimci Pratik açısından sonuçlarını açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

“...bugün birçok genci birlikte tartışırken görünce, analiz yapma veya sonuç çıkarma yeteneğinden yoksun olduklarının farkına varırsın. Kimse onlara gidip, şunu veya bunu yapacaksınız demese, onlar tarafından hiçbir şey yapılmıyor. Kendilerine ne yapılacağını söyleyen birisine

ihtiyaçları olduğunu söylüyorlar.”

Ancak, yapılan karşı propaganda salt bunlarla sınırlı değildir. Ekonomiye ilişkin alandaki yayınların yanısıra, sanat ve edebiyat alanında da benzer yayınlar geniş ölçüde yapılmaya başlandı. Her türlü sınıfsal özünden arındırılmış her alanda yapılan bu yayınlar içerisinde romanlar bir d önem için özel bir yere sahip olmuştur. Latife Tekin'den Orhan Pamuk'a, Ahmet Altan'dan Duygu Asena'ya kadar pekçok “romancı” piyasaya sürüldü. Yoğun bir terör ve pasifikasyon ortamında sındırılmış ve kendi evine kapatılmış ilerici kesim için dünyayla bir iletişim aracı olarak düşündükleri bu romanlar önemliydi. Bir yandan kendileri okurken diğer yandan çevrelerinde bu romanların tanıtımını yaptılar ve yeni kuşağın okuması için çaba gösterdiler. “12 Eylül romanları” olarak da bilinen bu romanlar, yeni yetişen kuşağın bilincini, dünyaya bakışını ve dne yönelik bilgilerini biçimlendirdi. 1980 öncesi devrimci mücadelesinin devrimci mücadelesi ve devrimciliği bu romanlarda işlenen çarpıtmalar, bozmalar düzleminde yeni kuşak tarafından “ğrenildi”.

Bu romanlarda işlenen ortak temaya göre, 1980 öncesi devrimci mücadelesi içerisinde bireylerin “bireysellikleri” ve “kimlikleri” yok sayılmıştı; bu mücadele içerisinde bireylerin “zel hayatları” bir yana itilmiş ve bireyler kendi “zel”liklerini yitirmişlerdi. “Bacı edebiyatı” diyerek tüm geçmiş devrimci mücadele bir kalemde karalanmaya çalışıldı. Ve Cumhuriyet Gazetesinin “Hızlı Gazetecisi” bu romanların çizgi alanında destekçisi olarak birden popülerleşti. Artık hemen her yerde “bacı” sözcüğü üzerine konuşul-

maya ve bu sözcüğü kullananlarla alay edilmeye başlandı. Böylece adı konulmadan “serbest aşk” piyasaya sürüldü. 12 Eylül askeri yönetimi tarafından özel olarak yaygınlaştırılan porno video filmleriyle zamandaş olarak ortaya sunulan bu yaklaşım kısa sürede (ve adı konulmadan) benimsendi. Ve böylece bireylerin “kendi özel hayatları” ile devrimci mücadele birbirinden ayrıldı. Bu “bilgi”yle bir kişi devrimci olmak istediği takdirde, kendi “özel hayatından” uzaklaşmak ya da bu hayatını düzenlemek zorunda kalmayacağı düşüncesi yaygınlaştı. Oysa devrimci mücadeleye ilişkin az çok bilgisi olan bir kişinin kolayca kavrayacağı gibi, kolektif ve toplumsal bir mücadeleyle böylesi bir düşünce kesinkes bağdaşmaz. Özellikle illegal örgütsel faaliyetlerde böylesi bir düşünce, örgütsel faaliyetin içten bozulmasını ve çözülmesini getirecek kadar tehlikeli sonuçlar verebilecektir.

Tüm bu gelişmelerin sonucunda yeni kuşak, kendi özel yaşamı ile örgütsel faaliyet arasında kesin bir ayrım olması gerektiğine inandırıldı. Kendi özel yaşamına müdahale eden, özel yaşamını örgütsel faaliyete tabi kılan anlayışa karşı çıkılması gerektiğini düşünenlerin sayısı arttı.

Burjuva demokratik haklardan birisi olarak kendilerine kavratılan “kişinin özel hayatının dokunulmazlığı” kişinin her yerde her istediğini yapabileceği şeklinde kavranıldı ve böylece örgütsel faaliyet alanına yansıdı. 1980 öncesinin devrimciliği “dinozorluk” olarak karalanırken, yeni genç kuşak tüm propagandaya karşı korumasız hale getirildi.

“60 Günlük Birşeyler” yaygınlaştı. Geçici ilişkiler kalıcı ilişkilerle yer değiştirdi. Ve tüm bunla-

rın anti-marksist olduğu bilinmeksizin Marksizm adına benimsenildi. Ve öyle bir bireyselleşmiş bireyler ortaya çıkarıldı ki, bunlar kendi kendilerine ve mevcut kavrayışları ile devrimci mücadeleyle kesinkes çatışır duruma gelmişti. Her türlü örgütlülüğü, kolektif faaliyeti ve yaşamı, kendi bireyselliğine ve özel yaşamına vurulmuş bir zincir gibi gören bu yeni kuşağın bilinci “nesnel gerçek” haline geldi.

Edebiyat alanındaki bu propagandanın sinema alanındaki uygulayıcısı Sinan Çetin ve resim alanında Bedri Baykam oldu.

Aynı dönemde devlet televizyonu Attilâ İlhan'ı “keşfetti”! 12 Eylül öncesinin devrimcilerini ve devrimci mücadelesini karalayan romanlar yanında Attilâ İlhan'ın romanları, ülkemiz tarihinin son elli yılını aynı perspektiften ve aynı amaçlarla karalıyordu. Çekilen diziler, dönemin yapılmak istenenlerini açık bir biçimde yansıtıyordu: Kartallar Yüksek Uçar ve Yarın Artık Bugündür. Aynı zaman diliminde Murat Belge'nin “soyut gelecek için somut bugünden vazgeçilmez” sözleriyle tanımlanan “felsefe”, böylece televizyon dizileriyle desteklendi ve yaygınlaştırıldı. Artık yarınsız ve dünü tümüyle reddeden bir bugün anlayışı toplumsal ölçekte üretilmeye başlandı. Sürekli enflasyon ortamının getirmiş olduğu ekonomik istikrarsızlık (yarınsızlık) ile kendi maddi temelini bulan bu anlayış, giderek günlük düşünüp, günlük yaşamayı bir nitelikmiş gibi insanlara kabul ettirdi. Bireyin kendi bireyselliğini yaşaması, dünü ve yarını düşünmeksizin bugünde, somut bugünde yaşaması her türlü araç kullanılarak meşru kılındı. Artık herkes bir küçük-burjuva olmuştu ve her küçük-burjuva gibi, “ne sevim-

li, ne ilginç, ne eşi bulunmaz insanım, ama gel gör ki, bırakmıyorlar dilediğim gibi yaşayayım” (M. Gorki: *Küçük-Burjuva İdeolojisinin Eleştirisi*, s.21, Ortam Yay.)

Maksim Gorki, Sovyet iktidarı koşullarında küçük-burjuva ideolojisinin tutarsızlığını ve çelişkilerini ortaya koyarken şöyle yazmaktadır: “Her küçük-burjuvanın temel özelliğinin 'bir tek', 'eşsiz' olduğuna inanmasıdır. Bu yüzden o her merasimde bulunur: 'Bütün düğünlerde nişanlı, bütün cenazelerde ölü' olan odur. Devletin ve toplumun kendisi ile birazcık ilgilenmelerini, kendisine 'insanca' muamele edilmesini ister... İnsanseverdir, insancıdır. Bunu her yerde elinden geldiği kadar ispat etmeye çalışır.” (age, s. 25) diyerek devrimci mücadeleden uzak durmaya başlamışlardı.

1986 yılına gelindiğinde bireyselleşme ve bireycilik toplumsal ilişkiler alanından politik alana yansıtıldı. Ve her türlü örgütlülüğe karşı bir girişim olarak Kuruçeşme Toplantıları düzenlenmeye başlandı. Ve artık etilen tohumların politik alanda biçilmesinin vakti gelmişti.

1990'a kadar ağırlıklı olarak basın-yayın alanında sürdürülen bu emperyalist propaganda, yeni yetişen kuşağı tümüyle etkisi altına almıştı. 1986-90 arasında sol birlik tartışmaları adı altında yapılan toplantılarla, propaganda, Marksist-Leninst ideolojiye yönelik saptırma, çarpıtma ve saldırıya dönüştürüldü. Özellikle cezaevlerinden çıkan sol örgüt kadrolarının, gerek devlet terörüyle yeniden yüzyüze gelmemek için, gerekse karşı karşıya kaldıkları ailesel ve toplumsal baskılardan kurtulmak için, gerekse de yeniden devrimci mücadelenin zorluklarına göğüs geremeyeceklerini bildikleri için, bu ideolojik saptırma ve

saldırıları benimsemeleri gündeme geldi. Cezaevlerinden izledikleri ve dışarı çıktıklarında karşılarına çıkan yeni “dünya” içinde kendi küçük-burjuva bireycilikleri ile yaşayabileceklerini görmeleri, bu ideolojik saptırmalara katılmalarını genişletti. Artık cezaevinden her yeni çıkan, yapılmış ideolojik propagandayı kendi yaşam öyküsünden alıntılar yaparak desteklemeye başladılar. Onların bir dönemlerin devrimcisi olduğunu düşünen ve bu yüzden kendilerini dinlemeye hazır yeni genç kuşak, bu öykülerle o güne kadar kendilerine yönelik yapılan propaganda arasında uyum olduğunu düşünmek zorunda kaldılar. Böylece 1980 öncesinin devrimciliğiyle ve devrimci örgütlülüğüyle hiçbir ilişkisi olmayan yeni tip bir “devrimcilik” “meşruiyet” kazanmış oldu.

1990 ve sonrası ise, basın-yayın alanından televizyon ve radyoculuğa geçişle belirlenmiştir. Doğrudan T. Özal'ın denetimi altında kurulan Star Televizyonu, bu yeni dönemin ilk adımını oluşturdu. Bir yandan özel televizyon yayını başlatılırken; diğer yandan kimi gazeteciler radyo ve televizyon yayıncılığı üzerine “meslek eğitimi” için Amerika'ya yollandı. Bunlar arasında Ali Kırca, Ufuk Güldemir en göze çarpan kişiler oldular. Bunlar, “eğitimlerini” tamamlar tamamlamaz yeni açılan özel televizyonlarda haber programlarının başına getirildiler.

“İnsanların beyni kazanılmıştı”. Kimileri doğrudan “yeni dünya düzeni”ne ikna edilmişler, kimileri çeşitli kariyerlerle satın alınmışlar, kimileri de karşı karşıya oldukları ekonomik sıkıntılardan kurtarılaraq kazanılmıştı. Artık yapılması gereken bunların yarattığı ve yaratacağı yeni ilişkilerin toplanması, örgütlenmesiydi. İşte 1991 yılına

girildiğinde T. Özal'ın “yeni” bir Amerika gezisiyle birlikte “iç barışı sağlamak amacıyla cezaevlerinde yatanların çıkartılması” gündeme getirildi. Ve T. Özal, Amerika'dan döner dönmez infaz yasasında değişiklik yapılarak cezaevlerinde bulunan siyasi tutsakların “şartlı olarak tahliye edilmeleri” sağlandı.

1991 yılının Nisan ayında çıkartılan yeni infaz yasası, cezaevlerinde tutsak bulunan binin biraz üzerinde bulunan siyasi tutsağın tahliyesine olanak sağladı. Bu siyasi tutsaklar, şu ya da bu düzeyde de olsa 12 Eylül öncesinin devrimci örgütlenmelerinin yöneticileri ya da en ileri kadroları durumundaydı ve cezaevinde kalmış bulunan son kişilerdi. Bunların kendi örgütlülükleri içinde önemli bir yerleri ve etkileri olduğu kesindi. Ki hemen hemen tüm örgütlenmelerin yöneticileri bunlar arasında yer alıyordu. Dışarının değiştirilmiş sol ilişkileri içerisinde bunların ne yapacakları önceden kesin olarak bilinmese de, ellerindeki kimi veriler ve bilgiler, bunların yönlendirebileceğini gösteriyordu. Yine de yönlendirilemeyenlere karşı oligarşinin klâsik yöntemi, yani zor uygulaması her an uygulanabilecek durumdaydı. Nitekim infaz yasasıyla çıkan kimi örgütlerin yöneticileri, yasal alanda kalırken kendi illegal örgütsel faaliyetlerini sürdürmeleri durumunda olduklarından çok sıradan nedenlerle tutuklandılar.

Ancak bu olayların içerisinde en önemli operasyon, infaz yasası ile tahliye edilmiş kimi sol örgüt yöneticilerinin yasal örgütlenmeler kurmalarının teşvik edilmesi ve bu yöndeki faaliyetlerinin mali olarak desteklenmesi olmuştur. Özel olarak Mesut Yılmaz tarafından yürütülen bu operas-

yon, taliye olmuş çeşitli sol unsurların “birleşik” bir sol parti içinde örgütlenmelerini sağlama ve bu örgütlenme içinde bütçeden belli bir paranın ayrılmasını temin etmek şeklinde olmuştur.

Şüphesiz Amerikan emperyalizminin ülkemizde uygulamaya soktuğu “demokrasi projesi” kendi planladıkları düzeyde ve yönde hiçbir engelle karşılaşmadan sürdürülebilmiş değildir. Örneğin 1991 Nisan ayında T. Özal tarafından gündeme getirilen infaz yasasında değişiklik yapılarak siyasi tutsakların tahliye edilmeleri yönündeki girişim, TBMM’de DYP’nin muhalefeti ile karşılaşmış ve istenilen biçimde çıkartılamamıştır. Anayasa Mahkemesinin yasaya ilişkin 31 Temmuz 1991 tarihli kararıyla bu engel aşılabilmiştir.

1991 Ekim ayında yapılan Genel Seçimler’de DYP birinci parti olarak çıkmış ve Demirel, SHP ile koalisyon hükümeti kurmuştur. Bu gelişme, o ana kadar uygulanmış olan projenin yeni bir evreye geçirilmesi için de yeni olanaklar sağlamıştır. Özellikle SHP’nin hükümette olması yasal alanda yeni sol örgütlenmelerin sağlanması için uygun bir ortam oluşturmıştır. SHP’li bakanlar aracılığıyla bu oluşum içinde olacak bireylere çeşitli olanaklar aktarılmaya başlanmıştır. Cüneyt Cansever ve Fikri Sağlar bu faaliyetlerde öne çıkan isimler olmuştur. (Bu ilişkiler içerisinde olan, ilişkilerde rol oynayan ve yeralan bireylerin, tüm bu sürecin bilincinde olup olmadıkları önemli değildir. Kimi zaman kendisini “solcu” ya da “demokrat” olarak tanımlayan bireyler, çok kolaylıkla devlet aygıtı içerisinde yer alarak ve devlet aygıtının doğal işlevini yerine getirerek “iyi işler” yaptıklarını ya da yapabileceklerini düşüncüler. Bu tür bireylerin kendi niyetleri ile devle-

tin pasifize etmeye yönelik amacı arasında uyum olduğu sürece, kişinin siyasal kimliği fazlaca önemli olmamaktadır. Hatta kimi durumlarda, alınmak istenen sonucu gizlemeye hizmet ettiği için bu tür kişiler tercih edilebilmektedir. Aynı şekilde, devletin bu yöndeki faaliyetlerinin konusu olan kişiler de devletin amacının pasifikasyon olduğunu bilmelerin karşın, çok kolaylıkla bu “olanakları” almakta sakınca görmezler. Genellikle soldaki oportünistler arasında yaygın olan görüş, bu tür “olanakları” almak ve kendi amaçları için “kullanmak” şeklinde olmaktadır. Ancak bu görüş, kesinkes devletin o anki amacının, kendi icazeti altında yaşatacağı legal bir sol hareketle illegal ve silahlı örgütlenmeleri pasifize etme olması ile bağlantılı olduğunu sürekli gizlemektedir.)

Elbette ekonomik, toplumsal ve siyasal olaylar nesnel süreçlerdir, dolayısıyla öznel müdahaleler her zaman istenilen sonuçlar veremeyeceği gibi, istenilen zamanda da etkili olamazlar. Gelişen noktada “demokrasi projesi” pekçok sonuçlarını tam olarak sağlayamayacak durumda olmuştur. PKK'nin sürdürdüğü gerilla savaşı ve bunun giderek kitlesel direnişlere dönüştüğü 1992 yılında “demokrasi projesi”nin pekçok uygulanması yavaşlatıldı ve hatta kimi durumlarda tümüyle durduruldu. Uygulamanın sürdürülmesi için öncelikle koşulların daha elverişli hale getirilmesi için tüm yoğunluk PKK üzerine yöneltildi. 1993 Mart ayında PKK'nin “ateşkes”e ikna edilmesi bu yönde atılmış en önemli adımı oluştuyordu. Özellikle legal alanda örgütlenme yapmak durumunda olacak olan eski sol unsurlar açısından önemli bir sorun olan Kürt sorunu ve PKK'nin silahlı eylemleri, bu gelişmeyle birlikte

aşılabilir hale getiriliyordu. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi, her şey öznel istemlere göre gelişmez. Sınıflı toplumlarda çeşitli sınıf ve tabakaların değişik istemleri ve bunlara yönelik faaliyetleri çeşitli bileşimler ve oluşumlar oluşturur. İşte bu oluşumların bazıları T. Özal aracılığıyla yürütülen projenin uygulanmasını kimi zaman kesintiye uğratmış, kimi zaman tümüyle durdurmuştur. Ve 1993 ortasında T. Özal'ın ölümü, Demirel'in Cumhurbaşkanı oluşu, DYP'nin başına T. Çiller'in, SHP'nin başına Murat Karayalçın'ın getirilmesi, bu yönde etkide bulunmuştur. İlk anda T. Çiller ve M. Karayalçın, Özal tarafından yürütülen projenin sürdürücüsü olarak düşünülmüştür. Kendi medyalarının sözleriyle her ikisi de Özal'ın misonunu benimsemiş kişilerdir. Bu farklılaşmanın en önemli etmeni Genel Kurmay'ın “demokrasi projesi”nin kimi uygulama ve açılımlarına karşı tavır almasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle T. Özal tarafından dile getirilmeye başlanan Kürt sorununun “barışçıl çözümü” Genel Kurmay tarafından kesinkes reddedilmiştir. Ve birbiri ardına yapılan Amerikan gezileriyle projenin uygulamasında kısmi değişiklikler yapılması karşılığında “kabul görmüştür”. (Ancak Amerikan emperyalizmi bir yandan oligarşik içindeki çelişkilerin boyutlarına göre bazı uygulamalara sessiz kalırken, diğer yandan Kuzey Irak üzerinden kendi yönündeki uygulamaları sürdürmeye devam etmiştir.) Böylece tüm süreç 1993-95 arasında önemli bir duraksamaya uğramıştır. 1996 yılına girildiğinde ÖDP'nin kurulmasıyla süreç yeniden canlanmaya başlamıştır.

Amerikan emperyalizmi için kendi projesini uygulayabilmesinde özel bir yere sahip olan va-

kıfların, ülkemizde de oldukça önemli bir işleve sahip olduğunun altı çizilmek zorundadır. Bu konuda “temiz vakıflar” olarak “68'liler Vakfı” ile İHV özel bir yere sahiptir. Bu vakıfların varlıkları ile yoklukları arasındaki ilişki, sadece gördükleri işlevlerle belirlenmiştir. 1996 ortalarında Murat Belge, Akın Birdal ve Yavuz Önen'in Ankara'da Amerikan Büyükelçiliğinde CIA yöneticileriyle birlikte yaptıkları ünlü “kahvaltı” sanırız ilişkinin ne boyutlarda olduğunu göstermeye yetecektir.

Amerikan emperyalizminin 1980 sonrasında geri-bıraktırılmış ülkelerde uygulamaya soktuğu “project democracy”sinin ülkemizdeki tarihi özet olarak böyle gelişmiştir.

Bu sürecin en önemli sonucu, hiç tartışmasız, yeni bir kuşağın tüm geçmiş kuşaklardan farklı özelliklere sahip olması olmuştur. Bu farklılığın yarattığı durumu Tuyamaros'un bir yöneticisi G. Weber'in bir sorusunu yanıtlarken Uruguy somutunda şöyle ifade etmektedir:

“Sen yürütme komitesi içerisinde gençlik çalışması sorumlusun. Daha yeni genç bir kadın bana şöyle dedi: Ne yapmam gerektiğini biliyorum, burada siyasal çalışmanın nasıl yapılacağını da biliyorum ama biz gençler hepimiz biliyoruz ki, bunu yaparsan tutuklanacaksın, ırzına geçilecek, işkence göreceksin. Bu korkuyla ve bizi bekleyen ne olduğunun bilinciyle nasıl siyaset yapalım?

Evet, bu olguyu ben de görüyorum. Ama bunun yanı sıra bilgi eksikliği, genel tarihsel bilgi eksikliği, ama MLN üzerine de pek fazla bir şeyin bilinmemesi de bir rol oynuyor. Sendic'in cenaze töreninde gençler de vardı, ama çoğunluk Bebe'nin kim olduğunu bilen, ne yaptığını kendi tecrü-

belerinden bilen yaşı insanlardı. Gerçi orada gençler de vardı, ama genç insanların bir yürüyüşü değildi. Raul'un mücadelesini bilmiyorlar, onun kişiliğinin toplumda hangi derin değişikliklere yol açtığından bihaberler. Ve ayrıca diktatörlük sırasında korkunç bir otoriterliğin hakim olduğunu da görmelisin ve bu gençliğin kafasında inisiyatifi ele alma yeteneksizliğine bıraktı. Otoritarizm yabancılaşılmaya yol açtı. Bu, bugüne kadar devam etti, ve bugün de birçok genci tartışırken görünce, analiz yapma ve sonuç çıkarma yeteneğinden yoksun olduklarının farkına varırsın. Kimse onlara gidip, şunu veya bunu yapacaksın demezse, onlar tarafından hiçbir şey yapılmıyor. Kendilerine ne yapılacağını söyleyen birisine ihtiyaçları olduğunu söylüyorlar. Bu diktatörlüğün eğitim ve kültür alanında bıraktığı sonuçtur. Ve nihayet Uruguay'da birazcık da olsa tüketim toplumuyla hiçbir ilişkisi olmasa da tüketim toplumu ideolojisi yönetiyor.”(abç) [G. Weber, *Gerilla Bilanço Çıkartıyor*, s. 194-195]

İşte genel olarak tüm geri-bıraktırılmış ülkelerde, özel olarak ülkemizde karşı karşıya olunan toplumsal ilişkiler böyle bir yapı içerisinde şekillenmektedir. Askeri darbelerden sonrasında karşı karşıya bulunulan bu durum, kaçınılmaz olarak solda bir dizi tartışma ve sapma ortaya çıkarmıştır. Latin-Amerika ülkelerinde pekçok sol örgüt, kendi çizgileri doğrultusunda yeni süreçte faaliyetlerini sürdürmeye çalışmışlar, ancak karşı karşıya oldukları bu yeni ilişkilerde etkili olmadıklarını ya da etkili olamayacaklarını düşünerek “yeni politikalar”a yönelmişlerdir. Bu yöneliş, bir yanda kendi çizgileri ile kesin bir kopuş gündeme getirirken, diğer yandan yeninin belir-

lenememesini getirmiştir. Böylece, belirgin bir politik çizgiye, stratejiye sahip olmaksızın yürütülen politik faaliyetler, hemen hemen tüm Latin-Amerika'da egemen olmuştur. Silahlı propagandayı savunan ve yürüten pekçok örgütün bu süreçte belirsizliğe düşmesi olgusu, aynı zamanda bu sürecin belirsizliğinin de bir ürünü olmuştur. Gerek eski kadroların yaşanan süreçte önemli bir yıpranmışlığa sahip olması, gerekse illegal silahlı örgütlenmelerin hem maddi olanaklar açısından hem de yeni kadrolar açısından büyük bir sorunla yüzyüze kalmaları, kaçınılmaz olarak “yeni politikalar”a yönelik arayışı ve bu yöndeki düşünceleri güçlendirmiştir.

Ülkemiz somutunda da benzer gelişmeler ve sonuçlar ortaya çıkmıştır. Oligarşinin 1991 sonrasında illegal örgütlenmelere yönelik imha operasyonları devrimci örgütlerin kendi çizgileri doğrultusundaki faaliyetleriyle ağır bedeller ödemek zorunda kalacağını açık biçimde göstermiştir. Bir yandan legalist sol örgütlenmelere oldukça geniş çalışma olanakları açılırken, diğer yandan illegal örgütlenmelere yönelik imha operasyonları, kaçınılmaz bir biçimde yeni kuşağın politik tercihlerini de belirlemiştir. Bu durumun en tipik sonucu, kadro sorununda ortaya çıkmıştır. Bir taraftan yeni kadro sağlanmasında önemli sorunlar yaşanırken, diğer taraftan kadrolaştırılabilen az sayıda yeni unsur, içinde yetiştikleri ortamın alışkanlıklarıyla, kavrayışlarıyla örgütlerin içrisine girmişlerdir ve bu alışkanlıklar, kavrayışlar ile illegal faaliyet arasındaki kesin farklılıklar bir dizi örgütsel sorun ortaya çıkarmıştır. Neredeyse romantizm boyutlarına varabilen bir gerilla savaşı anlayışına sahip örgütlenebilmiş çok az sayıda

yeni kadro, yine oligarşinin imha operasyonlarıyla yüz yüze geldiklerinde önemli bir ikilem içerisine düşmüşlerdir. Ancak onların karşı karşıya kaldıkları ikilem, asıl olarak henüz örgütlenmemiş, ancak politik olarak aktif hale gelecek yeni unsurlar açısından çok daha önemli sonuçlar oluşturmuştur. Onların her biri Che Guevara gibi gerilla olmak istemektedirler ancak alışkanlıkları, kavrayışları ve yaşam karşısındaki konumları böyle bir gerilla olabilmek için vermeleri gereken özveriyle, olması gereken niteliklerle çelişmektedir. Bu çelişki, onları politik olarak birşeyler yapabilecekleri ama oligarşinin doğrudan zoruyla daha az karşı karşıya kalacakları faaliyetlere yönelmelerini getirmiştir.

Ancak böyle bir çelişki, yeni kuşağın, devrimci mücadeleyi içinde yetiştikleri ortamda edindikleri bilgilerle “öğrenmiş” olmalarından ve bu bilgilerin keskinleştiği ve eksik bilgi olmasından kaynaklanmaktadır.

Yeni kuşak, içinde bulundukları ilişkilerde her türlü nesnel bilgiden uzak tutulurken, yazılı ve görüntülü basın tarafından (moda sözcükle medya) kendilerine sunulan hazır, kurgusal (montaj) bilgilerle yetinmek zorunda bırakıldılar. Devrim, devrimcilik, devrimci mücadele, örgütsel faaliyet, örgüt vb. hakkındaki tüm bilgileri bu kurgusal bilgilerle sınırlıydı. (Bu kurgusal bilgiler, 12 Eylül romanlarından televizyon programlarına kadar her alanda sürekli ve sistemli olarak verilmiştir. Kişisel hiçbir yeteneğe ve niteliğe sahip olmayan, sadece keskin gözüken, sloganlarla konuşan “zavallı” bir devrimci tipi bu kurgusal bilginin en temel konusu olmuştur. Ancak bu olumsuzlamanın yanısıra, devrimci mücadele-

de eksik bırakılmış ya da üzerinde gereğince durulmamış kimi konulardaki küçük-burjuva davranışlar olumluluk olarak sunulmuştur. Örneğin “devrim nikahı” sözcükleri, bu yayınlarda sıkça kullanılmıştır. Ne ve nasıl olduğu bilinmeyen bu “nikah”, devrimci mücadeledeki kadın-erkek ilişkilerinin özü gibi sunulmuştur. Mevcut düzenin resmi nikahına alternatif gibi algılanan, ama sonal olarak evlilik ilişkisini aynılaştıran bu sunuş, devrimci mücadele içinde gerçek anlamda tanımlanmamış durumdadır. Bu nedenle bireyler, bu tanımlanmamış durumu, emperyalist propagandanın tanımladığı haliyle alıp, kendi koşullarında biçimlendirmekte sakınca görmemişlerdir. Kimi durumlarda bu biçimlendirme, mevcut düzenin nikah törenlerine benzer törenler yapılmasını getirmiş ve hatta illegal faaliyetle kesinkes bağdaşmayacağı bilindiği halde bu törenlerde fotoğraflar çektilirilmesine kadar uzanmıştır. Böylece kurgusal bilgiyle elde edilmiş kavrayışlar, devrimci mücadele içerisinde mevcut düzenin biçimsel olarak da yeniden üretilmesini getirmiştir. Düzenin yazılı ve görüntülü basınının kurgusal bilgi sunuşunun nesnel bilgiyi nasıl çarpıttığına ilişkin en tipik görünümü örgüt adlarının yazılışında ortaya çıkmıştır. Hemen hemen tüm yayınlarda ve hatta aynı yayının kendi içerisinde devrimci örgütlerin adları bilinçli bir biçimde değişik ve farklı olarak sunulmuştur. Bu sunuş öylesine yaygınlığa sahiptir ki, kimi devrimci yayınlarda ya da kitaplarda bu çarpıklığın içselleştirildiği görülmektedir. Örneğin İletişim Yayınları tarafından yayınlanan Nikaragua'daki FSLN'nin kurucularından Tomas Borge'nin anılarını içeren “Dizginsiz Bir Sabırla” adlı kitabın arka kapağındaki

tanıtım yazısında FSLN (Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi), Sandinist Halk Kurtuluş Cephesi olarak yazılabilmektedir. Benzer çarpıtmaların Türkiye'deki devrimci örgütlere yönelik olarak yıllardır yapıldığı düşünülecek olursa, kurgusal bilgi sunuşun amaçları kolayca görülecektir.)

Böylece Tupamaros yöneticisinin de belirttiği gibi, “bilgi eksikliği, genel tarihsel bilgi eksikliği”, örgütler ve örgütsel faaliyet üzerine bilgi eksikliği, nesnel bilgi ile kurgusal bilgi arasındaki farklılıkla belirlenen bir zıtlık olarak ortaya çıkmaktadır. Yazılı ve görüntülü basının, romanların, filmlerin, televizyon dizilerinin, aktüel haberlerin kurgusu içinde ve kurgusuyla devrimci mücadeleye ilişkin olarak elde edilen bilgiyle “bilgi sahibi” kılınan yeni kuşak, eski devrimcilerin yozlaşmış ve yozlaştırılmış ilişkileri içinde, bu bilgilerin doğru olduğu kanısına ulaşmıştır. Bunun sonucunda devrimci mücadele ile kesinkes çatışan ve devrimci mücadeleden dışlanması kaçınılmaz olan anlayışlar ve davranışlar, bu bireyler tarafından doğal bir anlayış ve davranış olarak kabul edildi. Ve pratikte de ona göre hareket etmeye başladılar. Bu durum devrimci örgütlerce de facto kabul edildi ve pratikte de ona göre hareket etmeye başladılar. Ama bu şekilde kabul edilen durum, pratikte yeni çatışmalar yaratmadan varolamazdı ve öyle de oldu. Yeni kuşağın medyadan öğrendiği bu doğruluğundan hiç şüphe duymadığı devrimcilik ile devrimci mücadelenin kendi gerçekliği arasında çıkan bu çatışma, kaçınılmaz bir biçimde kurgusal bilgiyle şekillendirilmiş devrimciliğin dışlanmasını getirir. Ama bu da örgütlerin kadro yitirmesi, yeni kadro sağlayamaması sonucunu doğurdu.

Böylece devrimci örgütler yeni bir ikilemle yüz yüze kaldılar. Ya örgütsel ilişkileri geliştirmek için yeni kuşağın durumunu, bilincini, kavrayışını görmezden geleceklerdi; ya da örgütsel ilişkilerin daralmasının getirdiği sorunlara göğüs gereceklerdi. Ve solda egemen olan oportünizm, dönemin pragmatik anlayışıyla birleşerek ilk yolun seçilmesini getirdi. Ancak yeni kuşağın devrimci mücadelenin nesnel gerçekliği ile çatışan özelliklerinin görmezlikten gelinmesi uzun dönemde bu özelliklerin benimsenmesini ve tüm örgütsel ilişkileri belirlemesine olanak tanımak anlamına geliyordu. Sonuçta, bu yolu benimseyen örgütler, yeni bir ikilemle karşı karşıya kaldılar: Ya yeni kuşağın kurgusal bilgisine uygun bir politik çizgi oluşturacaklardı ya da tüm örgütsel yapıyı eski dönemdeki haline getirmek için dağıtacaklardı. Ve yine her zaman olduğu gibi ilk yol benimsendi. Günümüzde yaygınlaşan eklektizm bu yolun kaçınılmaz anlayışı oldu.

Bilginin tekil ve parçasal olduğu kavrayışıyla şekillenmiş yeni bir devrimci kuşak, eklektizmin kendi kavrayışıyla olan uyumunu görerek, sorgulamadan benimsemek durumunda kaldılar. Bu öylesine bir doğallık olarak görülmek durumundaydı ki, parçasal, tekil konuların mevcut düzenle, sınıflarla bağlantısız olarak ele alınabileceği ya da alındığı görüntüsüyle desteklenmiştir. Kadın sorunu, çevrecilik, gibi tekil ve parçasal konuların sistemle, sınıflarla ilişkisiz olarak ele alınması, bu kavrayışları pekiştirmiştir. Her sorunun kendi bütünselliğinden koparılacak ve bağlı olduğu bütünden soyutlanarak ele alınıp çözülebileceği düşüncesi egemen düşünce olmuştur. Böyle bir düşünce ortamında eklektizmin yaygın-

laşmaması için hiçbir engel bulunmamaktadır.

Kimi örgütlerin bu durumu gözetmeksizin yürüttükleri ajitasyon, onların bilincindeki çarpık ve eksik bilgiyi kalıcı hale getirmiştir. Bunun sonucunda, yeni devrimci kuşak, kendisini gerçeklikten uzak, hayali bir devrimcilik ve devrimci mücadele içerisinde tanımlamışlardır. Açık alanlarda Che Guevara bereleriyle askeri düzen gibi bir görüntüde (ki bu askeri düzenden çok ilkokul öğrencilerinin izci düzeni durumundadır) kendilerini ortaya koymaları ile gizli faaliyet arasındaki kesin fark, ancak yaşanılarak öğrenilecek durumdadır.

Yine aynı çelişki, kitlesel hareketlerde de pasifikasyonun açık etkilerinin görülmesini ve giderek kendi örgütsel çizgilerinin “yetersizliği”ni açığa çıkarmaya başlamıştır. Gerek Gazi olayları ve sonrasındaki gelişmeler, gerekse öğrenci hareketinde görülen olaylar ve sonuçlar, legal alanda faaliyet gösteren oportünist kesimlerin politikalarına yönelik bir kaymayı kaçınılmaz hale getirmiştir. Pagmatik bir anlayışla somutlaşan bu kayış, giderek eklektik bir teorinin yapılmasına yönelmiştir. Özellikle karşı karşıya kalınan kadro sorunu, daha tam deyişle, yeni kadroların kitle içerisindeki politik gelişmeyle kıyaslanamayacak kadar çok az sayıda olması, silahlı mücadeleyi savunan ve sürdüren örgütlerin giderek sağa kaymasını getirmiştir. Kimi örgütlerde bu sağa kayma şeklinde ortaya çıkmamakla birlikte, örgüt içi önemli “hesaplaşma”ların yaşanmasının getirdiği durgunluk şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda olan örgütler için sağa kayış yarının sorunudur.

Amerikan emperyalizminin 1980 sonrasında

tüm geri-bıraktırılmış ülkelerde uygulamaya soktuğu demokrasi projesinin silahlı devrimci örgütleri karşı karşıya bıraktığı bu sorun, günümüzde en önemli sorun olarak durmaktadır. Pekçok Latin-Amerika ülkesinde görüldüğü gibi, bu sağa kayış, tümüyle yeni yetişen devrimci kuşağın, oligarşik yönetim tarafından sistemli bir biçimde ideolojik olarak etki altına alınması karşısında koşullara boyun eğilmesinin sonucu olmuştur. Elbette sağa kayış hemen gerçekleşmemiştir. Pekçok örgüt, karşı karşıya oldukları durumu az ya da çok tahlil ederek, bu koşulları değiştirmek için kendi çizgilerinde mücadeleye devam etmişlerdir. Ancak silahlı devrimci örgütlerin bu mücadelesi, ilk anda kamuoyunda devrimci mücadele içinde bulunan, ama bu mücadele içinde yıpranmış ve mücadele kararlılığını yitirmiş kadrolar için bu durum uygun bir ortam yaratmıştır. Bu kadroların öncülleri silahlı mücadele timeline dayanan çizgilerine karşı yürüttükleri eleştiriler, özellikle yeni yetişen devrimci kuşaktan kadrolar tarafından desteklenmiştir. Bunun sonucu ise, silahlı mücadele çizgisinin terk edilmesi ve legal alanda faaliyet yürütülmesi olmuştur.

Kitlesel ölçekte yürütülen pasifikasyonun en önemli sonuçlarından birisi yetişen genç devrimci kuşağın ideolojik olarak yönlendirilmesi (ideolojisizleştirilmesi) olduğundan, en önemli sonucun silahlı mücadeleyi şu ya da bu biçimde savunun örgütlerin artan oranda legalizme kayışlarında vermesi şaşırtıcı değildir. Bu legalizm, bir yandan legal olanaklardan yararlanmak düşüncesiyle, diğer yandan illegal aygıtın artan oranda zayıflamasıyla belirginleşmiştir. İdeolojisizleştirmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan devrimci

teoriden kaçış, bu legalizme yönelişin eleştirilmesini engellemiştir. Bugün silahlı mücadeleyi savunan pekçok örgüt açısından bu süreç tamamlanmamıştır. Ancak örgütlerin çizgilerinin artan oranda belirsizleşmesi ve örgütler arasında ideolojik ve politik farklılıkların silikleşmesi, bu sürecin sonuna gelindiğini göstermektedir.

Sorun, koşullara boyun eğerek, bu koşulların olanak tanıdığı mücadeleyi yürütmek değildir. Devrimci örgütler, kendi çizgilerinin yanlışlığını ortaya koymaksızın koşullara uygun mücadeleye yönelmeleri, kendileri için yeni ilişkiler yaratırsa da, uzun dönemde devrimci niteliklerini yitirmelerini kaçınılmaz kılacaktır. Devrimci örgütler, her koşul altında, bilinçsiz bir sürecin bilinçli ifadesi olmak zorundadırlar. Bu ise, koşullar ne olursa olsun, bu koşulları değiştirmeye yönelik devrimci mücadeleyle olanaklıdır.

Bu devrimci süreçte, kitlesel ölçekte sürdürülen pasifikasyonda şu ya da bu biçimde rol oynamış, bilerek ya da bilmeyerek bu süreçte yer almış tüm kişi ve kurumların solda yeniden kendilerini varetmelerine olanak tanınmamalıdır. Bu kişi ve kurumlar kesinkes teşhir edilmeli ve oynadıkları rol açığa çıkartılmalıdır. Bu yapılmadığı sürece, bu pasifikasyon sürecinde rol oynamış kişi ve kurumlar, buldukları ilk fırsatta hiçbir şey olmamışçasına yeniden boy göstermeye başlayacaklardır ve hatta bugünden başlamışlardır da.

Buna göz yummak devrimci mücadelenin yarınlarını geciktirmekten başka bir sonuç vermeyecektir.

Nisan 1997

PROJECT DEMOCRACY ve LEGAL PARTİLEŞME HASTALIĞI

Bundan yaklaşık 23 yıl önce üniversite öğrencilerinin örgütlenme çalışmalarının geliştiği bir evrede T. Özal'ın şu sözleri gazetelerde yer aldı:

"Dernek kurup da ne yapacaksınız, onun yerine parti kurun.

İşte bu sözlerle başlayan solda parti kurma süreçleri, neredeyse bir dernek görünümü aldı. İlk TBKP'nin büyük show'uyla başlayan parti kurma girişimi, giderek tüm revizyonist ve pasifistlerin sıradan bir girişimi haline geldi. Eskinin ünlü revizyonist ve oportünistlerinin birbiri ardına açtıkları partiler sahneye çıkarken, oligarşinin başka arayışlar içinde olduğu göze çarpıyordu. Cem Boyner'in TUSİAD başkanlığına getirilmesi, bu arayışın bir ifadesiydi. Bu süreç gelişerek, 'Turgut Özal Affı'yla, varolan illegalitelerini tasfiye edip legalleştirecekleri bilindiğinden ve lider kadroyla cezaevlerinde bu çerçevede görüşmeler yapıldığından, 22 Ocak 1996'da eskinin Dev Yolcuları ÖD Partisi'nde ve (yeni ve tümüyle legal Emep'li gençler, 'abi'lerinin bu 'illegal' tarihinden bihaberdirler) TDKP'nin 'illegaliteyi tasfiye edip' legal (ya da kendi deyimleri ile "açık") partiyi 25 Kasım 1996'da kurmasına kadar gelindi.

Kendisine Marksist-Leninist diyen bir örgütlenmenin "legal" ya da "açık" bir parti kurması doğru mudur, değil midir türünden tartışmaların yeni yeni yapılmaya başlandığı bu dönemde, gözlerden sürekli kaçırılan ise oligarşinin sözünü etmiş olduğumuz arayışdır. Hangi temelde olursa olsun, revizyonistlikleri, oportünistlikleri yıllar önce açığa çıkmış olanların kurdukları ya da ku-

racakları legal partileri oligarşinin (ve dolayısıyla emperyalizmin) planlarını bir yana bırakarak değerlendirmek olanaksızdır. Planın tek amacı vardır: 60'lı yılların sonlarına doğru kitlesellenen Türkiye'deki silahlı devrimci mücadelenin tasfiye edilmesi ve bir daha 'hortlatılmaması'. 1850'li yıllarda, Marks ve Engels'in yaşadığı yıllarda Avrupa'da görülen 'hayalet'ten duyulan korku hiç bitmeyen bir korkudur.

Silahlı devrimci mücadeleden duyulan korkuyla 12 Eylül darbesinin sergilediği şiddetin boyutları ve süresi, devrimci örgütleri mevcut durumları içinde fiziki olarak yok etmeyi ve geniş çaplı bir kitle pasifikasyonunu hedeflemiştir. Ancak emperyalizmin de çok iyi bildiği gibi, böylesine bir fiziki yok etme eylemi, sadece mevcut devrim güçleri üzerinde etkide bulunabilir. Oysa devrim mücadelesinin temel dinamikleri, toplumsal sistem içinde sürekli olarak mevcuttur ve potansiyel güçler, bu fiziki yok etme eyleminden etkilenmemektedirler. Bu açıdan, bugün uygulanmak istenen plan, mevcut devrimci güçleri kullanarak devrimci mücadelenin potansiyel güçlerini pasifize etmeyi ve zararsız hale getirmeyi hedeflemek durumundadır.

İşte oligarşinin 1990'lara doğru yaptığı tüm girişimler, 12 Eylül askeri darbesinin bu şiddet ve terörü üzerine inşa edilmiştir.

"Gerilla Bilanço Çıkıyor" adlı kitabın yazarı, benzer bir süreci yaşayan Latin-Amerika'daki durumu şöyle tanımlamaktadır:

"Altmışlı ve yetmişli yılların uyanış hevesi artık gerilerde kaldı. Halklar yıkımla karşı karşıya ve diktatörlükler sadece örgütleri değil, başka şeyleri de yok etmişe benziyorlar. Ka-

falarda da iktidar kurmuşa benziyorlar. Tüm hatalara rağmen toplumsal değişim azminin motoru ve ifadesi olan eskinin gerillası -geri kalan sol gibi- bir çıkmaza girmiş görünüyor. Latin-Amerika'nın yoksullaştırılması şaşıla-
cak bir tempoda ilerlerken, toplumsal şartları değiştirmeye aday güçler yerlerinde sayıyor gibiler, buna karşılık sağ ve aşırı-sağ güçler ise seçimleri manipölasyona ihtiyaç duymadan kazanabiliyorlar...

Toplumun azımsanmayacak bir bölümü önceleri gerillaya sempati ve ümit beslerken, bugün, bir tekrar denemesi eskinin sempatisini nefrete ve hor bakmaya dönüştürüyor... gerillalar terörist oluyor ve canavar. Önceleri egemenler için politik bir sorun olan şey, böylece polisiye-askeri bir düzeye indirgenebildi.”[G. Weber: *Gerilla Bilanço Çıkartıyor, Politik ve Askeri Savaş Sanatı V, İlkeriş Yayınları*]

G. Weber'in bu tabloda belirtmediği yan, gerillaya karşı bu tepkiyi veren kitlenin, aynı zamanda eski dönemin gerilla örgütlerinin üyeleri ve sempatizanları olduğudur.

Hemen hemen benzer durum ölkemizde de ortaya çıkmıştır.

1980 öncesinin milyonları aşan devrimci kitlesi, günümüzde tam bir pasiflik ve gericilik içinde bulunmaktadır. Hemen hepsi, 1980 öncesinde kendilerini "devrimci" olarak tanımlıyordu ve şu ya da bu örgütün ilişkileri içinde hareket ediyordu. Bugün ise, 12 Eylülü toplumun içinde yaşımlarını sürdürüyorlar. Ancak halk kitleleri onların geğmişini unutmuş değildir. Onların günlük yaşamlarında, kendi geğmişleriyle ilgili ne varsa hepsini silmeye ve anımsamamaya yönelik ça-

balalarına rağmen, halk kitleleri, onların zamanında, sokaklarda, kahvelerde, meydanlarda nasıl devrimcilik yaptıklarını, neler söylediklerini hiç unutmadı. Ve bugün onlar, devrimci mücadelenin tüm değerlerini hiçe sayan bir yaşam içinde bulunuyorlar. Ama yine de geçmişin ağırlığını üstlerinden atabilmiş değiller. Yapılan her silahlı eylem, onların yüreklerini titretiyor, korkuyla evlerinde gizlenmelerine neden oluyor. Ve bu korkuyla, silahlı devrimci mücadeleye saldırıyorlar. Günlük yaşamlarında birer sıradan insan gibi yaşayanlar, silahlı devrimci eylemler karşısında birer karşı-devrimci gibi evlerinde, işyerlerinde konuşuyorlar. Bunu yaparken, PKK ya da bir başka örgütün gerçekleştirmiş olduğu yanlış silahlı eylemleri, devrimci silahlı eylemleri ve örgütleri karalamak için kullanıyorlar. İşte G. Weber'in *"eskinin sempatisini nefrete ve hor bakmaya dönüştürüyor"* dediği durum, ülkemizde bu şekilde ortaya çıkmaktadır.

Onların duydukları korku, şüphesiz 12 Eylül askeri darbesinin şiddet ve terörü ile belirlenmiştir. Bu nedenle, uzun süre yeni bir askeri darbe korkusuyla yaşamışlardır. Ancak aradan geçen zaman ve değişik silahlı eylemlerin tüm sonuçlarına rağmen, ortada, bir "askeri darbe" olmaması, giderek korkularını biçimlendirmiş ve yönünü değiştirmiştir. Artık "globalleşen bir dünya"da, şiddetin globalleşmesinden korkmaktadırlar. Aradan onlarca yıl da geçse, herhangi bir durumda, kendilerinin 1980 öncesi "devrimcilikleri"nin hesabının sorulacağı korkusuyla yaşamak zorunda kalmışlardır. Özellikle politikayla ilişkisini kesmeyenlerin daha yoğun bir biçimde duydukları bu korku, "yargısız infaz" ve "kayıplar"la

birlikte sürekli varlığını korumaktadır.

İşte bu terör ortamının sürekli kılınması, ülkemizdeki legalizmin **toplumsal temelini** oluşturmaktadır. Yeni-sömürgecilik yöntemleriyle yukardan aşağı geliştirilen kapitalizm ve onun ürünü olan orta ve hafif sanayinin geliştirilmesinin yarattığı **maddi temelle** birleşen bu toplumsal temel, tüm legalistlerin üzerinde hareket edecekleri zemini ortaya çıkarmaktadır.

Oligarşi elindeki tüm zor güçlerini kullanarak, illegal ve silahlı devrimci örgütlere yönelik **imha operasyonlarını** aralıksız olarak sürdürmeye çalışarak, aynı zamanda, bu zemini sürekli kılmayı amaçlamaktadır. Devrimci örgütlere bir-biri ardına yapılan operasyonlar ve bu operasyonlarda açık imhaya yönelinmesi, illegal her türden örgütlenmeye verilen bir gözdağı niteliğinde olmaktadır. Ancak oligarşinin faaliyetleri gözdağı ile sınırlı değildir. Şu ya da bu nedenle illegal faaliyetten uzak durmayacaklar için de özel operasyonlar düzenleyebilmektedir. Özellikle 1993-94 yıllarında yapılan ve halen yer yer şu veya bu şehrin şu veya bu semtlerinde sürdürülen bazı operasyonlar, salt bu durumda bulunan kişi ve örgütlenmelere yönelik olmuştur.

İşte bu ortam ve zeminde hareket eden oportünistler ve pasifistler, bir yandan kitlelerin oligarşinin terörü ile yüz yüze oldukları pasifikasyon ve depolitizasyondan yararlanmakta, diğer yandan da kendilerinin içsel korkularını giderecek adımlar atmaktadırlar. Bu durum öylesine gözle görülür hale gelmiştir ki, legal particilik üzerine yapılan bir eleştiride şöyle bir değerlendirme yapılabilinmiştir:

“...devletin devrimci örgütlere karşı izledi-

ği 'yeraltına ve silahlı mücadeleye hayır, yasal çalışmaya evet' şeklinde özetlenebilecek stratejisiyle örtüşmesi tesadüfle açıklanamaz. Bu ruh hali içinde ve bu koşullarda, yasallığın 'cazip' ve 'huzurlu' olanakları ile yeraltının ağırlaşan bedelleri teraziye vurulunca, birincisi ağır basmıştır... Yeraltı korkusu, tasfiyeciliğin karakteristik özelliği ve apaçık belirtilerinden biridir.” [*Devrimci Proletarya, Sayı: 36, s: 4, Şubat 1995*]

İşte bu noktada, başta belirttiğimiz T. Özal'ın "parti kurun" ifadelerinin anlamı açıklık kazanmaktadır. Sol unsurları, kendi korkularının esiri olan oportünist ve pasifistlerin legal partileri aracılığıyla pasifize etmek ve oligarşiye yedeklemek, gelinen noktayı göstermektedir. Bu aynı zamanda, SHP'yle başlayıp CHP ile süren sosyal-demokratların kendi kendilerini tasfiyelerine ve itibarsızlaşmalarına benzer bir sürecin devrimci kesimler için de öngörülmesi demektir.

Diyebiliriz ki, “kaleler fethedilmedi, içten ele geçirildiler”.

Amerikan emperyalizminin 1980'lerde üzerinde uzun süre çalıştığı ve ancak resmi olarak 1983 yılında ABD Dışişleri Bakanı G. Schultz ve Enformasyon Bakanlığı USIA'nın yöneticisi C. Wick tarafından açıklanan "**Demokrasi Projesi**" (Project Democracy), işte tam da bunu öngörmektedir. Bu nedenle, sorun, salt ülkemize özgü de değildir.

G. Weber, kitabında bu proje için 1984 yılında 65 milyon dolar ayrıldığını yazmaktadır. Bu para ile, öncelikle **partiler, enstitüler, üniversiteler, sendikalar ve gazeteler** finanse edilecekti. Ve öyle de oldu. Ama ilk dönemde hedef, geri-bi-

raktırılmış ülkelerdeki askeri yönetimlerin yerine geçirilecek ve daha sonra bu projeyi sürdürmeyi garantileyecek temelleri atmak olmuştur.

Anımsanacağı gibi, T. Özal, 1983 yılında uzun süre ABD'de kalmış ve kendi deyişi ile "kuracağı parti için hazırlanmış"tır. Aynı şekilde Aydın Doğan Milliyet gazetesini satın almış ve Doğramacı Bilkent Üniversitesi'ni kurmaya yönelmiştir. Ve bu projenin bir parçası olan vakıflar, ülkemizde aynı dönemde birbiri ardına kurulmuştur. En önemli parasal kaynak aktarımları da bu vakıflar aracılığıyla sağlanmıştır. Bu öylesine bir uygulamadır ki, tüzüklerinde "hükümetlerden parasal destek almayı" yasaklayan hükümler bulunan kuruluşlara, bu proje çerçevesindeki paralar vakıflar aracılığıyla aktarılmakta ve vakıflar aracılığıyla kullanılmaktadır. *

Amerikan emperyalizminin, kendi bütçesi açısından küçük, ama kendi çapında büyük parasal kaynaklarla desteklediği "Demokrasi Projesi", öncelikle askeri yönetimler döneminde işsiz kalmış aydınlar için önemli bir kaynak niteliğine sahip olmuştur. Bunların satın alınmaları, içinde yaşadıkları ekonomik koşullar

**Emperyalizm tarafından vakıfların bu kullanımı yeni değildir. Tekellerin vergi kaçırma yolu olarak vakıfları kullanmalarının tarihi oldukça eskidir. Ülkemizde de hemen hemen her işbirlikçi-burjuvanın kendine ait vakfı vardır. Politik amaçlı olarak kullanılan vakıfların en ünlüsü Alman emperyalizminin Friedrich Ebert Vakfı'dır. Ülkemizde ise, hemen hemen tüm dinsel faaliyetlerin gerisinde bir vakıf vardır. Özellikle emperyalizmin devrimci mücadeleye karşı bir güç olarak desteklediği dini gericilik için gerekli paralar Suudi Arabistan aracılığıyla bu vakıflar kanalıyla aktarılmaktadır.]*

yüzünden kolay olmuştur. Hele ki, kendilerinden istenen, askeri yönetimlere karşı "sivil alternatifler" konusunda çalışma yapmak olunca, satın alınmanın manevi tarafı da halledilmiş olunmaktadır. Ülkemizde, zaman zaman en sık duyulan sözcüğün "**sivil toplum örgütleri**" olması hiç de şaşırtıcı olmamaktadır. Genel olarak ve her yerde "**demokratik kitle örgütleri**" olarak tanımlanan kuruluşların birer "sivil toplum örgütü" gibi sunulması ve tanıtılması, aynı zamanda, bu projenin ideolojik hedeflerini de açıklamaktadır.

Bu son nokta, ülkemizde oldukça etkili olmuştur. Özellikle 12 Eylül döneminde binlerce memur, öğretmen işlerinden atılmış ve zor ekonomik koşullarda yaşamaya itilmişlerdir. Aynı şekilde yıllarca cezaevlerinde yattıktan sonra dışarıya çıkan onbinlerce kişi, tümüyle işsiz ve parasız olarak düzenin içinde kalakalmışlardır.

İşte 1989 Yerel Seçimlerinde SHP'nın kazandığı belediyeler, bu kesimlerin çıkış noktası haline gelmiş ve bu yolla önemli bir parasal kaynak ve iş olanakları transferi gerçekleştirilmiştir.

Ancak bugünkü legalizmin konusu olan kesimler, TDKP, DY, KSD, ağırlıklı olarak 1990 sonrası uygulamaların konusu olmuştur. Örneğin TDKP'liler, "Deniz Gezmiş Vakfı" aracılığıyla, bir yandan belirli bir parasal olanak ele geçirirken, diğer yandan kendileri için "yasal bir kılıf" bulmuşlardır. DY'liler ise, ağırlıklı olarak SHP'li belediyeler ve hükümet aracılığıyla kendilerine aynı olanakları sağlamışlardır. (DY'lilerin TDKP'lilere göre dezavantajları da buradan kaynaklanmaktadır. Birincisi TDKP'lilere belirli bir legal örgütlenme olanağı sağlarken, ikincisi DY'lilere birey-

sel kazanç sağlamıştır. Dolayısıyla legal partileşmede yavaş ama kalıcı bir gelişme sağlanabildi!) Bugün TDKP'lilerin devlet paralarıyla kurdukları "Evrensel Kültür Merkezleri" ile kendi çapında bir holding gibidirler. Çıkacak olan *[Bu yazı kaleme alınırken, legal gazetesinin ne zaman çıkacağı henüz belli olmamıştır.]* "Evrensel" gazetesi ile, ülkemizdeki medya imparatorlarını kışkındıracak bir gelişme kapısı aralamışlardır. Ve ardından "Evrensel Partisi" geleceği de kesindir. *[İnce esprilere özel ilgi duyan okuyucu için hemen not düşelim ki, TDKP'nin "evrensel"i ile Kenan Evren'in "evren"i arasındaki ilişki, sadece aynı "coğrafya"da birbirinin ardına gelmeleri ile sınırlıdır!]* Nâzım Hikmet Kültür Vakfı da benzer gelişmelerin yaşandığı bir alan olmuştur. Legalleşen unsurların buralarda ulusal ve enternasyonal görevler görünüm altında düzeniçileştirilmeleri mümkün olunabilmiştir. Birlikte yapılan haftalık, aylık veya mevsimlik raftinglerin yanısıra uluslararası 'dayanışma' gezileri en popüler duyarlılık araçlarıdır.

İşte ülkemizde TBKP ile başlayan, İP'i ile, SİP'i ile süren, BSP'si ile kendi halinde gelişen ve TDKP'siyle, DY'siyle "atılım" yapan legalizmin gelişimi ve dayandığı zeminler, öz olarak böyledir.

Burada, Marksist-Leninist bağlamda, "legal" ya da "açık" parti tartışmasına girmek, en azından bugün için, pek fazla gerekli olmamaktadır. Çünkü böyle bir tartışma, kendi yolunu çoktan çizmiş ve bu yolda sürekli ilerleyen PKK ile sosyalizm tartışması yapmaya benzeyecektir. Bu nedenle, legalizm ve tasfiyecilik konusunda yapılacak bir tartışma, ancak Marksist-Leninist kadroların eğitimi ile sınırlı olacaktır. Bunlarda, hemen her devrimci örgütün teorik literatüründe (DS'de

dahil), az ya da çok bulunmaktadır. Bu sorun, Marksist-Leninist olduğunu söyleyenlerin kendi içlerinde başlattıkları ve ciddiye alınabilir bir teorik tartışma zeminine sahip değildir. Ve hiçbir Marksist-Leninistin de politik anlamda açık bir tasfiyeciliği savunamayacağı da ortadadır. Bu açıdan da sorun, oportünistlerin Marksist-Leninist teoriyi tahrif etmeleri olarak ortaya çıkar ki, ideolojik mücadelenin çerçevesi içinde her zaman amansız bir mücadele olarak sürmüştür ve sürecektir.

Bu bağlamda, kendilerini açık bir biçimde "açığa" çıkaran, "açık" ya da "legal" parti kurarak, kendilerini ve devrimci mücadeleyi tasfiye edenlerin, kendi girişimleri için buldukları ideolojik kılıfı teşhir etmek yer yer gerekli olacaktır. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bugün için, ciddiye alınabilecek bütünsel bir değerlendirme de bulunmamaktadır.

Bugünün görevi, bu girişimlerin ve oluşumların dayandıkları zeminleri ve bu zeminlerin kalıcılığını sağlamak amacıyla kendilerinin yaptıklarını sergilemek ve teşhir etmektir. Yoksa, Devrimci Proletarya'nın yazdığı gibi, "bu örgütlerin geçmişten beri izledikleri ideolojik-siyasi çizgi, örgütlenme tarzı ve mücadele anlayışları", olayın kendisini değil, bu tasfiye olayına, bu örgütlerin eski ve mevcut kadrolarına nasıl uyum sağladıkları ve onay verdiklerini açıklar. Bu örgütlenmelerin, oluşumlarının ilk anlarından itibaren ayrıncı bir özellik olarak varettileri oportünistlikleri, bu türden kırılmalar için uygun kadrolara sahip olmalarını getirmiştir.

Oportünist bir çizgide yıllarca hareket etmiş ve bu şekilde şekillenmiş kafa yapısına sahip un-

surlara, uzun uzun Leninist parti örgütlenmesini ve Lenin'in tasfiyecilikle mücadelesini anlatmak sonucu değiştirmeyecektir. Onlar, siyasi teşhir direğine dikildikçe pratik içinde kitlelerden tecrit olacaklardır. Bu açıdan, Devrimci Proletarya çevresi, bu teşhir olayını daha somut ve zamanında yapabilmelidir. Örneğin Ankara Evrensel Kültür Merkezi'nin hangi parasal kaynaklarla, nasıl, nerede ve kimlerin katılımıyla açıldığını, bizlerden çok daha iyi bilmek durumundadırlar. Ama bu konuda pek fazla bir şey söylemedikleri de ortadadır. (Hayat Tv ve Evrensel Kitap her ne kadar Recep Tayyip Erdoğan'ın khk'ları eliyle genel gi-dişata 'ayar verme' açısından kapatılmış olsalar da onlar kendi legalist tavırlarıyla buna misille-me yapmış ve isim değiştirerek Kor Yayınlarına dönmüşlerdir. Hayat Tv'ye henüz hayat vere-memiş olsalar da bu 'mevzi'yi yeniden kazanmak için 'AKP saltanatının' sona erdirilip CHP eliyle sağlanacak 'demokrat bir ortam'ın gelmesini bek-liyor olabilirler!)

İşte bu noktada, sorun, oportünizme, pragmatizme karşı mücadele sorunu olarak ideolojik ve pratik nitelik kazanmaktadır.

Amerikan emperyalizminin "Demokrasi Projesi" ile hedeflediği pasifikasyonun ideolojik boyutu da aynıdır. Bugün ülkemizde egemen olan "işbitiricilik" felsefesi, Marksist-Leninist literatürde oportünizm ve pragmatizm olarak ifadesini bulur. Gerek halk kitleleri açısından gerekse sol unsurlar açısından, gelecek, oportünizm ve pragmatizm ile yapılacak mücadeleyle belirlenecektir. Bu mücadele, her zaman devrimci mücadelelenin ve devrimci ilkelerin her koşul altında sürdürülmesi ve korunması ile sürdürülecektir.

Yıllar önce yazılmış şu sözler bu konuyu daha da açıklayacaktır:

“Her teori pratikten çıkar ve pratiği yönlendirir. Ancak teori bilimsel soyutlamalardır, özelden yola çıkarak genelin tespit edilmesidir. Bu nedenle özelde ya da pratikte pek çok sorunu çözmekte yardım edici, yol gösterici ilkeleri sergiler. Bu ilkeler **harfiyen** uyulmak zorunda olunan **katı ve mekanik** yasalar değildir, ama mutlak surette **dikkate** alınması gereken ve pratiği yönlendiren yasalardır.

Bugün Öncü Savaşı pratiği göstermiştir ki, genel teoride ifade edilen ve genel olarak çözüme bağlanmış sorunlar, pratikte, yine gündeme gelmekte ve çözüm aramalarını sıklaştırmaktadır. **Genellikle çözümlenmiş sorunlar niteliğinde olan bu noktaları ayrıca, tek olarak ele almak zorunda kalınmaktadır.**

Bu durumu yaratan şartların başında **oportünizmin özelliği** yatmaktadır.

Bugünkü uluslararası oportünizmin belirtileri sosyal ve siyasal muhtevası bakımından her yerde aynı olmakla beraber, **ulusal özelliklere göre** yer yer değişir. Şu ülkede oportünistler uzun zamandır **ayrı bir bayrak altında birleşmişlerdir**; bu ülkelerde teoriyi küçümseyerek pratikte radikal sosyalistlerin siyasetini gütmektedirler; bir üçüncü ülkede **oportünizm kampına geçmiş olan bazı devrimci parti üyeleri yeni ilkeler ve yeni taktik için açıkça mücadeleye girişerek değil, derece derece, gözle görülmez ve denebilirse cezalandırılmaz bir biçimde partilerine fesat sokarak amaçlarına varmak** istemektedirler ve nihayet bir dördüncü ülkede

de, aynı cinsten kaçaklar, 'legal' eylemle 'yeraltı' eylemini tamamen orijinal bir tarzda birleştirerek siyasi köleliğin karanlıklarında aynı metotlara başvurmaktadırlar.”

[Lenin: Ne Yapmalı, s:22](abç) [THKP-C/HDÖ: Marksizm-Leninizm Bir Dogma Değil Eylem Kılavuzudur III]

İşte oportünizm budur ve ona karşı mücadele sürekli. Bu mücadele sürecinde, oportünizmin her değişik görünümüne karşı sürekli bir mücadele vermek kaçınılmazdır. Günümüzde "legal" ya da "açık" adlarıyla kurulan ve kurulmak istenen partiler, günümüzün somut koşullarında oportünizmin en tipik temsilcileridirler. Onların siyasal olarak teşhiri, onların temsil ettiği oportünizme karşı mücadeleyle birleştirilmesi gerekmektedir. Bu görev, bugün aynı zamanda, emperyalizmin devrimci mücadelelere karşı kullandığı bu taktiğinin işlemez hale getirilmesi demektir.

Haziran 1995

ULUSAL BAĞIMSIZLIK, ULUSAL KALKINMA [ANTİ-EMPERYALİZMİN EKONOMİ POLİTİĞİNE GİRİŞ]

1980 yılında emperyalist sistemin içine girdiği ekonomik buhranla birlikte ortaya çıkartılan en büyük iddia, bugüne kadar bilinen anlamda bağımlılık/bağımsızlık kavramlarının geçerli olmadığı, bunun yerini "**karşılıklı bağımlılık**" ilişkisinin aldığı olmuştur.

"Neo-liberalizm"e **göre**, "global" olarak ulusal ekonomiler birbirleriyle ayrılmaz bağlar kazanmıştı ve bu bağlar "3. dünya ülkeleri"nin "metropoller" bağımlılığı yanında, "metropoller"in "3. dünya ülkelerine" bağımlılığını da yaratmıştı. Bu "karşılıklı bağımlılık", "3. dünya ülkeleri"nin "metropoller"e sanayi malları ihracını artırarak, "metropoller"deki sanayilerle rekabet edebilme koşullarını da yaratmıştı. Güney Kore, Tayvan, Singapur, Endonezya gibi ülkelerin "metropol" ülkelerle olan ticaretlerinde sanayi ürünleri ilk sırada yer aldığı gibi, dış ticaret dengesi bu ülkeler lehine büyük fazlalıklar verebilmekteydi. Üretim için gerekli girdilerin büyük bölümünün dış ülkelere gelmesi, bu sanayilerin dışa bağımlılığını kaçınılmaz kıldığı gibi (uluslararası işbölümünün bir sonucu olarak diye ifade edilen), ürünlerin "metropol" ülkelere satılma zorunluluğu, aynı zamanda "metropol" ülkelerin bu ürünleri satın alma zorunluluğu ile birlikte gelişmişti.

Bu koşullarda diyordu "neo-liberalizm", tekil ulusal ekonomilerin kendi başına yeterli olması ve gelişebilmesi **olanaksızlaşmıştır**.

Bu "neo-liberal" iddialar, 1990 sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığı koşullarında yaygınlaştırılmış, başlı başına bir ideolojik söylem haline dönüştürülmüştür. Bunun sonucu ise, "**globalizm**" propagandası olmuştur.

"Neo-liberalizm", emperyalist hegemonya altındaki ülkelerin içinde bulundukları sömür ilişkilerini "karşılıklı bağımlılık" olarak tanımlayarak meşrulaştırırken, diğer yandan yeni kavramları, bu meşruiyetin yeni destekleri olarak kullanmaya başlamıştır.

Tüm bu söylemlerin ve savların amacı, emperyalist sömürü altındaki ülkelerde **bağımsızlık istemlerinin** "günümüz dünyasında" hiçbir değere sahip olmadığını ve "globalleşen dünya"-da, **bağımsız olarak yaşamanın ve ulusal kalkınmanın** olanaksız olduğunu kitlelere kabul ettirmekti. Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığından Küba'nın emperyalist ambargo koşullarında karşı karşıya kaldığı ekonomik sorunlara, Nikaragua'da Sandinistlerin iktidarı yitirışlerinden Vietnam'ın Amerikan emperyalizmiyle ve IMF ile ilişki kurmasına kadar her somut olgu, bu amaç için kullanıldı.

Öz olarak denilmektedir ki, **"globalleşen dünyada" anti-emperyalist (ve anti-oligarşik) bir iktidar uzun süre ayakta kalamaz ve ulusal kalkınmayı sağlayamaz.**

Dikte ettirilmeye çalışılan bu yargı, anti-emperyalist bir ekonomik kalkınma programının ne denli "insani", "toplumsal" niteliğe sahip olursa olsun, uygulanabilmesi için **gerekli ekonomik kaynakları bulamayacağı** iddiasıyla sona erdirilmekteydi. Böylece, salt anti-emperyalist bir devrim programının, gerekli ekonomik kaynakları "nereden bulacağı" sorusuyla sınırlı kalınmayarak, her türden anti-emperyalist ekonomi-politikaların "kaynak sorunu" nedeniyle uygulanamayacağı söylenir oldu.

Ülkemiz somutunda T. Özal döneminde yaygınlaştırılan bu "neo-liberal" söylem, bir yandan, devrim mücadelesi politik iktidarın ele geçirilmesiyle sonuçlansa bile, ekonomik kalkınmayı sağlayamayacağı için "boş" ve "soyut" bir gelecek hayali olduğunu ilan ederken, diğer yandan düzen partilerinin "popülist" seçim vaatlerinin gerçek-

leştirilebilmesi için gerekli kaynağın bulunamayacağı propagandasıyla birlikte yürütölmüştü.

Bu söylem, 1980 sonrasında reel ücretleri sürekli olarak düşen işçi sınıfının sendikal mücadelesinin yükseldiğı bir evrede ücret artışı istemlerine karşı da geniş ölçüde kullanılmış ve en yüz­süz ifadelerle "bulun kaynağı istediğınızı verelim" denilmeye başlanılmıştı. Zaman içinde bu söylem ve onun içerdigi demagoji öylesine kabul görür hale gelmiştir ki, her türlü toplumsal, ekonomik, kültürel vb. istem karşısında "kaynak sorunu" ortaya atılmaya başlanmıştır. Sonuçta, geniş halk kitleleri bu demagojinin etkisi altına girmiş ve kendi çıkarlarını doğrudan ilgilendiren konularda bile "kaynağı nereden bulacaksınız" sorusunu sorar hale gelmiştir. Giderek bu kavrayış günlük yaşamların içine girmiş, iş yerlerinden ev içlerine kadar her yerde istekler ve öneriler "kaynağı nerede" sorularıyla kolayca bir yana itilir olmuştur. Artık her talep ya da öneri, kendi içinde kendi "kaynağını" bulmaksızın "ileri sürülemez" ve söylenemez hale gelmiştir. Tüm bunlar giderek mizah konusu olabilecek boyutlarda yaygınlaşmış, aile ilişkileri içinde çocuğun en çocuksu istemleri bile, anne ve babaları tarafından "kaynağı nereden bulacaz?" sözleriyle karşılaşır olmuştur. [A. Öcalan'ın İmralı "savunmaları" çerçevesinde şu sözler ortaya atılmıştır:

"Ayrılmak, ayrı devlet kurmak, emperyalist sistemden gelen egemenlik yaklaşımına karşı cephe almak, bütünüyle sistem dışına çıkmak ve kendi kabuğuna çekilmek, ulusları geliştirmiyor, geliştirmede de. Yüzyılın sonuna geldiğimiz bir süreçte, artık ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi, çözüm

yöntemi olarak esas alınmaması gereken, gelişme açısından yeterlilik arzetmeyen, ulusun bütün yönleriyle gelişimine denk düşmeyen bir yöntem olarak kalıyor. Nitekim bunu esas alan uluslar geri kaldılar. Şimdi bu devletler yıkılıyor. Bu tür bağımsızlık anlayışı, içinde bulunduğumuz dünyaya denk düşmüyor." (*Serxwebun, Ağustos 1999, sayı: 212*) (abç)

Emperyalizme bağımlı ülkelerdeki milliyetçi hareketler gibi Kürt milliyetçi hareketi de, yukarıdan aşağıya geliştirilen kapitalizmin ürünü olan kent küçük-burjuvazisi ile küçük ve orta işbirlikçi sermaye kesimlerinin çıkarlarını temsil eder. Bu nedenle alabildiğine pragmatist ve işbirlikçi özellikler gösterir. Bir taraftan geniş halk kitlelerine "bağımsızlık"tan, "ulusun kendi kaderini tayin hakkı"ndan söz ederken, diğer taraftan "ezen ulus" burjuvazisiyle uzlaşma için gizli görüşmeler sürdürür. Balkanlarda, eski Sovyet Cumhuriyetlerinde ve Afrika ülkelerinde görüldüğü gibi, bu sınıfların bu iki yüzlü tutumları, giderek emperyalizmle açık işbirliği arayışına dönüşür. Irak işgalinde Irak Kürtlerinin Amerikan emperyalizminin saflarında yer alışı bu arayışın fiili hale dönüşmesinin ifadesidir.]

Sözün özü, "emperyalist sistemden ayrılarak ekonomik gelişmenin sağlanması olanaksızdır" yargısı en geniş ölçekte yerleştirilmiştir. Ve bu yargı, anti-emperyalist bir devrimci iktidarın "bulamayacağı" bir "ekonomik kaynağın", mevcut düzen tarafından nasıl bulunacağı sorusunu da sorulmaz hale getirmiş, giderek kadercilik, tevekkülcülük yaygınlaşmıştır.

İhracata yönelik sanayileşme demagojileriyle ülke içi pazar tümüyle ithal mallara teslim edi-

lirken, emperyalizme bağımlılığın oluşturmuş olduğu dış borçlar sürekli büyümüştür.

İthal mallara talep yaratmak amacıyla uygulanan enflasyonist politikalar "devletin küçültülmesi" tezlerinin yaygınlaşmasına neden olmuş ve giderek enflasyonun nedeni "popülist devlet harcamaları" olarak ilan edilmiştir. Böylece "devletin küçültülmesi" tezleri "özelleştirme" uygulamalarıyla kamu kuruluşlarının ve mallarının satışına dönüşmüştür. "Özelleştirme" uygulamalarıyla kamu mülkiyeti özel mülkiyete dönüştürülmüş ve "özelleştirme"yle palazlanan yeni bir asalak tabakası oluşmuştur.

Tüm iddialara rağmen devlet bütçesi sürekli açık vermeye devam etmiş, dış borçlanmanın yerine iç borçlanma geçmiştir. IMF'nin gözetimi ve denetimi altında yürütülen iç borçlanma, uluslararası para sermayenin yeni rant kapısı haline getirilmiştir.

Artık emperyalizme bağımlı ülkelerin, sadece üretim ve tüketim açısından dışa bağımlılığı artmamış, aynı zamanda her türlü finansman ihtiyacı açısından dışa bağımlı hale gelmiştir. Bu, "sıcak para" adı verilen, kısa vadeli borçlanmaya dayalı bir ekonomik ve finansal yapı ortaya çıkarmıştır.

"Sıcak para"ya olan bağımlılık, ulusal ekonomileri her yönden kısıkırak yakalamış, ulusal devletlerin eski gücünü ve olanaklarını tümüyle ortadan kaldırmıştır.

Böylece emperyalizme bağımlı bir ülkenin zaten **görüntüsel** "ulusal bağımsızlığı" da ortadan kalkmış, ulusun ve ulusal devletin geleceği "sıcak para" politikalarıyla emperyalist para-sermayenin çıkarlarına bağlanmıştır.

Bunun sonucu ise, her türlü "ulusal çıkar"ın "sıcak para"nın çıkarına tabi kılınması, düpedüz **ulusal aşağılanma** döneminin başlaması olmuştur.

Ulusal aşağılanma, "sıcak para" ülkenin siyasi yönetimini belirleyecek boyutlara ulaştıkça artmış ve giderek ulusların kendi kendilerini "tasfiye" etmeleri noktasına kadar ulaşmıştır.

Bunun sonucu olarak, emperyalizme bağımlı ülkelerde garip bir durum ortaya çıkmıştır.

Bir taraftan emperyalizme bağımlılık nedeniyle gerçek ulusal bağımsızlığın elde edilmesi gerekliliği açıkça varlığını gün be gün hissettirirken, diğer taraftan halk kitlelerinde "ulusal bağımsızlığın tehlikede" olduğu düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır.

Emperyalizme bağımlı bir ülkenin "bağımsızlığını yitirmesi tehlikesi", giderek halk kitleleri arasında "ulusalcı" [Bugün kullanılan "ulusalcı" tanımı, geçmiş dönemin "millici" tanımının karşılığıdır. "Millici" ya da "ulusalcı" tanımı, milliyetçilik temelinde anti-emperyalist tavır alan küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesimlerini tanımlamak için kullanılmıştır. Bunlar için ayrıca "devrimci-milliyetçi" tanımı da kullanılmaktadır. Ülkemiz somutunda "kemalistler"le özdeşleşen bu anti-emperyalist milliyetçi hareket, 1970 başlarında sivil ve askeri bürokrasi içinden tasfiye edilmeleriyle birlikte siyasal gücünü ve giderek sınıfsal tabanını yitirmiştir.

Bu tasfiye sürecinde, bu "ulusalcı" kesimin bir bölümü emperyalizm-oligarşi ikilisinin saflarına geçmiş ve onların "sol"a yönelik ideolojik saldırılarının bir aracı haline gelmiştir. Çoğunluğu oluşturan diğerleri ise, mevcut düzenin içinde erimişler ve kendi köşelerine çekilmişlerdir.

1990'larda ve özellikle 2001 krizi sonrasında oligarşinin safına geçmiş olan "eski ulusalcı"ların hızla mülksüzleşmesi, bu kesimin yeniden "ulusalcı" söylemlere geri dönmesine yol açmıştır. Bugünkü "ulusalcı" kesimde görülen hareketlenmenin temelinde 1970 sonrasında emperyalizm-oligarşi ikilisinin işbirlikçisi olanların bu "geri dönüş"ü yatmaktadır.] ve "milliyetçi" tepkilerin yükselmesine neden olmuştur.

Ülkemiz somutunda ortaya çıktığı gibi, "ulusalcı" tepkiler, **bağımlı** bir ülkenin "bağımsızlığını yitirmesi" temelinde garip bir anti-emperyalist yönelim ortaya çıkarırken, aynı anlayış (bağımlı bir ülkenin "ulusal bağımsızlığını yitirmesi") solda "vatansever", "yurtsever" vb. söylemler ortaya çıkarmıştır.

2001 Şubat krizi, ardından Amerikan emperyalizminin Irak işgali ve nihayetinde AB'nin dayatmaları ve talimatları birbiri üstüne yığılmıştır.

Bu koşullarda Amerika ve AB karşıtı duygu ve düşünceler yaygınlaşmış, her olay ulusal tepki düzeyinde hızla siyasallaşmaya başlamıştır.

Ancak altyapısından üstyapısına, ekonomisinden askeriyesine kadar tümüyle emperyalizme bağımlı bir ülkede "bağımsızlığımız tehlike-de" düşüncesinin yaygınlaşması ve siyasal tepkilere dönüşmesi ne denli başat hale gelmişse, gerçek anlamda ulusal bağımsızlık ("tam bağımsızlık") o denli gündemden çıkmıştır. Bu, "neo-liberalizm" in ne denli içselleştirildiğini, sorgulanmaksızın benimsendiğini gösteren en temel olgu olmuştur.

Ekonomik olarak "dışa", yani emperyalizme bağımlılığın sorgusuz sualsiz kabul edildiği, ancak siyasal olarak "ulusal bağımsızlık"tan söz

edildiği, "ulusal onur"un her türlü milliyetçiliğin çıkış noktası olarak kullanıldığı gariplik giderek yaygınlaşmıştır.

Yıllardır sürdürülen "neo-liberal" propagandanın etkisiyle belirlenmiş olan bu garip "ulusalcı" ve milliyetçi gelişme, her durumda emperyalizmden bağımsız bir ekonomik gelişmenin ve ulusal kalkınmanın mümkün olmadığı önyargısının egemenliğini pekiştirmeye hizmet etmektedir.

Ulusalcı ve milliyetçi tepkiler ne kadar "ulusal onur"un ayaklar altına alındığından söz ederse etsin, her durumda, ne "sıcak para"nın egemenliğine, ne de ithalata olan bağımlılığa karşı bir tutum ortaya koymamaktadır.

"Neo-liberalizm" sorgusuz sualsiz içselleştirilmiştir.

Ulusalcı ve milliyetçi çevrelere bakıldığında, "ayaklar altına alınmış ulusal onuru kurtarmak" için herşeyi yapmaya hazırdırlar. Tek sorunları, "karşılıklı bağımlılık"la ortaya çıktığı kabul edilen ekonomik ilişkilerdir. "Sıcak para" ürkütülmeye gelmez!

Emperyalizmden bağımsız bir ülkede ulusal kalkınmanın gerçekleştirilebileceğine olan bilinç ne denli ortadan kaldırılmışsa, içi boş ulusalcı ve milliyetçi söylemler o kadar etkin hale gelmiştir.

Ulusal bağımsızlığın en temel koşulunun ekonomik bağımsızlık olduğu bir yana bırakılmıştır. "Sıcak para" olmaksızın ithalatın finanse edilemeyeceği, iç ve dış borçlanma olmaksızın yatırımlar için "kaynak" bulunamayacağı önyargısı oluşmuştur. Kredi kartlarıyla sürdürülen yaşam tarzı, aynı zamanda bu kredi kartlarının "sıcak para"yla finanse edilmesinin toplumsal temeli haline gelmiştir.

"Neo-liberalizm"in, "ulusal kalkınma için yeterli ulusal sermaye birikimi mevcut değildir"le başlayan, dolayısıyla "yabancı sermayeye ihtiyaç" olduğu yargısıyla sonuçlanan tezleri, genel ifadeyle "**ulusal kalkınmanın kaynakları**" olmadığı düşüncesini yerleştirmiştir. Bu öylesine bir önyargı, önkabul ortaya çıkarmıştır ki, geçmiş dönemin devrimci-milliyetçileri bile "ulusalcı" söylemleri bir yana bırakmış, emperyalizmle "**ulusal onurla bağdaşır işbirliği**" savunucusu haline getirilmiştir.

Bu koşullarda, emperyalizm ve oligarşinin milis gücü olarak örgütlenmiş faşist-"milliyetçi" hareketler, yükselen anti-emperyalist ve milli tepkilerin pasifize edilmesi için uygun bir ortam bulmuştur. Ekonomik bağımsızlığın önsel olarak mümkün olmadığı düşüncesini kendileri için bulunmaz fırsat olarak gören faşist-"milliyetçi" hareketler, ekonomik içeriğinden soyutlanmış "ulusal" söylemlerin sözcüsü haline gelmişlerdir.

"Neo-liberalizm" ve "globalizm" propagandalarıyla anlamsızlaştırılan ve neredeyse ekonomik ve siyasal alandan dışlanan "**ulusal bağımsızlık**" ve "**ulusal kalkınma**"nın, bir kez daha tanımlanması ve yerli yerine oturtulması zorunlu hale gelmiştir.

Ulusal bağımsızlık, en yalın haliyle, belli topraklar üzerinde yaşayan ulus ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına sahip olmasıdır. Bu hak, esas olarak siyasal niteliktedir, dolayısıyla ulusal devlete sahip olma ve bu devlet sınırları içinde kendi kaderini belirleme hakkıdır.

Bu nedenle ulusal bağımsızlık, ulusal devlet sınırları içinde yaşayan tüm ulusların kendi geleceklerine ilişkin kararlarına ve uygulamalarına

dıştan yapılacak her türlü müdahalenin reddedilmesi demektir.

Ulusal bağımsızlık, dış müdahalenin reddedilmesi yönüyle, aynı zamanda böyle bir dış müdahalenin koşullarının yaratılmaması anlamına gelir. Bu da ekonomik bağımsızlıkla özdeştir.

Ekonomik olarak dışa bağımlı bir ülkenin ulusal bağımsızlığından söz edilemez.

Ulusal bağımsızlığı olmayan bir ülkenin ulusal kaynaklara dayanan kalkınması, uluslar arasında eşit ve adil bir ilişkiyi esas alan ekonomik ilişkiler geliştirmesi de olanaksızdır. Siyasal bağımsızlık, ekonomik bağımsızlığın, ulusal kalkınmanın gerçekleştirilmesinin önkoşuludur.

Bu nedenlerle, emperyalizmin tüm propaganda ve pasifikasyon araçlarını kullanarak yerleştirmeye çalıştığı "globalleşen dünyada ulusal bağımsızlık ve ulusal kalkınma mümkün değildir" düşüncesi, esas olarak ulusal bağımsızlık düşüncesini tahrip etmeyi amaçlamaktadır.

Emperyalizmden bağımsız bir ülkenin ulusal kalkınması, "gerçek ve bağımsız bir sanayileşme ve ileri bir tarımsal ekonomi yaratarak, halkın yaşam koşullarını sürekli yükseltmeyi" amaçlar. Bu amaç, aynı zamanda, "nüfus artışını gözönüne alarak, bu artışı aşan düzeyde ve kişi başına düşen miktarı zaman içinde artıran ve de bunun sürekliliğini güvence altına alan bir üretim artışını" da içerir.

Emperyalist propagandalar, "neo-liberal" söylemle, bu amacı gerçekleştirmek için gerekli siyasal irade mevcut olsa bile, ulusal temelde "**ekonomik kaynaklar**"ın bulunamayacağını ileri sürmüştür.

Genel olarak tanımlanırsa, ekonomide kaynak sorunu, **mevcut** üretim birimlerinin üretimlerini sürdürebilmeleri için gerekli girdiler (kapitalist ölçekte hammadde, yarı-mamul madde, makine, teçhizat vb. olarak değişmeyen sermaye ile ücretler ve diğer giderler için değişen sermaye) ile artan nüfus ve **yeni** gereksinmelerin karşılanması için üretimin artırılması amacıyla üretim alanının genişletilmesi ve **yeni** üretim birimlerinin kurulması için gerekli yatırım araçlarını kapsar.

Emperyalist sistem içinde ele alındığında bu "ekonomik kaynak", yani yatırım ve üretim için gerekli sermaye, ülkenin emperyalist sistem içindeki yerine göre değişkenlikler gösterir.

Eğer emperyalist bir ülke sözkonusu olursa ("metropol ülkeler"), sermayenin **tarihsel birikimi** ve **yeniden üretimi** ekonomik kaynakların çerçevesini belirleyecektir.

Emperyalist-kapitalist ülkeler açısından, ekonomik gelişim için, öncelikle bir sermayenin var olması gereklidir. Bir başka deyişle, kapitalist üretimin başlayabilmesi için, öncelikle kapitalistin bir "ekonomik kaynak", yani sermaye bulması şarttır. Bu yüzden, emperyalist-kapitalist ülkelerde kapitalizmin **ilk ekonomik kaynakları** ilkel sermaye birikimi olarak ortaya çıkar. Hiçbir şey yoktan varedilemeyeceğine göre, kapitalist üretim için ilk "ekonomik kaynak" bir yerden gelmiş olmak zorundadır. Bu ilk "ekonomik kaynak", yani ilkel sermaye birikimi olmaksızın, kapitalist üretimden söz etmek olanaksızdır. Aksi halde, **mevcut olan**, yani **birikmiş olan** bir sermayenin nereye ve nasıl yatırılaacağı sorusu ortaya çıkar ki, bu da "kaynağı nereden bulacaksın" sorusunu

soran herhangi bir "neo-liberalizm" yanlısının demagojisi için hiçbir işe yaramayacaktır. Onların demagojisinin temeli, gerçekleştirilmek istenen amaç için mevcut olmayan bir "kaynak"ın nereden bulunacağı sorusunda yatmaktadır. Dolayısıyla, emperyalist-kapitalist ülkelerin bugün ellerinde mevcut olan olağanüstü sermaye birikimi değil, başlangıçta **mevcut olmayan sermayenin nasıl biriktirildiği** sorusu yanıtlanmak zorundadır.

Marks, *Kapital*'de kapitalist üretim sürecini ayrıntılı olarak tahlil ederken, sermayenin ilkel birikimi ve büyüme sürecini de ayrıntılı olarak ele almıştır. Sermayenin ilkel birikimini Marks şöyle ortaya koymaktadır:

"Sermaye birikimi, artı-değerin varlığını; artı-değer, kapitalist üretimi; kapitalist üretim ise, meta üreticilerinin ellerinde daha önceden oldukça büyük bir sermaye ve emekgücü kitlesinin bulunmasını öngörür. Buradaki hareketin bütünü, bu yüzden bir kısır döngü gibi görünür ve bundan ancak kapitalist birikimden önce, bu üretim tarzının sonucu değil, çıkış noktasını oluşturan bir ilkel birikimin (Adam Smith'in deyimiyile, daha önceki birikimin) bulunduğunu kabul etmekle kurtulmak mümkündür.

Ekonomi politikte, bu ilkel birikim, aşağı yukarı teolojide ilk günahın oynadığı rolü oynar. Adem baba elmayı ısırması ve insanoğlu günaha bulanmıştır. Günahın başlangıcı güya böylece, geçmişe ait bir masal gibi anlatılarak açıklanmış oluyor. Evvel zaman içinde, iki çeşit insan vardı; birisi çalışkan, akıllı ve daha önemlisi tutumlu bir seçkinler toplu-

luğu; diğeri, ellerine geğeni ve hatta daha fazlasını harvurup harman savuran tembel ser-seriler topluluğu. Teolojinin ilk günah efsanesi, bize, kuşkusuz, insanın ekmeğini alnının teriyle yemeğe nasıl mahkûm edildiğini anlatıyor, ama ekonomik ilk günahın tarihi ise, bize, yeryüzünde, buna hiç de gerek duymayan insanların bulunduğunu açıklıyor. Ne zararı var! Böylece ilk tür insanlar servet biriktirmiş oldular, ikinci t rdekilerin ise, ellerinde kendi postlarından başka satacak bir şeyleri kalmadı. Ve işte, bütün çalışıp didinmelerine karşın, kendilerinden başka satacak hiç bir şeyleri olmayan büyük çoğunluğun sefaleti ve uzun süredir çalışmayı bıraktıkları halde, küçük bir azınlığın durmadan artan zenginliği, bu, ilk günahla başlar. Bu ocuka yavanlıklar, mülkiyetin savunulmasında, bize her allahın günü yinelenir durur... Oysa tarihte, ele geçirmenin, köleleştirmenin, soymanın, öldürmenin, kısacası zorun büyük rol oynadığını herkes bilir. Ekonomi politiğin şefkatli sayfalarında sevimli bir saflık çok eskiden beri sürer gider. Hak ile 'emek' her zaman için zenginliğin, tek aracı idiler, ama, içinde bulunulan yıl, her nedense hep bu kuralın dışında tutulur. Oysa, aslında, ilkel birikim yöntemleri saf ve sevimli olmaktan çok uzaktır...

 lkel birikimin tarihinde, bütün devrimler, kapitalist sınıfın oluşması yolunda kaldıraç görevi gören ağ açıcı devrimlerdir; ama herşeyden çok, büyük insan yığınlarının birdenbire ve zorla geçim araçlarından kopartılarak,  zg r ve 'bağlantısız' proleterler olarak

emek pazarına fırlatılıp atıldığı anlar önem taşır. Tarımsal üreticilerin, köylülerin mülksüzleştirilmeleri, topraktan ayrılmaları, bütün bu sürecin temelidir.” (K. Marks, *Kapital*, Cilt: I, s. 729-732)

İşte bu sermayenin ilkel birikimi, emperyalist-kapitalist ülkelerin bugünkü olağanüstü sermaye birikimlerinin kökenini oluşturur. Bu sermaye birikimi, kırsal alandan kentlere göçetmek zorunda kalan milyonlarca insanı proleterleştirerek, onların ürettiği artı-değere elkonulmasını sağlayarak, özcesi halk kitlelerinin sömürülmesiyle gerçekleşmiştir. Sermayenin bundan sonraki birikim süreci, artı-değeri artırma ve artı-değer oranını yükseltme süreci olarak işlemeye başlamıştır. Günde 12-15 saat çalıştırılan işçilerin, 5 yaşından itibaren fabrika ve madenlerde çalışmaya zorlanan çocukların ve kadınların ürettiği artı-değer kapitalist tarafından sermayeye eklenerek büyüyen ve yoğunlaşan bir sermaye birikimi ortaya çıkarmıştır.

Ancak kapitalist sermayenin emperyalist-kapitalist ülkelerdeki olağanüstü birikimi, salt işçi sınıfının ürettiği artı-değere elkonulmasıyla gerçekleşmemiştir. 19. yüzyılda kolonyalist yöntemlerle Asya, Afrika ve Amerika kıtasının **sömürgeleştirilmesi** ve buralardaki **hammadde kaynaklarına elkonulması**, kapitalist ülkelerdeki sermaye birikimini hızlandırmış ve boyutlarını büyütülmüştür. 19. yüzyılda İngiliz sermaye birikiminin en önemli halkalarından birisi Hindistan'ın sömürgeleştirilmesi olmuştur. İngiliz tekstil sektörünün gelişimi, bir yandan Hindistan ve diğer sömürgelerden temin edilen ucuz hammaddelele, diğer yandan bu ülkelerdeki her türden dokuma tezgahlarının **yok edilmesiyle** birlikte

olmuştur.

20. yüzyıla girildiğinde, sermayenin olağanüstü yoğunlaşması ve merkezileşmesiyle birlikte ortaya çıkan tekellerin ekonomiye egemen olmalarıyla birlikte başlayan emperyalist sömürgecilik, geçmiş dönemlerin kolonyalist sömürgeciliği üzerinde yükselmiştir. 1945'lere kadar emperyalist sömürü, dünyanın her yanında ("global" olarak) ülkelerin ve halkların sömürgeleştirilmesiyle birlikte gelişmiştir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin ekonomik hammadde kaynakları, emperyalist ülkeler tarafından gaspedilmiş ve karşılığında bu ülkeler emperyalist metaların açık pazarı haline getirilmiştir. Hammaddeleri ucuza (yokpahasına) alıp, mamul malları yüksek fiyatlarla sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde pazarlayan emperyalist ülkeler, bu ilişkiler içinde kendilerine artı-değer yanında tekel-kâr da sağlamışlardır.

İşte emperyalist-kapitalist ülkelerdeki olağanüstü sermaye birikiminin tarihsel gelişimi ve ellerinde tuttukları "ekonomik kaynağın" oluşumu böyle gerçekleşmiştir. Bu, kapitalizmin yalın sömürü mekanizmasından başka bir şey değildir.

Burjuva ekonomistlerinin ve ideologlarının özenle gözden kaçırmaya çalıştıkları bu tarihsel temel, aynı zamanda bugünkü sermaye birikiminin eşitsizlik ve adaletsizlik üzerinde yükseldiğini gösterir.

Dün olduğu gibi bugün de, emperyalist-kapitalist ülkelerdeki sermaye birikimi, yani "ekonomik kaynaklar", tüm iyimser değerlendirmelere rağmen, kitlelerin yaşam düzeylerini yükseltmek amacıyla değil, dış ülkelere, geri-bıraktırılmış ülkelere sermaye ihracı yoluyla mevcut kâr-

larını daha da artırmak amacıyla kullanılır. Bu nedenle de, emperyalist-kapitalist ülkelerdeki "ekonomik kaynaklar"ın, "*halkın yaşam koşullarını sürekli yükseltmek*" amacıyla kullanılması söz konusu değildir.

Kapitalist sermaye birikiminin bu tarihsel gelişimiyle birlikte ortaya çıkan "ekonomik kaynaklar", günümüzde emperyalist-kapitalist **olmayan** bir ülkenin sahip olabileceği kaynaklar değildir ve **aynı biçimde sağlanabilmesi de olanaksızdır.**

I. ve II. yeniden paylaşım savaşlarıyla görüldüğü gibi, dünya emperyalist ülkeler tarafından toprak olarak paylaşılmıştır ve yeniden paylaşılması gündeme gelmektedir. Herhangi bir "3. dünya ülkesi"nin bu paylaşım içinde yer alabilmesi ve paylaşımından "pay" kapabilmesi, bazı istisnalar dışında, olanaksızdır. Çünkü söz konusu olan, bu ülkenin emperyalist ülkeler tarafından çoktan paylaşılmış olmasıdır. Bir başka deyişle, günümüz koşullarında, herhangi bir geri-bıraktırılmış ülkenin, kendisi için gerekli sermaye birikimini başka ülkeleri **sömürgeleştirerek** sağlayabilmesinin koşulları mevcut değildir.

Yine de, bunun olanaklı olduğunu düşünen ve savunan kesimler de mevcuttur. Ülkemiz somutunda görüldüğü gibi, faşist-milliyetçiler, 2. Cumhuriyetçi denilen emperyalizmin yeni işbirlikçi kesimleri ve "yeni" kemalistler, sermaye birikimine sahip olabilmek için başka ülkelerin sömürgeleştirilmesinin zorunlu olduğunu savunmaktadır. A. Öcalan'ın "misak-ı milli" sınırları çerçevesinde "katkı sunmaya" hazır olduğunu ilan edişi, faşistlerin, 2. Cumhuriyetçilerin ve "yeni" kemalistlerin "Türki cumhuriyetleri"ni Türkiye'nin bir "hinterland"ı haline getirerek bu sermayenin sağ-

lanabileceğine ilişkin teorileri, tümüyle emperyalist-kapitalist ülkelerdeki sermaye birikiminin tarihsel temelleriyle bağlantılandırılmaktadır.

Bu "öneriler" ve teoriler, Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığı koşullarında ortaya çıkan geçiş döneminden "yararlanma"yı amaçlamış ve "Türki cumhuriyetler"in en hayasızca talan edilmesini öngörmüştür. Ve somut gelişmelerin de açıkça gösterdiği gibi, bu, birkaç dolandırıcılık olayı dışında hiçbir sermaye birikimine de yol açmamıştır. Azerbaycan'dan Türkmenistan'a kadar pek çok yerdeki darbe girişimlerinin başarısızlığı, bu ülkelerin sahip oldukları doğal ekonomik kaynakların (petrol, doğal gaz, vb.) emperyalist ülkelerin izni olmaksızın kullanılamayacağını kanıtlamıştır.

Kapitalist ilişkiler çerçevesi içinde "yeni kaynaklar" ya da "taze para" sağlamanın iki yolu vardır: **Dış borçlanma** ve **iç borçlanma**.

Emperyalist ülkelerin, geri-bıraktırılmış ülkeleri mali bağımlılık ilişkisi içine sokmasının en temel yöntemi olan dış borçlanma sistemi, emperyalizmden bağımsız bir ekonominin yaratılması hedefiyle çelişir.

Bu durumda, geriye sadece "iç borçlanma" yolu kalmaktadır.

"İç borçlanma" ise, doğrudan devletin tahvil ve bono çıkartmak yoluyla **ülke içinde** belirli bir para birikimine sahip olanlardan nakit para temin ederek, bunu sermayeleştirmesi demektir.

İşbirlikçi-tekelci burjuvazi ile toprak ve ticaret burjuvazisinin (oligarşinin) tasfiye edildiği koşullarda, iç borçlanma yoluyla elde edilebilecek "kaynak" çok küçük olacaktır. Dolayısıyla, bu küçük kaynak, sınırlı ölçülerde kullanılabilir bir kay-

nak durumundadır. Daha büyük "kaynak" bulmanın yolu ise, oligarşinin tasfiye edilmesi amacından vazgeçmek, onlarla "uzlaşma" yolları aramak demektir ki, bu her türden küçük-burjuva devrimci-milliyetçi hareketinin en büyük çıkması olmuştur.

Bu durumda "neo-liberalizm" yanlılarının en ateşli savunucusu oldukları "özelleştirmeler" in, "ulusal kalkınma" için yeni kaynak yaratabileceği düşünülebilmektedir. Üstelik bu düşünce, "neo-liberalizmin" tam tersine "ulusal kalkınma" adına ileri sürülebilmektedir. Bu düşünce, geçici bir süre için, ulusal bağımsızlığı zarara uğratan ve ulusal kalkınmayı engelleyen şirket ve kuruluşların "kamulaştırılması"nın sınırlandırılması düşüncesine ulaşır ve bu yolla "kaynak" sağlanabileceğini ileri sürer.

Bugün ülkemiz solunda yer alan "vatansever" ya da "yurtsever" söylemleri, kendi teorik temellerini kendi kendine bulamamış olsa da, bu düşünceye dayanmak durumundadır. Bu da anti-emperyalist devrimci iktidarın, küçük ve orta sermaye ile "bazı" emperyalist ülkeler karşısında daha "liberal" bir tutum takınması gerektiğini üstü örtük biçimde kabul etmek demektir. Sonuç olarak, ekonominin "liberalleştirilmesi" ve emperyalizmin bazı ülkelerin uyguladıkları bir **dış politika** olarak kabul edilmesi demektir ki, emperyalizmin, kapitalizmin tekeli evresi olduğunun tümüyle reddi anlamına gelir.

Tüm bunlardan sonra geriye kalan bir "seçenek" de, şariatçıların yıllardır savuna geldiği "İslam Ortak Pazarı" projesi olmaktadır. Gerçekleştirilmesi tümüyle olanaksız olan bu proje, "İslam ülkeleri"nin emperyalizmin hegemonyası altın-

da ülkelerden oluştuğu ve işbirlikçi-tekelci burjuvazinin egemen olduğu gerçeğini görmezlikten gelir. Öte yandan, gerçekleşebileceği tek boyutu ise, bir ya da birkaç "İslam" ülkesinin, emperyalizmin desteğinde, diğerlerini kendine bağlı birer sömürge haline getirmesi koşuluna bağlıdır. Bu da, emperyalist sömürgeciliğin bir başka biçim ve görünümde sürdürülmesi demektir. (Bu, Amerikan emperyalizminin "Büyük Ortadoğu Projesi"nin bir parçasıdır.)

Kendimizi "neo-liberal" yalanlardan, "globalizm" demagojilerinden ve her türlü ulusalcı ve milliyetçi söylemlerden ayırabildiğimiz takdirde, ulusal bağımsızlığın elde edilmesi ve ulusal kalkınmanın gerçekleştirilmesinin tek yolunun devrim olduğu, **anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim** olduğu açıkça karşımıza çıkacaktır.

Bu devrimin programı, bağımsız bir ülkede ekonomik kalkınmanın ve toplumsal refahın nasıl gerçekleştirilebileceğini ortaya koyacaktır.

Anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimin programını ve ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinde kullanacağı kaynakları *Kurtuluş Cephesi*'nin 52. sayısında yer alan "*Globalleşen Dünyada Anti-Emperyalist Bir İktidar Yaşayabilir mi?*" yazısında ayrıntılı olarak ortaya koyduğumuz için burada yinelemeyeceğiz.

Şu kadarını söyleyelim ki, mevcut ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel yapı içinde kalkınmanın önündeki en temel engel, emperyalizme bağımlılık ve emperyalizm ile işbirlikçi oligarşinin sömürüsüdür. Emperyalist sömürü mekanizması, ülke içinde üretimden elde edilen gelirlerin ülkenin kalkınması ve toplumun refahı için kullanılmasını engellemektedir. Yapılması gereken,

bu sömürü mekanizmasına son vermek ve ülkenin kaynaklarını toplumun refahı ve ulusal kalkınma için kullanmaktır.

Nisan 2006

ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ BELİRLEME HAKKI

"Dünya çapında kapitalizmin feodalizm üzerinde sonal zaferi dönemi, ulusal hareketlerle bağlantılı olmuştur. Burjuvazi, meta üretiminin tam zaferi için iç pazarı ele geçirmek ve tek bir dili konuşan nüfusun bulunduğu toprakları, bu dilin gelişmesini ve yazın alanında pekişmesini önleyen tüm engelleri ortadan kaldırarak, siyasal olarak birleştirmek zorundadır. Burada ulusal hareketlerin ekonomik temeli ortaya çıkar. Dil, insanların karşılıklı ilişkisinin en önemli aracıdır. Dilin birliği ve engelsiz gelişimi, çağdaş kapitalizme uygun ölçekte gerçekten özgür ve yaygın ticaret için, değişik sınıflardan nüfusun özgür ve geniş gruplaşması için, son olarak da pazarlar arasında, büyük ya da küçük mülk sahipleri arasında ve alıcı ile satıcı arasında yakın bir ilişkinin kurulması için en önemli koşuldur.

Bu nedenle, her ulusal hareketin eğilimi, çağdaş kapitalizmin gereksinimlerini en iyi karşılayan ulusal devletlerin oluşumuna doğrudur. En derin ekonomik etkenler bu amaca doğru ilerler ve bu yüzden, Batı-Avrupa'nın tümü için, hayır, tüm uygar dünya için, ulusal

devlet, kapitalist dönemde tipik ve normal olanıdır." (*Lenin, Ulusların Kendi Kaderlerini Belirleme Hakkı, 1914*) "'Kendi kaderini belirleme hakkı', genel olarak sadece demokrasiyi değil, bir tip demokratik sistemi, özellikle ayrılma sorununun demokratik olmayan bir çözümünün olanaksız olduğu tipte bir demokratik sistemi gerektirir. Demokrasi, genel olarak söylersek, saldırgan ve zorba milliyetçilikle bağdaşabilir. Proletarya, herhangi bir ulusun devlet sınırları içinde zorla tutulmasını dışlayan bir demokrasiyi talep eder." (*Lenin, RSDİP'nin Ulusal Programı, 15 Aralık 1913.*)

Marksist-Leninistler için, "ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının tanınması", hiç tartışmasız kabul edilen ve kendi parti programlarında açık ve net olarak yer alan bir taleptir. Öylesine bir taleptir ki, marksizmden sapmış ya da anti-marksist saflara geçmiş pek çok kişi bu talebin bir "ezber" (ya da Kemal Burkey'in sözüyle "fetiş") olduğunu, yani bir tarihsel dönemde geçerli olan, ama başka (ya da bugün) geçerli olmaktan çıkmış bir talep olarak ifade ederler. Aynı durum, Abdullah Öcalan ve dolayısıyla PKK için de geçerlidir. Onlar da, diğerleri gibi, "ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı"nın *günümüz koşullarında geçerli olmadığını* ileri sürerek, "*daha gerçekçi*" bir çözümünden söz etmektedirler.

Bu sapmalar ve dönüşümler karşısında marksist-leninistler ve bazı sol örgütler, ısrarla ve sürekli olarak ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının tanınmasının zorunlu olduğunu ve "Kürt sorunu"nun sadece bu hakkın tanınmasıyla çözümlenebileceğini söylemeyi sürdürmüşlerdir ve sürdürmektedirler. Ancak bu ısrar ne denli güç-

l  ve kararlı olursa olsun, PKK hareketinin Kürt kitlesi üzerindeki, özellikle politize olmuş ve ulusal hareketi içten destekleyen kesim üzerindeki mutlak egemenliği, kaçınılmaz olarak Kürtler ve PKK'liler arasında ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını bir yana bırakmalarını ve buna ilişkin hiçbir şey s ylememelerini beraberinde getirmiştir. Böyle olunca, sorunun, "kendi kaderini belirleme hakkı"nın *dışında* başka ya da "daha gerçekçi" yollarla     mlenebileceği umudu ve hayali yaratılmıştır. Bu umut ve hayaller g     olduğu sürece de, "kendi kaderini belirleme hakkı"nın gerçek     m yolu oluşu da *bir yana itilmeye* devam edecektir.

Bu umut ve hayalin arka planında, bir yanıyla Kuzey Irak bölgesinde "bağımsız Kürdistan" devletin *ABD'nin desteğinde* kurulmaya başlandığı d ş nencesiyle, bir yanıyla da PKK hareketinin *askeri olarak* "Türk ordusu" karşısında belirgin bir başarı elde edememesi yatmaktadır. Genelkurmayın açıklamalarında ifade edildiği gibi, "dört kez askeri olarak yenilgiye uğratılmış" PKK, *askeri bir zafer umudu taşımaksızın*, silahlı eylemleri sürdürerek "Kürt sorunu"nu sürekli gündemde tutabileceğini ve bu yolla da belli " d nler" alabileceğini düşünmeye başlamıştır. Bir başka deyişle, PKK, "Kürt sorunu"nun silahlı mücadelenin zaferiyle elde edilecek bir "kendi kaderini belirleme hakkı"yla     mlenebileceğine ilişkin umutlarını yitirmiştir.

Aynı biçimde, süre giden silahlı saldırılar ve çatışmalar ortamında "şehit cenazeleri"yle birlikte Türk milliyetçiliğinin güçlendiğini gören, PKK saldırılarının " lkenin gerçek gündemini" değiştirdiğini ve çatışmaların sertleşmesiyle ortaya  ı-

kabilecek olan gerek milliyetçi saldırılar, gerekse devletin artan baskısı karşısında toplumsal ve bireysel yaşamlarının tehlikede olduğunu düşünen, dolayısıyla da "sorunun", kendi kaderini belirleme hakkının tanınmasıyla çözümlenmesinin olanaksız olduğuna "karar" veren küçük-burjuva sol aydınları da umutsuzluk içindedirler.

İşte bu iki umutsuzluk, giderek başka yolların, "daha gerçekçi" yolların bulunması ya da keşfine yol açmıştır.

Bu "daha gerçekçi" ya da başka yolların ilk akla geleni, Avusturya sosyal-demokratlarının 1899'da Brunn kongresinde ortaya attıkları "*ulusal-kültürel özerklik*" olmuştur. İster Abdullah Öcalan'ın "ekolojik demokratik cumhuriyet" diye tanımladığı "daha gerçekçi" çözüm "yolu" olsun, ister bazı küçük-burjuva solcu aydınların "*kültürel özerklik*" tezi olsun, isterse "bölgesel özerklik" olsun, her durumda ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının dışında ve bu hakkın tanınmasının "çok zor" ve hatta "olanaksız" olduğu kanısıyla ortaya atılmıştır.

Bu "daha gerçekçi" çözüm yolları, açıktır ki, Avusturyalıların "*ulusal-kültürel özerklik*" teziyle bir ve aynıdır. Söylemdeki küçük farklılıklar ya da bazı sözcüklerin farklı kullanımları, bu gerçekliği değiştirmemektedir.

Olayları izleyenlerin değil (ki Türkiye'de yaşayan herkes olayları yakından izlemektedir), sorunun (ister adı "Kürt sorunu" olarak konulmuş olsun, ister gerçek bir Kürt ulusal sorunu olarak tanımlansın) çözümüne ilişkin tartışmaları izleyenlerin çok iyi bilecekleri gibi, bu "daha gerçekçi" çözümlerin sorunu nasıl çözeceğine ilişkin bir belirsizlik vardır.

En önemli belirsizlik, bu ve benzeri "daha gerçekçi" çözümlerin "T.C." tarafından kabul edildiği koşullarda, PKK tarafının *silahlı mücadeleyi* sona erdirip erdirmeyeceğine ilişkindir. AKP'nin "açılım" sürecine "katkı koyan" ilerici, demokrat ve sol çevrelerin bile büyük kaygı duydukları yan burasıdır.

Çünkü, Kürtler arasındaki yaygın *kanı*, PKK'nin silahlı eylemleri sayesinde önemli gelişmeler ve ilerlemeler sağlandığı, PKK'nin silahlı eylemleriyle pek çok kazanımlara ulaşıldığı ve bu sayede "Kürtlerin varlığı"nın kabul edildiği, ama PKK silahlı eylemleri sona erdirdiği andan itibaren "T.C."nin bütün bu kazanımları ve ilerlemeleri çok kısa sürede ("Osmanlıda oyun bitmez") ortadan kaldıracabileceğidir. Doğal olarak, böyle bir kanı, nasıl olursa olsun "dağdakiler"in varlığının *sürekli* olmasını talep eder. Bu olmadığı, yani PKK tasfiye edildiği ya da silahlı mücadeleyi kesin olarak terk ettiği koşullarda, herşeyin kaybedileceği, yeniden ilk başa, eski dönemlere geri döneleceği yaygın bir kanıdır.

"Kültürel özerklik" ya da "bölgesel kültürel özerklik" gibi "daha gerçekçi" çözümlerin pratikte "uygulanabilir" oldukları düşünülse de PKK'nin silahlı gücünün varlığı da bunların "güvencesi" olarak görülmektedir.

İşte bu durum, PKK'nin "açılım" sürecinde de görüldüğü gibi, havanda su dövmekten başka bir sonuç vermemiştir.

Elbette "kültürel özerklik" ya da "bölgesel kültürel özerklik", sorunun gerçek ve kalıcı çözümünü oluşturmaz. Sadece sorunu erteler; okulların milliyetlere göre bölünmesini, bölgelerin birbirinden kesin olarak ayrışmasını sağlayarak gele-

cekteki daha sert ve kitlesel çatışmaların tohumlarını atar. Böyle olmakla birlikte, "genel mutabakat" olduğu anlamda, bu hiç de gerçekçi olmayan çözümler herşeyin önüne geçebilmiştir.

Her zaman yinelediğimiz gibi, sorun, "*Kürt ulusal sorunu*"dur. Dolayısıyla bu sorun, açık ve net biçimde *Kürt ulusunun kendi kaderini belirleme hakkının tanınmasıyla* çözümlenebilir.

Hiç tartışmasız, bu hak, Kürt ulusunun ayrılma, ayrı devlet kurma hakkıdır. Ancak bu hak, sadece ve sadece Kürt ulusu tarafından kullanılabilir ve bu hakkı nasıl ve hangi yönde (ayrılma ya da birleşme) kullanacaklarına kendileri karar verir. Lenin'in açık biçimde ifade ettiği gibi, bu hak, "genel olarak sadece demokrasiyi değil, *bir tip* demokratik sistemi, özellikle ayrılma sorununun *demokratik olmayan* bir çözümünün *olanaksız olduğu* tipte bir demokratik sistemi gerektirir." Bu niteliğiyle, kendi kaderini tayin hakkının tanınması, ülkenin "bu tip" bir demokratik düzene sahip olmasını, daha tam deyişle, *demokratik devrimin tamamlanmasını* zorunlu kılar.

Türkiye'de demokratik devrim tamamlanmadığı ve bu demokratik devrim mücadelesi sürecinde proletaryanın öncülüğünde Türkler ve Kürtler birlikte mücadele etmedikleri sürece, birliktelikleri ve birlik olmaları olanaksızdır. Ancak "ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı", hiçbir biçimde ezen ve ezilen ulusların birlikte mücadele etmelerini zorunlu ve gerekli kılmaz. Böyle bir birlikte mücadele olmasa bile, her durumda "ezen ulus", "ezilen ulus"un kendi kaderini belirleme hakkını tanımak zorundadır. Ve demokrasi sorunu da, "Kürt sorunu" da, "terör sorunu" da bu bağlamda çözümlenebilecektir.

Ama bunun gerçekleşebilmesinin koşulu, Türkiye'de demokratik devrimin (ki proletaryanın öncülüğünde gerçekleşeceği anlamında "demokratik halk devrimi"nin) gerçekleştirilmesidir.

Gerçekleşecek olan demokratik devrim, bir yanıla *anti-emperyalist* niteliktedir ve bu niteliği ile emperyalizmden bağımsız bir ulusal devlet olmak, sözcüğün gerçek ve tarihsel anlamıyla Türkiye halkının kendi kaderini, *emperyalizmden bağımsız olarak*, belirleme hakkına kavuşması demektir. Diğer yanıla, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin, feodal kalıntıların (üst-yapıdaki ideolojik kalıntılarıyla birlikte) tasfiyesi demektir. Bu niteliğiyle de, ülkenin *demokratikleştirilmesini* ifade eder. Türkiye'deki siyasal demokrasinin gelişiminin önündeki en büyük engel olan emperyalizme bağımlılığın ve bunun getirmiş olduğu ekonomik ve toplumsal yapının tasfiyesi, demokrasinin, gerçek demokrasinin kurulmasını olanaklı kılar.

Ve çok açıktır ki, *demokratik ilişkiler olmaksızın*, gerçek bir demokrasi, halk demokrasisi olmaksızın, ya da günlük söylemle "demokrasi kültürü" olmaksızın, Kürt ulusunun kendi kaderini belirleme hakkının tanınması olanaksızdır.

Neden olanaksızdır?

Öncelikle hiç akıldan çıkartılmaması gereken, bu hakkın tanınmasının, kayıtsız-şartsız Kürt ulusunun ayrılma, ayrı devlet kurma hakkının tanınması olduğu gerçeğidir.

İkinci olarak, bu hakkı kullanacak olan, yani Türkiye'den ayrılıp ayrılmayacaklarına karar verecek olan Kürt ulusudur.

Bu nedenle, öncelikle hiçbir yanılaşa ve sahtekarlığa yer bırakmayan genel bir nüfus sayımının

yapılması gerekir. Bu nüfus sayımına göre Türkiye sınırları içinde yaşayan Kürtlerin kesin ve tam sayısı saptanır. Buna paralel olarak, kendi kaderlerini belirleme hakkı temelinde, bağımsız bir Kürt meclisinin, parlamentosunun oluşumu için seçim yapılır. Ve bu meclis, Türkiye'den ayrılmasını, ayrı devlet kurmaları ya da birleşme ve aynı devlet sınırları içinde yaşama konusunda referandum kararı alır ve referanduma gidilir.

Tüm bu süreçte, nüfus sayımının adil ve yansız olması kadar, seçimlerin ve referandumun tam bir özgürlük içinde, tam bir demokratik ortamda, örgütlenme ve propaganda özgürlüğünün tam olarak sağlandığı koşullarda gerçekleştirilmesi esastır.

Bu demokratik özgürlükler olmaksızın, ayrılma, ayrı devlet kurmaya yönelik kararın (ya da birleşme kararının) demokratik ve özgürce alındığından *sözedilemez*.

Açıktır ki, böylesi demokratik özgürlüklerin sağlanması, *ülkenin genelinde* demokratik hak ve özgürlüklerin *tam ve bütün olarak* sağlanmasıyla olanaklıdır. Bu özgürlükler sağlanmadığı, böylesi bir temelde demokrasi gerçekleşmediği sürece, sadece bir ulusun değil, tek tek bireylerin bile *demokratik ve özgür biçimde* kararlar alabilmesi ve bu kararların başkaları tarafından aynı biçimde kabul edilebilmesi olanaksızdır.

Günlük "medya" söylemiyle, "demokratik olgunluk" ya da "demokrasi kültürü" varolduğu koşullarda, "ezilen ulus"un ayrılma yönündeki kararına saygılı olmak, demokratik "olgunluk" içinde kabul etmek olanaklıdır. Aksi halde, demokrasi ve demokratik hak ve özgürlükler tam ve bütünsel olarak sağlanmadığı koşullarda, *milliyet-*

çilik (her iki kesimin) ve *milliyetçi önyargılar* varlığını sürdürecektir.

Bu durumda, yani milliyetçiliğin ve milliyetçi önyargıların demokrasinin önüne geçtiği koşullarda, kendi kaderini belirleme hakkına sahip olan Kürt ulusu, bu hakkını Türkiye'nin devlet sınırlarının dışına çıkma yönünde kullandığında (bunun doğru olup olmadığı, uygun olup olmadığı ayrı bir konudur), yeni oluşturulacak olan devletin, yani "Kürt devleti"nin hangi bölgeleri kapsayacağı, yani *sınırlarının* ne olacağı sorunu demokratik biçimde çözümlenemez.

Kaçınılmaz olarak, milliyetçiliğin beslendiği "kanla çizilmiş sınırlar"ın "dokunulmazlığı", "kutsallığı", sorunun çözümünü olanaksız kılar.

Öte yandan, aynı biçimde "ezilen ulus"un milliyetçileri de böyle bir durumda kendileri için en uygun olan, yani olabilecek en geniş sınırlara sahip olma yönünde hareket eder. Öyle ki, ekonomik nedenlerle, yani yukardan aşağıya da olsa kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan göçlerin oluşturduğu yerleşim yerlerinin de "kendilerine ait" olduğu, dolayısıyla yeni devletin sınırları içinde olması gerektiği iddiası öne çıkar. Böylesi bir iddia, bir kez daha, iki tarafın milliyetçilerinin uzlaşmaz ve amansız bir mücadele içine girmelerine yol açar. Bunun yaratacağı "güvensizlik" ortamında da *ayrılmanın olağan süreci, kesin bir çatışmanın başlangıcı olur*.

Aynı biçimde gerek ulusal parlamento seçiminin gerekse referandumun sonuçlarını kabul etmeyenler, karşı olanlar, her durumda kendi "talepleri" doğrultusunda mücadeleyi sürdüreceklerdir. Ama demokrasi ve demokratik ilişkiler var olmadığı koşullarda, bu mücadele, bir kez daha

çatışmalara yol açar. Lenin'in çok açık biçimde ifade ettiği gibi, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı, "*demokratik olmayan* bir çözümün *olanaksız olduğu* tipte bir demokratik sistemi gerektirir". Eğer bir kez daha "zor", çözümün asli unsuru haline gelirse ya da getirilirse, yeniden başa dönülür, çatışmalar yeniden başlar.

Burada ayrılma, ayrı devlet kurma konusunda yapılacak referandumda *ezici bir çoğunluğun* bir tarafta olması (ayrılma ya da birleşme) hiçbir şeyi değiştirmez. *Küçük bir azınlığın* bile, demokratik bir ortamda gerçekleşmiş bir kararı tanımadıklarını ve buna karşı silahlı mücadeleyi sürdüreceklərini ilan ettikleri koşullarda, bu azınlığın demokratik karara *uymalarını sağlayabilecek* hiçbir demokratik olanak ve güç yoktur.

Bu küçük azınlık, Kürt ulusunun kararının birleşme yönünde olduğu durumda, "ayrılmayı, ayrı ve bağımsız bir Kürt devleti kurma"yı isteyen *Kürt milliyetçilerinden* oluşabileceği gibi, ayrılma, ayrı devlet kurma yönünde olduğunda bunu tanımayan *Türk milliyetçilerinden* de oluşabilir. Bunun da yeniden silahlı çatışmaların olduğu bir dönemin başlangıcı olacağı açıktır.

Kapitalizmin yukardan aşağıya, yani emperyalizmin istek ve çıkarlarına uygun olarak geliştirildiği, kendine özgü bir (ulusal) burjuvazinin olmadığı, varolan burjuvaların (sanayi, ticaret ve hizmetler sektöründe) tümüyle işbirlikçi olduğu bir ülkede, sözcüğün tam ve tarihsel anlamıyla oluşmuş burjuva-demokratik nitelikte bir ulustan ve ulusal bilincinden söz etmek zordur. Gerek üst-yapıda özel olarak korunan feodal ideolojiler (özellikle din ve ticaret anlayışı), gerekse emperyalizmle işbirliği yapılarak ekonomik güce ulaşıla-

bilmesi, Türkiye'de, demokrasinin ve demokratik ilişkilerin oluşmasının en önemli engelidir. Bu durum, sadece Türklere değil, Kürtlere de *egemendir*.

Bu egemen zihniyet, yaşamın her alanında kendisini dışavurur.

Bu zihniyetin ticaret anlayışı, tümüyle "pazarlığa" ve "kandırma"ya dayanır. Hiç kimse, pazarda bile, kendi gerçek isteğini, istediği fiyatı ortaya koymaz. Hemen her durumda kandırılacağı korkusuyla, *pazarlığa girer* ve pazarlığa olabilecek *en üst* düzeyden başlar. Malını beş liraya satmak kendisi için "yeterli" olsa bile, her durumda on, on beş lira ister.

Böylesi bir zihniyet, pazarlık zihniyeti, kaçınılmaz olarak demokratik uzlaşmayla ve adil olarak belirlenmesi gereken ulusal sınırların saptanmasında ciddi bir engel oluşturur. Bugün, ister "açılım" sürecinde, ister başka zamanlarda, "PKK ne istiyor?" sorusuna PKK'nin açık ve net bir yanıt verememesinin arkasında bu zihniyet yatmaktadır. Aynı biçimde, "Türk tarafı"nın da "neye kadar, neyi kabul edebileceği" konusunda net ve açık bir tutum alamaması bu zihniyetin ürünüdür. Her durumda, iki tarafın da, sonuçta anlaşmaya vardığında, diğeri tarafından aldatıldığı, kandırıldığı düşüncesini taşıyacağından, "demokratik görüşmeler" çıkmaza girecektir.

Solda da egemen olan bu pazarlık zihniyeti, her durumda demokratik bir talebin bile "birden çok talep"le birlikte sunulmasına yol açmaktadır. "Biz on isteyelim, ama beşte anlaşırız" zihniyeti, açıktır ki, tarafların karşılıklı güvensizliğinin ifadesidir. Karşılıklı güven oluşturulamadığı süreçte, ayrılma, ayrı devlet kurma sorunu gibi büyük

sorunlar değil, en yalın demokratik istemler bile çözüme bağlanamaz.

Bu zihniyetin varedicisi ve sürdürücüsü, özel olarak emperyalizme bağımlılık ise de pratikte bunu koruyan ve sürdüren doğrudan *oligarşik devlettir. Sıradan halk bile, devletin sözüne güvenmemek gerektiğini çok iyi bilir.* Bugün değişik nedenlerle ya da güçler dengesinin konjonktürel durumuyla "kazanılmış" bir hak, bir başka gün kolayca ortadan kaldırılabilir. Sadece biçimsel olarak "demokratik" görünen yollarla, demokratik hak ve özgürlükler bile kolayca ortadan kaldırılabilir. Hatta biçimsel olarak "demokratik" yollarla kaldırmadığı koşullarda, *askeri darbelerle* sonuca ulaşılmaktadır.

Böylesi bir "demokrasi"ye sahip bir ülkede, "ayrılma sorununun demokratik olmayan bir çözümünün olanaksız olduğu tipte bir demokratik sistem"in oluşturulmasından söz edilemez.

Herşeyden önce sistemin, devletin demokratikleştirilmesi gerekir.

Bu demokratikleştirme, bir yandan birey olarak halkın devlete, yasalara ve yasakoyuculara karşı olan güvensizliğini ortadan kaldıracaktır, diğer yandan "ezilen ulus"un "Osmanlıda oyun bitmez" sözünde ifadesini bulan güvensizliğini ortadan kaldıracaktır.

Bu, ancak, halkın, gerçekten kendine ait, kendi çıkarlarını savunan bir devlete, bir demokratik sisteme sahip olduğu zaman olanaklıdır. Ve tartışmasız gerçektir ki, böylesi bir *halkın devleti* de, *halkın devrimci mücadelesinin zaferiyle* kurulabilir.

Bu açıdan ele alındığında, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının tanınması da, bu hak-

kın demokratik ilişkiler içinde kendileri tarafından özgürce kullanılması da, Türkiye halkının özgürleşmesiyle, *Türkiye'nin demokratikleştirilmesiyle güvence altına alınabilir*. Bunun dışındaki her yol, sorunu bir süreliğine ertelemekten ve bir başka dönem daha şiddetli olarak yeniden ortaya çıkmasından başka bir sonuç vermez. Şüphesiz, bu mücadele Türk ve Kürt tüm Türkiye halkının ortak mücadelesi olacaktır. Dolayısıyla da, bu mücadelenin zaferi, Türk ve Kürt tüm halkın ortak zaferi olacaktır. Böylesi bir mücadelede birlikte yer almış ve bu mücadele sürecinde tarihsel olarak ortaya çıkmış olan güvensizlikleri ortadan kaldırmış olan halk, hem demokratik düzeni kuracak, hem de Kürt ulusunun kendi kaderini belirleme hakkını hiç ikirciksiz kabul edecektir.

Ancak, şu da tarihsel bir gerçektir: Böylesi bir demokratik halk devrimi mücadelesine her iki ulusun bireylerinin *mutlak olarak katılmaları* söz konusu değildir. Nasıl ki, Türk-faşist milliyetçileri, anti-komünizm söylemiyle devrimci mücadelenin amansız düşmanlarıysalar, aynı şekilde Kürt milliyetçileri de böylesi bir devrimci mücadelenin birleştirici ve kaynaştırıcı niteliğinin kendi milliyetçi özlemlerine aykırı olduğunu düşünerek karşıdılar. Bu iki milliyetçiliğin etki altına aldığı insanlar da bu milliyetçiliğin saflarında yer alarak devrimci mücadeleye karşı savaşacaklardır. Diğer yandan, emperyalizmin işbirlikçiliğinden beslenen ve bu işbirlikçi ilişkiler içinde kendisi için bireysel kazanç ya da gelir sağlamış olan kesimler de (işbirlikçi burjuvazinin dışındaki kesimler) bu mücadeleye karşı çıkacaklardır. Gerek 12 Eylül öncesindeki devrimci mücadeleden, gerekse PKK'nin silahlı eylemleriyle ortaya

çıkan durumdan ürkmüş küçük-burjuva aydınları da bu mücadeleyi desteklemeyeceklerdir.

Ama bu durum, özellikle "ezilen ulus"un bir bölümünün (büyük bir bölümü olsa bile) böylesi bir mücadeleye katılmayışları, mücadelenin demokratik niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının demokratik bir hak olarak tanınmasının engeli değildir. Devrimciler, her durumda, Kürt halkına küçük-burjuva Kürt milliyetçiliğinin zararlı sonuçlarını açıklamayı sürdürecektir.

Bitirmeden bir konuya, daha doğrusu bir soruna, bir korkuya, kuşkuya daha değinelim.

Genellikle ilerici, demokrat ve sol çevrelerde yaygın olan bir *önyargı*, emperyalizm koşullarında bağımsız bir "Kürdistan"ın, emperyalizme bağımlı yeni bir devlet olacağı ve bu devletin de bölgede (Ortadoğu'da) emperyalizmin (özel olarak Amerikan emperyalizminin) özel askeri gücü olarak hizmet edeceğidir. Bu önyargı, ister istemez, kendi kaderini belirleme hakkının tanınması koşullarında, Kürt ulusu ayrılma yönünde irade beyan ettiğinde, bu hakkı tanımakla, olası devrimci mücadelelere ve iktidarlara karşı "*kendi elimizle*" emperyalizmin işbirlikçisi bir askeri güç oluşturulacağı kanısını yaratmaktadır. Bu kanıyla da, Kürt ulusunun kendi kaderini belirleme hakkının "ayrılma" yönünde kullanılmayacağına ilişkin *güvence verilmesi* beklenmektedir. Yani bu hakkın, sadece *bu koşulla* tanınabileceği düşünülmektedir. (Buna eşdeğer bir kaygı Rosa Luxemburg'da da vardır. O da yeni bir sınıf devleti ortaya çıkacağı kaygısıyla, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının tanınmasına karşı çıkmıştır.)

Marksizm-Leninizmin en temel ilkelerinden birisi, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının *kayıtsız-şartsız* tanınmasıdır. Genellikle milliyetçi ulusal bir hareketin *desteklenmesi sorunu* ile kendi kaderini belirleme hakkının tanınmasının birbirine *karıştırılması* yüzünden ve yukarda sözünü ettiğimiz önyargılar nedeniyle, sürekli olarak bu hakkın tanınmasına ilişkin "koşullar" ile ri sürülür.

Lenin, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı tanındığında, eğer yapılacak referandumda gericiler ya da milliyetçiler çoğunluğu sağlar ve yeni bir gerici, saldırgan, kapitalist bir devlet (bizde olduğu gibi emperyalizmin işbirlikçisi bir devlet) kurulmasına yol açarsa, "ne yapacağız?" diye soran ve böyle bir durumun ortaya çıkmasına yol açmanın proletaryanın mücadelesine büyük zararlar vereceğini söyleyenlere karşı şöyle yazar:

"Demokratik bir oylamada gericiler çoğunluğu sağarlarsa, genellikle şu iki şeyden biri olur: ya gericilerin kararı uygulanır ve onun zararlı sonuçları kitleleri az ya da çok hızla gericilere karşı demokrasi saflarına iter; ya da demokrasi ile gericiler arasındaki çatışma, bir demokrasi altında bile olanaklı olan (ve şüphesiz Semkovskiler bile bunu duymuşlardır) bir iç savaşla ya da başka bir savaşla sonuca bağlanır." (*Lenin, RSDİP Ulusal Programı, Aralık 1913.*)

Evet, gerçek bu kadaryalıdır.

Somut olarak konuşursak, eğer Kürtler, Kürt ulusu, kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip olduklarında, bu hakkı ayrı devlet kurma biçiminde kullandıklarında, kurulan Kürt devleti doğrudan emperyalizmin sömürgesi ve işbirlikçisi olursa (Kuzey Irak'ta Barzani ve Talabani somutlu-

ğunda olduğu gibi) ya da Yunanistan örneğinde olduğu gibi, saldırgan milliyetçiliğin devleti haline gelerek bir başka ulusa karşı "toprak talebi"yle savaşa girerse, "ezen ulus"un devrimcileri, proletaryası, kendi eliyle böylesi bir işbirlikçi devletin oluşmasına yol açmış olmayacak mıdır?

Elbette bu olasıdır ve hatta "mikro milliyetçilik"ın yaygınlaştığı dönemlerde, neredeyse kaçınılmazdır. Ama bu olasıdır diye ya da kaçınılmazdır diye, demokratik bir ilkedен vazgeçilebilir mi? Ya da AKP'nin bugün yapmaya çalıştığı gibi, demokratik bir seçimde çoğunluğu kazanan bir parti, bu çoğunluğuna dayanarak demokrasiyi ortadan kaldırmaya ve bir şeriat devleti kurmaya kalkışıyor diye, demokratik seçim ilkesinden vazgeçilebilir mi?

Şüphesiz hayır!

Demokrasi ne kadar tam ve bütünsel olursa, halk kitleleri demokrasiyi ne kadar çok içselleştirmiş ve siyasal yaşamın olmazsa-olmaz koşulu olarak kabul etmişlerse, Lenin'in deyişiyile, "az ya da çok hızla" gerçeği göreceklerdir ve gereğini de yapacaklardır.

Devrimci mücadelenin yaşadığımız otuz yıl boyunca en alt düzeye indiği, kitlelerin apolitikleştirildiği, devrimciliğin olağanüstü aşağılandığı ve dışlandığı, Kürt ulusunun bile kendi kaderini belirleme hakkından söz etmediği ve hatta onların siyasal sözcülerinin bu haktan tümüyle vazgeçtiklerini beyan ettikleri bir süreci yaşayan bir ülkede, devrimcilerin halkın "az ya da çok hızla" "gereğini yapacakları" zamana kadar mücadeleyi sürdürecek sabırları olduğundan kimse şüphe duyamaz.

Ağustos 2010

YENİ-SÖMÜRGEÇİLİK

"... metropollerde sermayenin had safhaya varan yoğunlaşması ve temerküzünün oluşturduğu, 'talep yetersizliği' ve de özellikle II. yenden paylaşım savaşından sonralarını kaplayan anti-emperyalist ve millici akımlar, zorunlu olarak emperyalizmin sömürü metoduunda değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler emperyalizmin çirkin yüzünün saklanması ve de sömürge ülkelerde pazar genişletilmesini amaçlayan yeni-sömürgecilik metotlarıdır.

Yeni-sömürgeci metotların temelinde, emperyalist tekellerin aç gözlü sömürü politikasına cevap verecek şekilde, sömürge ülkelerde meta pazarının genişletilmesi, 'yukardan aşağıya kapitalizmin' bu ülkelerde hâkim üretim biçimi olması, merkezi güçlü otoritenin egemen olması sonucunu doğurmuştur.

'Yukardan aşağıya demokratik devrim' belli ölçülerde gerçekleştirilmiş; üst yapıda feodal ilişkiler genellikle muhafaza edilirken (emeğin feodal sömürüsü sürdürülüp, feodal ideolojiler muhafaza edilirken) altyapıda kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir (pazar için üretim).

Bu da, bu ülkelerde, hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekелci burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli-tekелci burjuvazi, iç dinamikle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı zamanda içsel

bir olgu haline gelmiştir. (Gizli işgal esprisi)

Emperyalizmin, yukarıda bahsettiğimiz sonucu doğuran yeni-sömürgecilik metodunu çok kısa özetleyelim.

Yankee emperyalizmi, özellikle 1946'dan sonra, yeni-sömürgecilik metodunu geliştirdi. Ve bu yeni-sömürgecilik politikasını, Truman, Marshall doktrinleri ve askeri paktlarla, ikili anlaşmalarla tezgahladı.

Bu politikanın esası, daha az masrafla, daha geniş pazar imkânı sağlayan, daha sistemli ve ulusal savaşlara yol açmayacak, daha üst seviyeye çıkmış emperyalizmin problemlerini daha fazla tatmin etmeye dayanmaktadır. En temel metodu, sermaye ihraç ve transferinin terkiibindeki değişikliktir. Sermayenin 5-6 elemanı arasında yeni bir oran yaratılmıştır. Şöyle ki, savaş öncesi nakit sermaye ihracı, sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman, vs. gibi diğer elemanlarına kıyasla çok daha fazla yer tutarken, savaş sonrası dönemde özellikle 1960'dan sonra bu işleyiş tersine dönmüş, nakit sermaye ihracının dışındaki sermayenin yukarıda özetlediğimiz elemanları ağırlık kazanmıştır.

Bugün geri-bıaktırılmış ülkelerde, yabancı nakit sermaye oranının yerli nakit sermayeye oranla çok az olduğu fakat mutlak dışa bağımlı birçok sanayi kuruluşu mevcuttur. (Örneğin oto sanayi) Birkaç yüzde yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta ve bunlara bağımlı olmaya mahkûm hafif ve orta sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir. (Bu sanayi kuruluşlarının temelinde ise, ya-

bancı sermayenin nakit sermaye dışında kalan elemanları yatmaktadır.)

Kısaca özetlediğimiz bu yeni-sömürgecilik metodu, bir yandan emperyalizmin ülkeye iyice yerleşmesi (yani emperyalizmin sadece dışsal bir olgu değil aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi) sonucunu doğururken, öte yandan geri-bıraktırılmış ülkelerde, geçmiş dönemlere kıyasla, izafi olarak -feodalizmin etkin olduğu, eski-sömürgecilik dönemine kıyasla- belli ölçülerde pazarın genişlemesine paralel olarak toplumsal üretim ve nispi refahı artırmıştır.

Bunun sonucu olarak, geri-bıraktırılmış ülke içindeki çelişkiler görünüşte yumuşamış (feodal döneme kıyasla) halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur." [Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III.*]

Mahir Çayan yoldaş, emperyalizmin III. bunalım dönemini anlatırken 1972 yılında böyle yazmaktadır.

Görüleceği gibi, emperyalizmin II. yeniden paylaşım savaşından sonra kendisine bağımlı ülkelerdeki (*sömürge ve yarı-sömürge ülkeler [Sömürge ülkeler, sadece emperyalizmin ekonomik olarak sömürdüğü ülkeler değil, aynı zamanda doğrudan emperyalizmin siyasi ve askeri yönetimi altındaki ülkelerdir. Yarı-sömürge ülkeler ise, görünüşte "siyasal bağımsızlığa" sahip, ama ekonomik ve mali olarak emperyalizme bağımlı ülkelerdir]*) sömürsünde meydana gelen değişim, "yeni-sömürgecilik" olarak tanımlanmaktadır.

Yeni-sömürgeciliği doğru olarak anlayabilmek için, öncelikle bu sömürü biçiminin, em-

peryalizmin "kendi kendine" ürettiği, yani **düşüncede** oluşturulmuş bir sömürü biçimi olmadığı bilinmelidir. Yeni-sömürgecilik, emperyalizmin, özel olarak Amerikan emperyalizminin içinde bulunduğu "talep yetersizliği"ni savaşla, emperyalistler arası savaşla çözümleyememesinin dayattığı bir "çözüm"dür.

Yine burada altı çizilmesi gereken nokta, yeni-sömürgeciliğin, emperyalizmin "talep yetersizliği"nin, daha tam ifadeyle **aşırı-üretim bunalımı** sorununun dayattığı bir "çözüm" olmasıdır. Dolayısıyla yeni-sömürgecilik, bir ya da birkaç emperyalist ülkenin "pazar sorunu"nun, diğer emperyalist ülkelerin denetimi altındaki **mevcut pazarların ele geçirilmesiyle** çözümlenemez boyuta ulaşmış olmasının ifadesidir. Bu nedenle amaç, mevcut pazarların emperyalist ülkeler arasında yeniden paylaşımı değil, varolan pazarların **genişletilmesi** ve yeni pazarların **yaratılmasıdır**.

Burada söz konusu olan "pazar", kapitalist pazardır, emperyalist ülkelerin meta ve sermayeleri için pazardır. Bu nedenle, emperyalizmin pazar genişletme ve yeni pazarlar yaratma ihtiyacı, aynı zamanda sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde **kapitalizmin geliştirilmesi zorunluluğu** anlamına gelir.

Emperyalizmin "pazar"ı olan sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin **kendi** ekonomik, toplumsal ve siyasal dinamiklerinin tarihsel evriminin bir sonucu olarak kapitalizmin kendi iç dinamiği ile gelişmesi, bizatihi emperyalist sömürü tarafından engellendiğinden, kapitalizmin geliştirilmesi zorunluluğu, ancak ya emperyalist sömürünün ortadan kalkmasıyla ya da emperyalist sö-

mürünün biçim değiştirmesiyle olanaklıdır.

Birinci durum, **anti-emperyalist ve anti-feodal bir devrimi** zorunlu kıldığından, ister istemez emperyalizmin varlığının sona erdirilmesi demektir. Dolayısıyla emperyalistlerin tek seçeneği, **emperyalist sömürünün biçimini değiştirmektir**.

Eski-sömürgecilik yöntemi olarak tanımlanan emperyalist sömürü, sömürge ülkelerin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının talan edilmesine dayanır. Diğer bir ifadeyle, eski-sömürgecilik, emperyalist ülkelerin ucuz hammadde ve tarım ürünleri temin etmek amacıyla ülkeleri sömürmesidir. Ucuz hammadde ve tarım ürünleri kaynağı olarak görülen sömürge ve yarı-sömürge ülkeler, bu sömürü ilişkisi içinde hiçbir **sermaye birikimine** sahip olamamışlardır. Bu nedenle de kapitalist gelişmeyi sağlayacak olan yatırımlar gerçekleştirilememektedir. Emperyalizmin bu sömürü yöntemi çerçevesinde sömürge ve yarı-sömürge ülkelere **ihraç ettiği sermaye**, belli ölçülerde kapitalizmin gelişmesine yol açmışsa da gelişen kapitalizm "komprador" niteliktedir. İhraç edilen sermaye, "nakit sermaye" olarak ihraç edilir ve karşılığında hammadde üretimi ve tarım ürünleri ticareti yapılır. Ucuz işgücüne dayanan bu üretim sonucunda elde edilen ürünlerin (hammadde) satılmasıyla (emperyalist ülkelere ihracıyla) elde edilen kâr, tümüyle emperyalist sermayeye aittir. Bu kârlar emperyalist sermaye birikimini hızlandırmakla birlikte, sermayenin ihraç edildiği ülkelere hiçbir biçimde **sermaye** haline dönüşmez. Bunun sonucu olarak "yerli sermaye birikimi" ortaya çıkmadığı için "yerli burjuvazi" (kapitalistler) de ortaya çıkamaz. Va-

rolan "burjuvazi", emperyalist sömürünün "gözcüsü" ve "yürütücüsü" olan "emperyalizmin işbirlikçileri"nden ibarettir.

Bu dönemde emperyalist sermaye ucuz hammadde ve tarım ürünleri temin etmek için ihraç edildiğinden, ihraç edilen ülkedeki halk kitlelerinin gelirlerinde önemli bir yükselmeye, dolayısıyla tüketimlerinde bir artışa yol açmaz. Sınırlı sayıdaki işbirlikçilerin "gelirleri"ndeki artış da, doğrudan lüks tüketime yönelir. Hammadde üretiminde çalışan işçiler hem sayısal olarak az, hem de çok düşük ücret aldıklarından "pazar" için önemli bir "talep" yaratmazlar. Zaten emperyalizmin bu dönemde "pazar genişletmek" diye bir sorunu da mevcut değildir.

"I. ve II. genel bunalım dönemlerinde uluslararası kapitalizmin pazarları, III. bunalım döneminde olduğu gibi iyice daralmış değildi. Daha önce belirttiğimiz gibi, teknoloji ve de sermayenin yoğunlaşp, temerküzü bu seviyede değildi. Bu yüzden uluslararası kapitalizm, sömürge ülkelere emtia ihracı ve nakit sermaye ihraç ve transferi ile pazar sorununu halledebiliyordu. Onun için dünya bu kadar küçülmüş (pazarlar daralmış) ve de talep eksikliği bugünkü korkunç seviyeye gelmiş değildi. Bu bakımdan emperyalizmin sömürge ülkelerde pazar genişletmesi diye bir sorunu yoktu. Mevcut yapı korunarak -tabi belli ölçülerde feodalizm çözültölüp, komp-rador-burjuvazi yaratılmıştı- feodalizmle ittifağa giren emperyalizm sömürsünü rahatlıkla sürdürebiliyordu." [Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*]

Ancak "II. yeniden paylaşım savaşından sonra dünya, burjuva araştırmacılarının "II.

sanayi devrimi', Marksist araştırmacıların ise, 'bilim ve teknik devrim' çağı dedikleri bir çağa girmiştir." [Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*] Bu çağın özelliği, yeni bilimsel ve teknik buluşların üretim sürecinde kullanılması ve bunun sonucu olarak üretimin olağanüstü artmasıdır.

Üretimde meydana gelen bu artış, aynı oranda ve ölçüde "tüketim"le karşılanamamıştır. Bugüne kadar burjuva iktisatçılarının inandıkları "Say Kanunu"nun ("her arz kendi talebini yaratır") sıradan bir "iktisatçı imanı" olduğu anlaşılmıştır. Arzdaki artış (üretim artışı) kendisi için gerekli talebi yaratmadığı koşullarda, kapitalizmin irsi hastalığı olan **aşırı-üretim bunalımı** kaçınılmazdır. (Zaten "Say Kanunu", burjuva iktisatçıları tarafından aşırı-üretimi inkâr etmek için uydurulmuştur.)

Üretilmiş metaller için pazar bulma sorunu, yani satılması, sermayenin olmazsa-olmaz koşuludur. Üretilmiş, ancak satılamamış her mal, üretime para yatırmış kapitalistin parasının bağlanmasına yol açar, dolayısıyla kârını (artı-değer) gerçekleştirmesini engeller. Üretilmiş mallara bağlanmış olan para-sermaye, satılamadığı sürece meta-sermaye olarak vardır, ama para-sermaye haline dönüşmemiştir. Artık kapitalist için tek ve tüm sorun, mallarının satılmasıdır.

"Pazar"da "alıcı" kitle ise, kapitalistler ve emekçilerden başkası değildir. Malların satılması, "pazar"da "alıcı" ya da "tüketici" olarak yer alan emekçi kitlelerin bu malları satın almalarıyla olanaklıdır. Ama bunun için de "alıcı"nın elinde para olması gerekir. Bu da onların gelirleriyle bağlantılıdır.

"Bilindiği gibi iç pazar emekçilerin ferdi tü-

ketimini artırmakla mümkündür. Ancak çalışan nüfusun gerçek gelirlerinde esaslı yükselmelerle iç pazar genişleyebilir. Fakat bu kapitalizmin tabiatına aykırıdır. Artan kârlar peşinde koşmak tekellerin öz tabiatıdır. Sermayenin yoğunlaşp, temerküzü, kapitalist toplumda işçi ve emekçi sınıfların gerçek gelirlerinin azalması sonucunu doğurmaktadır. 1952'den itibaren, Amerikan proletaryasının gerçek geliri, sürekli olarak düşmüştür." *[Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III]*

Bu koşullarda kapitalistler için "yeni pazar" gerekmektedir. "Vermeden almak allaha mahsus" olduğu için, pazarda birşey satın almak için, bir yerden para alınmış olması gerekir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki kendi kendine yeten "kapalı ekonomi" koşullarında (feodalizm) halk kitlelerinin pazarla ilişkileri sınırlıdır ve emperyalist ülke mallarına talepleri o ölçüde azdır. Pazar genişletilmesi, öncelikle "kapalı ekonomi"-nin yıkılması, büyük bir tarımsal nüfusun büyük ölçüde üretimden kopartılması ve tarımsal üretimin "pazar için üretime" yöneltilmesi gerekir. Tarımsal üretimden kopan nüfus kentlere göç ederek, bir yandan ucuz emek-gücü kaynağı haline gelirken, diğer yandan tümüyle "pazar"a bağımlı hale gelir. Artık "doğal ekonomik ilişkiler" içinde temin ettiği tarımsal ürünleri parayla satın almak durumundadır. Böylece pazarda belli bir genişleme ortaya çıkar.

Kapitalist mallar için talep yaratılması, şimdi şehirlere göç etmiş nüfusla sağlanmış olmakla birlikte, bu nüfusun bu malları alabilmesi için gerekli ve yeterli paraya sahip olması sağlanmış değildir. Bunun için bu nüfusun belli oranlarda ça-

lışması, yani emek-gücünü satması gereklidir. Emek-gücünü satarak alacağı ücretle pazarda gerçek ve somut bir talep ortaya çıkartabilir.

İşte tarımsal üretimden kopartılmış ve şehir-
lere göç ettirilmiş bu nüfusun çalışabilmesi için
üretim birimlerinin kurulması, yeni sermaye ya-
tıırımlarını gerektirir. Sermaye üretime yatırıl-
acaktır ki, bu nüfus belli bir gelir sahibi olabilsin ve
bu gelirle pazarda "tüketici" olarak yer alabilsin.

Burjuva iktisatçıların "ithal ikameci sanayi-
leşme" adını verdikleri bu süreçte, "birkaç yüzde
yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta
ve bunlara bağımlı olmaya mahkûm hafif ve orta
sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir".

Gelişen hafif ve orta sanayi, yeni iş olanakla-
rıyla çalışan nüfusun sayısında artışa yol açarak
pazardaki talebin artmasını sağlar. Bu aşamadan
sonra tüm sorun, hangi kapitalistin hangi malının
satılacağına dönüşür.

Adına "ithal ikameci sanayileşme" denilen
bu kapitalist pazar genişletme süreci yeni-söm-
mürgeciliğin varoluş sürecidir.

Burjuva iktisatçıların "ithal ikameci sanayi-
leşme" adıyla "iktisaden" tanımladıkları yeni-söm-
mürgecilik, ülkedeki **mevcut** gelirlerin (toprak
ağaları, tefeci-tüccarların ve komprador burjuva-
zinin) ithal mallara olan talebe dayanan eski-söm-
mürgecilik ilişkisinin terk edilmesi, ithal malların
ülke içinde üretilerek ortaya çıkan **yeni** gelirlerle
bu mallara yeni talep yaratılmasıdır.

Bu yeni-sömürgecilik ilişkisinde emperyalist
tekeller, hiçbir biçimde "yerel pazar"ın risklerini
üstlenmezler. "Yerel pazar"daki tüm dalgalan-
malardan (konjonktür) kendilerini korumak a-
macıyla nakit sermaye yerine, sermayenin diğer

unsurlarının ihracı ile yetinirler. Bir zamanlar Sakıp Sabancı'nın televizyonlarda övünerek "bir milyon dolara" satın aldığını söylediği know-how, bu "diğer sermaye unsurları"ndan birisidir.

Emperyalist tekellerin nakit sermaye yatırımlarından olabildiğince uzak durmasına yol açan diğer etmen ise, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki **anti-emperyalist ve millici**(ulusalcı) **hareketlerin** güçlü olmasıdır. Bu nedenle emperyalist tekeller, "teknik bilgi, teknik eleman, patent, know-how vb." sermaye unsurları ihraç ederek dışa bağımlı bir "yerli sanayileşme"yi desteklemişlerdir.

"Bu da, bu ülkelerde, hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekeli burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli-tekeli burjuvazi, iç dinamikle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir." *[Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III]*

Yeni-sömürgecilik yöntemlerinde diğer bir özellik, yerli sanayi için gerekli nakit sermaye ihtiyacının "**dış borçlanma**" yoluyla **devletler** tarafından temin edilmesidir.

Ve 1970'lere gelindiğinde bu yeni-sömürgecilik yöntemleriyle geliştirilen pazarlar yeni ve o güne kadar karşılaşılmamış ölçekte sorunlar ortaya çıkarmıştır.

En temel sorun dışa bağımlı sanayinin ihtiyaç duyduğu **ara-malları ithalatının** sürekli kılınmasıdır. Dışa bağımlı sanayileşmenin geliş-

mesine paralel olarak ara-malları ithalatı sürekli artmış, dolayısıyla bu ithalatı karşılayacak "döviz" ihtiyacı büyümüştür. Ekonomi dilinde "dış ticaret dengesi" ve "cari işlemler dengesi" içinde görülen "döviz" ihtiyacı, bağımlı ülkelerin (artık dış dinamikle kapitalizmin geliştiği ülkeler oldukları için geri-bıraktırılmış ülkeler haline dönüşmüşlerdir) **dış borçlarının** sürekli artmasına yol açmıştır. Eski-sömürgecilik döneminden kalma hammadde ve tarımsal ürün ihracatı ile elde edilen "ihracat gelirleri", ara-malları ithalatını finanse etmeye yetmediğinden, dış borçlar artmaya devam etmiştir. Ve 1980'lere gelindiğinde, başta Türkiye, Meksika, Brezilya ve Arjantin olmak üzere tüm geri-bıraktırılmış ülkeler dış borçlarını ödeyemez hale gelmişlerdir. Böylece günümüze kadar süren "**borç krizi**" dönemi başlamıştır.

Diğer bir ifadeyle, **emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemleri 1980 yılından itibaren ağır bir bunalıma girmiştir.**

Geri-bıraktırılmış ülkelerin ara-malları ithalatı, emperyalist ülkelerdeki tekellerin aşırı-üretimlerini emen önemli "talep" unsuru olduğu için, bu ithalatın dış borçlanmayla finanse edilemez hale gelmesi, aynı zamanda emperyalist ülkelerin yeni ve daha ağır bir aşırı-üretim bunalımına girmelerine yol açmıştır.

Bu koşullarda **ilk** bulunan formül "ihracata yönelik sanayileşme" olmuştur.

Artık ülke içi üretim "iç pazar için" değil, "dış pazarlar için" yapılacaktır. Böylece ihracat gelirleri artırılarak dış borçların "çevrilebilirliği"nin sağlanacağı umulmuştur. Tüm burjuva ve küçük-burjuva "ekonomistler"inin büyük şevk ve neşeyle üstüne atladıkları bu formül sayesinde,

emperyalist ülkelerden yapılan ara-malları ithalatıyla "dış pazarlar için" üretim yapılacak ve ihracat yoluyla elde edilen "döviz"lerle ara-malları ithalatı finanse edilecektir.

Oysa ihracatın gerçekleştirildiği ülkeler varolan pazarlardır ve büyük ölçüde emperyalist ülkelerin pazarlarıdır. Bu durumda, bir emperyalist tekelin geri-bıraktırılmış ülkelerdeki işbirlikçileri aracılığıyla ürettiği malları kendi "iç pazar"ında satarak ya da sattırarak daha az bir kâra sahip olacağı açıktır. Üretimde kullanılan ara-malları da, bunların üretimi için kullanılan "yatırım malları" da, para-sermaye de kendisine ait olduğu halde **neden** daha az bir kârla yetinmeyi kabul edeceği ise hiç hesaplanmamıştır.

Yine hesaplanmamıştır ki, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki üretim ihraç edildiğinde, ülke içi pazarlar için gerekli mallar nereden bulunacaktır. Ortada "ihracata yönelik sanayi"lerde çalışanlar ve bunların gelirleriyle ortaya çıkan bir talep mevcuttur, oysa tüm üretim ihraç edildiğinde bu talep karşılanamaz.

Bu "zekice" yeni formüle rağmen "borç krizi" çözümlenememiştir. "İhracata yönelik sanayileşme" sonucunda artan ihracat gelirleriyle ara-malları ithalatı finanse edilse bile, "borç stoku" olduğu gibi kalmaktadır. Varolan borçların (eski borçlar) **faiz ödemeleri** için gerekli kaynak mevcut değildir. Her ne kadar "borç krizi" koşullarında geri-bıraktırılmış ülkelerin dış borç ana-para ödemeleri azaltılmışsa da, faiz borçları artmaya devam etmiştir.

Diğer yandan, "yerli üretim"in tümüyle ihracata yönelik olmasıyla ortaya çıkan "iç arz eksikliği", tüketim malları ithalatını zorunlu hale getir-

miştir. Böylece tüketim malları ithalatındaki artışlarla dış ticaret dengesi yeniden bozulmaya başlamıştır. Bu dengeyi korumak için bir kez daha ithalatın finansmanı için dış borçlanmaya gidilme zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Ve belli başlı geri-bıraktırlmış ülkeler (Meksika, Brezilya, Arjantin, Türkiye ve "serbest bölge" olarak Güney Kore, Singapur, Malezya, Endonezya, Filipinler) ihracata yöneldikleri ölçüde, dünya "emtia fiyatları" sürekli düşmeye başlamıştır. (Arz-talep yasası gereğince.) Miktar olarak ihracat artarken, ihraç mallarının fiyatlarının düşmesi ihracat gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. "Dünya fiyatları"ndaki gerileme karşısında tek çıkış, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki "maliyetler"in düşürülmesidir. Bu ise, işçi ücretlerinin düşürülmesinden başka bir anlama gelmez.

İşçi ücretlerinin düşmesi ise, iç pazarda talebin düşmesine, dolayısıyla iç pazar için ithalatın azalmasına ve sonuç olarak dış ticaret açığının azalmasına yol açtığı için "yararlı" bulunmuştur. Ama bu kez de, emperyalist ülkelerden yapılan tüketim malları ithalatı azaldığından, emperyalist ülkelerdeki tüketim malları sektörü "resesyon"a girmiştir.

Böylesine çoklu ve çok yönlü yeni sorunlar üreten yeni-sömürgecilik yöntemlerinin bunalımı koşullarında daha yeni ve yepyeni "formüller" icat edilmiştir.

Diğer bulunan formül "**özelleştirme**"dir.

Emperyalist ülkelerin geri-bıraktırlmış ülkelere tahsil edemedikleri alacaklarının karşılığında "yerli sanayi kuruluşları" satışa çıkartılmıştır. Borç tahsilatı amacıyla yapılan bu satış işlemleri sonucunda "yerli sanayi" yabancıların eline

geçmiştir.

Yine de sorun çözümlenememiştir.

"Özelleştirme" sonucunda "yerli sanayi"nin sahibi olan "yabancılar", aynı zamanda aynı sanayinin kendi ülkelerindeki sahipleridirler. Sahip oldukları "sanayi" kuruluşu sayısı, eğer dün bir idiyse, şimdi iki olmuştur. Ve dün bir sanayi kuruluşu için yeterli talep **bulamayan** emperyalist tekel, şimdi iki sanayi kuruluşu için talep bulmak zorundadır. Kendisini "iktisatçı" zannedenlerin verdikleri akılla, "özelleştirme"den aldıkları ikinci sanayi kuruluşunun "ülke içinde hazır bir talep"i olduğu varsayılmıştır. Ama pratik insan olan kapitalist kısa sürede bunun böyle olmadığını görmüş ve "özelleştirme" yoluyla sahip olduğu ikinci sanayi kuruluşunu kapatmıştır. Bu ikinci sanayi kuruluşunun "yerli talep"ini karşılamak için birinci (kendi ülkesindeki) sanayi kuruluşunun üretimini artırmış ve artan üretimini geri-bıraktırlmış ülkelere ihraç etmeye başlamıştır. "Özelleştirme" yoluyla satın alınan ve daha sonra kapatılan "sanayi kuruluşları"nın arazisini de, ihraç mallarının pazarlanması için "alış-veriş merkezi" (ya da depo) haline dönüştürmüştür.

Şimdi yeni bir sorun daha ortaya çıkmıştır. "Yerli sanayi kuruluşları" kapatıldıkça, geri-bıraktırlmış ülkelerde **işsizlik** artmış, dolayısıyla iç pazardaki talep düşmüştür. Zaten "ihracata yönelik sanayileşme" demagojisiyle işçi ücretleri "aşağı çekildiğinden", iç pazardaki talep daralması daha da artmıştır.

Ancak "kamu" bankalarının "yerli sermaye"-ye devredilmesiyle ("özelleştirilme") banka kredilerinde büyük bir genişleme ortaya çıkmıştır. Daha sonraki yıllarda "banka hortumlama" ola-

rak "suç" haline getirilen bu kredi genişlemesi sonucunda, birbiri ardına yeni "naylon" şirketler kurulmuştur. "Naylon" şirketlerin sayısındaki artış aynı zamanda "hizmetler sektörü"nde çalışanların sayısında önemli bir artışa yol açmıştır. "Naylon" şirketlerin "ofis kadınları" ve "ofis boyları" iç talepte artışa yol açmıştır. Diğer bir ifadeyle, "ihracatı teşvik primleri" ve "ihracat kredileri", bu sektörde "çalışanlar"ın sayısının artmasına yol açarak yeni bir talep ortaya çıkarmıştır. Birbiri ardına inşa edilen "tower"lar, "plaza"lar **üretmeden tüketmenin** birer simgesi haline gelmiştir.

Ve "borsa", ülkenin onlarca yılda birikmiş olan toplumsal sermayesinin el değiştirdiği yeni araç olmuştur. Dış borçlanma yerine iç borçlanmaya yönelinmesiyle, "kamu kağıtları"nın yüksek faizleri, kamu gelirlerinin "özelleştirilmesi"ne ve "özel" kesimler tarafından tüketilmesine hizmet etmiştir. Popüler ifadeyle, "paradan para kazanma devri" başlamıştır.

"Paradan para kazanma" yoluyla elde edilen rant, lüks tüketime ve ithal mallara olan talebi artırmıştır. Böylece işsizliğin ortaya çıkarmış olduğu talep daralması, "hizmetler sektörü" çalışanlarının sayısal artışıyla meydana gelen taleple telafi edilmiştir.

Ülkemizde de görüldüğü gibi, bunun da ömrü birkaç yıl sürmüştür. Varolmayan paraların, "özelleştirilmiş bankalar" aracılığıyla, "kredi" ve "ücret" ödemesi olarak piyasaya sürülmesiyle yaratılan "talep patlaması" yeni bir **enflasyon** dönemini başlatmıştır. Bugüne kadar devletin karşılıksız para basmasıyla ortaya çıkan enflasyon, "özelleştirilmiş finans kuruluşları"nın karşılıksız kredileriyle beslenmiştir.

"Monetarizm"ın ideolojik etkisiyle emisyon hacmindeki genişlemeye ("ekonomist" dilinde M0 ve M1) bağlı olarak ortaya çıktığı kabul edilen enflasyon, şimdi gözle görülmeyen "başka" kaynaklarca ("özel finans kuruluşları"nın karşılıksız kredileri) beslenmeye başlamıştır.

Meksika'dan Brezilya'ya, Arjantin'den Türkiye'ye kadar tüm geri-bıraktırılmış ülkelerde ortaya çıkan bu "banka hortumlama"ya dayalı "gizli enflasyon"la ortaya çıkan talep genişlemesinin yarattığı "tüketim patlaması" ("ertelenmiş talep" adıyla sunulmuştur) birkaç yıl sürmüştür.

Birkaç yıllık "genişleme" dönemini krizler dönemi izlemiştir. Meksika'da "Tekila krizi" Brezilya ve Arjantin krizlerini "tetiklemiş", ardından IMF devreye girmiştir.

Bizde de Aralık 1999, Kasım 2000 ve nihayetinde Şubat 2001 krizleriyle "I. globalizm tüketim patlaması" dönemi sona ermiştir.

"Özelleştirme"nin "mağdurları" sadece işçiler olmamıştır. Aynı zamanda "yerli işbirlikçiler" de sürekli gelir kapısından mahrum kalmışlardır. Bir dönem "özelleştirme"den sağlanan gelirlerin rantını yemişlerse de, bir süre sonra "hazıra dağ taş dayanmamış", giderek "yoksullaşma"ya başlamışlardır.

Şimdi, işsiz işçiler kervanına, işsiz "işbirlikçiler" katılmıştır.

"İşsiz işbirlikçiler"ın imdadına yeniden "iktisatçılar" yetişmiştir. Birer ideoloji "üretim merkezi" gibi çalışan "psiko-ekonomistler", "her işte bir hayır vardır"dan yola çıkarak, "krizler yeni fırsatlar yaratır" demeye başlamışlardır. "Yeni fırsat", **doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıdır.**

Ama bunun da kendilerini kurtaramayacağı-

nı yavaş yavaş öğrenmeye başlamışlardır. Ne de olsa sermayenin sahibi ve yöneticisi "yabancı" olunca, kârdan küçük de olsa pay alan "işbirlikçi ortak"a ihtiyaç bulunmamaktadır. (İşbirlikçi artıklarının Reina'da yaptıkları yeni-sömürgecilik muhabbetinin nedeni budur.)

Görüldüğü gibi, 1980'de başlayan yeni-sömürgeciliğin bunalımı, yapılan her türlü müdahaleye ve yeni uygulamalara rağmen sona erdirilememiş ve yerine yeni bir şey de **bulunamamıştır**.

Emperyalist ülkelerde 2000'de başlayan "resesyon"la (durgunluk) yeniden gündemin birinci sırasına oturan aşırı-üretim bunalımı, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki krizlerle belirlenmiştir. Bunun nedeni, 1991-1995 ve 1998-2000 yıllarında "özelleştirme" ve "hayali sermaye" yoluyla yaratılan yapay talep artışının sona ermesidir. Sorun, geri-bıraktırlmış ülkelerin (en "irileri"nin) emperyalist ülke mallarına olan talebindeki düşmedir. Bu talep düşüşü halk kitlelerinin gelirlerindeki düşmeyle belirlendiğinden, talebin artırılabilmesinin tek yolu, yine halk kitlelerinin gelirlerinin artırılmasından geçmektedir. Ancak artık "ithal ikameci sanayileşme" döneminde olduğu gibi insanların çalışabilecekleri işyerleri de bulunmamaktadır. Bu koşullarda, ya yeniden "ithal ikameci sanayileşme"ye dönülecektir, ya da geçici de olsa yeni yollar denenecektir.

Bulunan yeni ve geçici bir yol, turizmdir. Geri-bıraktırlmış ülkelerdeki "turizm patlaması", üretmeden tüketen [Üretmeden tüketmenin en tipik olgusu, cep telefonlarıdır. Üretimden kaynaklanan hiçbir gelire sahip olmayan milyonlarca genç tarafından kullanılan cep telefonlarının yarattığı talep "hayali

talep"ten başka birşey değildir] topluluklar için yeni "yaşam öpücüğü" olmuştur. Ama yine arz-talep yasası işlemeye başlamış, artan "turizm", fiyatların hızla düşmesine neden olmuştur.

Böylece geri-bıraktırılmış ülkelerde belli bir nüfus, yeni-sömürgeciliğin bunalımıyla başlayan süreçte yeni "fırsatlar" yakalayarak "yeni yaşam tarzı"na sahip olurken, geniş halk kitleleri artan oranda **geleneksel yaşam tarzına** geri dönmeye başlamışlardır.

Özetlersek, emperyalizmin, özel olarak Amerikan emperyalizminin II. yeniden paylaşım savaşından sonra yürüttüğü yeni-sömürgecilik yöntemleri, "dış borçlanma" yoluyla geri-bıraktırılmış ülkelerde iç pazarın genişletilmesini hedeflemiştir. Bu pazar genişletilmesi dış borçların büyümesine ve ödenemez hale gelmesine yol açarak, yeni-sömürgeciliği bunalıma itmiştir. Yeni-sömürgecilik yöntemleri sonucu geri-bıraktırılmış ülkelerde "yukardan aşağıya" geliştirilen kapitalizm, gerek kapitalizmin irsi hastalıkları nedeniyle, gerekse çarpık gelişim nedeniyle bunalıma girmiştir. Yeni-sömürgeciliğin temeli "yapay talep yaratılması"na dayandığı ölçüde, bunalım derinleşmiş ve her aşamasında daha fazla "yapay uyarıcılara" ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bugün geri-bıraktırılmış ülkelerin kuşaklardır (emperyalist sömürüye rağmen) biriktirdikleri "toplumsal sermaye" tüketilmektedir. Bu tüketilmişlik karşısında "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" yeni bir "fırsat" olarak sunulmaktadır. Ülkemiz somutunda da görüldüğü gibi, "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" sadece dış borçların tahsilatı çerçevesinde vardır. Bu da, hali ha-

zırda elde kalmış olan son "toplumsal sermaye"nin daha ucuza kapatılması ve daha hızlı tüketilmesinden başka bir anlama gelmemektedir.

Bugün emperyalist sistemin karşı karşıya olduğu sorun, yeni-sömürgeciliğin bunalımı ve bu bunalımın hiçbir biçimde aşılammış olmasıdır. Bunalım çözümlenmediği sürece yeni-sömürgecilik yöntemleriyle sağlanan gelişmelerin yeniden ortaya çıkartılması olanaklı değildir ve bunalım aşılamadığı anlamda yeni bir sömürü biçimi ortaya çıkartılamamaktadır. Bu da emperyalist sistemin "günü geçiştirme"ye çalışmasına yol açmaktadır.

Ve şimdi "Çinliler geliyor" korkusu yayılmaya başlamıştır. Tek başına bir Çin, tüm geri-bıraktırılmış ülkelerin toplam üretimine eşdeğer bir üretim yapabilmektedir. Böylece emperyalizm, yeni-sömürgeciliğin bunalımını aşamamış olmakla birlikte, emperyalist-kapitalizmin aşılabilmesi için tek yolun ne olduğunu göstererek "tarihi" bir görev (belki de son görev) yerine getirmektedir. Bugün artık "insan kaynakları" ve üretim teknolojisinde ulaşılmış olduğu düzey, emperyalizmi (ve kapitalizmi) insanlığın gelişmesinin önünde en büyük engel haline getirmiştir.

Ağustos 2005

Açılım...

Açılım...

Açılım...

Kürt açılımı, Ermeni açılımı, Kıbrıs açılımı, Suriye açılımı, Demokratik açılım...

Son aylarda bolca ve sıkça duyulan bu "açılımlar"a ilişkin tartışmaları az çok izleyen herkesin görebildiği gibi, Tayyip Erdoğan ve mehteran takımının "açılımlar"ı ve bunun karşısında CHP, MHP gibi "parlamentoda temsil edilen muhalefet partileri"nin tutumu (ki bu tutum, "muhalefet açılıma karşı çıkıyor" şablonu içinde AKP yandaşı "liberaller" tarafından daha baştan belirlenmiştir), "açılımın muhatapları"nın tutumu (örneğin "Kürt açılımı"nda DTP, PKK ve A. Öcalan; Ermeni açılımında Ermenistan ve Ermeni hükümeti, Kıbrıs açılımında Yunanistan ve Güney Rum yönetimi gibi) daha "açılım" açılmadan önce bellidir.

Kürt, Kıbrıs ve Ermeni açılımını ("üçlü" açılım) solcu, eski-solcu, liberal, neo-liberal ya da sol-liberal olarak sıfatlandırılan ya da kendisini öyle sıfatlayan küçük-burjuva aydınlar(!), "insani", "tarihsel", "demokratik", "AB projesi" vb. gerekçelerle desteklerken; "ulusalcı", "milliyetçi" aydınlar(!), "anti-emperyalist", "anti-globalist", "ulus-devlet", "üniter devlet", "Amerikan planı" vb. gerekçelerle bu "üçlü" açılıma karşı çıkarlar.

Burada tek tek, hangi kesimin, hangi çıkar grubunun, hangi "aydın" bireyin, hangi siyasal partinin, hangi "sivil toplum kuruluşu"nun nasıl bir tutum aldığını ve bu tutumunu neye dayandığını özetlemek bile, neredeyse olanaksızdır. Ancak genel hava içinde, "açılım yanlıları" ile

"açılım karşıtları" şeklinde ikiye ayrıldığını, yani kutuplaştığını söylemek pek yanlış olmayacaktır.

Bu kutuplaşma içinde, AKP yandaşı medya ile "tarafsız" medya, "açılım yanlıları"nı insani, demokratik vb. söylemlerle "iyiniyetliler" olarak sunarken, "açılım karşıtları"nı statükocu, çağdışı, dünyadaki gelişmeleri görmeyen, "çözumsuzlüğü çözüm olarak gören"ler olarak sunar. Öyle ya da böyle, şu ya da bu gerekçe...

Hangi kesim ve hangi gerekçe alınırsa alınsın, her durumda, "yanlılar" ile "karşıtlar", "açılımlara", yani olgulara nerede durup baktıklarına göre tutum belirlemektedirler.

Evet, *bu nereden dünyaya bakıldığı sorundur.*

Amiyane deyişlerle, keseden ya da cüzdan-dan, kalpten ya da yürekten, insancıl ya da hümanist, ulusalcı ya da milliyetçi, demokratik ya da çoğulcu, kim ve hangi kesim olursa olsun, her durumda olguları *nasıl tahlil ettiklerine ve nasıl değerlendirdiklerine* (yorumladıklarına) bağlı olarak bir tutum sergilerler. Dolayısıyla, "*tahlil yöntemi*" ve "*yorumlama tarzı*", bu kesimlerin *dünya görüşünü* ifade eder ve bu dünya görüşüne göre şekillenir.

Dünya görüşü ise, şu ya da bu bireyin, şu ya da bu felsefi akımın ya da "ekolün" yandaşı olup olmamasından çok, nesnel olarak, yani kendisinin maddi varlık koşullarının belirlediği sosyo-ekonomik konumuna ve bu konumun gerektirdiği, zorunlu kıldığı ilişkilere ve çıkarlara göre belirlenir. Bu genel tabloyu Marks şöyle tanımlar:

"Araştırmalarım, devlet biçimleri kadar hukuki ilişkilerin de ne kendilerinden, ne de iddia edildiği gibi insan zihninin genel evriminden aşamayacağı, tam tersine, bu ilişki-

lerin köklerinin, Hegel'in 18. yüzyıl İngiliz ve Fransız düşünürlerinin örneğine uyarak "sivil toplum" adı altında topladığı maddi varlık koşullarında bulundukları, ve sivil toplumun anatomisinin de, ekonomi politiğin içinde aranması gerektiği sonucuna ulaştı. ... Ulaşmış olduğum ve bir kez ulaşıldıktan sonra incelemelerime kılavuzluk etmiş olan genel sonuç, kısaca şöyle formüle edilebilir: Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar, aralarında, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan belirli ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üstyapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur. Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel hayat sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklardır." (*Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı, Önsöz.*)

Bu ilişkiler ve çıkarlar, sözcüğün Marksist ve toplumsal anlamında *sınıfsal* ilişkiler ve *sınıfsal* çıkarlardır. Bir başka ifadeyle, insanların dünya görüşü, bilincinde olsunlar ya da olmasınlar, *sınıfsal* niteliktedir ve her dünya görüşü *belli bir sınıfa* ve bu *sınıfın çıkarına* denk düşer.

"Ulusal", "global" ya da "enternasyonal" adı verilen her türlü görüş, bu sınıfsal temele göre belirlenmiş *genellemelerden* ibarettir.

"Kürtlerin çıkarları" denildiğinde, tek tek Kürtlerin çıkarlarından değil, genel bir çıkardan,

"Kürtler" ya da "Kürt" sözcüklerinin içerdği bireyler topluluğunun genel çıkarından söz edilmiş olunur. Aynı şekilde Ermeni ya da Ermenistan, Kıbrıs ya da Kıbrıslılar aynı şekilde çıkarların genelleştirilmiş birliğini temsil eden sözcüklerdir.

"Açılım" konusunda en önemli olgu, her durumda değişik ulusların ya da ulusal toplulukların içinde yer aldığı ilişkilerdir. Bu nedenle "ulus" ya da "ulusal çıkar" kavramlarının/sözlerinin sınıfsal içeriği kavranmadan, olgulardaki ulusların çıkarlarını ve konumlarını anlayabilmek de olanaksızdır.

Ulus, her şeyden önce kapitalizmin gelişimiyle birlikte gelişen, kapitalist üretim ilişkilerinin egemen sınıfı burjuvaziyle birlikte ortaya çıkmış bir kavramdır ve feodalizme karşı mücadele döneminde burjuvazinin *özel-sınıfsal çıkarının* "*toplumun genel çıkarı*" olarak sunulmasının bir ifadesidir. Burjuvazi, yani kapitalizmin egemen sınıfı, kendi özel çıkarını, sınıf çıkarını, toplumun genel çıkarı olarak sunarken, aynı zamanda toplumun tüm kesimlerini bu "genel çıkar" çevresinde bir araya getirir. Belli topraklar üzerinde yaşayan tüm insanların oluşturduğu toplumun, böylesine genel ve ortak çıkar etrafında bir araya gelmesi, birleşmesi, ulusun oluşması, *ulusal birliğin* sağlanması demektir.

Bu nedenle, ulus, ulusal birlik ya da ideolojik ifadesiyle "ulusalcılık/milliyetçilik", her durumda burjuvazinin sınıfsal çıkarının toplumun genel ve ortak çıkarı olarak sunulmasının ifadesidir. Doğal olarak, bir sınıfın (burjuvazinin) özel çıkarının genel ve ortak çıkar olarak sunulması, aynı zamanda toplumun tüm kesimlerinin, yani diğer sınıflarının ve tabakalarının çıkarlarının da kıs-

men bu genel ve ortak çıkar içinde ifade edilmesi, bu çıkarların kısmen karşılanması demektir. Marks-Engels, bu durumu marksizmin oluşum yıllarında şöyle tanımlarlar:

"Gerçekten, kendisinden önce egemen olan sınıfın yerini alan her yeni sınıf, kendi amaçlarına ulaşmak için de olsa, kendi çıkarını, toplumun bütün üyelerinin ortak çıkarı olarak göstermek zorundadır, ya da şeyleri fikir planında açıklamak istersek: bu sınıf, kendi düşüncelerine evrensellik biçimi vermek ve onları, tek mantıklı, evrensel olarak geçerli düşünceler olarak göstermek zorundadır. Bir sınıfa karşı çıkması yüzünden, sırf bu yüzden devrimci sınıf, kendisini, bir sınıf olarak değil de hemen bütün toplumun temsilcisi olarak sunar, tek egemen sınıfın karşısında toplumun tüm kitlesi olarak görünür. Bu, onun için olanaklıdır, çünkü başlangıçta, onun çıkarı gerçekten de egemen olmayan bütün öteki sınıfların ortak çıkarlarına hâlâ sıkı sıkıya bağlıdır ve çünkü, eski koşulların baskısı altında bu çıkar, henüz özel bir sınıfın özel çıkarı olarak gelişmemiştir. Bu yüzden, bu sınıfın zaferi, kendileri egemenliğe ulaşamayan öteki sınıfların pek çok bireyi için de yararlıdır; ancak, bu bireyleri egemen sınıfa çıkabilecek duruma getirdiği ölçüde, yalnız bu ölçüde yararlıdır. Fransız burjuvazisi, aristokrasinin egemenliğini devirdiği zaman, bununla, birçok proletere de proleter-yadan daha yükseğe çıkma olanağını verdi, ama yalnız şu anlamda ki, onların kendileri de burjuva oldular. Her yeni sınıf, demek ki, kendi egemenliğini daha önce egemen olan

sınıftan ancak daha geniş bir temel üzerine oturtur, ama karşılığında bundan böyle egemen olan sınıfla egemen olmayan sınıflar arasındaki karşıtlık, sonradan hem derinliğine ve hem keskinliğine büyümekten başka bir şey yapamaz." (Alman İde-olojisi)

İşte burjuva ideolojisi, özel olarak "milli/ulusal" ideoloji, burjuvazinin sınıfsal çıkarını temel alan ve merkeze yerleştiren, bu temelde diğer toplumsal sınıfların çıkarlarının belli ölçülerde ifade edildiği ve karşılandığı (ya da karşılanacağı) bir bütünlük oluşturur.

"Ulus" kavramı ya da "ulusal çıkar", böylesine egemen sınıfın (burjuvazinin) özel çıkarının toplumun genel ve ortak çıkarı olarak sunulmasının bir ifadesi olduğu gibi, "siyasal kitle partileri" de, yalın biçimde belli bir sınıfın çıkarlarını temsil etmekten çok, "herkesin" çıkarlarını temsil ediyor olarak siyasette yer alırlar. Kimilerinin "merkez partileri" adını verdikleri bu genel ve ortak çıkarları temsil eden partiler, gerçekte asıl olarak özel çıkarını genel ve ortak çıkar olarak *sunmayı başaran* sınıfın çıkarlarını temsil ederler. Bir başka yönden ifade edersek, belli bir sınıfın ya da tabakanın çıkarlarını savunmak ve gerçekleştirmek amacıyla kurulan her siyasi parti, bu özel çıkarı ne ölçüde genel çıkar olarak sunabilirse, o ölçüde "kitle partisi" haline gelir.

İşte bu nedenle, şu ya da bu siyasi partinin yahut şu ya da bu biçimde sunulan bir "ulusal çıkar"ın, gerçekte hangi kesimin ya da sınıfın özel çıkarının genelleştirilmiş ifadesi olduğunu saptamak zorunludur. Ve bu saptama, aynı zamanda gelişen siyasal, ekonomik, toplumsal, ulusal vb. olaylar karşısında ve olayların içindeki kesim-

lerin takındıkları tutumun nedenlerini ve temsil ettiği çıkarları saptamak açısından da önemlidir. Bu saptanabildiği oranda, her kesim, her sınıf, her tabaka, her meslek grubu, kendilerine sunulan genel çıkarın *ne ölçüde kendi çıkarını içerdiğini* anlayabilir. Daha doğrusu, bir kesimin ya da bir sınıfın (bir siyasi parti aracılığıyla da olabilir, bir ideoloji aracılığıyla da olabilir) özel sınıfsal bir çıkarının genel ve ortak bir çıkar olarak sunulmasında, kendi özel çıkarının nasıl, ne ölçüde ve neden yer aldığının anlaşılması, aynı zamanda bu çıkarın diğer (egemen) özel çıkar tarafından nasıl ve neden kullanıldığının da anlaşılmasını sağlar.

Örneğin AKP'nin "Ermeni açılımı" ele alındığında, tartışmasız (ama "tartışılan") bir gerçek, bu açılımın doğrudan emperyalizmin, özel olarak da Amerikan emperyalizminin "planlarına" göre yapıldığıdır. Yani genel olarak emperyalist ülkelerin, özel olarak da Amerikan emperyalizminin özel çıkarlarının gerçekleştirilmesini amaçlar. Bütün sorun bu özel çıkarın, " tarafların", yani Ermenistan ve Türkiye'nin özel çıkarlarını da içeren genel bir çıkar *olarak nasıl* biçimlendirilip sunulacağıdır. İster dünya enerji kaynaklarının denetimi açısından ele alınsın, ister emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarları açısından ele alınsın, her durumda "Ermeni açılımı", emperyalizmin bölgedeki çıkarlarını gerçekleştirmek için, olası ve varolan müttefiklerinin çatışmalarının sona erdirilmesi demektir. Ermenistan ile Türkiye arasındaki "ulusal çatışma", açıktır ki, Kafkas bölgesinde Sovyetler Birliği'nden günümüze kadar emperyalizmin kesin denetime sahip olamamasında önemli bir yere sahiptir. Bu

çatışma nedeniyle bölgedeki ülkeler üzerinde, özel olarak da Ermenistan üzerinde kesin bir egemenlik kuramayan emperyalizm, Türkiye'nin "Ermeni açılımı"yla, Ermenistan'ın "özel çıkarını", yani "ulusal" taleplerini *kısmen* karşılayacağı görünümü ve söylemi altında "bölgesel çıkarlar" adına (ya da Tayyip Erdoğan ve mehteran takımının çok sevdikleri ifadeyle "*win-win*"le) çatışmayı sona erdirerek, egemenliğini kesinleştirmek istemektedir.

Emperyalizmin böyle bir "açılım" sonrasında ortaya çıkacağı varsayılan "çözüm"le birlikte Kafkas bölgesinde ne kadar güçleneceği her türlü tartışmanın dışındadır. Bunun, Amerikan emperyalizminin Rusya üzerindeki baskısını yoğunlaştırması ve enerji kaynaklarının ve taşıma yollarının denetimini mutlak biçimde ele geçirmesi açısından yeri ve önemi de her türlü tartışmanın dışındadır.

Neo-liberal ya da sol-liberal ve hatta Ermeni soykırımıyla Ermenilerin yaşadığı "büyük trajedi"ye "insani" açıdan karşı çıkan herhangi bir "aydın" "ezberden" şöyle söyleyecektir:

"Ne olmuş yani! Elbette, Amerika böyle bir "barış projesi"ni ortaya atarken, bunu Türklerin ve Ermenilerin kara kaşı, kara gözü için yapacak değil ya! Elbette Amerika'nın bundan çıkarı olacak, ne olmuş yani!" Ve ekleyecektir, "Böyle olsa da, Türkler ve Ermeniler arasındaki düşmanlığın sona erdirilmesi gerekli değil mi? Onlarca yıldır iki tarafın düşman olmasından kim kazançlı çıktı? Oysa iki taraf anlaşsa, sınırlar açılsa, karşılıklı ticaret gelişse, Azerbaycan-Gürcistan-Ceyhan gibi uzun ve uzun olduğu için pahalı olan petrol ve doğal gaz boruları Ermenistan üzerinden geçiril-

se, bundan kim zararlı çıkar ki!"

Görüldüğü gibi, emperyalizmin, özel olarak da Amerikan emperyalizminin çıkarları baştan kabul edilirken, aynı zamanda bu çıkarın gerçekleştirilmesiyle birlikte Ermenistan'ın ve Türkiye'nin de bundan çıkar sağlayacakları söylenmektedir. Yani emperyalizmin özel çıkarı, Ermenistan ve Türkiye'nin özel çıkarlarıyla harmanlanarak *genel çıkar* haline getirilmektedir. Bu "genel ve ortak" çıkar da alışlagelen "piyasa" kurallarına uygun olarak, yani şirketlerde hisse oranına göre kârdan pay alınması kuralına göre paylaştırılmaktadır. Doğal olarak en büyük "hissedar" Amerika olduğu için, en büyük payı da o alacaktır. Ermenistan, bu hisse dağılımında "küçük ortak" olduğu için en küçük payı alırken, Türkiye'de kendi boyu kadar pay alacaktır.

İşte hakkaniyetli çözümün adilane paylaşımı!

Ancak buraya kadar çıkarlar ve kazanımların paylaşımı anlaşılıyor olsa da, Ermenistan ve Türkiye'nin "küçük hissedar" olarak yer aldıkları emperyalizmin "genel çıkar" sunumundaki "küçük hissedarlar"ın "ulusal çıkarları"nın (Ermenistan ve Türkiye tanımlarıyla devlet biçiminde sunulan, gerçekte ise Ermeni ve Türk ulusunun çıkarları anlamına gelen) hangi özel çıkarı temsil ettiği henüz açıklık kazanmamıştır.

"Türk ulusu" (aynı şekilde "Ermeni ulusu"), yukarda ifade ettiğimiz gibi, "ulus" kavramının içerdiği sınıfsal bir temele sahiptir. "Türk ulusunun çıkarı" (ya da "Ermeni ulusunun çıkarı"), bizim adına oligarşi dediğimiz, baştan emperyalizmin işbirlikçisi olarak ortaya çıkmış yerli burjuvazinin (sanayi ve ticaret burjuvazisinin) toprak sahipleriyle oluşturmuş olduğu egemen sınıf

ittifakının "özel çıkar"ının genel çıkar olarak sunulmuş ifadesidir. Tıpkı emperyalizmin "Ermeni açılımı"ndaki *sunumu* gibi, bu "özel çıkar", Türkiye toplumunun genel çıkarı gibi *sunulmak* durumundadır. Bu yapılabildiği ölçüde, özel çıkar, genel çıkar adına gerçekleştirilmiş olacaktır. Ve öyle sunulmalı ve toplum tarafından öyle kabul edilmelidir ki, sonuçta toplumun çoğunluğu, tıpkı neo-liberal, sol-liberal tipler gibi, "ne olmuş yani!"yle başlayan yanıtlar vererek bu genel çıkarı savunabilmelidir.

AKP yandaşı medya ve neo/sol liberallerin sunumuna göre, Ermenistan'la olan sorunların "çözümü" için sınır kapısının açılması "herkesin çıkarıdır"!

Ermenistan'la sınır olan illerin çıkarıdır, çünkü sınırın açılmasıyla birlikte "bavul ticareti" ve "sınır ticareti" gelişecek, esnafın yüzü gülecek, kamyonculara iş çıkacak, tüccar daha fazla mal satabilecektir!

Sınırın açılması Ermenilerin çıkarıdır, çünkü bu yolla işsiz Ermeniler Türkiye'de iş bulabilecek, Ermeni köylüsü ürünlerini satacak, Ermeni tüccarı ticaret yaparak zenginleşecektir!

Türkiye'deki "herkesin" çıkarıdır, çünkü Ermenistan'la "dostluk" aynı zamanda Azerbaycan petrol ve doğal gazının Avrupa'ya aktarılması için en kısa yol açılmış olacak, Nabuko projesi daha ucuza mal edilecek ve boru hattı sayesinde Türkiye "çok" kazanacaktır! Turgut Özal döneminin ünlü sözüyle, bu boru hattından elde edilen gelir de, Türkiye insanına, "yol, su, köprü, kanalizasyon" olarak geri dönecektir! (Bu türden "özel çıkar"ın ulusal "genel çıkar" olarak sunulmasının pek çok örneği verilebilir.)

Ancak yine de AKP ile CHP-MHP arasında (tüm "açılım"larda olduğu gibi) "Ermeni açılımı" konusunda uzlaşmaya varılamamıştır. AKP'nin "Türkiye'nin çıkarına" dediği her şey, CHP ve

MHP tarafından "Türkiye'nin ulusal çıkarına aykırı" olarak kabul edilmektedir. Yani genel sunumdaki "genel çıkar"da ifadesini bulan "özel çıkar", CHP ve MHP tarafından "çıkara" olarak kabul edilmemektedir.

CHP ve MHP'ye göre, Türkiye'nin "çıkarı", "dost, kardeş ve akraba Azerbaycan"la birlikte olmaktır. (CHP, MHP'den farklı olarak, Azerbaycan "kardeşliği"nin yanında Ermenistan "dostluğu"nun da "ulusal çıkara" uygun olduğunu söylemekle birlikte, Azerbaycan'a rağmen Ermenistan "dost-uğu"yla ortaya çıkacak olan "çıkarı"ı tek başına kabul etmemektedir.)

Ne söylenirse söylensin, nasıl karşı çıkılırsa çıkılsın, nasıl savunulursa savunulsun, her durumda AKP, CHP ve MHP'nin parti olarak temsil ettikleri sınıfların ve kesimlerin kimler olduğu ve bunların "çıkarı"nın ne olduğu bilinmediği sürece, bu siyasal tartışmada neyin ne olduğunun anlaşılması olanaksızdır.

MHP, açık biçimde, 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığıyla birlikte ortaya çıkan "Türki cumhuriyetler" *pazarına* yönelmiş küçük ve orta sermaye kesiminin siyasal temsilcisidir. Diğer bir ifadeyle, oligarşi dışında yer alan, tekelleşememiş burjuvazinin "Türki cumhuriyetler" pazarındaki çıkarlarının temsilcisidir. Milliyetçi/şovenist, pan-türkist söylemi, böyle bir çıkarı temsil etmesi için uygun bir ideolojik zemin teşkil etmiştir.

Özellikle Şubat 1994 ekonomik kriziyle birlikte, oligarşi ile oligarşi dışındaki sömürücü sı-

nıflar (tekelleşememiş Anadolu burjuvazisi) arasındaki çelişkinin keskinleşmesi ve oligarşi ile bu sınıflar arasında 12 Eylül döneminde oluşturulmuş olan "*consensus*"un bozulması karşısında emperyalizm-oligarşi ikilisinin bulduğu formül, oligarşi dışındaki sömürücü sınıfların bir bölümünü "dış ticarete" ve "dış pazarlara" yönleltmek olmuştur. İşte bu durumda, MHP, "Türki cumhuriyetler" pazarına yönelen kesimin siyasal temsilcisi olarak öne geçerken, MSP-RP (ya da bugünkü haliyle SP ve AKP) "islam ülkeleri" pazarına yönelen kesimin temsilcisi olmuştur.

Zaman içinde "Türki cumhuriyetleri seferi" büyük ölçüde başarısızlığa uğramış (Çalık grubunun Türkmenistan'daki "başarısı", Fettullahçıların bu ülkelerdeki "okulları" dışında), buraya yönelmiş olan sermaye kesimleri büyük bir hüsranda içinde ülkeye geri dönmüşlerdir. Ama "islam ülkeleri" pazarına yönelen kesim, daha şanslı olmuş ve yeni finansal kaynaklarla daha da güçlenmiştir.

Şimdi yeni bir dünya ekonomik bunalımı koşullarında, "islami sermaye" denilen kesim pek çok pazarını yitirmiştir. Özellikle *tefeci-tüccar sermayesi* ("islami sermaye"), bu *pazar yitirmesi* karşısında kendi siyasal partisinden, yani AKP'den kendisine yeni pazarlar bulmasını talep etmiştir. İşte AKP'nin "Ermeni açılımı"nın arkasındaki yatan "özel çıkar", bu tefeci-tüccar sermayesinin dünya ekonomik bunalımı koşullarında ihracatta meydana gelen büyük düşüşlerde ifadesini bulan *pazar kaybını* belli ölçülerde telafi etmeyi ifade eder.

Bu tefeci-tüccar sermayesi için Azerbaycan pazarı önemsenmeyecek kadar küçük bir pazar-

dır. MHP'nin temsil ettiği orta sermaye açısından, Azerbaycan pazarının (belli bir süre için olsa da) yitirilmesi yaşamsal nitelikteyken, AKP'nin temsil ettiği "islami sermaye" açısından önemsizdir.

Bu da "Ermeni açılımı" karşısında iki partinin kar-şıtılığının maddi ve sınıfsal temelini oluşturur. (Nahçıvan-Azerbaycan hattındaki "mafya" ilişkileri ve "kara para" ticareti de MHP'nin tavrında etkin bir unsurdur.)

Böylece emperyalizmin çıkarını ifade eden "Ermeni açılımı", AKP açısından belli bir "özel çıkar"ı kapsarken, MHP açısından ters yönde bir "çıkâr"ı temsil etmektedir. AKP, kendi "yandaşları"na [Bu tanım doğru değildir. Asıl olan sınıftır, siyasal parti olarak AKP, tefeci-tüccar sermayesinin çıkarlarını gerçekleştirdiği sürece vardır. Ama günlük siyasette böyle kullanılmaktadır] çıkar sağlayabildiği ölçüde gücünü sürdüreceği için de MHP'nin siyasal parti olarak çıkarına ters düşmektedir.

AKP'nin "Ermeni açılımı"nın arka planında yer alan bu sınıfsal çıkarlar, ne denli emperyalizmin çıkarıyla birleştirilerek "genel çıkar" olarak sunulsa da, somutta Türkiye halkının sınırlı bir kesimini ilgilendirmektedir. Dolayısıyla "Ermeni açılımı"nın gerçekleştirilmesi için gerekli olan "kamuoyu"nun oluşturulması için *Ararat-Ağrı* söylemi devreye sokulmaktadır.

Bu Ararat-Ağrı söyleminin asıl savunucuları, kendi halinde, ideolojisiz ve kendisini hümanist ve demokrat kabul eden küçük-burjuva aydınlarıdır. Çok küçük bir azınlık dışında bu ideolojisiz-tarafsız aydınların "Ermeni açılımı"ndan doğrudan maddi bir çıkarları yoktur. Bu nedenle de "kamuoyu"nun oluşturulmasında "tarafsız" bir

hakem konumunda etkin unsurlar olarak devreye sokulmaktadır.

Bu olgu, burjuvazinin özel çıkarının toplumun genel çıkarı olarak sunulmasında "*ideologların*" yerine getirdikleri işlevin bu tür *küçük-burjuva aydınları* tarafından yerine getirilmesidir, yani bunlar, *yanılsamalar üretilmesinin* aracıcılarıdır.

Burada Ararat-Ağrı söylemiyle üretilen yanılsama, "Ermeni açılımı"nda çıkarı olan sınıfların çıkarlarını gözden uzak-laştırarak, sorunu yalın bir "insancıl" soruna, yani Ermeni soykırımıyla ortaya çıkan "trajediye" dayandırmaktır. Ve bu kendisini ideolojisiz-tarafsız ve demokrat/hümanist sanan birey, ülkemizde kapitalizmin emperyalizmin çıkarlarına bağlı olarak yukardan aşağı, dış dinamikle geliştirilmesinin ürünü olarak gerçek bir ulusal burjuvazinin olmamasından kaynaklanan burjuva ideolog eksikliği özgül biçimde gidermeye çalışır. [Burjuva ideologları, "burjuvazinin kendisi hakkında yanılsamaların oluşumunu kendine başlıca geçim kaynağı haline getiren" aydınlarıdır. (*Marks-Engels, Alman İdeolojisi*)] Ama o hem kendisinin ne olduğu konusunda hem de yaptığı işte "iyiniyetli" ve "inanmış" bir kişidir. Bu nedenle de "öyle olsa da başka bir yığın çıkar işin içine girse de, Ermenilerin acılarını paylaşmanın ne sakıncası var?" diyerek konuşur. Ve ekler, "Ermeni-Türk dostluğundan kim zararlı çıkacaktır ki! Bundan insanlık kazanacaktır!"

Böylece, genel olarak emperyalizmin, özel olarak Türkiye'de AKP'nin temsil ettiği tefeci-tüccar sermayesinin çıkarlarına denk düşen bir "Ermeni açılımı"nda bu çıkarların Türkiye toplumunun "genel çıkarı" olarak sunulması için tüm "silahlar" savaş alanına sürülmektedir.

Şüphesiz Türkiye'deki bu "kamuoyu hazırlama" çalışmalarının Ermenistan'daki en büyük destekçisi Ermeni tüccarlarıdır, ticaret burjuvazisidir. Böylece Türkiye-Ermenistan "yakınlaşması", Türkiye'deki tefeci-tüccar sermayesi ile Ermeni tüccar sermayesinin "kardeşliği"ne, çıkarlarının özdeşliğine dayanır. Ama ideolojik olarak "tüccar zihniyeti"nin "kârın kaynağı ticarettir" ve "ticaret evrensel kardeşlik bağı kurar" yanılısaması buna eşlik eder. [Bu durum, temelde meta üretiminin değil, meta değişiminin, yani ticaretin esas alınmasıdır. Ticaretin "evrensel dili fiyat, cemaati paradır"] Hz. Muhammet'in ticaret yapmasını "sünnet" olarak kabul eden bir "islamcı" için bu yanılısama "allahın emri"nden başka bir şey değildir; ümmetçilik görünümünü altında kozmopolitizmdir.

Buraya kadar örnek olarak "Ermeni açılımı"-nı ele alarak, bu "açılımlar"ın temelinde yatan sınıfsal çıkarların neler olduğunu göstermeye çalıştık. Burada şöyle bir soru kaçınılmaz olarak sorulacaktır: Tamam, her "açılım" belli sınıfsal çıkarlara denk düşmektedir, ama bu "açılım"ların halklar arasında dostluk ve kardeşlik bağlarını pekiştirmeyeceği söylenebilir mi? Böyle bir dostluk ve kardeşlik bağının kurulması proletaryanın sınıfsal çıkarlarıyla örtüşmez mi? Ulusal düşmanlığın hangi sınıfsal çıkarla olursa olsun ortadan kaldırılması iyi bir şey değil mi?

Böyle bir soru ne kadar doğalsa, bundan çıkartılabilecek sonuç da o kadar doğaldır: Öyle ise, AKP'nin "açılımları" neden desteklenmesin!

Önce "ortak" noktanın altı çizilmelidir: *Bu "açılımlar", kesinkes tüm halkların, tüm ulusal topluluğun ortak çıkarlarını temsil etmez. Tümümüyle özel bir kesimin, özel bir sınıfın çıkarlarını*

gerçekleştirmeyi amaçlar. Bugün için bu özel çıkar, emperyalizm ve Türkiye'deki tefeci-tüccar sermayesi ittifakının çıkarıdır.

Bu nedenle, soru şöyle ortaya konulmalıdır: Bu ittifakın (emperyalizm, özel olarak Amerikan emperyalizmi ile tefeci-tüccar sermayesi ittifakı) özel çıkarı, ne ölçüde halkların ya da ulusların genel çıkarıyla çakışır?

Genel olarak söylersek, ulusal burjuvazi ile halkın çıkarlarının ortaklaştığı tek durum, burjuvazinin feodalizme karşı mücadelesi durumudur. Bu mücadele sürecinde sanayi burjuvazisi ile ticaret burjuvazisi bir bütün olarak (ulusal burjuvazi olarak) feodalizmin tasfiyesi, kapitalizmin gelişimi ve ulusal birliğin sağlanması açısından ortak çıkarı temsil ederler. Tek başına ticaret burjuvazisi, ulusal değil, uluslararasıdır, dolayısıyla kozmopolittir. Kendisi için "ulusal devlet", sadece uluslararası ticareti kolaylaştıran bir araçtır ve kolaylaştırdığı sürece önem taşır. Sanayi burjuvazisi gibi "taşınmaz mal"a ve ücretli emeğe gereksinmesi olmadığı için de, "toprak/vatan" sadece pazardan ibarettir. Hiçbir toprak, ticaret burjuvazisinin kök salmasını gerektiren bir madde değildir, çünkü onun kök salmaya gereksinmesi yoktur. Onun tek istediği şey, ticaret, daha fazla ticarettir. Bunun için ulusal devlet sınırları, tıpkı feodal dönemdeki yerel devletçikler gibi, ticaretini engellemediği sürece sadece harita üzerinde çizilmiş çizgilerden ibarettir. O, denizcilikte olduğu gibi, kendi çıkarına en uygun olan ülkenin bandırasını çekerek gemisini yürütür.

Türkiye somutunda olduğu gibi, ticaret burjuvazisi için, hangi ulusun sanayicisinin ürününü sattığının hiçbir önemi yoktur. Önemli olan me-

tadır, meta değişimidir. Bir ulustan bir başka ulu-
sa ihracat ne kadar kârlysa, tüccar o ulusun va-
tandaşıdır, o ulusun metalarının satışından kâr
elde eder. 19. yüzyılın "serbest ticaret" yandaşları
gibi, ticaretle insanların kardeşleştiğine, geri böl-
gelere medeniyet getirdiğine inanır. Ama tarihte
sadece ticaret yüzünden meydana gelmiş o
büyük savaşlar, yine tüccarların "kardeşliği"nin
düşmanlığa nasıl kolayca dönüşebildiğinin
kanıtlarıdır.

Marks'ın sözüyle, "Egemen bir duruma ulaş-
tığında tüccar sermayesi her yerde bir yağma dü-
zeninden yanadır ve bu nedenle, eski ve yeni
zamanlarda tüccar uluslar arasında gösterdiği
gelişme, daima, yağmayla, korsanlıkla, köle hır-
sızlığı ile ve sömürgelerin ele geçirilmesi ile doğ-
rudan doğruya elele gitmiştir; Kartaca'da, Ro-
ma'da ve daha sonraları, Venedikliler, Portekiz-
liler, Hollandalılar vb. arasında olduğu gibi."
[Marks, Kapital, Cilt III, s. 291]

Her ne kadar bunlar tarihsel kanıtlarsa da, yi-
ne de pragmatizmin egemen olduğu ve üstelik
tarih bilincinin neredeyse tümüyle yok edildiği
bir dönemde böylesi tarihsel kanıtlar ve tarihsel
olaylar ikna edici değillerdir, ikna edici kanıtlar
olarak kabul edilmezler. Böylesi dönemde, ö-
nemli olan "işbitiricilik"tir (günlük dilde sıkça ifa-
de edildiği gibi, "yiyorlar, ama iş de yapıyorlar").

Kapitalizmin en temel sorunu aşırı-üretim-
dir. Sıkça yinelediğimiz gibi, kitlelerin sınırlı tü-
ketimi karşısında kapitalist üretimin mutlak bi-
çimde artmasıyla ortaya çıkan aşırı-üretim, tanı-
mın kendisinde ifadesini bulduğu gibi, üretilen
metaların satılamaması, elde kalması demektir.

Burada altı çizilmesi gereken birinci yan,

metaların üretilmiş olması, ama kitlelerin alım gücünün, yani talebin çok üstünde üretilmiş olmasıdır. İkincisi ise, üretilmiş, aşırı üretilmiş *metaların satılması* zorunluluğudur.

Böylece aşırı-üretim sorunu, üretim sorunu olmaktan çıkıp metaların *satışı* sorunu, yani *ticaret* sorunu halini alır. Aşırı-üretim olduğu her durumda, üretim gerçekleştirilmiş olduğundan, her şey bu üretilmiş metaların satışına yönelir. İster kredi yoluyla olsun (büyük devlet kredilerinden tüketici kredilerine kadar), ister fiyat rekabeti yoluyla olsun ister siyasi egemenlik aracılığıyla olsun, yapılması gereken ve yapılan tek şey aşırı-üretilmiş metalar için *pazar bulmaktır*. İşte tüccarın, ticaret sermayesinin ve ticaretin devreye girdiği, sanki en temel ekonomik faaliyetmiş gibi görüldüğü yer burasıdır.

Sıkça "ekonomistler" tarafından dile getirilen, "AKP'nin en büyük avantajı elverişli uluslararası konjonktürdür" sözü, gerçekte emperyalist dünya sisteminin aşırı-üretimini ulaştığı boyutu ifade eder. 1990'lardan itibaren giderek şiddetlenen aşırı-üretim sorunu, Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığı koşullarında "yeni pazarlar"ın açıldığı umuduyla kredilerin aşırı ölçüde büyümesiyle aşılmaya çalışılmıştır. Herkesin yaşayarak da gördüğü gibi, bu aşırı kredi, önce 1997 Asya Krizi-ni, ardından 2000 dünya krizini ve ardından da 2008-2009 finans krizini doğurmuştur.

Aşırı-üretim koşullarında (ki bu durum kapitalizmin *irsi* hastalığıdır) ticaretin ve tüccarın öneminin artmış gibi görünmesi, emperyalizme bağımlı ülkelerin iç pazarının daha da genişletilmesi zorunluluğunun yansımasıdır. Pazarların yatay olarak geliştirilmesinin sınırlarına ulaşıldığı her du-

rumda, bu pazarların derinliğine büyütülmesi emperyalist ekonomilerin yaşam sorunudur. 2000'li yıllarda "*üretim*"den daha çok "*ticaret*"in öne geçmesi de bu sorunun yakıcı biçimde ortaya çıkmasının görüngüsüdür. Günlük dilde "uygun uluslararası konjonktür" denilen de bu pazar sorununun ticareti öne çıkarmasından başka bir şey değildir.

1980'lerde Türkiye'de ithalatın "liberalize edilmesi" nasıl ki iç pazara emperyalist ülke mallarının dolmasını sağlamışsa, 2008 Ekim'inde başlayan dünya bunalımı bu ithalatın (emperyalist ülkeler açısından ihracat) durmasına yol açmıştır. Tefeci-tüccar sermayesinin çıkarlarını gerçekleştiren AKP, bir yandan emperyalist ülke mallarının ülke içi ticaretini alabildiğince kolaylaştırırken, diğer yandan gerek bu malların, gerekse kendisinin küçük ve orta sermayesiyle ürettiği malların (bisküvi vb.) ülke içinde ve dışında satışı için "her yolu" denemektedir. Ülke içi pazarın daha fazla mal (örneğin bisküvi) tüketemeyeceği koşulda, "yeni pazarlar" zorunlu hale gelir. İşte AKP'nin "Ermeni açılımı" (ve şüphesiz "Kürt açılımı" da ama "Kıbrıs açılımı" değil) böylesi bir "yeni pazar" bulma ve açma girişiminden başka bir şey değildir.

Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, böylesi bir "yeni pazar" bulma zorunluluğu ne ölçüde "barış, kardeşlik, dostluk" yaratacaktır? Yaratabilir mi?

Bunun için bir kez daha tarihe ve ekonomi-politiğe dönmek gerekir. Tarih bilincinin silikleştirildiği, tarihin önemsizleştirildiği ya da sadece "rivayet ve dedikoduları öğrenme"ye indirgendiği toplumsal ilişkilerde tarihten söz etmek "abesle iştigal" görünür. Ekonomi-politik ise, daha tam

ifadesiyle kapitalist üretim ilişkilerinin nesnel yasaları ise, sadece olayların gelişiminin doğuracağı kaçınılmaz sonuçları ortaya koyar. Bu, "kahinlik" olmadığı gibi, "ister inan ister inanma" denilebilecek bir keyfiyet de değildir. Ancak egemen "zihniyet", yani dünya görüşü (ideoloji), bir yandan "ben yaptım, oldu!"cu, diğer yandan "o senin gerçeğin"ci olduğundan, ekonomi-politiğin ortaya koyduklarının da "ikna edici" bir yanı yoktur.

Yine de söylenmesi gerekir: İster emperyalist ülkelerin içinde bulundukları aşırı-üretim nedeniyle olsun, ister kendi iç pazarındaki kriz nedeniyle olsun, bağımlı bir ülkenin "dış pazarlar" arayışı, her durumda başka ülkelerin halklarının kandırılması, aldatılması ve sömürülmesi demektir.

Bugün Ermenistan, GSMH'sı 10 milyar dolar, ihracatı 1,1 milyar dolar (2007) ve ithalatı 3,2 milyar dolar olan, 34 milyon dolar dış borcu bulunan, 3,2 milyon nüfuslu küçük (ve geri) bir ekonomiye sahip bir ülkedir. Kişi başına düşen milli gelir 2.852 dolardır (2007). [Moda istatistik hesaplama yöntemiyle, yani "satın alma gücü"ne göre hesaplanmıştır. Yeri gelmişken belirtelim, TÜİK'in ihracat verilerinde, Ermenistan'a ilişkin hiçbir veri yer almamaktadır.]

Türkiye'ye göre böylesine nüfus ve ekonomik olarak küçük bir ülkenin "satın alınması", Türkiye'de egemen olan zihniyete göre, çok kolaydır. GSMH'sının 10 milyar dolar olduğu bir ülke "satın alınabilir" elbette. Tek sorun alıcının olması değil, satıcının olmasıdır. Eğer Ermeniler, küçük bir lütuf ya da para karşılığında kendi ülkelerini satmaya hazırsalar, satın alacak çok kişi (devlet kredisıyla Çalık grubunun kendisi bile) çıkacaktır. Sorun da burada ortaya çıkar.

Yıllardır kendi yağıyla kavrulan Ermenistan,

eğer böylesine küçük bir ekonomiyle hâlâ "para" karşısında (ekonomik yaptırımlar) direniyorsa, bunun bir başka nedeni olması gerekir ve öyledir de. Bu direniş, Ermenistan'ın dış dünyaya açılmasıyla birlikte başlarına neler geleceğinin bilincinde ["Aslına bakılırsa, konu, kapitalist üretimin doğal yasalarının sonucu olan toplumsal uzlaşmaz karşıtlıkların şu ya da bu derecede gelişmiş olmaları değildir. Burada sözkonusu olan, bu yasaların kendileridir, kaçınılmaz sonuçlara doğru katı bir zorunlulukla işleyen bu eğilimlerdir. Sanayi yönünden daha çok gelişmiş bir ülke, daha az gelişmiş olan ülkeye ancak kendi geleceğinin imgesini gösterir." (Bkz. Marks, *Kapital*, Cilt 1, s. 19.) Ermeni halkına şu söylenebilir: "De te fabula narratur!" ("Bu öyküde senin sözün ediliyor.")] olunduğundan kaynaklanmaz. Adına ister Ermeni milliyetçiliği denilsin, ister "yurt sevgisi" denilsin, ister "soykırım trajedisinin öfkesi" denilsin, tek gerçek Ermenistan'ın di-rendiğidir.

Şimdi AKP'nin "islamcı sermayesi" "Ermeni açılımı" adı altında Ermenistan pazarına girmeye can atmaktadır. Evet, 3,2 milyar dolarlık bir pazardır sözkonusu olan ve bu pazarda (resmi olarak sınır kapısı kapalıyken) Türkiye'nin payı %8'dir (268 milyon dolar). Bu payın artırılması, örneğin iki katına çıkartılması, 132 milyar dolarlık (2008) ihracat yapan Türkiye'nin ihracatı içindeki payı sadece *binde 2* olacaktır. Böylesine küçük bir miktar belki birilerinin iştahlarını artırıyorsa da, gerçek ekonomik ilişkiler içinde hiçbir "kıymet-i harbiyesi" yoktur. Bu nedenle, AKP'nin "Ermeni açılımı"ndan beklediği, kendi sermaye grubunun doğrudan sağlayacağı ekonomik çıkar değil, bu yolla ortaya çıkacak dolaylı ekonomik çıkar-dır. Bu çıkar, ekonomik bunalım koşullarında, ihracatın %50 düştüğü bir dönemde yaşamsal

görülmektedir.

AKP'nin "Ermeni açılımı"nın hedefi, Ermenistan'da yaşayan Ermeniler değil, "diaspora" denilen ve ağırlıklı olarak ABD'de yaşayan Ermenilerdir. Bu da tam anlamıyla siyasal-ulusal bir konudur.

Küçük-burjuva "iyiniyetli" aydınlarının (Ara-rat-Ağrı söylemine kapılmış aydınlar) "kardeşlik"e bağladıkları umutlar, ticarete ve ticari çıkarlara bağımlıdır. Bu nedenle de ticaretle ve ticari çıkarlarla oluşturulacak olan "dostluk ve kardeşlik" de, ticari çıkarların yön değiştirmesiyle birlikte ortadan kalkacaktır. Bu gerçek ve Ermenistan halkının geleceğine biçilen rol ortadayken, ticaret yoluyla "Ermeni-Türk dostluğunu tesis etmek"ten söz etmek, *Ermeni halkına tuzak kur-maktan* başka anlama gelmemektedir.

Ticaret her şey değildir ve her şey "alın-verin, ekonomiye can verin" değildir. Şüphesiz insanlar daha iyi yaşam koşullarına sahip olmalıdır, daha iyi yaşamalıdır. Ama ne pahasına ve ne karşılığında? İki ulusun egemen sömürücü sınıflarının ticari çıkarlar için "anlaşmaları", tarihin de gösterdiği gibi, hiçbir zaman sömürülen sınıfların çıkarına olmamıştır ve olamaz da. Yine de "soykırım" gibi "kanayan yara"nın acısı parayla dindirilebilir. Adına ister "soykırım tazminatı" denilsin, ister "ticari çıkar" denilsin, paranın egemenliğinin sağlanması, Türkiye'de yaşanmaya devam edildiği gibi *insani değerlerin* ticaret konusu yapılması sonucunu doğurur. Bugün için kredi kartlarıyla "refah içinde" yaşayan insanlar, yarın (ve şimdiden görülmektedir) satabilecek hiçbir şeyleri kalmadığında bunun bedelini çok daha ağır ödeyeceklerdir. Böyle bir geleceği Ermeni halkına

layık görmek ise, hiç de "insancıl" değildir.

Bırakın AKP ya da Ermenistan egemenleri kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için ellerinden geleni yapsınlar! Ama siz, onların çıkarlarını "genel çıkar"mış gibi sunmalarına hizmet etmeyin! Bunu yaptığınız sürece göreceksinizdir ki, onların yalın çıkarları her durumda halkların çıkarlarına aykırıdır.

Ve bilmelisiniz ki, bir ülkenin siyasal geleceğini belirlemede söz ve karar gücüne sahip olmadığınız sürece, yapacağınız her şey, egemenlerin çıkarlarına hizmet etmek olacaktır. "Biz iktidarda olsak" ne yapardık sorusunun yanıtı, iktidarda olunmadığı koşullarda yapılması gerekenlerin yanıtı olamaz. Türkiye ve Ermenistan halklarının çıkarı, kendi geleceklerini ipotek altına alan bağımlılıklardan kurtulmaktır.

Sözün özü, sorunlar ülkelerin ve halkların kendi kaderlerini kendi ellerine almakla ilgilidir. Bu da ancak, olaylara ve olgulara doğru bir yerden, doğru bir açıdan, sözcüğün tam anlamıyla sınıfsal açıdan bakmakla olanaklıdır.

Ekim 2009

“DARBE“ RİVAYETLERİ VE DEMAGOJİLER* KİTLENİN GÜDÜLENMESİ VE YÖNLENDİRİLMESİ

“Darbe girişimi”nin sönümlenmeye başladığı saatlerde Recep Tayyip Erdoğan'ın **iç savaş birlikleri** sokaklara salınırken, birkaç yayın organı dışında tüm “medya” başlı başına bir güdüleme ve yönlendirme aracı olarak işe koşulmuştur. Kimilerinin “**algı yönetimi**” adını verdikleri bu “medya operasyonu”, akıl almaz bir biçimde “akıl tutulması”yla birlikte olanca hızıyla sürdürülmektedir.

Şu ya da bu kesimi dışlamayan, tüm toplumsal sınıf ve tabakaları “hedef kitle” olarak kabul eden bu “medyatik” güdüleme ve yönlendirme operasyonunun **ilk** demagojisi*, 15 Temmuz'un “**seçilmiş** Cumhurbaşkanı” karşı bir darbe girişimi olarak sunulmasıdır.

Burada “sihirli sözcük” “**seçilmiş**”dir. Üstelik “halkın %52'sinin” oyuyla “seçilmiş” bir Cumhurbaşkanı'ndan söz edilmektedir. Böylece halkın en azından %52'sinin “**isteği**”ne, “**iradesi**”ne karşı bir “darbe” sözkonusu olmaktadır. Doğal olarak, bu %52, kendi isteğinin, iradesinin **yok sayıldığı** duygusu içine itilmektedir. Bu da, kendi iradesiyle seçtiği bir kişinin iktidardan indirilmesi kendisinin yok sayılmasıyla özdeşleştirilmesini sağlamaktadır. En azından %52'nin böyle düşünmesi istenmektedir.

*Bir kez daha anımsatalım: Demagoji, halk kitlelerinin ön yargılarına, içgüdülerine ya da korkularına dayalı söylem ve siyasettir.)

Tüm “medya”, tek bir merkezden emir almışçasına (ki bu tartışmalı bir konudur) “sizin iradeniz yok sayılıyor” türünden yayınlarla %52'nin harekete geçirilmesini sağlamıştır. “Darbe girişimi”nin büyük ölçüde engellendiği ve “darbeciler”in teslim olmaya başladığı andan itibaren yürütülen bu yayın demagojisi, “CNN Türk’ün Ankara temsilcisi” Hande Fırat’ın “yataktan kaldırılarak” ekran başına geçirilip Recep Tayyip Erdoğan’la (“Facetime” üzerinden) “canlı bağlantı” kurmasıyla birlikte başlamıştır. Sonuçta %52'nin önceden iç savaşa uygun olarak örgütlenmiş lümpen kesimlerin başını çektiği belli bir kitlenin sokağa çıkması sağlanmıştır.

Hiç kuşkusuz, “seçilmiş cumhurbaşkanına karşı darbe girişimine karşı” “milletin” sokağa çıkartılması son yıllarda (özellikle Mısır’daki “Sisi darbesi” sonrasında) Recep Tayyip Erdoğan’ın “sandık” temelli “seçilmişler” demagojisinin bir ürünüdür. (*Demokrasi, sandıkta başlar ve sandıkta tecelli eder. Her zaman ifade ediyorum; sandık namustur.* – Recep Tayyip Erdoğan, 22 Haziran 2014.) “Sisi darbesi” sonrasında meydanlarda “rabia” işaretleri yaparak dolaşan Recep Tayyip Erdoğan’ın olası bir askeri darbeye karşı %52’yi sokağa dökme “tehdidi” bu demagojiyle vücut bulmuştur.

15 Temmuz gece yarısından sonra, kendisini demokrat sanandan solcu sayana kadar herkesin “seçilmiş cumhurbaşkanına karşı” yapılan darbe girişimini “lanetlemesi” demagojinin daha geniş kesimlerde kabul görmesini sağlamıştır.

Böylece AKP’nin neredeyse tüm seçimlerde “hile” yaptığına, bu nedenle de seçim sonuçlarının “şâibeli” olduğuna inanan sol kesimler de bu

demagojinin esiri olmuşlardır.

İkinci büyük itibar gören demagoji, “fethullahçı darbe”nin başarılı olması halinde **“çok kan dökcekleri”** söylemi üzerine inşa edilmiştir. Bunun “kanıtı” olarak da, Gölbaşındaki PÖH merkezinin ve TBMM'nin bombalanması ile “sivil halka ateş açılması” gösterilmektedir. Bunun yanında Ergenekon ve Balyoz “mağdurları”nın ekran ekran dolaşarak “fethullahçı darbe başarılı olsaydı beni kurşuna dizerlerdi” türünden açıklamalar yapmaları, bu demagojinin yerleşmesine ve yayılmasına yol açmıştır.

Bu demagojiyi pekiştirmek için de, eskimiş MHP'li ve yeni Aydınlik “yazarı” Sabahattin Önkibar'ın nereden bulduğu belirsiz “FETÖ'nün vur emri verdiği 50 isim listesi” (ki yandaş gazetecileri, özellikle doğrudan “içerden” bilgi aktaran yeni *Hürriyet* yazarı Abdulkadir Selvi'yi bile atlatacak) “darbe girişimi”nden iki hafta sonra piyasaya sürüldü.

Sabahattin Önkibar'ın verdiği “liste”de, “bir numara”da, hiç kuşkusuz Recep Tayyip Erdoğan yer alırken, ardından birkaç AKP'li sıraya dizilirken, 17. sırada Doğu Perinçek, 21. sırada İstanbul Baro Başkanı, 22. sırada Uğur Dündar, 30. sırada Soner Yalçın, 39. sırada Ahmet Hakan yer alıyor görünüyor. Böylece “Fethullahçı Terör Örgütü”-nün ne kadar “kanlı” bir örgüt olduğu ve “darbe” başarılı olsaydı kimlerin “kurşuna dizileceği” hemencecik anlaşılıyor!

İşte “çok kan döküleceklerdi” demagojisi böylesine “listeler”le “kanıtlanmaya” çalışılmaktadır.

Sonuçta, “darbe girişimi” sırasında, sayısal olarak 179 sivil, 62 polis ve 5 asker olmak üzere toplam 246 “şehit” verilirken, 104 darbeci “hain”

öldürüldü. Eğer “kan dökme” üzerinden ölümler kıyaslanabilirse, ortada yarı yarıya “kan dökücüler”den söz etmek gerekir. Öte yandan 104 darbeci “hain”in nerede ve nasıl öldürüldüğü de, kim oldukları da, daha da önemlisi kimin tarafından öldürüldükleri de bilinmemektedir.

Burada sözkonusu olan “şehitler” ve “hainler” polis ve askerdir. Her ikisi de “kan dökmek” için silahlandırılmış özel silahlı adamlardır. Bu özel silahlı adamların amirleri ve komutanları silahlı savaşın karşı-devrimci kurallarıyla eğitilmişlerdir. Açıkçası, bu özel silahlı adamlar alabildiğine kan dökerek zafer kazanılacağını bilirler.

Bu savaş gerçeğini Clausewitz şöyle tanımlar:

“İnsancıl kişiler belki kolaylıkla, düşmanı çok kan dökmekten silahsızlandırmanın ve yenmenin etkin bir yöntemi bulunduğunu, ve gerçek savaş sanatının bu amaca yöneldiğini düşünebilirler. Ancak bu istenilir bir şey gibi görünmesine karşın, aslında bir çırpıda bir kenara itilmesi gereken bir yanılgıdır. Savaş gibi tehlikeli bir işte, iyi yüreklilikten gelen hatalar başa gelebilecek şeylerin en kötüsüdür. Fizik gücün sonuna kadar kullanılması hiç bir zaman zekanın kullanılmaması anlamına gelmediğinden, bu fizik gücü acımadan kullanan ve kan dökmekten çekinmeyen taraf, aynı şekilde hareket etmeyen diğer tarafa oranla avantajlı bir durum elde eder. Neticede de iradesini hasmına kabul ettirir. Böylece her iki taraf da aynı şeyi düşündüğünden, birbirlerini aşırı hareketlere iterler ve bu aşırılıklar karşı tarafın güç ve direncinden başka bir sınır tanımaz.” (*Savaş Üzerine*, s. 44-45, *Şiar Yalçın çevirisi*.)

Savaş terminolojisiyle söylersek, “mutlak savaş” ve “topyekün savaş” doktriniyle hareket ederler. PÖH'cülerin Cizre'de duvarlara yazdıkları gibi, “kurdun dişine kan değmiş” olduğundan her iki kesimin de “kan dökücü” oldukları ortadadır.

Eğer “darbe”, “karşı-darbe” ve “iç savaş” savaş türleriyse, şu açıkça bilinmek zorundadır: “Savaş bir şiddet hareketidir ve bu şiddetin sınırı yoktur. Diğer taraflardan her biri diğerine iradesini kabul ettirmek ister, bundan da karşılıklı bir eylem doğar ki, kavram olarak ve mantiken, sonuna kadar gitmeyi gerektirir... Amaç, düşmanı etkisiz hale getirmektir.”

İnsanların demagoji ile güdülenmesi (motive edilmesi) gerçeklerin üstünü örtmektedir. “Darbe” gecesi “sivil halk”ın “darbeci askerleri” alabildiğine dövmesi, ele geçirilen “darbeciler”-in açık işkenceye maruz kalmaları “çok kan dökeceklerdi” demagojisinin ne kadar boş ve anlamsız olduğunu göstermektedir.

15 Temmuz'un üçüncü demagojisi ve güdüleme söylemi, doğrudan doğruya “şehitler” ve “hainler” ayrımına dayandırılmaktadır. Demagojiyi sürdürenlerin “meşrebi”ne göre, bu “hainler”, kimi zaman “vatan haini”, kimi zaman “insan katili” vs. olarak tanımlanmaktadır. Bu demagojinin hedefindeki kitlenin “hainler”e itibar etmeyeceği çok açıktır.

Öte yandan “ölen siviller”, resmen ve “kanunen” “şehit” ilan edilerek ödüllendirilmiştir.

İşte bu demagojiye küçücük direnç gösteren (Habertürk'deki programda “darbe girişimi” sırasında ölen sivillere bir akademisyen olarak “şehit” demeyi reddetmesi) Prof. Dr. Nurşen Ma-

zıcı hemencecik “hain” ilan edilmiştir. Hatta bir bakan Nurşen Mazıcı'nın “insan bile” olmadığını söyleyebilmiştir.

Dördüncü demagoji, “**Erdoğan giderse yerine daha beteri gelir**” sözleriyle ifade edilen “**gelen gideni aratır**” halk sözüne dayandırılmaktadır. Böylece “allah daha beterinden korusun” zihniyeti içinde Recep Tayyip Erdoğan'ın “mutlak iktidar”ının kabul edilmesi sağlanmak istenmektedir.

Bu demagoji, “Abdi ağa”yı vuran ve yerine daha “beter”, daha büyük zulüm yapan “Kel Hamza”nın gelmesi karşısında köylülerinin gösterdiği tepkiyle ne yapacağını bilemez hale gelen **İnce Memed**'i akla getirmektedir.*

Gerçekte ise, böylesine bir “motto” ya da “iki-lem” yoktur. Diyalektiğin ünlü sözüyle, “aynı ırmakta iki kez yıkanılmaz” ve tarih, basit yinelenmelerden ibaret değildir.

Beşinci demagoji ve güdüleme unsuru, bir kez daha “Osmanlı”dan üretilmiştir. Bu da, Sokullu Mehmet Paşa'nın meşhur “**sakal edebiyatı**”dır.

* “Memed'in aklında hep Abdi gitti Hamza geldi vardır. Ali Safayı öldürse Kenan gelecekti. Ne yapacağını düşünür durur.”

İşte bu düşünce içinde sıkışıp kalan İnce Memed ne yapacağını bilemez halde dolaşıp durur. Ve İnce Memed bu sıkışmışlıktan İdris Bey'le konuştuğunda kurtulur:

“Abdi gitti Hamza geldi.”

İdris Bey: “Hamza'yı da öldür,” dedi.

Memed, İdris Beyin saflığına gülümsedi.

“Gene Hamza gelecek. İlde Hamza çok. Hamza'nın kökünü kurutmak yok mu?”

İdris Bey: “Onu bilmem,” dedi. “Ben önce Hamza'yı ortadan kaldırırm, gelecek Hamza'yı da geldiği zaman düşünürüm.”

Ankara Gölbaşı'ndaki (ki burası aynı zamanda MİT'in gerçek merkezidir) Polis Özel Harekat Daire Başkanlığı'nı ("darbeciler" tarafından bombalanmış ve 50 "şehit" verilmiş) "ziyaret" eden, "şehitler" için Kur'an okutan, gösterilen "darbe belgeseli"ni izlerken "gözyaşları döken" Recep Tayyip Erdoğan şöyle konuşmuştur:

"Şu gördüğümüz bina ile bu yaptıkları tahribatla bunlar bizim **sakalımızı** kestiler. Unutmayın kesilen sakal çok daha gür biter. İnşallah bunun yerinde çok daha muhteşem, çok daha güzel bir eseri en kısa zamanda proje bitmiş vaziyette, inşa edeceğiz."

Bilindiği gibi, 1571 yılında, "Haçlı donanması" İnebahtı'da Osmanlı donanmasını ağır bir yenilgiye uğratmıştır. Bu yenilgi sonrasında Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın Venedik elçisine şunları söylediği rivayet edilir: "Biz Kıbrıs'ı almakla sizin kolunuzu kestik, siz İnebahtı'da bizi yenmekle, sakalımızı tıraş ettiniz. Kesilen kolun yerine yenisi gelmez, fakat kesilen sakalın yerine daha gür çıkar."

Hemen hemen tüm öğrencilerin tarih kitaplarından ezbere bildiği bu sözler, birden Recep Tayyip Erdoğan'a "ilham" vermiş görünmektedir. Buradan anlaşılmaktadır ki, "Fethullahçılar" PÖH-çüleri bombalayarak Recep Tayyip Erdoğan'ın "sakalını" tıraş etmişler; Recep Tayyip Erdoğan da devlette yaptığı tasfiyelerle "Fethullahçılar"ın "kolunu" kesmiştir! Zavallı demagog, **Osmanlı'nın çöküşünün başlangıcındaki** bir olaydan başka bir demagoji konusu bulamamıştır.*

* Recep Tayyip Erdoğan bu "sakal edebiyatı"nın diğer bir bölümünü de 11 Mart'ta Burdur'da yaptığı konuş-

Sözünü edeceğimiz son büyük demagoji ise, **“üst akıl”**la ilgilidir.

Recep Tayyip Erdoğan ne zaman sıkışsa, alt edemeyeceği ya da açıklayamayacağı bir sorunla karşılaşsa, hemen her zaman bunları yapanın **“üst akıl”** olduğunu söyleyip durur. Olayın ya da sorunun ortaya çıktığı zamanı **“manidar”** bularak yapılan bu **“üst akıl”** demagojisi, herkesin içini kendisinin dolduracağı belirsizlik oluşturur. Zamanlama hep **“manidar”** olur ve yapanlar da hep **“üst akıl”**dan emir alır. Hemen herkes bu **“üst akıl”**ın ABD olduğunu düşünür, ancak Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD'yle **“arasını bozmamak”** için böyle bir söylem tutturulduğunu düşünür. Ama demagoji her durumda amacına ulaşır. Çünkü olanlar ABD'nin **“tezga-hı”**dır ve **“gelişen ve büyüyen Türkiye'nin önünü kesmek”** için kurulmuştur. Gezi Direnişi de, PKK'nin **“hendek savaşları”** da ve nihayetinde 15 Temmuz **“darbe girişi”** de hep bu **“üst akıl”**ın **“tezga-hı”**dır! Almanya'nın **“Ermeni soykırımı”** kararı için de, **“Burada bir üst akıl var. Talimat gelmiş olmalı”** diyebilmiştir. ABD Başkanı Obama'yla **“görüşebilmek umudu”**yla katıldığı Nükleer Güvenlik Zirvesi'nde bir gazetecinin;

“ABD yönetimi basın ve ifade özgürlüğü konu-

mada dile getirmiştir. **“Bunların inlerine gireceğiz dedim. Girdik mi, girdik, girmeye devam ediyoruz”** diye başladığı konuşmasını şöyle sürdürmüştür: **“Buradan sesleniyorum. Osmanlı İnebahtı'da bir yenilgi yaşamıştı. Kılıç Ali Paşa komutasında o yenilgiyi yaşadığında komutan üzgündü, süzgündü, fakat Sokullu oradan gürledi. Ne dedi? 'Paşa paşa sen bu devleti ne sanırsın. O yelkenlerin direklerini gümüştan, bütün yelkenlerini de atlastan yapmak suretiyle yolumuza devam ederiz.'”**)

sunda neden Türkiye'ye baskı yapıyor?” sorusuna, “Üst akıl dediğim olay da bu zaten. Üst akıl, Türkiye üzerinde oyun oynuyor. Türkiye'yi bölmek, parçalamak, güçleri yeterse yutabilmek...” biçiminde yanıt verirken “üst akıl” demagojisini alabildiğine kullanıma sokmuştur.

Adnan Menderes'ten Süleyman Demirel'e, Turgut Özal'a vb. kadar uzanan “dini bütün muhafazakar” iktidarları ABD ilişkilerinde ne zaman ciddi ve büyük bir sorunla karşılaşsalar, ilk yaptıkları iş “Sovyet kozu”nu oynamak olmuştur. Bu “koz” oyunu, “sorun” zamanlarında Moskova'ya “resmi ziyaret” yaparak oynanır. Hiçbir zaman ABD bu iktidarlar tarafından doğrudan suçlanmaz. Bunun yerine “imalı sözler”le başa gelen “musibetler”in sorumlusu olarak ABD gösterilir. Böylece “dünya imparatoru”, “süper güç” ABD'nin “yola” getirileceği sanılır.

Bu demagojinin sürekli yapılmasının ve etkili olmasının nedeni ise, Türkiye halkının **Amerikan emperyalizmine karşı duyduğu tepkidir**. 1960-80 döneminde yürütülen anti-emperyalist mücadelenin kitlelerde oluşturduğu anti-emperyalist bilinçtir bu. Ancak anti-emperyalist devrimci mücadelenin geri çekilmesiyle birlikte, bu bilinç de, özellikle islamcılar tarafından “milliyetçi” bir temele oturtulmuştur. Bugün Recep Tayyip Erdoğan'ın “üst akıl” demagojisi işte bu “milliyetçi” tabana dayanmaktadır.

“Üst akıl” demagojisini tamamlayan söylem de “Ey...” diye başlayan, “Sen kimsin? Haddini bil”-le süren lümpen söylemdir.

İşte bütün bu demagojiler “darbe girişimi” sonrasında olağanüstü boyutlarda devreye sokulmuştur. Daha düne kadar hiçbir “medya” or-

ganında yer verilmeyen Ergenekon ve Balyoz “mağdurları”, bu demagojilerin etkili olabilmesi için televizyonlara çıkartılmaya başlanmıştır. Amaç, “müzmin Recep Tayyip Erdoğan karşıtı” kişiler aracılığıyla demagojilerin “gerçek”miş gibi algılanmasını sağlamaktır. Onlar, başlarına gelen herşeyin sorumlusu olarak “Fethullahçılar” gördüklerinden, kolaylıkla kullanılabilirler. Ünlü sözle “kullanışlı aptallar” durumundadırlar.

Son olarak, “sol”un, legalist solun bu demagojiler karşısında içinde debelendikleri ikilemlerden söz edelim.

“Sol”, hemen hemen tüm “kriz” zamanlarında ya da bunalımın derinleştiği dönemlerde kendisini hep ikilem içine sokmuştur. Bir zamanlar “türbana özgürlük” yürüyüşlerine katılan “sol”, “gerçek demokratlar” oldukların gösterebilmek için “din ve vicdan özgürlüğü” adına hareket etmişlerdir. Bunu yaparken de, sürekli olarak “şeriatçılığa karşı” olduklarını, ama “faşist 12 Eylül anayasasına da karşı” olduklarını yineleyip durmuşlardır.

Benzer durum PKK'nin değişik eylemlerinde ortaya çıkmıştır. Devrimciler tarafından olduğu kadar, her türden demokrat ya da ilerici insanlar tarafından “asla onaylanamayacak” PKK eylemleri gerçekleştiğinde (örneğin Ankara'da otobüs durağına yönelik son intihar eylemi gibi), “devlet ile PKK” arasına sıkışmışlardır. PKK'nin eylemini “kınasalar” devletten yana görünecekler, kınasalar eylemi “onaylamış” görüneceklerdir. Bu tür ikilemler arasında hiçbir tavır almadan bekleyegelmişlerdir. Sonuçta “ne o, ne bu” cinsinden sloganlar üretmekle yetinmişlerdir.

Dün “diktatörlüğe de, darbeye de hayır”, “ne

şeriat ne darbe” sloganlarıyla içine düştükleri ikilemleri önemsizleştirmeye çalışan “sol”, bugün “askeri ve sivil darbeye karşıyız” diyerek büyük bir “keşifte” bulunmuş olmaktadır! (Bu arada bu ikilemci slogan, “ne şeriat ne darbe, tam bağımsız Türkiye” ya da “demokratik laik Türkiye” şeklinde versiyonlara sahiptir.)

Bu tür ikilemci sloganlar, “sol”da “iç ferahlığı” sağlasa bile, pratikte edimsiz, eylemsiz, sözcüğün tam anlamıyla tavırsız kalınmasına yol açmıştır. Bu öylesine belirgindir ki, “darbe girişimi” sonrasında “sol” ne diyeceğini ve ne yapacağını bilemez halde sadece “iç geçirmeler”le kendisini oyalamıştır. Bu ikilemler karşısında “paralize olmak” “sol”un pasifizminin ve korkusunun bir sonucudur.

“Darbe girişimi” sonrasında yapılan “sol” bir değerlendirmede şunlar söylenmektedir:

“Dün yaşananların ülkemiz açısından en acı boyutu ise, Türkiye sosyalist hareketinin bir bütün olarak sergilediği çaresizlik halidir. Ülkede bir yandan savaş uçaklarıyla kentler bombalanır bir yandan da genç erlerin boğazı cihatçı katiller tarafından kesilirken, sosyalist hareket toplu olarak izleyici konumunda kalmak zorunda olmuştur. Bu durum, ne yok sayılabilecek ne mazur gösterilebilecek ne de çeşitli mazeretlerle normalleştirilebilecek bir aczi göstermektedir. Türkiye sosyalist hareketinin en ivedi biçimde sözkonusu durumun nedenlerini bulması ve bu etkisizlikten sıyrılmanın yolunu bulması bir zorunluluktur. HTKP, Türkiye sosyalist hareketinin bu ertelenemez görevinin sonuca ulaştırılması konusunda her tür çabanın önde gelen

parçalarından olacaktır.”

Daha “darbe girişimi”nden birkaç gün önce **birden** “iç savaş”ı keşfeden Okuyan-Aydemir kesimi gibi, HTKP de **birden** “sol”un “**çaresizlik hali**”ni keşfetmiştir. Ama ikilemci sloganlar üretmekten başka yapabilecekleri bir şey de yoktur. Tıpkı “Halkevçiler”in “darbe girişimi” sonrasında yaptıkları açıklamada söyledikleri gibi: “Ne askeri ne sivil diktatörlüğe izin vereceğiz! Özgür, demokratik, laik bir ülke için mücadele edeceğiz!”

Nasıl?

Bunun yanıtı yoktur.

“Sol”un, HTKP'nin “merkezi açıklaması”nda ifade ettiği “çaresizliği”, “aczi” legalizminden türemektedir. “-ceğiz, -cağız”larla durum idare edilmeye çalışılmaktadır. Ama gereğini yapabilmek için ne doğru bir devrimci çizgiye, bakış açısına sahiptirler, ne de bu yönde bir örgütlenmeye. Elllerinde tuttukları örgütlenmelerle (ki illegal havalara atılabilen legal örgütlenmelerdir) mevcut düzenin yasal sınırlarının ötesinde bir şey yapamazlar. Ve bugün mevcut düzenin yasallığı tümüyle ortadan kalkmıştır. Ama “sol”, buna “inanma” sorunu yaşamaktadır. “İnanabildikleri” bölümü ise, birkaç “baş yöneticiyi” “ne olur ne olmaz” diyerek “korumaya” almaktan ibarettir.

Böylesine felç olmuş, çaresiz, acz içindeki “sol”un Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptıkları bir yana söylemleriyle bile baş edebilecek hali yoktur. Belki de “darbe” rivayetleri ve demagojilerinden çıkartılabilecek tek sonuç budur.

Ağustos 2016

DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİ

Hukuk, en bilinen anlamıyla, bir toplumda kişiler ve kurumlar arasındaki karşılıklı ilişkinin belli kurallara bağlanmışlığını ifade eder. Bu nedenle, hukuk, bir kişi ya da kurumun, kendi dışındaki kişi ya da kurumlarla ilişkisinde yerine getirilmesi ve uyulması gereken yükümlülükleri ve sorumlulukları belirler. Bu yönüyle hukuk özel niteliktedir, özel hukuk olarak tanımlanır. Ancak karşılıklı ilişkilerde uyulması gereken yükümlülüklerin ve sorumlulukların yerine getirilmemesi durumunda yaptırımlar ve bu yaptırımları gerçekleştirecek bir özel güç gereklidir. İşte bu yaptırımlar (ceza hukuku) ve özel güç, yani devlet (kamu hukuku) hukukun ayrılmaz parçalarıdır.

Toplumsal ilişkiler ise, herşeyden önce ekonomik ilişkilerdir, yani üretim ilişkileridir. Bu nedenle de, hukuk, her durumda üretim ilişkilerine tabidir ve bu ilişkilerin fiili durumuna uygun olarak biçimlenir. Ancak hukukun en belirgin özelliği, üretim ilişkilerini ve bu ilişkilerde egemen olan durumu (sınıf egemenliğini) yalın, saf ve kesin biçimde tanımlamaz. Bunun yerine, egemen olan ile egemen olunan arasındaki ilişkiye genel bir ifade verir. Bu nedenle de giderek ekonomik ilişkileri doğrudan yansıtmaktan uzaklaşır, hatta onu tersyüz eder. Bunun sonucu olarak da, hukukun toplumdan ve toplumsal ilişkilerden bağımsız “üstün bir güç” olduğu yanılması ortaya çıkar.

Oysa ki, hukuk, her durumda ekonomik ilişkilere ve ekonomik evrime göre değişen kurallar

ve normlar bütünüdür. “Hukukun üstünlüğü” sözü, her durumda, verili bir evredeki ekonomik ilişkiler tarafından belirlenen kurallar ve normların o ilişkiler varolduğu sürece varlığının kabul edilmesi ve onaylanması ilkesinden başka bir şey değildir. İlişkiler değiştiğinde, er ya da geç hukuksal kurallar ve normlar (yasalar, anayasalar vb.) bu değişikliğe uymak zorundadır. Bu zorunluluk, açıktır ki, eski, yani değişimden önceki hukukun ortadan kalkması ve yerine yeni, değişen koşullara uygun bir hukukun konulması demektir. Ama bu yer değiştirmenin kapsamı ve genişliği, her durumda ekonomik ilişkilerdeki değişimin kapsam ve genişliğine bağlıdır. Eğer değişim, bir üretim ilişkisinden bir başka üretim ilişkisine geçişle ortaya çıkmışsa, kaçınılmaz olarak hukuk da böylesi temelsel bir değişime uygun olarak temelden değişir. *Özel mülkiyete* dayanan her üretim ilişkisinde hukuk, her şeyden önce bu özel mülkiyetin varlığıyla belirlenen ortak ve genel özelliklere sahiptir. Dolayısıyla bu ortak ve genel özellik içindeki değişim, özsel olarak egemen ilişkilerin değişimini içerdiğinden, hukuk da bu yeni egemen ilişkinin ifadesi olur. Özel mülkiyet düzeninde hukukun bu yeni biçimi, eski hukukun değiştirilmiş ve yeniden biçimlendirilmiş hali olarak ortaya çıkar.

Ancak her durumda, hukuk ne denli değişirse değişsin, “hukukun üstünlüğü” kavramı varlığını sürdürür. “Hukukun üstünlüğü” kavramı, dün eski ekonomik ilişkilere uygun düşen hukuksal normlara ve kurallara uyulması demekken, şimdi yeni ekonomik ilişkilere uygun düşen hukuksal normlara ve kurallara uyulması halini almıştır. Diğer ifadeyle, hukuksal normlar

ve kurallar değişmiş olmasına rağmen, bu normlara ve kurallara uyulması zorunluluğu değişmeden kalır. Bu nedenle, her egemen sınıf ya da kesim, kendi egemenliğine uygun yeni bir hukuk ortaya çıkartırken, yani eski hukuku tümüyle ya da kısmen değiştirirken, “hukukun üstünlüğü” anlayışına hiç dokunmaz, tam tersine “hukukun üstünlüğü”nün en öndeki savunucusu olarak ortaya çıkar. Böylece hukuk ne kadar değişikliğe uğrarsa uğrasin, onun belirlediği kurallara ve normlara uyulması mutlak, ilahi bir yasa olarak ilan edilir.

Toplumsal evrimin belli bir aşamasında, bu aşamaya uygun bir hukuk ortaya çıktığında, yeni egemen ilişkiler her durumda kendi hukukuna uyulmasını talep eder. Bu nedenle de, böylesi değişim evrelerinde eski hukuku savunanlar ile yeni hukuku oluşturanlar arasında barışçıl ya da zora dayanan bir güç mücadelesi ortaya çıkar. Açıktır ki, bu mücadele, eski ilişkilerin egemen sınıfları ile yeni ilişkilerin egemen sınıfları arasındaki bir iktidar mücadelesidir. Bu mücadeleden zaferle çıkan kesim kendi hukukunun üstünlüğünü de sağlamış olur.

Bu nedenle, temel hukuk sistemine ilişkin tartışmaların ortaya çıktığı dönemler, egemen sınıf ilişkilerindeki değişimin ortaya çıktığı dönemlerdir. Hukuksal kavramla ifade edersek, değişim egemen ilişkilerde meydana gelen bir değişim olduğu oranda iktidar mücadelesi her durumda anayasal bir hukuk mücadelesiyle birlikte yürür.

Bugün ölkemizde yaşanan olaylar ve AKP'nin yeni anayasa arayışı, kendisinin temsil ettiği sınıf ve tabakaların çıkarlarını temsil eden ve *bu*

çıkartları herşeyin üstüne koyan bir siyasal ve hukuksal yapının ortaya çıkartılması çabasından başka bir şey değildir. AKP, bu yolla, kendisinin temsil ettiği kesimlerin çıkarlarına denk düşen hukuku üstün kılacağını varsaymaktadır. Ancak bütün sorun, bu yeni hukuksal yapının mevcut hukuksal yapıyı tümüyle değiştirip değiştirmeyeceğidir. Diğer bir ifadeyle, mevcut “laik” hukuk sisteminin yerine şeriata dayanan bir hukuk sisteminin geçirilip geçirilmeyeceğidir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bir hukuk sisteminin köklü bir biçimde değiştirilmesi, yeni bir rejimin, yeni bir hukuksal düzenin kurulmasıyla sonuçlanması egemen sınıflar arasındaki iktidar mücadelesinin sonucuna bağlıdır. Bu iktidar mücadelesini kazanan taraf kendi hukukunu (eski ya da yeni hukuk) üstün kılacaktır. Bu nedenle hukuk alanında sürdürülen tartışmalar (anayasa tartışmaları vb.), her durumda iktidar mücadelesinin bir parçasıdır.

Açık olan, iktidar mücadelesinden galip çıkan taraf, kendi hukukuna uyulmasını ve boyun eğilmesini sağlar. Bunu da “hukukun üstünlüğü” sözleriyle dile getirir.

Gerçekte ise, asıl olan “hukukun üstünlüğü” değil, verili koşullarda varolan hukuka uygun olarak hareket edilip edilmediğidir. İster değiştirilmek istenen hukuk olsun, ister değiştirilmiş yeni bir hukuk olsun, her durumda hukuk, toplumsal ilişkilerde uyulması zorunlu olan ve uymayanların devlet gücüyle uydurulduğu kurallar ve normlar bütünüdür. Hukuktan söz edilen yerde, bu hukukun ortaya koyduğu kurallara ve normlara herkesin uyacağı ve uymayanların uydurulacağından söz ediliyor

demektir. Halk deyişiyile, dere gezerken at değiştirmek, yani belli bir hukuk varlığını sürdürürken yeni bir hukuk ortaya çıkarmak bir şeydir, varolan hukuku hiçe saymak, onu yok kabul etmek başka bir şeydir. Ülkemizin somut tarihsel gerçeği, birinci durumdan daha çok ikinci duruma ilişkindir.

Egemen sınıflar arasındaki ya da daha geniş anlamda sömürücü sınıflar arasındaki ekonomik ilişkilerde meydana gelen değişimlere uygun olarak ortaya çıkan siyasal iktidarlar, her zaman mevcut hukukun kendi siyasal iktidarlarnı tam olarak temsil etmediğini, dolayısıyla değiştirilmesi gerektiğini ortaya koyarken, aynı zamanda ekonomik ilişkilerdeki değişimi mutlak ve kalıcı hale getirme istemlerini dile getirmiş olurlar.

“Demokrasi” adı verilen yönetim biçimi ise, değişen sınıf ilişkilerine bağlı olarak değişik iktidarların ortaya çıkabileceğini öngörürken, aynı zamanda temel hukuksal yapının değişmezliğini esas alır. Bu bağlamda “demokrasi”, fiili güç ilişkileri ne denli değişirse değişsin, egemen sınıflar arasındaki ilişkilerin anayasada ifadesini bulan belli bir “*consensus*”a dayalı olarak sürdürülmesi demektir. Eğer bir siyasal iktidar bu “*consensus*”u ortadan kaldırmaya yönelirse, açıktır ki, egemen sınıflar arasındaki ilişki kökten değişime uğramıştır ya da siyasal iktidar aracılığıyla böyle bir kökten değişme uğratılması istenmektedir.

Egemen sınıflar arasındaki ilişkilere bağlı olarak ortaya çıkan bu “anayasal” değişim istemi ya da girişimi, her durumda “alttaki” sınıfların tabi oldukları ya da olacakları yeni bir kurallar ve normlar bütünlüğü ortaya çıkartır. Hukuksal ola-

rak nasıl ifade edilirse edilsin, bu kurallar ve normlar, kesin olarak “alttaki” sınıfların, yani yurttaşların hak ve özgürlüklerini değil, yeni egemenlere karşı yükümlülüklerini ve görevlerini saptar. Bu nedenle de, egemen sınıflar arasındaki iktidar mücadelesinin bir aracı ve yansıması olan hukuk ve anayasa tartışmaları, birincil dereceden sadece egemenlerin, yani yönetenlerin değil, yönetilenlerin de kaderini belirler.

Türkiye’nin “çok partili” yakın tarihine bakıldığında, asıl olanın iktidar sahiplerinin iktidarlarını pekiştirmek ve sürdürmek amacıyla kendi dışındaki sömürücü sınıflara yeni bir “*consensus*” dayatmasından daha çok, “alttakiler”in, yani yurttaşların kabul edilen hukuk karşısındaki konumlarıdır.

Hangi anayasal düzen altında olunursa olsun, ne denli “hukukun üstünlüğü”nden söz edilirse edilsin, somut gerçeklikte, iktidar sahipleri kendi oluşturdukları hukuku bir süre sonra görmezlikten gelmeye başlarlar ve kendi hukuklarını açıkça çiğnerler. Kimi durumda yürütmenin yasa ve yargı karşısında mutlak üstünlüğünün sağlanması şeklinde ortaya çıkan bu hukuk tanımazlık, hukuk ihlalleri, *mutlak iktidar isteminin* bir yansımasıdır. Ülkemizin temel sorunlarından birisi de bu mutlak iktidar istemi ve bu isteme bağlı olarak ortaya çıkan hukuksuzluktur.

Demokratik devrimin tamamlanmadığı, yani gerçek bir demokrasinin mevcut olmadığı, dolaısıyla demokratik hukuk ilişkilerinin kökleşmediği bizim gibi ülkelerde her yeni iktidarın, kendisini iktidara getiren hukuksal ilişkileri değiştirmeye kalkışması ve üstelik hukukun

kendi iktidarını sınırladığını düşünerek mevcut hukukun dışına çıkması genel bir özelliktir, sistemin temel niteliğidir. Bugün “sivil vesayet” ya da “tek parti diktatörlüğü” denilen durum, bu özelliğin AKP iktidarı koşullarında bir kez daha ortaya çıkışından başka bir şey değildir.

Bugün AKP iktidarı, kendisini iktidara taşıyan hukuksal yapıyı değiştirmeye kalkışırken, zaten uyulmayan ve sürekli çığneden ve kendisinin de çığnediği bir hukuksal yapıyı ortadan kaldırmaya kalkışmaktadır.

Gerçeklikte 12 Eylül “hukuku”, yasama ve yargı karşısında yürütmenin mutlak egemenliğinin ifadesidir. Sıkça kullanılan tanımla, güçler ayrımı doktrini, 12 Eylül “hukuku” ile büyük ölçüde ortadan kaldırılmış, yürütme erki mutlak bir güç haline getirilmiştir. 12 Eylül “hukuku”nun yaptığı tek şey, mutlak yürütme erkini hükümet ile cumhurbaşkanı arasında belli bir oranda dağıtmış olmasıdır. AKP'nin yeni anayasa arayışı ise, bu hükümet ile cumhurbaşkanı arasında dağılan mutlak yürütme erkini tek bir kurumda (başbakan ya da cumhurbaşkanı) birleştirme ve belli ölçülerde genişletme isteminin dışavurumudur. Ancak hukuk, hangi hukuk olursa olsun, yürütme gücünün mutlak iktidarını önleyen belli kuralları içermek durumundadır. İşte bu nedenle de, yeni bir anayasa yapılsa bile, bu anayasanın fiili ömrü, hazırlanışı ile kabul edilişi arasında geçen süreyle sınırlıdır. Kabul edildiği andan itibaren, bir kez daha yürütmenin mutlak gücünü sınırlandıracağından gereksiz ve “dar” hale gelecektir.

Evet, ülkemizdeki sorun, yeni bir anayasa ya da yeni bir “*consensus*”, yahut yeni bir hukuk sistemi değil, ilan edilen anayasaya, “*consensus*”a

ya da hukuk sistemine uyulup uyulmayacağı sorunudur. Her durumda, hukuku oluşturan iktidarlar ya da varolan hukuk yoluyla iktidara gelenler kendi hukuklarını çiğneyeceklerdir.

Bu durumu AKP'nin sekiz yıllık iktidarındaki “icraatları”na bakarak somutlayabiliriz.

AKP'nin iktidara geldiği koşullarda, ülke tarihinde hiç olmadığı kadar anayasal hukukun dışında, denetlenilmeyen bir yaptırım gücüne sahip fiili kurumlar mevcuttu. TMSF, BDDK ve vergi düzenlemeleri, 1999 ve 2001 krizleriyle birlikte IMF'nin dayatmasıyla ortaya çıkartılmış anayasal hukuk sistemi dışında bir yürütme gücü oluşturmuştur. Anayasa ve yasalar tarafından sınırlandırılmamış, tersine anayasal ve yasal sınırlamaları ortadan kaldırmak için oluşturulmuş olan bu ekonomik yürütme gücü, AKP iktidarı tarafından siyasal amaçlar için kullanıldığı gibi, temsil ettiği sınıf ve kesimlerin güçlendirilmesi için de kullanılmıştır.

AKP'nin IMF “yasalarıyla” ya da 2001 yılının söylemiyle “Kemal Derviş yasaları”yla giriştiği ilk icraat, yeni vergi yasalarının Maliye Bakanlığına tanıdığı ve yargı denetiminin dışına çıkartılmış yaptırım gücünü “muhalif ” esnaf ve küçük sermaye kesimi üzerinde alabildiğine kullanması olmuştur. 2003-2005 arasında “vergi denetimi” adı altında yürütülen ekonomik baskıyla “muhalif ” esnaf ve küçük sermaye kesimi sindirilmiştir. Burada sözkonusu olan, her vergi hukukunda mevcut olan “vergi denetimi” değil, “Kemal Derviş yasaları”yla Maliye Bakanlığına verilmiş olan her türlü bankacılık işlemlerinin bakanlıkça denetlenmesi yetkisidir. AKP iktidarı, bu yetkiye dayanarak esnaf ve küçük sermaye kesimlerinin

banka işlemlerini gözetime almış ve “muhalif ” esnaf ve küçük sermaye sahiplerini vergi kaçır-dıkları gerekçesiyle denetime almıştır. Üstelik bu iddiada esas olan, iddia sahibinin, yani Maliye Bakanlığının vergi kaçakçılığı iddiasını kanıtla-ması değil, iddia edilenin kendi “suçsuzluğunu” kanıtlamasının istenmesidir. Ancak AKP bununla da yetinmemiş, gerçek dışı banka işlemleri ve hesapları uydurarak, “muhalif” esnaf ve küçük sermaye sahiplerini tehdit etmiştir.

“Medya”ya yansımayan ve “medya”nın hiç sözünü etmediği bu örtülü operasyonla “muha-lefet” sindirilmiş ve kendisine biat etmeye zor-lanmıştır.

Doğrudan İMF'nin istemiyle bankalara el ko-nulmasını ve tasfiyesini hiçbir yasal engel olmak-sızın gerçekleştirmek amacıyla oluşturulmuş olan TMSF, AKP tarafından “servetin el değiştir-mesi” ya da “servetin yeniden dağıtımı” için ala-bildiğine kullanıldığı gibi, orta ve büyük sermaye kesimlerinin siyasal baskı altına alınması için de kullanılmıştır.

Bu iki örnek, mevcut yasal düzenlemelerin nasıl yasadışı amaçlarla kullanıldığının, yani **hu-kukun, hukuku çiğnemek için kullanıldığının** açık örnekleridir.

Benzer durum iletişimin “yargı kararıyla” din-lenmesi konusunda da ortaya çıkmıştır. Teknik takip, ortam dinlenmesi vb. yollarla ülke çapında her türlü iletişimin “yargı kararıyla” denetim altı-na alınması ve bu denetim yoluyla suçlamaların yapılması bir başka hukuksuzluk örneğidir.

Bu ekonomik ve siyasal hukuksuzluk yanın-da ceza hukuku ve hukuk usulleri yasaları da na-siplerini almıştır. Örneğin Münevver Karabulut

cinayetinde, hukuk açıkça çiğnenmiştir. “Medya”nın sağladığı “meşruiyet”le “sanık”ın akrabaları tutuklanarak “rehin” alınmış ve “zengin” amcası benzer bir “rehin” alınma tehdidi altında “sanık”ı teslim etmeye zorlanmıştır. Açıktır ki, emniyetin bu cinayetin failini yakalamada gösterdiği “üstün başarı”da, hukukun “suçun şahsiliği” ilkesi tümüyle bir yana bırakılmıştır. Ne kadar hukuk devletinden, hukukun üstünlüğünden söz edilirse edilsin, tüm yurttaşlara ilişkin bir hukuk ilkesi olan ‘suçun karinesi’, (“suçun şahsiliği” ilkesi) ayaklar altına alınırken, hiç kimse sesini çıkartmamıştır. [Benzer bir örnek de yurtdışına kaçmak zorunda bırakılan gazeteci Can Dündar’ın eşi Dilek Türker Dündar’ın pasaportuna el konularak yurt dışına çıkışının fiili olarak engellenmesi olayıdır. Eşinin ve çocuklarının yanına gidemeyen, yani aile bütünlüğü koparılan Dündar ailesinin kimi malvarlıklarına da tümüyle keyfi olarak el konulmuştur. Ve benzer hukuksuzluk, zorbalık devrimcilere, ailelerine ve çevrelerine karşı hemen her zaman yapılırken günümüzde orta halli ailelere ve popüler insanlara karşı da uygulanabilmektedir. İlk örnekte “üçmaymun” oynanırken diğesinde zaman zaman gündeme gelen ve açığa çıkan fiili davranışlardır. -İlkeriŞYay.]

Diğer bir örnek ise, toplumda “infial” yaratan, “insanlık dışı suç” olarak ilan edilen küçük çocukların ırzına geçilmesi ve öldürülmesi suçlarından tutuklanan kişilerin cezaevinde “intihar” etmeleri ya da “diğer tutuklular tarafından linç edilmesi” olayıdır.

Bu olayda, mevcut hukuk sistemi, hukuk ilkeleri ve bizatihi yasalar yok sayılmıştır. Sanığın

suçluluğu hükmen, yani bir yargı kararıyla sabit oluncaya kadar suçsuz sayılması ilkesi (suçsuzluk karinesi) “medya” aracılığıyla ortadan kaldırılmış ve “hüküm” verilmiştir. Üstelik yasaların hükmettiği ceza dışında ölüm cezası “hükmü” verilmiş ve cezaevinde fiilen infaz edilmiştir. Böylece hiçbir suçluya, işlediği suçtan ötürü yasaların öngördüğünden farklı ve ağır ceza verilemeyeceği ilkesi de ayaklar altına alınmıştır. Bu da, toplum içinde fiili cezalandırma anlayışının ortaya çıkmasına, dolayısıyla da linç girişimleri için uygun ortam yaratılmasına yol açmıştır. [AKP veya MHP’lilerin tabanını oluşturan bilinçsiz ve lümpen kesimlerin her türlü yönlendirme ve güdülemeler neticesinde gerçekleştirdiği bu linç girişimleri demokrat devrimci aydınlara, farklı ulustan insanlara, kadınlara ve çevremizde yaşayan hayvanlara (kedi-köpek) kadar uzamış durumdadır ve çoğu durumda görmezden gelinmekte, korunmaktadır. Adına 15 Temmuz Köprüsü denilen köprü-nün üzerinde, darbeye karışmış olan askerlerin başlarının bu tür gruplarca kesilmesi bile görmezden gelinebilmiştir. b.n. İlkeriş Yayınları]

Ekonomik ilişkilerden siyasal ilişkilere, özel hukuktan ceza hukukuna kadar tüm alanlarda mevcut hukuk kural ve normlarının fiilen işlemez hale getirilmesi ya da askıya alınması, gömezlikten gelinmesi, aynı zamanda mevcut yasaların yasa koyucunun amacı dışında yorumlanması ve amacı dışında kullanılmasıyla birlikte ortaya çıkmaktadır.

Tüm bunlara bazı mahkemelerin ve yargıçların siyasal iktidarın istediği türden kararlar alabilmesi ve bu yolla yasadışı, hukuk dışı uygula-

malara “yasal” görünüm kazandırılması örnekleri de eklendiğinde, ülkede sözcüğün gerçek anlamıyla bir hukuktan, hukuk devletinden ve “hukukun üstünlüğü”nden söz etmenin olanaksız olduğu açıkça görülecektir.

Böylesine hukuksuzluğun, hukuk dışılığın kolayca uygulanabildiği, yasaların kolayca bir yana itildiği, görmezlikten gelindiği bir ülkede, açıktır ki, anayasa da, anayasal hukuk da hiçbir bağlayıcılığa sahip değildir. Aynı biçimde, anayasanın “temel toplumsal mutabakat metni” olduğuna ilişkin hukuksal düşünce ve kanı da geçerli değildir. Bu durumda, AKP'nin mevcut anayasaya aykırı yasalar çıkarması ve icraatta bulunması ne kadar “meşru” ise, hiçbir “mutabakat” (*consensus*) aramaksızın meclisteki çoğunluğuna dayanarak bu hukuksuzluğu “meşru”laştıracak yeni bir anayasa yapmaya kalkışması da o kadar “meşru” olmaktadır. Esas olan hukuksuzluktur, yasa koyucuların kendi yaptıkları yasalara uymamalarıdır.

Eğer bir toplumda, yasa koyucular ve yasaları uygulamakla yükümlü olanlar kendi koydukları yasaları çiğniyorlar, yükümlülüklerini yerine getirmiyorlarsa ya da yasaları fiilen uygulanamaz hale getiriyorlarsa, o toplumda hukuktan, hukuk devletinden ya da hukukta ifadesini bulan bir toplumsal düzenden söz edilemez. Böyle bir toplumda, hukuka uymakla yükümlendirilmiş her kesim ve herkes, bu hukuka uymama hakkına sahiptir, artık hukuk hiç kimseyi bağlamaz. 1789 Fransız Devriminde “İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi”nde ifadesini bulan “direnme hakkı”, bu koşullarda tüm yurttaşların hakkı ve görevidir.

Şubat 2010

*"Otokrasinin mutlaka düzenli
bir kuşatmayla yıkılacağını söylemiyoruz.
Böyle birşey çok doktiriner olur.
Tarihi olarak, kitlelerin kendiliğinden
ayaklanma ve patlamaları ile yıkılması çok
daha büyük olasılıktır ve çok daha gerçekçidir.
Ama, ciddi bir örgüt, çalışmalarını böyle bir
olasılığa (tarihi olarak çok kuvvetli olsa da)
dayandıramaz. Planlarını ve çalışmasını,
bilinçli ve düzenli bir mücadeleye göre
yapmak zorundadır."*

Vladimir İliç Ulyanov Lenin

